T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4957 NOLU ŞİİR MECMUASI (199^{b}-220^{a}) (İNCELEME-METİN-NESRE ÇEVİRİ) VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞENUR ÖZBÖLÜK

İSTANBUL 2018

T.C.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4957 NOLU ŞİİR MECMUASI (199^{b}-220^{a}) (İNCELEME-METİN-NESRE ÇEVİRİ) VE MESTAP'A GÖRE TASNİFİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYŞENUR ÖZBÖLÜK

TEZ DANIŞMANI:

DOÇ. DR. ÜMRAN AY

İSTANBUL 2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Ayşenur ÖZBÖLÜK'ün "Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 Nolu Şiir Mecmuası (Vr: 199b-220a) (İnceleme-Metin- Nesre Çeviri) ve MESTAP'a Göre Tasnifi" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy ~~çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı Üniversitesi	: Doç. Dr. Ümran AY Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof. Dr. Ömer ZÜLFE Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK FSM Vakıf Üniversitesi	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 25/06/ 2018 tarih ve 2018/12-07 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ... III
ÖZET ... V
ABSTRACT ... VI
ÇEVİRİYAZI ALFABESİ ... VII
KISALTMALAR ... VIII
Giriş ... 1
1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA ... 1
1.1. Mecmuanın Tanımı ve Tarihçesi ... 1
1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması ... 1
1.3. Klasik Türk Edebiyatında Mecmuaların Yeri ve Önemi ... 2
2. İNCELEME ... 3
2.1. Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 Numaralı Şiir Mecmuası ... 3
2.1.1. Nüsha Tavsifi ... 3
2.1.2. Mecmua Üzerine Yapılan Çalışmalar ... 4
2.1.3. Mecmuanın Şiir ve Şairleri ... 5
2.2. Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 Nolu Şiir Mecmuası (vr: 199^{b}-220^{a}) ... 19
2.2.1. MESTAP Tablosu ... 20
2.2.2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Hayatları ve Edebi Kişilikleri ... 46
2.2.3. Vr: 199^{b}-220^{a} Kafiye ve Redifler ... 54
2.2.4. Deyimler Dizini ... 59
2.2.5. Vr: 199^{b}-220^{a} Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Aruz Kalıpları ve Bunların Kullanım Sayısı ... 61
2.2.6. Mecmuada Karşılaşılan Problemler (199^{b}-220^{a}) ... 63
2.2.7. Mecmuanın Sahaya Katkıları ... 64
3. METİN ... 66
3.1. Metin Tesisinde Takip Edilen Metot ... 66
3.2. Divanlar ile Mecmuanın Karşılaştırılması ... 67
3.2.1. Beyit Farklılıkları ... 67
3.2.2. Mısra Farklılıkları ... 70
3.3. Transkripsiyonlu Metin ve Nesre Çeviri ... 71

TRANSKRİPSİYONLU METİN VE NESRE ÇEVİRİ 72
SONUÇ 271
KAYNAKÇA 273
EKLER 276

ÖNSÖZ

Mecmualar Klasik Türk edebiyatı için önemli bir yere sahiptir. "Mecmua" kavramının içine farklı konularda "derleme" eserler giriyorsa da bu çalışmanın konusu "şiir mecmuaları" ile sınırlıdır. Divanı bulunmayan şairlerin gün yüzüne çıkması ve bilinen şairlerin divanlarında bulunmayan şiirlerinin keşfedilmesi ayrıca dönemin şiir zevkini yansıtması açısından önemli eserlerdir. Bu nedenle biz de çalışmamızda *Nuruosmaniye 4957 Numaralı Şiir Mecmuasının 199^{b}-220^{a}* arasındaki varaklarının transkripsiyonunu ve nesre çevirisini yaparak, mecmua hakkında bir değerlendirme yapmaya çalıştık.

Nuruosmaniye 4957 Numaralı Şiir Mecmuası (199^{b}-220^{a}) (inceleme-metin-nesre çeviri-Mestap projesi) başlığını taşıyan bu çalışma genel açıdan mecmuanın tanımı, sınıflandırılması ve edebiyat tarihindeki önemini belirten kısa bir giriş bölümü ile birlikte, inceleme ve metin başlıklarını taşıyan üç bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Klasik Türk Edebiyatında mecmua ile ilgili genel bilgiler sunulmuştur. İnceleme bölümünde çalışma konusu olan mecmuanın genel olarak nüsha tavsifi, şiir ve şairleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ardından çalışılan 199^{b}-220^{a} arasındaki varakların MESTAP tablosu, şiirleri bulunan şairler hakkında bilgiler, deyimler, mecmuada karşılaşılan problemler ve sahaya katkıları verilmiştir.

Son bölümde ise metni kurarken izlenen yöntemi açıkladıktan sonra mecmuanın (199^{b}-220^{a}) arasındaki şiirlerin tenkitli metni ve nesre çevirisi verildi. Çalışılan bölüm çeviriyazı alfabesiyle kaydedildi. Divanlarda var olan şiirler, divan neşriyle karşılaştırıldı, mecmua ve divanlar arasındaki farklar dipnotlarda belirtildi. Bu karşılaştırmalarda en doğru metin belirlenmeye çalışılmıştır. Bu sebeple de ortaya çıkan farklarda vezne ve anlama en uygun olan kelimeler tercih edilmiştir. Metin üzerinde yapılan eklemeler köşeli parantez içinde belirtilmiştir. Çalışmanın sonuna metnin tıpkı basımı eklenmiştir.

Bu çalışmadaki temel gayemiz, metni en doğru şekilde okuyarak bilim dünyasına kazandırmak ve mecmuadaki bilinmeyen şair ve şiirleri ortaya çıkarmaktır. Yapılan metin-inceleme-nesre çeviri çalışmasında bir takım hataların varlığı kaçınılmazdır. Bunların şimdiden hoşgörü ile karşılanmasını ümit ediyoruz. MESTAP Projesi kapsamında hazırlamış olduğumuz çalışmanın bundan sonra yapılacaklara katkı sağlamasını umarız.

Son olarak, tez yazım sürecinde pek çok sorunu çözen, hatalarımı nezaketle düzelten, ilmini cömertçe sunan değerli tez danışmanım Doç.Dr. Ümran Ay'a en içten duygularımla teşekkür ederim. Ayrıca, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen anneme, babama ve kardeşime teşekkür ederim. Prof. Dr. Ömer Zülfe'ye Prof. Dr. Üzeyir Aslan'a, Prof Dr. Hakan Taş'a ve Prof. Dr. Sebahat Deniz'e bilgilerini paylaştıkları için hürmetlerimi ve şükranlarımı sunarım. Yine her ihtiyacım olduğunda yardımlarını esirgemeyen çok değerli arkadaşım Züleyha Hayal'e teşekkür ederim.

Ayşenur ÖZBÖLÜK
İstanbul 2018

ÖZET

Bu çalışmada Nuruosmaniye Kütüphanesi'nde bulunan 4957 numarada kayıtlı şiir mecmuasının transkripsiyonlu metni sunulup nesre çevirisi yapıldıktan sonra üzerinde incelemelerde bulunulmuştur.

Tamamı 254 varak olan mecmuanın, çalışılan 199^{b}-220^{a} varaklarında toplam 198 şiir bulunmaktadır. Bunların biri rubai olmak üzere geriye kalan 197 şiir gazeldir. İstinsah tarihiyle ilgili kesin bir tarih bulunmamaktadır. Fakat mecmuada 16 ve 17. yüzyıllarda yaşamış şairlerin şiirleri yer aldığı için mecmuanın 17. yy'da istinsah edildiği düşünülebilir.

Üç bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde, Klasik Türk Edebiyatında mecmua ile ilgili genel bilgiler verilmiş; ikinci bölümde çalışma konusu olan mecmuanın şekil ve muhtevasına dair incelemeler yapılmıştır. Üçüncü bölümde, çalışılan varaklar arasındaki şiirlerin divanlarla karşılaştırılmış metni ve nesre çevirisi yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Nuruosmaniye, Mecmua, Divan, Şiir, Şair

ABSTRACT

The aim of this study is to transcribe, prose and analiyze the poetry magazine which is registered with number 4957 in Nuruosmaniye library.

The magazine consist of 254 sheets. There are 198 poems on 199^{b}-220^{a} sheets which is concern of this study. One of these poems is rubai. The remaining 197 poems are gazels. There is no exact date when they were copied. However, there are poems of 16. and 17. century poets in the magazine. So, it can be estimated that this magazine is copied in 17. century.

This study consists of three parts. In the first part, it is given general information about the magazines in the Classical Turkish Literature. In the second part, it is analyzed the form and content of the magazine which was previously mentioned above. In the third part, the poems are compared with the divans and they are prosed.

Key Words: Nuruosmaniye, Magazine, Divan, Poem, Poet.

ÇEVİRİYAZI ALFABESİ

ا	A, a, E, e, Ā, ā
ب	B, b
پ	P, p
ت	T, t
ث	Ş, ş
ج	C, c
چ	Ç, ç
ح	Ḥ, ḥ
خ	Ḫ, ḫ
د	D, d
ذ	Ẕ, ẕ
ر	R, r
ز	Z, z
ژ	J, j
س	S, s
ش	Ṣ, ṣ
ص	Ṣ, ṣ
ض	Ż, ż, Ḍ, ḍ
ط	Ṭ, ṭ
ظ	Ẓ, ẓ
ع	ʿ
غ	Ġ, ġ
ف	F, f
ق	Ḳ, ḳ
ك	K, k, G, g, ñ
ل	L, l
م	M, m
ن	N, n
ه	H, h
و	V, v, U, u, Ū, ū, Ü, ü, O, o, Ö, ö
ى	Y, y, Ǐ, ǐ, I, ı, İ i
ء	ʾ

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
D.	Divan
DİA	Diyanet Ansiklopedisi
G.	Gazel
M.	Mecmua
ND	Nev'î Divanı
Ör.	Örnek
RD	Bağdatlı Rûhî Divanı
Ru.	Rubai
s.	Sayfa
S.	Sayı
vb.	ve bunun gibi
vr:	varak

Giriş

1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUA

Mecmua ile ilgili genel bilgiler mecmualar üzerine yapılan çalışmaların çoğunda tekrar edildiği için giriş bölümünde mecmuanın tanımı, tasnifi ve önemine dair kısa bilgi verilecektir. Ardından temel olan şiir mecmuasına geçilecektir.

1.1. Mecmuanın Tanımı ve Tarihçesi

Mecmua Arapça "cem" kökünden gelip mef'ûl babında müennes bir kelimedir. Sözlük anlamıyla "toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi"[1] demektir. "Terim olarak, seçilmiş şiir, münşe'at, güfte…vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır."[2] Özünde mecmua kavramı, farklı kişilere ait eserlerin/yazıların bir müstensih eliyle derlenip toparlanmasıdır. Bu haliyle günümüz yayıncılık sektöründe dergicilik anlayışına kısmen yakın olduğunu söyleyebiliriz.

"İslam kültüründe mecmua türü, henüz adı konulmadan Hz. Peygamber'in hadis yazımına izin verilmesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu iznin ardından bazı sahabeler Resulullah'tan duyduklarını mecmua tertip etme anlayışı içerisinde kendi seçimlerine, ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirince hadis literatüründe sahife, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler doğmuştur." [3]

Diyanet Ansiklopedisi'nde yine Mustafa Uzun'un açıklamasına göre mecmualar, ilk önce Hz. Peygamber'in sözlerinin kayda geçirildiği, faydalı bilgilerin bir arada toplanıp defter olarak çıkmış halidir. Zaman içerisinde Arap kültüründen İran ve Osmanlı edebiyat sahasına kadar gelerek nazire ve şiir mecmuaları olarak antoloji niteliğinde derleme eserler haline gelmiştir. Mecmuaların Osmanlı sahasında en popüler olduğu zaman dilimi ise 16. yy. olmuştur.

1.2. Mecmuaların Sınıflandırılması

Atabey Kılıç "Mecmua Tasnifine Dair" adlı makalesinde mecmuaları oldukça ayrıntılı bir şekilde tasnif etmiştir. Tasnif ana hatları ile şu şekildedir:

---

[1] Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat,* Aydın Yayınları, Ankara 2010, s.689.
[2] Ahmet Mermer-Neslihan Koç Keskin, *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara 2011, s.66.
[3] Mustafa Uzun, "Mecmua", *DİA*, C.28, s.265-268.

I. Cilt ve tertip hususiyetleri bakımından
   - Cönkler
   - Mecmualar

II. Şekil bakımından
   - Manzum Metinler Mecmuaları
   - Mensur Metinler Mecmuaları

III. Dil bakımından
   - Arapça Mecmualar
   - Farsça Mecmualar
   - Türkçe Mecmualar
   - Çok Dilli Mecmualar

IV. Muhteva bakımından
   - Din
   - Tasavvuf
   - İlm-i Nücum / Fal ve Remil
   - Hikaye / Latife
   - Hezel ve Hiciv
   - Edviye
   - Musıkî
   - Hat ve Kitabet

V. Şahısların tertip ettiği veya şahıslar için tertip edilen mecmualar[4]

1.3. Klasik Türk Edebiyatında Mecmuaların Yeri ve Önemi

Mecmua ile ilgili yapılan değerlendirme ve tespitleri şu şekilde sıralayabiliriz.

1."Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür. Bilinen şairlerin bilinmeyen/divanlarda bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür."[5]

2. Mürettep divanlarda var olan eksikleri tamamlayarak tenkitli neşir yapmak açısından önemlidir.

3. Bulundukları dönemin şiir tercihlerini ve edebi zevkini yansıtarak dil açısından fikir verirler.

4. Nazire mecmuaları da şairlerin kimlerden etkilenip kimleri etkilediği sorularına cevap vermek için önemli bir başvuru kaynağı olabilir.

Sonuç olarak, kütüphanelerde bulunan her mecmua gizli bir bilgi kaynağıdır. Bunlar okundukça ve üzerinde çalışıldıkça yeni bilgiler elde edilmesi kuvvetle muhtemeldir. Fakat

---

4 Atabey Kılıç, "Mecmua Tasnifine Dair", *Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı,* Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s.77-113.

5 Fatih Köksal,"Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifine Dair (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, Kesit Yayınları, İstanbul 2012, s.88.

mecmuaların sahaya katkısının varlığı bilinse de tüm eserler incelenmeden bu katkının oranını belirlemek şu an için zordur.

2. İNCELEME

2.1. Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 Numaralı Şiir Mecmuası

2.1.1. Nüsha Tavsifi[6]

Yazma, 323x195 - 245x127 mm ölçülerinde, kırmızı deri, şemseli, miklepli cildi vardır. Abâdî kağıda, nesih yazıyla, genel olarak 14 satır, üç sütun halinde yazılmıştır. İlk varak altın yaldız süslemeli, tezhiplidir. Başlık kısmı boş bırakılmıştır. Bütün varaklar yaldız cetvellidir. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Bazı başlık kısımları boş bırakılmıştır. Çoğu sayfada çoban (reddade, müşir) bulunmakla birlikte çoban olmayan veya takibi yapılmayanlar da vardır. Mecmuanın sonu eksiktir, arka cilt iç kapak karton ve ebruludur. Sırt cildi yarıdan itibaren kopuktur, şirazesi sağlam görülmektedir. Müstensihi ve istinsah tarihi belli değildir.

"Mecmûada, XVI. ve XVII. yy.a ait çeşitli şairlerin şiirleri bulunmakta, mensur eser yer almamaktadır. İstinsah tarihi bulunmayan mecmûada Şeyhülislām Yahyâ Efendi için "sellemallāhu teʿālā" denildiğine göre eser, Yahyâ Efendi'nin vefatı olan 1053/1644 yılından önce tertip edilmiş olmalıdır."[7]

Mecmua genel itibariyle divan tertibine göre düzenlenmiş 254 varaktan oluşmaktadır. Mecmuanın başlılarında yanlışlıklar vardır. Buna örnek olarak Nevizade Atayî yazan başlıklarda bulunan şiirler Nev'î'ye aittir. Bununla birlikte, mecmuada bazı varaklar eksiktir. Üzerinde de çalışmış olduğum varaklardan 200^{b} varağından 201^{a} varağına geçişte şiirlerin uyuşmaması buna örnektir. Ayrıca mecmuada başlık konmadan devam eden şiirler de vardır.

Nesih yazı ile yazılan 254 varaklık mecmuanın her sayfası üç sütun halinde düzenlenmiştir. Şiir mısraları alt alta kaydedilmiştir. İstisnalar ve son varaklar dışında bir sütunda bitmeyen şiir bir sonraki sütunda devam etmiştir. Fakat mecmuanın son kısımlarında 203. varaktan itibaren yazılar daha sıkıştırılmış ve cetvel aralarına da beyitler yazılmıştır. Mecmuanın ilk sayfalarında bir varakta 2-3 şiir bulunurken mecmuanın sonlarına doğru bir varakta 5 şiir yer almıştır. Fakat mecmuanın derkenarında şiir bulunmamaktadır.

---

[6] Nuruosmaniye Kütüphanesi şiir mecmuaları daha genel evvel Nihat Öztoprak, Sebahat Deniz, Bünyamin Ayçiçeği ve Arzu Polat'tan oluşan bir ekip tarafından Marmara Üniversitesi'nde proje olarak hazırlanmış ve daha sonra mecmuaların içeriğindeki şiir ve şairler dizini Bünyamin Ayçiçeği tarafından yayınlanmıştır. Bkz. Bünyamin Ayçiçeği, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmuaları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* S.16, İstanbul 2016, s.227-367.

[7] Bünyamin Ayçiçeği, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmuaları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* S.16, İstanbul 2016, s.251.

Mecmuada nazım şekilleri olarak kasîde, gazel, terkîb-i bent, tercî-i bent, muhammes, tahmis, müseddes, rubâî, naat, müfretler yer alsa da bu nazım şekilleri içerisinde en sık rastlanan nazım şekli kaside ve gazellerdir.

Mecmuada Âzerî, Bağdatlı Rûhî, Cinânî, Cüdâyî, Çelebi Ahmet Efendi, Gelibolulu Âlî, Fehmî, Fevrî, Garîbî, Hafız Ahmet Paşa, Hâletî, Lem'i Nef'î, Nev'î, Nusretî, Şeyhülislâm Yahyâ, Sâ'î Tîgî, Ulvî, Usûlî, Veysî, Vezir Muharrem Hafız Paşa olmak üzere 16 ve 17. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirleri bulunmaktadır. Mecmuanın geneline bakıldığı şiirleri en çok bulunan şairler Nef'î, Bağdatlı Rûhî, Şeyhülislâm Yahyâ, Nev'î ve Gelibolulu Âlî' nin şiirleridir.

2.1.2. Mecmua Üzerine Yapılan Çalışmalar

Nuruosmaniye 4957 numarada kayıtlı mecmua oldukça zengin içeriğe sahip ve hacimli bir eserdir. İçinde pek çok farklı şaire ait değişik nazım şekillerinden şiir bulunmaktadır. Bu mecmua üzerinde yapılan ve devam eden çalışmalar şunlardır:

2^{b}-33^{b} Onur Şahin-devam ediyor

33^{b}-53^{a} Şahinalp Şahin-tamamlandı

72^{b}-92^{b} Asım Çakmak-tamamlandı

93^{a}-108^{a} Çiğdem Haberdar Külünk-devam ediyor

93^{a}-123^{b} Merve Nur Emiroğlu-devam ediyor

108^{b}-123^{a} Hamdi İlhan-tamamlandı

123^{b}-153^{a} Şerife Sarı-devam ediyor

153^{b}-169^{b} Hatice Er-tamamlandı

170^{a}-184^{b} Meryem Olcay-tamamlandı

185^{a}-199^{b} İffetnur Gülhan-devam ediyor

199^{b}-220^{a} Ayşenur Özbölük-tamamlandı

220^{b}-240^{a} Ahmet Ertürkmen-devam ediyor

2.1.3. Mecmuanın Şiir ve Şairleri

Bu nüshadaki şiir ve şairler dizini adı geçen makalede gösterilmiştir.[8] Bu çalışmada da tablo şeklinde gösterilmiştir.

Şâir	Varak Numarası	Nazım Şekli
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	1ᵇ-4ᵇ	Terkīb-bend
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	112ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	113ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	113ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	113ᵇ-113ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	114ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	114ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	114ᵃ-114ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	114ᵇ-115ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	115ᵃ-115ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	115ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	115ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	116ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	116ᵃ-116ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	117ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	117ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	117ᵇ-118ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	118ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	118ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	118ᵇ-119ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	119ᵇ-120ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	119ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	119ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	120ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	120ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	120ᵃ-120ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	121ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	121ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	121ᵇ-122ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	122ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	122ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	122ᵃ-122ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	122ᵇ-123ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	123ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	123ᵃ-123ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	123ᵇ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	123ᵇ-124ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	124ᵃ	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	124ᵇ	Ġazel

[8] Bkz. Bünyamin Ayçiçeği "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmuaları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, S.16, İstanbul 2016, s.227-367.

ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	124a-124b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	124b-125a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	125a-125b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	125a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	125b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	126a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	126b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	126a-126b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	126b-127a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	127a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	127b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	127a-127b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	127b-128a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	128a-128b	Meşnevī
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	129b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	129b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	129a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	129a-129b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	129b-130a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	130a-130b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	130a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	130b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	130b-131a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	131a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	131a-131b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	131b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	132a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	132a-132b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	132b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	132b-133a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	133a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	133a-133b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	133b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	134a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	133b-134a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	134a-134b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	134b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	134b-135a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	135a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	135a-135b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	135b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	136a	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	136a-136b	Ġazel
ʿĀlī [el-Merḥūm Gelibolulu]	136b	Ġazel
Āzerī	17a-17b	Müseddes
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	242b	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	244a	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	246b-247a	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	247a-247b	Ġazel

Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	247ᵇ-248ᵃ	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	248ᵃ	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	248ᵃ-248ᵇ	Ġazel
Çelebi Aḥmed Efendi [Faẓīletli]	249ᵃ	Ġazel
Cinānī	20ᵇ-21ᵃ	Müseddes
Cinānī	21ᵃ	Müseddes
Cinānī	21ᵇ-22ᵃ	Taḫmīs
Cüdāyī	241ᵇ-242ᵃ	Ġazel
Fehmī-i Baġdādī	242ᵃ	Ġazel
Fevrī	25ᵃ-25ᵇ	Taḫmīs
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	242ᵃ	Ḳaṣīde
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	242ᵃ-242ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	242ᵇ-243ᵃ	Taḫmīs
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	243ᵃ-243ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	243ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	243ᵇ-244ᵃ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	245ᵃ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	245ᵃ-245ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	245ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	245ᵇ-246ᵃ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	246ᵃ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	246ᵃ-246ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	246ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	247ᵃ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	247ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	248ᵇ	Ġazel
Ḥāfıẓ Aḥmed Paşa [sellemallāh]	249ᵃ	Ġazel
Ḥāletī	6ᵃ-7ᵃ	Ḳaṣīde
Ḥāletī	241ᵇ	Ġazel
Ġarībī	20ᵃ-20ᵇ	Müseddes
Lemʿī	20ᵃ	Müseddes
Nefʿī	10ᵇ-14ᵃ	Terkīb-bend
Nefʿī	25ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	29ᵇ-30ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	30ᵃ-30ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	30ᵇ-31ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	31ᵇ-32ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	32ᵃ-33ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	33ᵇ-35ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	35ᵃ-35ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	35ᵇ-37ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	37ᵃ-38ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	38ᵃ-40ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	40ᵃ-41ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	41ᵇ-42ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	43ᵃ-44ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	44ᵃ-45ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	45ᵃ-46ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	46ᵇ-48ᵃ	Ḳaṣīde

Nefʿī	48ᵃ-50ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	50ᵃ-51ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	51ᵇ-53ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	53ᵃ-54ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	54ᵇ-56ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	56ᵃ-57ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	57ᵇ-58ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	58ᵇ-59ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	59ᵇ-61ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	61ᵃ-62ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	62ᵃ-63ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	63ᵇ-65ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	65ᵃ-66ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	66ᵇ-68ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	68ᵃ-69ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	69ᵃ-70ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	70ᵇ-71ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	71ᵇ-72ᵇ	Ḳaṣīde
Nefʿī	72ᵇ-74ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	74ᵃ-75ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	75ᵃ-76ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	76ᵃ-77ᵃ	Ḳaṣīde
Nefʿī	77ᵇ-78ᵃ	Ġazel
Nefʿī	78ᵃ	Ġazel
Nefʿī	78ᵇ	Ġazel
Nefʿī	78ᵇ-79ᵃ	Ġazel
Nefʿī	79ᵃ	Ġazel
Nefʿī	79ᵃ-79ᵇ	Ġazel
Nefʿī	79ᵇ-80ᵃ	Ġazel
Nefʿī	79ᵇ	Ġazel
Nefʿī	80ᵃ	Ġazel
Nefʿī	80ᵇ	Ġazel
Nefʿī	80ᵇ-81ᵃ	Ġazel
Nefʿī	81ᵇ	Ġazel
Nefʿī	81ᵃ	Ġazel
Nefʿī	81ᵃ-81ᵇ	Ġazel
Nefʿī	81ᵇ-82ᵃ	Ġazel
Nefʿī	82ᵃ	Ġazel
Nefʿī	82ᵃ-82ᵇ	Ġazel
Nefʿī	82ᵇ	Ġazel
Nefʿī	82ᵇ-83ᵃ	Ġazel
Nefʿī	83ᵃ	Ġazel
Nefʿī	83ᵇ	Ġazel
Nefʿī	83ᵇ-84ᵃ	Ġazel
Nefʿī	84ᵃ	Ġazel
Nefʿī	84ᵃ-84ᵇ	Ġazel
Nefʿī	84ᵇ	Ġazel
Nefʿī	84ᵇ-85ᵃ	Ġazel
Nefʿī	85ᵃ	Ġazel

Nefʿī	85b	Beyit
Nefʿī	85a	Ḳıṭʿa
Nefʿī	77a-77b	Ḳıṭʿa
Nefʿī	77b	Ḳıṭʿa
Nefʿī	77b	Ḳıṭʿa
Nefʿī	85a	Rubāʿī
Nefʿī	85a-85b	Rubāʿī
Nefʿī	85b	Rubāʿī
Nevʿī [Efendi]	4b-6a	Ḳaṣīde
Nevʿī [Efendi]	6a	Ḳaṣīde
Nevʿī [Efendi]	27a	Ḳaṣīde
Nevʿī [Efendi]	27a-27b	Ḳaṣīde
Nevʿī [Efendi]	27b	Rubāʿī
Nevʿī [Efendi]	27b-28b	Ḳaṣīde
Nevʿī [Efendi]	28b-29b	Ḳaṣīde
Nevʿī [Efendi]	201a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	201b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	201b-202a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	202a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	202b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	202a-202b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	203a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	203a-203b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	203b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	204a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	204b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	204b-205a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	205a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	205a-205b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	205b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	205b-206a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	206a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	206a-206b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	206b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	206b-207a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	207a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	207a-207b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	207b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	207b-208a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	208a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	208b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	209a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	209b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	210a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	210b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	210b-211a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	211a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	211a-211b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	211b	Ġazel

Nevʿī [Efendi]	211ᵇ-212ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	212ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	212ᵃ-212ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	212ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	212ᵇ-213ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	213ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	213ᵃ-213ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	213ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	213ᵇ-214ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	214ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	214ᵃ-214ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	214ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	214ᵇ-215ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	215ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	215ᵃ-215ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	215ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	215ᵇ-216ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	216ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	216ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	217ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	217ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	217ᵇ-218ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	218ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	218ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	219ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	219ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	220ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	220ᵃ-220ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	220ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	221ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	221ᵃ-221ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	221ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	221ᵇ-222ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	222ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	222ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	222ᵇ-223ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	223ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	223ᵃ-223ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	223ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	223ᵇ-224ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	224ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	224ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	225ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	225ᵃ-225ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	225ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	225ᵇ-226ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	226ᵃ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	226ᵇ	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	227ᵃ	Ġazel

Nevʿī [Efendi]	227b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	227b-228a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	228a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	228a-228b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	228b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	228b-229a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	229a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	229a-229b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	229b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	229b-230a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	230a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	230a-230b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	230b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	230b-231a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	231a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	231a-231b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	231b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	231b-232a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	232a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	232a-232b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	232b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	233a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	232b-233b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	233b-234a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	233b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	234a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	234a-234b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	234b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	234b-235a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	235a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	235b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	236a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	236b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	237a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	237b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	237b-238a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	238a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	238a-238b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	238b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	238b-239a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	239a	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	239b	Ġazel
Nevʿī [Efendi]	240a	Ḳıṭʿa
Nevʿī [Efendi]	240b	Ḳıṭʿa
Nevʿī [Efendi]	240a-240b	Ḳıṭʿa
Nevʿī [Efendi]	240a	Rubāʿī
Nevʿī [Efendi]	240b	Rubāʿī
Nevʿī [Efendi]	240b-241a	Rubāʿī
Nevʿī [Efendi]	241a	Rubāʿī

Nevʿī [Efendi]	241a	Ḳıṭʿa
Nuṣretī [İbrāhīm Beg]	14a	Terkīb-bend
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	14a-17a	Terkīb-bend
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	19a-20a	Müseddes
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	23a-23b	Tesdīs
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	23b-24a	Taḫmīs
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	24a-24b	Taḫmīs
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	24b-25a	Taḫmīs
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	25b-27a	Ḳaṣīde
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	136b-137b	Ḳaṣīde
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	138a-138b	Ḳaṣīde
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	138b-139b	Ḳaṣīde
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	139b-140b	Ḳaṣīde
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	140b	Ḳaṣīde
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	141a	Terciʿ-bend
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	141a-142a	Terciʿ-bend
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	142a-142b	Muhammes
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	143a	Beyit
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	143a-143b	Beyit
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144a	Beyit
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144a	Rubāʿī
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144a	Taḫmīs
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	142b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	142b-143a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	143a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	144b-145a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	145a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	145a-145b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	145b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	145b-146a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	146a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	146a-146b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	146b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	147a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	147b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	147b-148a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	148a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	148a-148b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	148b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	148b-149a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149a-149b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	149b-150a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	150a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	150a-150b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	150b	Ġazel

Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	150b-151a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	151a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	151a-151b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	151b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	151b-152a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	152a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	152b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	152b-153a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	153a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	153b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	153b-154a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	154a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	154a-154b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	154b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	154b-155a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	155a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	155a-155b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	155b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	155b-156a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	156a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	156a-156b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	156b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	156b-157a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	157a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	157a-157b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	157b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	157b-158a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	158a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	158b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	158b-159a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159a-159b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	159b-160a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	160a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	160a-160b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	160b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	160b-161a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	161a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	161a-161b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	161b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	161b-162a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	162a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	162a-162b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	162b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	162b-163a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	163a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	163a-163b	Ġazel

Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	163b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	163b-164a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	164a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	164a-164b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	164b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	164b-165a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	165a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	165b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	165b-166a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	166a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	166a-166b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	166b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	167a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	167a-167b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	167b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	167b-168a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	168a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	168a-168b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	168b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	168b-169a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	169a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	169a-169b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	169b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	169b-170a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	170a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	170a-170b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	170b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	171a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	171b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	171b-172a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	172a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	172a-172b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	172b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	173a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	173a-173b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	173b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	173b-174a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	174a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	174a-174b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	174b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	174b-175a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	175a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	175a-175b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	175b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	175b-176a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	176a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	176a-176b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	176b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	176b-177a	Ġazel

Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	177a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	177a-177b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	177b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	177b-178a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	178a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	178a-178b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	178b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	178b-179a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	179a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	179a-179b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	179b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	179b-180a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	180a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	180a-180b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	180b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	181a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	181a-181b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	181b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	181b-182a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	182a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	182a-182b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	182b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	182b-183a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	183a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	183a-183b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	183b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	183b-184a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	184a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	184b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	184b-185a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	185a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	185a-185b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	185b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	185b-186a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	186a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	186a-186b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	186b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	186b-187a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	187a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	187a-187b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	187b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	187b-188a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	188a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	188b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	188b-189a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	189a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	189a-190b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	190b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	190b-191a	Ġazel

Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	191a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	191a-191b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	191b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	191b-192a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	192a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	192a-192b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	192b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	192b-193a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	193a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	193a-193b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	193b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	193b-194a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	194a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	194a-194b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	194b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	194b-195a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	195a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	195a-195b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	195b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	195b-196a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	196a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	196a-196b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	196b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	196b-197a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	197a-197b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	197b-198a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	197a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	197b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	198a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	198a-198b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	198b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	198b-199a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	199a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	199a-199b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	199b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	199b-200a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	200a	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	200b	Ġazel
Rūḥī[-i Baġdādī ʿaleyhi'r-raḥmeti]	201a	Ġazel
Sāʿī	18b-19a	Terkīb-bend
Sāʿī	22b-23a	Müseddes
Tīġī	21b	Müseddes
ʿUlvī	7b-8b	Ḳaṣīde
ʿUlvī	17b-18b	Terkīb-bend
ʿUlvī	22b	Muḫammes
ʿUlvī	249a	Ġazel
ʿUlvī	249a-249b	Ġazel
ʿUlvī	249b	Ġazel
ʿUlvī	250a	Ġazel

ʿUlvī	250a-250b	Ġazel
ʿUlvī	250b	Ġazel
ʿUlvī	250b-251a	Ġazel
ʿUlvī	251a	Ġazel
ʿUlvī	251a-251b	Ġazel
ʿUlvī	251b	Ġazel
ʿUlvī	251b-252a	Ġazel
ʿUlvī	252a	Ġazel
ʿUlvī	252a-252b	Ġazel
ʿUlvī	252b	Ġazel
ʿUlvī	252b	Beyit
Uṣūlī	7a-7b	Ḳasīde
Veysī [Efendi]	9a-10b	Terkīb-bend
Veysī [Efendi]	22a	Muḫammes
Vezīr Muḥarrem Ḥāfıẓ Paşa	244a-244b	Ġazel
Vezīr Muḥarrem Ḥāfıẓ Paşa	244b	Ġazel
Vezīr Muḥarrem Ḥāfıẓ Paşa	248b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	86a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	86a-86b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	86b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	86b-87a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	87a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	87a-87b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	87b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	87b-88a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	88a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	88a-88b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	88b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	88b-89a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	89a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	89a-89b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	89b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	89b-90a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	90a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	90a-90b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	90b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	91a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	91b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	91b-92a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	92a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	92b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	93a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	93a-93b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	93b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	93b-94a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	94a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	94a-94b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	94b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	94b-95a	Ġazel

Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	95a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	95b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	95b-96a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	96a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	96a-96b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	96b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	96b-97a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	97a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	97a-97b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	97b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	97b-98a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	98a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	98a-98b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	98b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	98b-99a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	99a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	99a-99b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	99b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	100a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	100a-100b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	100b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	101a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	101a-101b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	101b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	101b-102a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	102a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	102a-102b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	102b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	102b-103a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	103a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	103b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	104a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	104a-104b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	104b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	105a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	105a-105b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	105b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	105b-106a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	106a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	106a-106b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	106b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	106b-107a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	107a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	107a-107b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	107b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	107b-108a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	108a	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	108a-108b	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	108b	Ġazel

Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	108^{b}-109^{a}	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	109^{a}	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	109^{b}	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	109^{b}-110^{a}	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	110^{a}	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	110^{a}-110^{b}	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	110^{b}	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	110^{b}-111^{a}	Ġazel
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	111^{a}	Ḳıṭʿā
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	111^{b}-112^{a}	Meṣnevī
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	111^{b}	Rubāʿī
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	111^{a}	Rubāʿī
Yaḥyā [Şeyhülislām efendi]	111^{a}-111^{b}	Rubāʿī
Mahlassız	18^{b}	Ḳıṭʿā

2.2. Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957 Nolu Şiir Mecmuası (vr: 199^{b}-220^{a})

Çalışmanın temel noktası olan metnin 199^{b}-220^{a} varaklarında yer alan şairler, şiir türleri, şiirlerin vezinleri ve mecmuada karşılaşılan bazı problemlerle ilgili bilgiler verilmiştir. Ayrıca deyimler dizini yer almıştır. En son, mecmuanın sahaya katkısı üzerinde durulmuştur.

2.2.1. MESTAP Tablosu[9]

Şiir Mecmuası**,** Nuruosmaniye Kütüphanesi 4957.

Nüsha Tavsifi: Yazma, 323x195 - 245x127 mm ölçülerinde, kırmızı deri, şemseli, miklepli cildi vardır. Abâdî kağıda, nesih yazıyla, genel olarak 14 satır, üç sütun halinde yazılmıştır. İlk varak altın yaldız süslemeli, tezhiplidir. Başlık kısmı boş bırakılmıştır. Bütün varaklar yaldız cetvellidir. Başlıklar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Bazı başlık kısımları boş bırakılmıştır. Çoğu sayfada çoban (reddaye, müşir) bulunmakla birlikte çoban olmayan veya takibi yapılmayanlar da vardır. Mecmuanın sonu eksiktir, arka cilt iç kapak karton ve ebruludur. Sırt cildi yarıdan itibaren kopuktur, şirazesi sağlam görülmektedir. Müstensihi ve istinsah tarihi belli değildir.

- Mecmuanın hepsinin çeviri yazısı yapılmadığı için bu tabloya 199[b]-220[a] varakları arasındaki şairler alınmıştır.

Yer Nu.		Nuruosmaniye kütüphanesi 4957 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (199[b]-220[a])					
Vr. Nu.	Mahlas	Matla' beyiti/bendi	Makta beyiti/bendi	Nazım şekli	Nazım türü	Vezin	Açıklamalar
199[b]	Bağdatlı Rûhî	Aynıña alma dilā ẕerrece dünyā ġamını Āḳil oldur ki bugün çekmeye ferdā ġamını	Ne bilür yār ġam-ı hicr-ile **Rūḥī** ḥālüñ Çeke mi hīç gül-i ter bülbül-i gūyā ġamını	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
199[b]	Bağdatlı Rûhî	Sāġar-ı mey alımaz ʿaḳlını ehl-i ʿaşḳuñ Meger aġız bir ide yār-ile tebḫāle gibi	Ḳatı bī-tāb idi dün künc-i belāda **Rūḥī** Ruḫlaruñ alı o miḥnet-zedeī ala gibi	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
199[b]	Bağdatlı Rûhî	Neden çekdüñ niḳāb ol ṣafḥa-i ruḫsāra besbelli Bize şimdengirü ṣūret yoḳ ey meh-pāre besbelli	Degül ḳaṣduñ teṭabbuʿ **Rūḥi**yā bu şiʿr-i dil-keşden Ġaraż ʿarż eylemekdür ḥālüñi dildāra besbelli	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

[9] Fatih Köksal,"Şiir Mecmualarının Önemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifine Dair (MESTAP)", *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, Kesit Yayınları, İstanbul 2012, s.83-101.

199[b]	Bağdatlı Rûhî	Çıḳdı cānum tenden ol rūḥ-ı revānum gelmedi Gitdi ārāmum meded ārām-ı cānum gelmedi	**Rūḥi**yā bilmem n'olur ḥālüm belā-yı hicr-ile ʿİşve-bāzum şīve-kārum nev-civānum gelmedi	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
200[a]	Bağdatlı Rûhî	Belden ki o meh tīġ-i güher-bārını çözdi Behrām meger terkeş-i zer-kārını çözdi	N'oldı felegüñ naġme-i dil-sūzına **Rūḥī** Sāz-ı ṭarabuñ dest-i ḳażā tārını çözdi	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
200[a]	Bağdatlı Rûhî	Bir gün zamāne ḫāṭırumı şād ḳılmadı Baḫtum güli bu bāġda bir dem açılmadı	Yañılduġına bildügi degmez muḳallidüñ **Rūḥī** ṭārīḳ-i ʿaşḳa girenler yañılmadı	Gazel/6 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
200[b]	Bağdatlı Rûhî	Ḳaddüñ ki olmış anda ruḫ-ı bī-miṣāl iki Açıldı bir nihālde ṣan verd-i āl iki	**Rūḥī** süvār-ı tevsen-i himmet odur k'ola Cevlāngehi cihān-ı belāġat memāliki	Gazel/6 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
200[b]	Bağdatlı Rûhî	Ṣanma her ḫūba esīr ola dil-i nālānı Seni ister seni ey ḫūblaruñ sulṭānı	Çünki ḳan aġlamaḳ oldı işi **Rūḥī** ḳuluñuñ Demidür eylese ger maḫlaṣını giryāni	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
200[b]	Bağdatlı Rûhî	Yārdan ummaz iken mihr ü vefādan ġayrı Olmadı ḥāṣılımuz cevr ü cefādan ġayrı	**Rūḥi**yā muntaẓır ol maḳdemine pāşānuñ Ki seni gözlemez ol kān-ı ʿaṭādan ġayrı	Gazel/6 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
200[b]	Bağdatlı Rûhî	Cefādan mı çıḳup seyr itdügi burḳaʿla gözden mi Ruḫı mirʾātın ol meh-pāre ṣaḳlar yoḳsa tozdan mı	Naḥīf olup hemīşe ḫasta-i ḥāl olduġuñ **Rūḥī** Belā-yı żaʿf-ı ṭāliʿden mi yā ol iki gözden mi	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
200[b]	Bağdatlı Rûhî	Cehd eyle bir maḳāma yetür ḳalb-i aḳdesi Kim ferş-i rāhuñ eyleyeler çarḫ-ı aṭlası	Ḳatl eylerin raḳībi dimişsin meded meded Çoḳdan geçüpdür elḥaḳ o nā-cinsüñ ölmesi	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
201[a]	Nevʿî	ʿIyş-ı dünyā göz yumup açmışca gelmez ʿaynına Nūş ider peymāneyi hem-vāre bir ben bir ḥabāb	Zīr-i dāmānında pinhān eyleyüp rindāne mey Ḳan gözinde **Nevʿi**yā mey-ḫˇāre bir ben bir ḥabāb	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

201[a]	Nevʿî	Meclisde cām-ı laʿlüñe ḳarşu şarāb-ı nāb Derler döküp ḳızardı ḥayādan degül ḥabāb	**Nevʿī** ḥabāb-ı bādeyi gördükçe ṣanuram Bezm-i mey içre fitneye baş ḳaldurur şarāb	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
201[a]	Nevʿî	ʿUşşāḳ miyānuñla ḫaṭuñ bendesidür heb Kimisi müdebber geçinür kimi mükāteb	**Nevʿī** ten-i zerd-ile ġam-ı ḫaṭṭı göñülde Bir nüsḫaya döndürdi beni cildi müẕehheb	Gazel/4 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
201[a]	Nevʿî	Olmış idi dehenüñ öpmege cānum rāġıb Düşdi fırṣat gice er ġāʾib ü ṣoḥbet ġāʾib	Zülfini ruḫları üstine ṭaġıtmış cānān **Nevʿi**yā ṭoldı yine fitne ile her cānib	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
201[b]	Nevʿî	Maḥabbetüm n'ola durduḳça virse sīneye tāb Ziyāde neşʾe virür köhnedükçe bāde-i nāb	Dem-i şebāb gelüp geçdi aç gözüñ **Nevʿī** Şarāb neşʾesi geçse kişiye gelmez ḫˇāb	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
201[b]	Nevʿî	Görünen mihr yüzinde ṣanemā ṣanma seḥāb Yaḳmasun diyü yüzüñ mihri senüñ aṣdı niḳāb	Ḥālümi aġlamaġa yāre utanmaya diyü **Nevʿi**yā çehreme bu ḳanlu yaşum oldı ḥicāb	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
201[b]	Nevʿî	Nāz-ile ʿarż-ı hilāl itse ıraḳdan ol ḥabīb Sāʾim-i hicrān umar ʿīd-i viṣālin ʿan-ḳarīb	Minber-i şāḫ üzre bülbüller ṣalā-yı ʿıyş ider Sāḳīyā mey ṣun degül **Nevʿī** ne vāʿiẓ ne ḫaṭīb	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
201[b]	Nevʿî	O şīvelerle tebessüm o nāzlarla ʿitāb O ḫandelerle tekellüm o ʿişvelerle ḫiṭāb	Girişmelerle nigāh idicek o şehr-āşūb Ḳalur mı **Nevʿī** dil ki olmaya ḫarāb u yebāb	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
202[a]	Nevʿî	Ḫūbān zamāne bī-vefālardur hep Bī-mihrlik ile mübtelālardur hep	Aġyār-ile yār ü **Nevʿī** ile düşmen Bīgāneler ile āşināladur hep	Rubai/2 beyit		– – + / + – + – / + – – – / – Ahreb	
202[a]	Nevʿî	Her dem ġam-ile şīşe-i ḫāṭır olur şikest Ol seng-dil ḫayāli ile ideli nişest	Bī-minnet-i ṣurāḥī vü sāḳī vü mey-fürūş Oldı şarāb-ı ʿaşḳ-ile **Nevʿī** müdām mest	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	

202[a]	Nevʿî	Ṣunʿ eli naḳş idüp ol zülf ü zeneḫdānı dürüst Bir varaḳ gül üzre yazmış gūy u çevgānı dürüst	Defter-i eşʿāra naẓmum **Nevʿi**yā ʿunvān olur Şeh riʿāyet ide ger erbāb-ı dīvānı dürüst	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
202[a]	Nevʿî	Cānda taṣvīr itdüm ol zülf-i perīşānı dürüst Baġladum bir tār-ile bir deste reyḥānı dürüst	Nāḳış u kāmil ʿayār olunsa demdür **Nevʿi**yā Zer gibi bulduḳ bugün miʿyār-ı sulṭānı dürüst	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
202[b]	Nevʿî	Ḳaddüñle çınār eylemesün daʿvī-i himmet Bir ekmedügüñ yirde biter ehl-i meẕellet	Bī-sīm ü zer irmek ola mı vaṣluña **Nevʿī** Çün yoḳ ṣanemā sende kerem bizde velāyet	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
202[b]	Nevʿî	Bu ḳavs-i ḳażāda bizüz ol tīr-i maḥabbet Himmet pīrümüz menzilümüz vādī-i ḥayret	Şām-ı ġam-ı zülfinde ḳoma **Nevʿī**'yi güm-rāh Ey bedreḳa-i himmet-i pīrān-ı ṭarīḳat	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
203[a]	Nevʿî	Ḫaṭṭ-ı rūyuñ olup ey māh-ı şeb-ārā ḥādiṣ Oldı başumda yine bir yeñi sevdā ḥādiṣ	Beyt-i naẓmum benüm ol baḥr-ı suḫandur **Nevʿī** Oldı ḳaʿrında anuñ gevher-i maʿnā ḥādiṣ	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
203[a]	Nevʿî	Daḫı ṭūṭī ḫaṭuñ olmadı ḥādiṣ ʿAdūlar gerçi uçurdı ḥavādiṣ	Ġarīb oldı dime **Nevʿī** ḳapuñda Seg-i kūyuñ efendi çıḳdı vāriṣ	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
203[a]	Nevʿî	Olmadan şehr-i ḳıdemde daḫı ādem ḥādiṣ Dilde mevcūd idi ġam gözde nem ü dem ḥādiṣ	**Nevʿi**yā ʿaşḳ-ile bī-ṭāḳat ü ṣabr idi göñül Olmamışdı daḫı bu ṭāḳ-ı muʿaẓẓam ḥādiṣ	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
203[a]	Nevʿî	Yār işi ey dil ḳolay ammā ġam-ı aġyār güç Vaṣl-ı gül āsān velī ṣabr-ı cefā-yı ḫār güç	**Nevʿi**yā esrār-ı ʿaşḳı ṣaḳlamaḳ āsān degül Mey içüp keyfiyyetini itmemek iẓhār güç	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

203[a]	Nevʿî	Gönlüm alduñ daḫı ʿitāba ne borç Şīve ṣatduñ ya bu ʿaẕāba ne borç	Ne ṣorar ḫūn-ı **Nevʿī**'yi ġamzeñ Oldı bir bī-güneh ḥisāba ne borç	Gazel/5 beyit		– + – – / + – + – /+ + –	
203[a]	Nevʿî	ʿİnān-ı ṣabrumı destümden aldı bir güzel sarrāc Çeküp rāh-ı belāya raḫt-ı ʿömrüm eyledi tārāc	Bizi pīr-i muġān gördüñ ṣoyup dervīş ider **Nevʿī** Sebū el virdi geydük şeyḫ-i cāmuñ ṣoḥbetinde tāc	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
203[b]	Nevʿî	Çün degül vuṣlat müyesser itme sen dīnār ḫarc Söz güherdür eyleme ey ʿāşıḳ-ı dīdār ḫarc	**Nevʿi**yā ol mūy-ı müşkīn ü miyān-ı yār içün Yoḳ yire ortada oldı ʿömr-i nā-hemvār ḫarc	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
203[b]	Nevʿî	Ümīd ġoncasın açmadı gülsitān-ı feraḥ Dirīġ göz yumup açınca yoḳ zamān-ı feraḥ	Çü bir ḳarāra degül **Nevʿi**yā cihānuñ işi Ya nā-murād-ı ġam olduñ ya kāmrān-ı feraḥ	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
203[b]	Nevʿî	Sürʿatle kendüsine virür pīç-ü-tāb çarḫ Her gün şeb-i firāḳa mı eyler şitāb çarḫ	Ölçüp döker bu noḳṭa-i encümle ṣubḥ u şām **Nevʿī** nuḳūd-ı ʿömrümüz eyler ḥisāb çarḫ	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
203[b]	Nevʿî	Olmadı devlet müsāʿid ḳıldı istiġnā murād Rūzgār el virmedi ḳalduḳ ayaḳda nā-murād	Ṣūret-i keşretde vaḥdet ʿālemin seyr eylerüz Bilmişüz dünyāda **Nevʿī** n'eydügin maʿnā murād	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
203[b]	Nevʿî	Kesdi bu ḳadar ṭaġı ṭaşı ʿaşḳ-ile Ferhād Umardı vefā ḳaṣrını şīrīn ide bünyād	**Nevʿī** kişi Selmān-ı zamān olmaġ olurdı Olsa naẕar-ı şāh-ı Süleymān ile dilşād	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
204[a]	Nevʿî	Mevc urur baḥr-i maḥabbet keştī-i dil nā-bedīd Bir ʿaceb deryādayuz ḳaʿr-ile sāḥil nā-bedīd	ʿĀḳil iseñ ṭālib-i iksīr ü ʿAnḳā olma gel **Nevʿi**yā noḳṣānı yoḳ bir merd-i kāmil nā-bedīd	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

204[a]	Nevʿî	Dostum ḫār-ı ġamuñ ʿuşşāḳa ḫurmādan leẕīẕ Redd eliyle atduġuñ ṭaş sīb-i raʿnādan leẕīẕ	Özge meyden ẕevḳ alur erbāb-ı ḥālet **Nevʿ**iyā Ṭutalum kevşer olur āb-ı mesīḥādan leẕīẕ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
204[a]	Nevʿî	Çün sırr-ı Ḥaḳ oldı meẓāhirde müsteṭir Bir veche nāẓıruz görelüm Ḥaḳ ne gösterür	Māhiyyet-i vücūb-ile imkānı farḳ idüp Oldum ḳuṣūr-ı ḳudretüme **Nevʿ**iyā muḳır	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
204[a]	Nevʿî	Nedür bu ṭavr-ı laṭīf ü nedür bu ḫoş reftār Nedür bu laʿl-i şeker-bār u leẕẕet-i güftār	O naḫl-i ḳāmet-i mevzūn nedür taʿālallah Fütāde sāye-ṣıfat aña cān-ı **Nevʿī**-i zār	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
204[b]	Nevʿî	Seni erbāb-ı dil ḳadrin bilür bir dil-sitān dirler Esīr-i ḥalḳa-i bezm-i ṣafā-yı ʿārifān dirler	Temennā-yı kenār eylerse **Nevʿī** baḥr-i luṭfuñdan N'ola deryā-yı iḥsānuñ efendi bī-kerān dirler	Gazel/4 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
204[b]	Nevʿî	Maḥabbetden ġaraż ṣanmañ ki Ḳays u Vāmıḳ olmaḳdur Hüner bir ḥālet-ile vaṣl-ı yāre lāyıḳ olmaḳdur	Bize **Nevʿī** gerekmez zümre-i ḳālüñ maḳālātı Ġaraż şiʿri kişinüñ ḥasb-i ḥālin nāṭıḳ olmaḳdur	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
204[b]	Nevʿî	Dil cām-ı meyle ḥalḳa-i rindān esīridür Erbāb-ı ʿişretüñ ḳulı yārān esīridür	**Nevʿī** degül fütāde-i çāh-ı ẕeḳan hemān Hep cümle ehl-i diller o zindān esīridür	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
204[b]	Nevʿî	Cān Yūsufı o çāh-ı zeneḫdān esīridür Gel ey ʿazīz esirge ki zindān esīridür	Boynında **Nevʿ**iyā yine zencīr-i şaʿşaʿa Beñzer güneş de ol şeh-i devrān esīridür	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
204[b]	Nevʿî	ʿĀrif dilinde naḳş-ı ḫayāl-i ḥabībi gör Gül ġoncasın göñülde bulan ʿandelībi gör	Baḥr-i leṭāfet içre güher görmek isterseñ **Nevʿī** sözini diñle kelām-ı edībi gör	Gazel/7 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	

205[a]	Nevʿî	Māh-ı felek ki ay başı gelse hilāl olur Devr-i zamāne kejligine yaʿnī dāl olur	**Nevʿī** ḳaçan ki vaṣf ide ol sīm-sāʿidi Naḳd-i maḳāli āteş-i ʿaşḳ ile ḳāl olur	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
205[a]	Nevʿî	Ḥüsnüñ güli açıldı bahāruñ zamānıdur Ey serv-i bāġ-ı nāz kenāruñ zamānıdur	**Nevʿī** bahār irişdi yine ʿandelīb-vār Efġān u nāle mevsimi zāruñ zamānıdur	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
205[a]	Nevʿî	Ḫāk ol ey dil gözleme aʿlāyı rifʿat bundadur Nefs-i bed-ḫˇāha hevā-dār olma ʿizzet bundadur	Ḥaşr olup ferdāda ḫod girmez behāyim cennete Vāʿiẓ-i ḫar vaṣl umar **Nevʿī** ḥamāḳat bundadur	Gazel/7 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
205[a]	Nevʿî	Senüñ maḥzūnuñ olmaḳ baña şādān olmadan yegdür Ġamuñlā aġlamaḳ illerle ḫandān olmadan yegdür	Şarāb-ı ʿaşḳ-ile **Nevʿī** gibi mest-i müdām olmaḳ Baḳup bu niʿmet-i dünyāya ḥayrān olmadan yegdür	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
205[b]	Nevʿî	Nedür o ḳadd-i şanavber nedür o ḫadd-i münevver O çehre mihr-i cihān-sūz o sīne māha berāber	Mekānı olsa felekler ḳarīni olsa melekler Ḳomaz işigüñi bekler ölünce **Nevʿī**-i çāker	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + – –	
205[b]	Nevʿî	Bendesi olduġum bir āfetdür Vālī-i kişver-i leṭāfetdür	Kimseler ʿaşḳ n'eydügin bilmez **Nevʿi**yā dilde bir ʿibāretdür	Gazel/7 beyit		+ + – – / + – + – / + + –	
205[b]	Nevʿî	Ḫayāl-i çeşm-i maḫmūruñ dil-i efgāra düşmişdür İki mestānelerdür gūşe-i ḫammāra düşmişdür	Ser-i kūyuñda çoḳ üftādeler **Nevʿī** ḳuluñ ammā ʿAceb āvāre düşmişdür ʿaceb bī-çāre düşmişdür	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
205[b]	Nevʿî	Ḫārlar kim bāġda pāy-i gül-i raʿnādadur Her biri cān-ı ʿazīz-i bülbül-i şeydādadur	Şiʿr-i **Nevʿī** ḥüsn-i naẓm u maʿnī-i rengīn ile Şīr ü şekker birle beslenmiş ṭabīʿat-zādedür	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

205[b]	Nevʿî	ʿĀrıżuñda ḳararan ḫāl degül ey gül-i ter Doḳunup aña şuʿāʿ-ı başarum itdi eşer	Gün gibi gözden ıraḳ māh gibi hercāyī Yine **Nevʿī** görüñ ol āfet-i devrānı sever	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
206[a]	Nevʿî	Marīż-i ʿillet-i ʿaşḳuz ʿilācumuz yoḳdur ʿİlāc ü şerbet-ile imtizācumuz yoḳdur	Bilindi ḳulluġumuz pādişāhuz ey **Nevʿī** Esīrüñüz dimege iḥtiyācumuz yoḳdur	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
206[a]	Nevʿî	Dimeñüz dīv raḳībe işi hem-demlikdür ʿAceb olmaz o perī n'eylesün ādemlikdür	Ḳalma eksükligine **Nevʿī**-i mestüñ ṣanemā Ehl-i keyfüñ işi hep ḳanda ise kemlikdür	Gazel/6 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
206[a]	Nevʿî	Ger ḳamer māder olsa şems peder Ṭoġmaya bir senüñ gibi aḫter	Bir yalıñ yüzlü ḫūbdur ḳılıcı **Nevʿi**yā niçe başa cāna deger	Gazel/5 beyit		+ + – – / + – + – / + + –	
206[a]	Nevʿî	Meded ey göñlümi sihr-ile meftūn eyleyen dilber Alup ʿaḳlum beni ʿaşḳ-ile mecnūn eyleyen dilber	Gehī **Nevʿī**'ye rūyın ʿarż idüp geh sīne-i ṣāfın Benüm günden güne ḫālüm diger-gūn eyleyen dilber	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
206[a]	Nevʿî	Lebüñ ile şarāb hem-demdür N'ola ḳan aġlasa gözüm demdür	Dehen-ile miyānı vaṣfında Her ne dirlerse **Nevʿi**yā kemdür	Gazel/5 beyit		+ + – – / + – + – / + + –	
206[b]	Nevʿî	Faṣl-ı ḫazān ki mevsim-i seyr-i kenārdur Bülbül nevāları gül-i köhne-bahārdur	**Nevʿī**'nüñ oldı baḥr-i maʿānī ġazelleri Elfāẓ-ı āşinā güher-i ābdārdur	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
206[b]	Nevʿî	Dil ü cān ḫalḳa-i zülf-i ʿabīr-efşānı gözlerler Gedālar dīde-i himmet açup ʿunvānı gözlerler	Yüri nergis-ṣıfat necm-i saʿādet gözle bālāda Ülü'l-ebṣār olanlar **Nevʿi**yā aʿyānı gözlerler	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

206[b]	Nevʿî	Düşüpdür gözlerüñ āhūsına üftāde ṣaḥrālar Olupdur dişlerüñ lüʾlüsine şūrīde deryālar	Sirişk-i çeşm-i lüʾlü-bāra kendin nisbet eylermiş ʿAceb olmaya ey **Nevʿī** gözümden çıḳsa deryālar	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
206[b]	Nevʿî	Bu ḫaṭ ki zīr-i zülf-i girih-gīre çekdiler Ḥüsn ehli şūr u fitneyi zencīre çekdiler	**Nevʿī**'ye gösterüp reh-i ʿaşḳı nücūm-i eşk Gūyā ṭarīḳ erenleridür pīre çekdiler	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
206[b]	Nevʿî	Ṣalaldan şemʿ-veş pertev bisāṭ-ı gülşene güller Olupdur nār-ı ʿaşḳa yanmaġa pervāne bülbüller	Gören her tāze dāġum oñmaduḳ başumda ey **Nevʿī** Ṣanur bitmiş şikeste bir sifāl içre ḳaranfüller	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
207[a]	Nevʿî	Yıḳsa ḥabāb ḳubbesini ṭañ mı rūzgār Āb üzredür bināsı iñen olmaz üstüvār	Ḳad gelse ḫod kelāmda çü naḳlīle dāl olur **Nevʿī** niçün uzar söz añılsa ḳad-i nigār	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
207[a]	Nevʿî	Ḫaṭṭ-ı nevres kim o lāʿl-i bī-miṯāl üstindedür Zevraḳ-ı ẕevḳ u ṣafā āb-ı zülāl üstindedür	Ḫaṭṭuña ḳul olmaġa **Nevʿī** elif-veş ṭoġrulup Ol miṯāl-i bī-miṯāle imtiṯāl üstindedür	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
207[a]	Nevʿî	Yaralar cism-i żaʿīfümde aġız bir itdiler Derd-i ʿaşḳı ol ṭabīb-i cāna ṭaḳrīr itdiler	Āsitān-ı yāre yüz sürdükleriyçün **Nevʿi**yā Mihr-ile meh gökler üstinde çıḳup yir itdiler	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
207[a]	Nevʿî	Sīnem ġamuñ misāfirine tāb-ḫānedür Peykānuñ anda āteş-i ʿaşḳa zebānedür	Bu sāde naẓmı ehl-i ṣanāyiʿ begenmese **Nevʿī** ne ġam bizüm sözümüz ʿāşıḳānedür	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
207[a]	Nevʿî	Bīşe-zār-ı ʿaşḳ-ı dilber kim göñül arslanıdur Tevsen-i gerdūn anuñ naḫcīr-i ser-gerdānıdur	Ṭālib-i dünyā esīr-i ḳayd-ı zencīr olmada Bu ribāṭ-ı dehr ey **Nevʿī** anuñ zindānıdur	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

207[b]	Nevʿî	Ne dil [de] o serv-i revānı kināra ḳudret var Ne cānda ṣabr u ne tende ḳarāra ḳudret var	Yaḳub kül eyledi **Nevʿī**'yi nār-ı ʿaşḳ-ı ḥabīb Ne tāb-ı ṣabra meded ne firāra ḳudret var	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
207[b]	Nevʿî	Geldümse n'ola ben şuʿarā devrine āḫir ʿĀdet budur āḫirda gelür bezme ekābir	N'itsün ya güzel sevmeyüp Allah'ı severseñ **Nevʿī** gibi bir rind ḫuṣūṣā ola şāʿir	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
207[b]	Nevʿî	Yārüñ viṣāli el virür iḳdāma baġludur Elbette feṯḥ-i bāb olur ibrāma baġludur	Ser-rişte-i belāġat-ı güftār **Nevʿi**yā Lüʾlü-yi naẓm u ruḳʿa-i inşāma baġludur	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
207[b]	Nevʿî	Selāmet menzilinden geçmege dilde ʿazīmet var İḳāmet ḳılmaġa kūy-ı belāda şimdi niyyet var	Maḥabbet oḳlarından ḫāne-i zenbūra dönmiş dil Anuñ-çün **Nevʿi**yā şehd-i kelāmumda ḥarāret var	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
207[b]	Nevʿî	Ger ṣorarsañ şekl-i dāġ-ı lāle-i ḥamrā nedür Şemʿ-i bezm-i yāre düşmiş sūḫte pervānedür	**Nevʿi**yā ol ġoncanuñ dendānı vaṣfı bāġda Jāle-i terden ṭaḳar gūş-i gül-i ḫandāna dür	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
208[a]	Nevʿî	Gün geldügince sīnede miḥnet ziyādedür Derd ü ġamum meger ki benüm sīne-zādedür	Bir ṭavrı ḫūb naḳşı güzel sāde-rū içün Demsāz-ı ʿaşḳ olup dil-i **Nevʿī** hevādadur	Gazel/6 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
208[a]	Nevʿî	Ḳızardı aġlamaḳdan gözlerüm cāy-i teraḥḥumdur Naẓar ḳıl gel ḥicāb altında ḳalmış iki merdümdür	Bitenler berg-i eşcār-ı mezārın ṣanma **Nevʿī**'nüñ Dil olmış zaḫm-ı peykānuñdan iẓhār-ı taẓallümdür	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
208[a]	Nevʿî	Sen güneş-ruḫsār-ile her ḳara yüzlü yār olur Sāye-veş yārüm benüm ancaḳ der ü dīvār olur	Ḫūblar ḳaṣd itdi hergiz ellerinden gelmedi Ṣanʿat-ı mihr ü vefā **Nevʿī** ne müşkil kār olur	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

208[a]	Nevʿî	Ḳanda bir ġam yārsuz ḳalsa benümle yār olur Bir belā kim ṣāḥibin bulmaz baña ġam-ḫˇār olur	Bār ümmīdin kesüp Manṣūr-veş bu bāġdan **Nevʿi**yā ber-dār olan maʿnīde ber-ḫurdār olur	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
208[b]	Nevʿî	Ḥalḳa-i zülfüñde dil pā-beste-i sevdā geçer Sāġar-ı laʿlüñle cān mest-i mey-i ḥamrā geçer	Geldügince bir dür-i pākīze ʿarż eyler saña Ḫāṭır-ı **Nevʿī** daḫı pür-cūş bir deryā geçer	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
208[b]	Nevʿî	Bā vaʿde-i viṣāl-i to āmed ḫaṭṭ-ı ʿiẕār ʿIyd-est u āḫer-i gül-i yārān der intiẓār	**Nevʿī** be-nūş bāde ki ez behr-i ʿaşḳist Devr-i sipihr-i sāġar-ı ḫūrşīd-i tābdār	Gazel/5 beyit			
208[b]	Nevʿî	Başum giderse ʿaşḳ-ile devlet degül midür Başdan ġaraż hevā-yı maḥabbet degül midür	Şuġl-ile her maḥal saña keşf ola **Nevʿi**yā Rāḥat maḥalli künc-i ferāġat degül midür	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
208[b]	Nevʿî	Bizden teġāfül eyleyüp atma nişāna tīr Naḥcīr olınca ḥāżır atılmaz yabāna tīr	**Nevʿī**'ye tīrüñ atmaġa olma bahāne-cū Besdür bahāne kim atasın bī-bahāne tīr	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
208[b]	Nevʿî	Zeneḫdānuñ muʿallaḳ āba beñzer Dehānuñ ġonca-i sīrāba beñzer	Didiler ḳanda ṣorsam **Nevʿi**yā yoḳ Leb-i dilber ḳatı nā-yāba beñzer	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	
209[a]	Nevʿî	Ḳaşuñ ḫayāli ki dil ṣafḥasında peydādur Berāt-ı manṣıb-ı ʿaşḳa nişān-ı ṭuġrādur	Egerçi **Nevʿī**'ye būs-ı lebüñ degül mümkin Hemān efendi mücerred ġaraż temennādur	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
209[a]	Nevʿî	Ḳıldı ruḫuñda zülf-i siyāhın gülāb ter Düşse ʿaceb mi reşk ile gökden seḥāb ter	Ālūde eyledüñ beni diyü şarāb-ile Sāḳīye **Nevʿi**yā düşer ol laʿl-i nāb ter	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	

209[a]	Nevʿî	Bād-ı ṣubḥ-ile diñüz oynamasun ġonca-i ter Yürek oynamasına uġramasun bülbüller	**Nevʿi**yā ḳāmet-i dildāra el irmek olmaz Bir elem kāküli sevdāsı gibi ʿömre sürer	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
209[a]	Nevʿî	Meclis-i ḥüsne ḫaṭ-ı laʿli ʿaceb revnaḳdur Mey-i nāb ile içi ṭopṭolu bir zevraḳdur	Rişte-i zülfüñi parmaġa dolar **Nevʿī**-i zār Ġarażı biz bilürüz ince beli ṣarmaḳdur	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
209[a]	Nevʿî	Ḳurṣ-ı dāġ-ı tenüme şerḥalar açar dilber Benüm ol ḳan içici ḳanuma ekmek doġrar	**Nevʿi**yā ʿaşḳ hevāsı ile mānend-i çınār Elüm ol servi ḳaçan kim göre dir dir ditrer	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
209[b]	Nevʿî	Şevḳ-i laʿlüñle niġārā meclisüm rindānedür Ḫ̆āb-gāhum künc-i ʿuzlet meskenüm meyḫānedür	Mest-i lā-yaʿḳıl görelden **Nevʿī** bendeñ rūyıñı Şiʿr-i Baḳī'ye naẓīre dir ʿaceb ferzānedür	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
209[b]	Nevʿî	Gedā-yı bī-nevāyuz gerçi dūd-ı āhumuz vardur Şeh-i iḳlīm-i derdüz ḫayme vü ḫar-gāhumuz vardur	Zebān-ı tīġi vü tīġ-i zebānı naṣṣ-ı ḳāṭıʿdur Bugün mülk-i suḫanda **Nevʿi**yā bir şāhumuz vardur	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
209[b]	Nevʿî	Ruḫuñla ʿārıżuñ görse göñül būs u kinār özler Bahār olsa kişi cām u kenār-ı cūy-bār özler	Görünür **Nevʿi**yā ḳanuma teşne çeşm-i maḫmūrı Meger kim ḫastadur kāfir şarāb-ı ḫoş-güvār özler	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
	Nevʿî	Lāʿlüñ öpünce vaṣluñ içün dil cevāb açar Zīrā şarāb-ı nāb efendi ḥicāb açar	**Nevʿī** maḥabbet ehlini āgāh-ı ʿaşḳ ider Mestānuñ uyḫusını ḫumār-ı şarāb açar	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
	Nevʿî	İder ezber perī-ṣūret güzeller Ġıdā-yı rūḥdur tāze ġazeller	Ururсañ seng-i cevr-ile raḳībi İde **Nevʿī** anı ḍarb-ı meṣeller	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – –	

210[a]	Nevʿî	Zamān-ı ḫaṭṭı gelse yār luṭfın bī-kerān eyler Metāʿın her kişi aḫşama ḳarşu rāygān eyler	Ne cām-ı mey diler **Nevʿī** ne būs-ı laʿl-i cānānı Maḥabbetde kişi demler gelür kim terk-i cān eyler	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
210[a]	Nevʿî	Ne rāh-ı ʿaşḳa nihāyet ne baḥr-i şevḳe kenār Ne tende tāb ile ḳuvvet ne cānda ṣabr u ḳarār	Firāḳ **Nevʿī**'yi şol resme telḫ-kām itdi Cihānda leẕẕet-i ʿaşḳa idem gibi inkār	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
210[a]	Nevʿî	Düşürmişdüm ḫaṭuñ vaṣfında bir ḫoş maʿnī-i nādir Bulup anı tırāş itmiş işitdüm ṣoñra bir şāʿir	Göñül ṭūmār-veş vaṣfında dāmen-der-miyān **Nevʿī** Velī ẕikr-i dehānında suḫan kūteh ḳalem ḳāṣır	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
210[a]	Nevʿî	Baña ʿayn-ı saʿādet göz ucıyla bir selāmuñdur Bütün dünyāca ʿizzet yarım aġız bir kelāmuñdur	Ṣorarsañ kim durur **Nevʿī** diyüp keyfiyyet-i ḥālin Ḳapuñda ḫiẕmete bel baġlamış bir kem ġulāmuñdur	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
210[a]	Nevʿî	Şu bülbül kim çemende ḫār-ı miḥnet āşiyānıdur Benüm gibi belā-keş bir ġarībüñ ḳuşça cānıdur	Yolında ġarḳ-ı ḫūn olmış yatur biñ küşte pā-māli Anuñçün başmaġı **Nevʿī** o mestüñ erġuvānīdür	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
210[b]	Nevʿî	Ḳaşuñla dil müje-i cān-sitāna meyl eyler Şu ṭıfla döndi ki ṭīr ü kemāna meyl eyler	Naẓar ḳılur lebi vaṣfında şiʿr-i **Nevʿī**'ye Şu kim şarāb ile āb-ı revāna meyl eyler	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
210[b]	Nevʿî	Ḳāmetin çeng itdi ġamdan ʿāşıḳ-ı bī-çāreler Devr uṣūlin ṭutdılar cevr itmede meh-pāreler	Ḫaṭṭ-ı laʿl-i yārda ser-geşte diller **Nevʿiyā** Ṣan şeb-i iḥyāda cemʿ olmış döner āvāreler	Gazel/4 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
210[b]	Nevʿî	Ḫāk içinde rūḥ-ı pāki var ider perverdigār Laʿl-i nābuñdan ġubār-ı ḫaṭṭuñ itmiş āşikār	Yā meger deryā-yı ḥüsn içre melāḥat zevraḳı Rūzgār olmış muḫālif **Nevʿiyā** bulmış kenār	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

210[b]	Nevʿî	Hicr āḫir oldı mevsim-i ʿĪd-i viṣāldür Ṣavm-ı viṣāli şerʿ buyurmış vebāldür	Nevmīd ḳılma **Nevʿī**'yi vaṣluñ muḥāl idüp Bir vaḳt ola esirgeyesin iḥtimāldür	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
210[b]	Nevʿî	Gül devri geldi nergis ile lāle vaḳtidür Mey nūş idüñ şelāşe-i ġassāle vaḳtidür	**Nevʿī** gedā-yı cām-ı mey olsa ʿaceb mi şāh Zerrīn ḳadeḥler içre seḥer jāle vaḳtidür	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
210[b]	Nevʿî	Yaş dökündi dīdeden dil pür-ġam-ı cānānedür Ḥāṣılı ḫarcına yitmez bir ʿaceb vīrānedür	**Nevʿī**'yi maẓhar ḳılaldan luṭf u ḳahruñ ṣūreti Sözleri şāhānedür evżāʿı dervīşānedür	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
211[a]	Nevʿî	Saña el virmiş iken devlet-i ḥüsn ü leṭāfetler Elüñden būse alınmaz nedür cānā bu ḫıssetler	Bu şiʿri **Nevʿi**yā dildār destine ṣunup di kim El öpmekdür ġaraż ḫarc olmadan bunca ẓarāfetler	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
211[a]	Nevʿî	Öpüşür ġayr-ile dildār aġız bir eyler Yaʿnī ʿāşıḳların öldürmege tedbīr eyler	**Nevʿi**yā gülşen-i şevḳe ṣalınur āvāze Cām ile bülbüle şol dem ki aġız bir eyler	Gazel/5 beyit		+ + – – / + + – – / + + – – / + + –	
211[a]	Nevʿî	Kār-ı ʿaşḳı bunca ʿāḳiller ki hep müşkil bilür Gūşe-i meyḫānede her mest-i lā-yaʿḳıl bilür	**Nevʿi**yā bir cins-i ʿālīdür maḥabbet neşʾesi Ṣanma anuñ ḥāletin her zümre-i sāfil bilür	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
211[a]	Nevʿî	Ol serv-ḳaddi destine dirhem ḳoyan eger Gülşende gül nihālini gūyā ki jāleler	Zülfi ġamında cān virebilmek ḳolay mıdur Şeb tār olınca müşkil olur **Nevʿi**yā sefer	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
211[a]	Nevʿî	Tirüñ ki olupdur dil-i sūzān ile hem-ser Pervāne durur şemʿ-i dıraḫşān ile hem-ser	**Nevʿī** çemen-i dehrde bir naḫl-i dil-ārā Bulunmadı ol serv-i ḫırāmān ile hem-ser	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	

211[b]	Nevʿî	Cigerde durmaz aḳar ḥūn-ı zaḫm-ı tīr-i nigār Örümcek aġı başar üstine bu cism-i nizār	Nücūmı kebkebi ṭopraġa ṣaldı ey **Nevʿī** Hilāl-i çarḫı ẓarāfetde başdı müze-i yār	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
211[b]	Nevʿî	Lebüñ cāmına beñzer yoḳ dehānuñ gibi nādirdür Bunuñ keyfiyyeti taʿbīr olunmaz ẕevḳe daʾirdür	Żamīrüñden geçer ẓāhir budur bir ʿāşıḳ öldürmek Ne emrüñ var-ise ḳıl **Nevʿī**-i bī-çāre ḥāżırdur	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
211[b]	Nevʿî	Belā dildendür ol cānān elinden dādumuz yoḳdur Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoḳdur	Muḳarrer şāʿir-i şīrīn-zebānuz **Nevʿi**yā ancaḳ Bu devr içinde bir şöhret virür Ferhād'umuz yoḳdur	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
211[b]	Nevʿî	Bizüz ol ehl-i ḫarābāt olan günāhīler Ki görse ḥāletümüz reşk ider ilāhīler	Şerāreler ʿalevi sürḫ-ser zebāne-i āh Memālik-i dil-i **Nevī**'yi aldı şāhīler	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
211[b]	Nevʿî	O şeh ber-dār-ı ʿaşḳ olmaġa lāyıḳ olduġum bilmez Benüm Manṣūr-veş fennümde fāʾiḳ olduġum bilmez	Yüzüm nergis gibi zerd itmek ister **Nevʿi**yā ol meh Ġamından lāle-veş ḳana boyanuḳ olduġum bilmez	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
212[a]	Nevʿî	Zāhid-i ḫuşk olanı sāġar-ı ṣahbā ṭutmaz Şūre yirlerde dikilse gül-i raʿnā ṭutmaz	Lāleler serv ayaġın bāġda ṭutsa n'ola kim **Nevʿi**yā baġ ile bend olmasa ḥınnā ṭutmaz	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
212[a]	Nevʿî	Tenümden çekdi tīġin yār zaḫm-ı ḫūn-feşān gitmez Çekilse ṣuyı vādīnüñ nişānı bir zamān gitmez	Lebüñ fikrin ḳomaz **Nevʿī** nitekim tendedür cānı Dilinden ʿömri olduḳça ḳadd-i dil-sitān gitmez	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
212[a]	Nevʿî	Ḳaşuñ hilālidür dilimüzde ḫayālümüz Zülf ü ruḫuñ ġamıyla geçer māh u sālümüz	Şol deñlü itdi **Nevʿī**'yi ḳaşuñ ġamı nizār Gözlerde ḳaldı żaʿf ile ancaḳ ḫayālümüz	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	

212[a]	Nevʿî	Yoḳ pīrümüz ṭarīḳ-i maḥabbetde gerçi kim Zībā civānları severüz iḫtiyārsuz	**Nevʿī** ḳanı zamānede bir ehl-i iʿtibār Olsa ʿaceb mi sözlerümüz iʿtibārsuz	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
212[a]	Nevʿî	Üstini sīnedeki şerḥalaruñ daġlaruz Yaʿnī kim mihr ü maḥabbet ḳılıcın zaġlaruz	**Nevʿi**yā gördügümüz serv-ḳade māʾil olup Aḳaruz ayaġına ṣanasın ırmaġlaruz	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
212[b]	Nevʿî	ʿİşret-geh-i ʿuşşāḳda ʿayyāşlaruz biz Ayaḳ çeken āzādelere başlaruz biz	**Nevʿī** gibi rind-i cihān ṣāḥib-i ʿirfān Evbāşlaruz nām ile ḳallāşlaruz biz	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
212[b]	Nevʿî	Ḳayd-ı hestīden berī kevn ü mekāndan fāriġüz ʿAşḳ-ı cānān ile meşġūlüz cihāndan fāriġüz	**Nevʿi**yā ıṭlāḳ u taḳyīd ü taʿayyünden geçüp Biz ʿulüvv-i şān ile nām u nişāndan fāriġüz	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
212[b]	Nevʿî	Elinde gerçi kim ʿāşıḳlaruñ ṣabr u ḳarār olmaz Biḥamdiʾllah güzellik ehl-i ḥüsne pāydār olmaz	Niçe bir **Nevʿī**'ye kūh-ı ġamuñda nā-murād olmaḳ Yüri var olmaz ey şīrīn-dehen lāle-ʿiẕār olmaz	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
212[b]	Nevʿî	ʿĀşıḳuz dīvāneyüz baġ ile gülzār isterüz Bir güle dil baġlaruz illā ki bī-ḫār isterüz	Ḫaṭṭ-ı bāḳī bulmaġa gülzār-ı fānīden bugün **Nevʿi**yā sāġar ṣunar bir lāle-ruḫsār isterüz	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
212[b]	Nevʿî	Kūh-ı ġam kesmeḳde biz Ferhād olan ʿāşıḳlaruz ʿAşḳ bünyād itmede üstād olan ʿāşıḳlaruz	Nāẓır-ı ḫāk-i meẕellet olmışuz nergis-miṣāl Tāc u taḫtı **Nevʿi**yā ber-bād olan ʿāşıḳlaruz	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
213[a]	Nevʿî	Aṣıldı dil ser-i gīsūña ʿāşıḳ-ı zāruz Efendi n'eyler iseñ eyle bir güneh-kāruz	Bitürmediyse dıraḫt-ı ümīd mīve-i baḫt Ne ġam bu yolda bize **Nevʿi**yā sebük-bāruz	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	

213[a]	Nevʿî	Olmadı ʿaşḳa uyanlarda taẕallüm cāʾiz Degül ey ṣūfī namāz içre tekellüm cāʾiz	Olsa **Nevʿī** n'ola çeşmüm o şehüñ ḫāk-i rehi Görmedi kendüye ḫod-bīnligi merdüm cāʾiz	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
213[a]	Nevʿî	Erbāb-ı ġama rāh-ı belādan ḥaẕer olmaz ʿAşḳa ḳadem uran kişide bīm-i ser olmaz	Sırr-ı ġam-ı ʿaşḳı degürür gūşına yārüñ **Nevʿī** dür-i eşküm gibi bir bed-güher olmaz	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
213[a]	Nevʿî	Yār ʿuşşāḳını būseyle riʿāyet idemez Bir içim ṣu ile biñ teşne ḳanāʿat idemez	Ḳāmeti fikrine **Nevʿī** o şehüñ ġāyet yoḳ Bu ribāṭ içre ise kimse iḳāmet idemez	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
213[a]	Nevʿî	Açıldı lāle vü gül bülbül oldı ḫūb-nefes Havālanursa ʿaceb mi göñülde dāġ-ı heves	Hevā-yı ʿaşḳ ile taḥrīk olunmasa **Nevʿī** Neye iderdi göñül nāleyi miṣāl-i ceres	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
213[b]	Nevʿî	Ḳul olup saña ḳoyanlar işigüñ ṭaşına baş Ġam-ı dünyāyı yimez ḳalmasa ṭaş üstüne ṭaş	Ṭaʿna ṭaşına nişān itdi beni ey **Nevʿī** Ḫaṭı pīrūze bir āşūb-ı cihān tāze-tırāş	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
213[b]	Nevʿî	Kūhken çün ārzū-yı laʿl-i Şīrīn eylemiş Bīsütūn'da ḳan ile her sengi laʿlīn eylemiş	Gözleri āhū-yı Çīn olmış disem yārüñ n'ola **Nevʿi**yā ḫışm eyleyüp ebrūların çīn eylemiş	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
213[b]	Nevʿî	Yiridür ḥasret-i meyden ṭolarsa cism ü cān āteş Kebāb-ı murġ ocaḳda bülbül oldı gülsitān āteş	Kül eyler āteş-i firḳat hevāyī göñlümi **Nevʿī** Muḳarrer rūzgār olsa ider küllī ziyān āteş	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
213[b]	Nevʿî	El yudum āb-ı revāndan döyemem aña dimiş Yunsa yunmışdur o māhuñ yüzi aña yunmasa gümiş	Gevher-i maʿrifeti ḥabbeye almaz kimse **Nevʿi**yā çāre nedür kār-ı cihān böyle imiş	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	

213[b]	Nevʿî	Pür itmiş sāġarı ṣahbā ile mestāne yandurmış Çerāġ-ı şevḳini bezm ehlinüñ sāḳī uyandurmış	Yazarken vaṣf-ı laʿl-i yārda eşʿār-ı rengīnüm Devātuñ **Nevʿi**yā aġzını kātibler ṣulandurmış	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
214[a]	Nevʿî	Verdi lebüñ ṣafāsına cām-ı şarāb raḳṣ Sūz-ı dilümden itse demidür kitāb raḳṣ	Girdāb ṣanma āb-ı revān üzre **Nevʿi**yā Eyler hevā-yı ārıż-ı yār ile āb raḳṣ	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
214[a]	Nevʿî	Seyr-i bāġ idüp o şeh çün eyledi dīdār ʿarż Ġonca vü gül itmesünler defter ü tūmār ʿarż	Tīr-i āh-ı ʿandelīb-i zār eşer itmez güle Bī-tekellüf **Nevʿi**yā ḫālin ider her ḫār ʿarż	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
214[a]	Nevʿî	Bende yazılsa ʿārıżuña vechi var ḫaṭ Buldı senüñ yüzüñ ṣuyına iʿtibār ḫaṭ	Būstān-ı ḫaddine elüm irmezdi **Nevʿi**yā Açdı o bāġa girmege bir reh-güẕār ḫaṭ	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
214[a]	Nevʿî	Ṣafā-yı cāmdan geçmez kişi serden geçer vāʿiẓ Ġubār-ı zerḳ ile luṭf it bize virme keder vāʿiẓ	Nişān-ı ḫaşrı ṣor **Nevʿī**'ye kim bālā-yı dilberden Başına günde biñ dürlü ḳıyāmetler ḳopar vāʿiẓ	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
214[a]	Nevʿî	Şemsiyye bilüp sen gerek ezberle metāliʿ Ḳılmaz hüner aṣṣı kişide olmasa ṭāliʿ	ʿAşḳ-ı ezelī şuʿle-i şevḳ-i ebedīdür **Nevʿī** dil-i ʿāşıḳda olan pertev-i lāmiʿ	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
214[b]	Nevʿî	Mest-i ʿaşḳuñ olmasa ey ruḫları gül-nār şemʿ Germ olup meclisde yaḳmazdı gice destār şemʿ	Bir dem ola ʿāşıḳ-ı zār u żaʿīfin **Nevʿi**yā Bulmaya gündüz yaḳub ol ʿārıż-ı gül-nār şemʿ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
214[b]	Nevʿî	Gelse ʿaceb mi lāle vü gülden baña ferāġ Her māh-çihre mihri ile sīne dāġ dāġ	Tīġ-i melāḥat oldı ruḫ-ı yār **Nevʿi**yā Zülf-i siyāhı ṭutdı o tīġ üzre resm-i zāġ	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	

214[b]	Nevʿî	Yaraşdı sāʿid-i yāre sevād-ı noḳṭa-i dāġ Şu ṭıfla döndi ki besler ḳolında beççe-i zāġ	Yaraşdı sāʿid-i yāre sevād-ı noḳṭa-i dāġ Şu ṭıfla döndi ki besler ḳolında beççe-i zāġ	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
214[b]	Nevʿî	Naḳd-i vücūduñ eylese faḳr u fenā telef Sīmurġ-ı Ḳāf-ı himmet olup açma ġayra kef	Ḳaṣd eyle **Nevʿi**yā seg-i dildār-ile biliş İşitmedüñ mi *men ʿarefe'n-nefse ḳad ʿaref*	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
214[b]	Nevʿî	Ṣıġmaz kitāb-ı ʿaḳla suʾal ü cevāb-ı ʿaşḳ Mümkün degül beyāna ḥisāb u kitāb-ı ʿaşḳ	İnṣāf idince **Nevʿī**-i ser-geşte n'eylesün Ecrām-ı çarḫı raḳṣa ḳoyar ıżṭırāb-ı ʿaşḳ	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
215[a]	Nevʿî	İrişdi ṣabr pāyāna tamām oldı şikībālıḳ Ayaġum aldı zencīr-i cünūn el virdi şeydālıḳ	Ṭoḳunur çarḫına bir gün duḫānı āhumuñ **Nevʿī** Ṣanavber ḳadd-i yāre ṣatmasun gülşende bālālıḳ	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
215[a]	Nevʿî	Ṣanma Şīrīn'üñ dilā Ferhād'a ʿadl u dādı yoḳ N'eylesün dād itmege Ferhād'uñ istiʿdādı yoḳ	Niʿmet-i dünyāya meftūn olmaduḳ yoḳdur velī **Nevʿi**yā çoḳ böyle ḥayrān olmanuñ hīç dadı yoḳ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
215[a]	Nevʿî	Ḥużūra gelse o māh elde sīm-i vāfir yoḳ Eger ki ġaybet iderse ḥużur-ı ḫāṭır yoḳ	Şarāb-ı naẓmı içre ẓarf-ı ḥarf ile **Neʿvī** Ḥarīf olur aña devr içre şimdi şāʿir yoḳ	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
215[a]	Nevʿî	Sīnemi çāk eyleyüp dāġ-ı dil-i şeydāya baḳ Nā-resīde ṭıfl iken başındaki sevdāya baḳ	**Nevʿi**yā ser-menzil-i maḳṣūda isterseñ vuṣūl Serv-veş aʿlā gözetme ṣu gibi ednāya baḳ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
215[a]	Nevʿî	Ḳaşuña ser-fikende bende olsa māh-ı nev lāyıḳ Olur şehrī güzel her ay idinse bir iki ʿāşıḳ	Yüzin gülşende gül gördükçe çāk itmiş girībānın Dimişler **Nevʿi**yā ġonca-dehenler bu ḳatı açıḳ	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

215[b]	Nevʿî	Göñül şarāb özenür seyr-i lāle-zār olıcaḳ Bedende cūşa gelür ḳan dem-i bahār olıcaḳ	Ḫoş idi ʿālemi seyr eylemek bu dem **Nevʿī** Yanuñda āyīne-veş yār-i gül-ʿiẕār olıcaḳ	Gazel/6 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
215[b]	Nevʿî	Cām-ı ġam nūş itmede bir yār-ı maḥrem bulmaduḳ Biz bu devrüñ sāġar-ı mihrinde ʿālem bulmaduḳ	Tāb-ı ḫūrşīd-i cefā āfāḳı ṭutmış **Nevʿi**yā Sāyesine varacaḳ bir naḫl-i ḫurrem bulmaduḳ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
215[b]	Nevʿî	Ḫāne-i tende ṭıfl-ı dil eglenemez ḳarārı yoḳ Kūyuñe ʿāşıḳ oynına ʿazm ider iḫtiyārı yoḳ	Kimse mi ḳaldı **Nevʿi**yā ʿaşḳı ile ḥabāb-veş Kelle-i ber-hevā ile dīde-i ābdārı yoḳ	Gazel/5 beyit		– + + – / + – + – / – + + – / + – + –	
215[b]	Nevʿî	Tāc ü ridāya mürşid-i ʿaşḳuñ rıżāsı yoḳ ʿAşḳ ehlinüñ ḥicāb-ı riyādan ṣafāsı yoḳ	**Nevʿī** diler ki nefy ile iṣbātdan geçüp Bir āleme irişe ki ġayr u sivāsı yoḳ	Gazel/6 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
215[b]	Nevʿî	Açılmış penbeden güller ser-ā-ser cismi dāġ ancaḳ Biḥamdi'llah ġamuñla ʿāşıḳa dāġ üstü bāġ ancaḳ	Ten-i **Nevʿī** dıraḫt-ı sebze-zār-ı derd u miḥnetdür Elifler naʿller üstinde dal-ile budaġ ancaḳ	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
216[a]	Nevʿî	Göñül ister yine ʿaşḳ ile bī-ṣabr u sükūn olmaḳ Ḳoyup üslūb-ı ʿaḳlı tābiʿ-i cünūn olmaḳ	Ezelden pīşem olmış eskiden endīşem ey **Nevʿī** Göñülde tāze dāġ ile gözümüñ yaşı ḫūn olmaḳ	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
216[a]	Nevʿî	Yüzüñ döndürme bizden ey felek senden recāmuz yoḳ Keder bulduḳ senüñ ʿıyşüñde nūşuñdan ṣafāmuz yoḳ	Cihān pür-āteş-i sūzān olursa ġam degül **Nevʿī** İçinde āteş-i efrūz olmaġa bir būriyāmuz yoḳ	Gazel/6 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	
216[a]	Nevʿî	Ḳana döndürdi emüp laʿl-i lebin cānānuñ Ṣora ṣora ḳızılı çıḳdı mey-i ḥamrānuñ	**Nevʿi**yā geñ yaḳadan sīneye vüsʿat yoġ ise Gül gibi dāmenin elden ḳoma istiġnānuñ	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	

216[a]	Nevʿî	Başı irişdi göge rifʿat-ile her dūnuñ Ḥaḳ budur kim ḳatı alçaḳlıġı var gerdūnuñ	**Nevʿi**yā laʿl-i lebinden utanup derledi ḳan Degül āvāreler üstinde mey-i gül-gūnuñ	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
216[b]	Nevʿî	Göreli rūyuñı ṣūretleri bütḫānelerüñ Oldılar cümle senüñ yazılu dīvānelerüñ	ʿÖmri her birisinüñ geçdi belā-keşlik ile **Nevʿi**yā zülfi girince eline şānelerüñ	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
216[b]	Nevʿî	Cārūb-ı der-i ḫāne-i ḫammār olabilsek Ṭuysaḳ ḳapuyı vāḳıf-ı esrār olabilsek	**Nevʿī** bile ṣalınmaġa gülzār-ı cihānda Bir serv-i ḫırāmāna hevā-dār olabilsek	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
216[b]	Nevʿî	Zülfüñ altında ḫaṭuñ gördi raḳīb-i şūmuñ Gözinüñ nūrı gice ġālib olurmış būmuñ	Ṭıfl-ı eşkin ġam-ile yirlere çaldı **Nevʿī** Ḳana ġarḳ itdi yazuḳ cismini bir maʿṣūmuñ	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
216[b]	Nevʿî	Esīriyüz bir elif-ḳad ḳaşı kemān olanuñ Zamānede ḳulıyuz çihresinde ān olanuñ	Ne ḳīl-ü-ḳāl ide **Nevʿī** ki bellüdür ḥāli Göñülde fikr-i ġam-ı ʿaşḳ-ı mū-miyān olanuñ	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
216[b]	Nevʿî	Ḳad ḳıyāmetdür ʿalāmetdür ḫaṭuñ Müddeʿā-yı ḥüsne ḥüccetdür ḫaṭuñ	**Nevʿī**-yi meftūna şāh-ı ʿaşḳdan Nāme-i mihr ü maḥabbetdür ḫaṭuñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
217[a]	Nevʿî	Ṣayd-ı kemend-i zülfüñ olup bī-nevālaruñ Cānlar virür belālaruña mübtelālaruñ	Bezm-i belāda **Nevʿī**'ye şeftālūlar ṣunar Seng-i cefālaruñla gelen merḥabālaruñ	Gazel/5 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
217[a]	Nevʿî	Yine aḳ sāde geymişsin yine var māh-peykerlik Güzellenmişsin ey āfet nedür bu tāzelik terlik	Taʿalluḳ resmini gel ṣafḥa-i dilden tırāş eyle Ḫalāṣ ol ḳayd-ı nefsüñden budur **Nevʿī** ḳalenderlik	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

217[a]	Nevʿî	Sīneñi ṣad-pāre-i şemşīr-i hicrān eyleseñ Sen de ʿaşḳuñ ḥāletin bir pāre iẕʿān eyleseñ	Gevher-i naẓmın gören taḥsīn ider sen de n'ola Sözlerin gūş eyleseñ **Nevʿī**'nüñ iḥsān eyleseñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
217[a]	Nevʿî	Fāş idermiş dilde esrārın diyü mestānenüñ Şaḥne mühr urdı dehānına ḫum-ı meyḫānenüñ	Ḫūb-rūlar aña baş üstinde yir itdükleri Var-ise **Nevʿī** eli açıḳlıġıdur şānenüñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
217[a]	Nevʿî	Ṭaḳıldı zülf-i semen-sālarına ḫūbānuñ Göñüllenürse n'ola ġoncası gülistānuñ	Şarāb-ı jāle ile ġonca mest iken **Nevʿī** Nedür çemende aġır başlu olması anuñ	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
217[b]	Nevʿî	Şanma ḳaṣdum būs-i laʿlüñle viṣālüñdür senüñ İki ʿālemden ġaraż cānā cemālüñdür senüñ	Eyleyen **Nevʿī** gibi māh-ı nevi ġamdan ḫayāl Firḳat-i mihr-i ruḫuñ reşk-i hilālüñdür senüñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
217[b]	Nevʿî	Ḫaṭuñla söyleşemez bezm-i gülşen içre senüñ Şarāb-ı jāle dilin aġır eyledi çemenüñ	Muraṣṣaʿ eyledi şemşīr-i naẓmuñ ey **Nevʿī** Dilüñde laʿl-i lebi vaṣfı ol dür-i ʿAden'üñ	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
217[b]	Nevʿî	Görince kākülüñi oldı nāfe miskīnüñ Yanuñda ṣūreti yoḳ söyleye büt-i Çīn'üñ	Ne ḥāṣıl aġlamadan sīm ü zer gerek **Nevʿī** Niġār bir pula ṣaymaz sirişk-i rengīnüñ	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
217[b]	Nevʿî	Gördiler geldi ṣu sepdi āteşine cānumuñ Yaralar göz dikdiler peykānına cānānumuñ	Ḫūblıḳ sevdāsıdur başında olmış āşikār **Nevʿi**yā kākülleri ol dilber-i fettānumuñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
217[b]	Nevʿî	Başda tīşesi yir itse n'ola Kūhken'üñ Dil-i şīrīni yapup yıḳdı esāsın bedenüñ	Pençe-i mihr ṣanur ebr-i felekden peydā Görse **Nevʿī** yed-i beyżā-ile gök pīrehenüñ	Gazel/6 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	

218[a]	Nev'î	Sāḳiyā bezm-i şarāb-ı nābı bünyād eyleseñ Tevbeler bünyādını bir demde ber-bād eyleseñ	Dergeh-i pīr-i muġāna varmasa şād olmaz ol Ey ṭarīḳat ṣāḥibi **Nevʿī**'yi irşād eyleseñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
218[a]	Nev'î	Bilüñdeki şu siyeh fūṭa seçdi endāmuñ Çalındı ṣan meḥeke sīm-i nuḳre-i ḫāmuñ	Ḳoya libās-ı teni cāmekān-ı dünyāda Senüñ eger göre **Nevʿī** bürehne endāmuñ	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
218[a]	Nev'î	Süregör vaḳt-i bahār irdi ṣafāsın çemenüñ Andan öñdin ki çemenler bitüre ḫāk-i tenüñ	Nice gözyaşı ile neşv ü nemā bulmışdur Baḳma **Nevʿī** ḳad-i bālāsına her sīm-tenüñ	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
218[a]	Nev'î	Yoḳ naʿt-i beḳāda saña bir kimse müşārik Vechüñdür olan bāḳī vü bāḳī ḳamu hālik	**Nevʿī** reh-i ʿaşḳuñda senüñ ölmege geldi Üftāde vü dil-ḫasta vü zār u mütehālik	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
218[a]	Nev'î	Nāẓır-ı rūy-ı raḳīb ol çeşm-i mey-ḫoruñ senüñ Beñzer anda ekşi ṣūret gördi maḫmūruñ senüñ	Ḳadr-ile eflākden geçse yiridür **Nevʿi**yā Luṭf-ı ṭabʿuñdan gelen her beyt-i maʿmūruñ senüñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
218[b]	Nev'î	Ol levendāne reviş ol ṭarz-ı maḳbūlüñ senüñ Ḫalḳ-ı dünyāyı ser-ā-ser eyledi ḳuluñ senüñ	Fāriġ oldum dirdi **Nevʿī** bī-vefālar sevmeden Şimdi olmış biñ dil ü cān ile meşġūlüñ senüñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
218[b]	Nev'î	Tende tābuñ cānda oduñ var senüñ Dilde sevdā-yı şühūduñ var senüñ	**Nevʿi**yā demsāz-ı ʿaşḳ olduñ gibi Ḫaylī sūz ile sürūduñ var senüñ	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – –/ – + –	
218[b]	Nev'î	Sözümüz ṭutmayup aʿdā sözin gūş itdügüñ bildük Bizi yād itmeyüp hergiz ferāmūş itdigüñ bildük	Şikāyet gibi ḳaṣduñ rūzġār-ı bī-ḳarāruñdan Nedendür **Nevʿi**yā deryā-ṣıfat cūş itdügüñ bildük	Gazel/5 beyit		+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –	

218[b]	Nev'î	Ṭutalum ḳadr-ile mihr-i tāb-nāk olsañ gerek Ol demi añmaz mısın kim zīr-i ḫāk olsañ gerek	**Nevʿī**-i dil-ḫastaya cān-baḫş olan Mevlā ḥaḳı Ḥasret-i laʿlinden ey dil sen helāk olsañ gerek	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
218[b]	Nev'î	Ḫūblardan nuṭḳ-ı şekker-bār umarsın ey göñül Ṣūret-i dīvārdan güftār umarsın ey gönül	Görmedük **Nevʿī** gibi bir ẕerrece būy-ı vefā Sen bu bāġuñ güllerinden bār umarsın ey göñül	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
219[a]	Nev'î	Nev-bahār oldı güneş ḳıldı ḥamel burcın maḥal Berre-i biryān-ile cām-ı mey iç gülzāra gel	**Nevʿi**yā şimden girü her murġ-ı nāçīz ötmesün Ṭūṭī-i ṭabʿum terennüm ḳıldı bir ġarrā ġazel	Gazel/6 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
219[a]	Nev'î	Gördüm ol meh-rū bugün zeyn eylemiş destāra gül Yaraşur serdār olursa leşker-i ezhāra gül	Eşk-i pür-ḫūnum gibi gözden çıḳardı ehl-i derd **Nevʿi**yā öykündügiyçün ʿārıż-ı dildāra gül	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
219[a]	Nev'î	Berg-i sebzinden yine ḳılmış zümürrüd şāne gül Ol bahāneyle ṭaḳılmış sünbül-i cānāna gül	Şiʿrümüñ ṭūmārı **Nevʿī** gūşe-i destārda Ṣan ṣoḳulmış ġonca-i zanbaḳla birkaç dāne gül	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
219[a]	Nev'î	ʿAceb mi gülşen içinde ḳızarsa çihre-i gül Çemende hep anı söylerdi muttaṣıl bülbül	Nuḳūş-ı nīk ü bedi cāmda ṣurāḥī-veş Görüp ne ḥāl ise geh aġla **Nevʿi**yā geh gül	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
219[a]	Nev'î	Ey ehl-i ʿaşḳa lāf ile daʿvāsı çoḳ güzel İḳrārı bī-nihāye vü ferdāsı çoḳ güzel	Kūyında zār olur dil-i **Nevʿī** gibi hezār Efġān idici bülbül-i gūyāsı çoḳ güzel	Gazel/4 beyit		– – + / – + – + / + – – + / – + –	
219[b]	Nev'î	Güzel göz güzel el güzellik maḥal Naẓīrüñ bulunmaz güzelsin güzel	Seni māʾil itmiş gibi ol ġazāl Neden düşdi **Nevʿī** bu gūne ġazel	Gazel/5 beyit		+ – – / + – –/ + – – / + –	

219[b]	Nevʿî	ʿĀrıż-ı gül-gūnuña sünbüllerüñden sāye ṣal Gökde ġayret āteşin mihr-i cihān-ārāya ṣal	Rūzgār el virmeyüp itmezseñ ol servi kinār **Nevʿi**yā dil zevraḳın deryā-yı istiġnāya ṣal	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	
219[b]	Nevʿî	Tīr-veş yüksek uçup n'eylesin ey ġāfil ʿĀḳıbet seng-i mezārı idecek ser-menzil	Görse luṭf-ı suḫanuñ āyīne-i ṭabʿuñ ile **Nevʿi**yā olur idi ṭūṭī-i gūyā ḳāʾil	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
219[b]	Nevʿî	Kāse-i çeşmüme ḳılsam n'ola rāhuñ menzil Niçe merdümleri ʿaşḳ eyledi āḫir sāʾil	**Nevʿi**yā şāmil-i külliyet-i ʿirfān olsañ Yine mā-fevḳ olacaḳdur saña cins-i sāfil	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
219[b]	Nevʿî	Ne bār-ı ḳahr ile ġam çek ne luṭfa mesrūr ol Ne vuṣlat eyle ṭaleb yārdan ne mehcūr ol	Çü yoḳ beḳāsı bu fānī cihānuñ ey **Nevʿī** Ne derd-i hicr ile ġam çek ne vaṣla mesrūr ol	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
220[a]	Nevʿî	İdüp muḳābele n'eyler kitāb-ı mihri hilāl Senüñ cemālüñe baḳsun eger dilerse kemāl	Dil almada o şeh-i ġonca-leb ider **Nevʿī** Bize ʿitāb ü girişme raḳībe ġunc u delāl	Gazel/5 beyit		+ – + – / + + – – / + – + – / + + –	
220[a]	Nevʿî	Çāk eyle libās-ı teni rüsvā-yı cihān ol Ṭut ṣıdḳ ile bir pīr etegin ʿārif-i cān ol	Ālāyiş-i ṣanʿatda ḳoma ṭabʿuñı **Nevʿī** Pāk eyle sözüñ gevherini āb-ı revān ol	Gazel/5 beyit		– – + / + – – + / + – – + / + – –	
220[a]	Nevʿî	Gice gündüz benem ol muʿtekif-i künc-i melāl Mütelāşī vü perīşān u müşevveş-aḥvāl	Bunca bār-ı eleme nice taḥammül ḳılsun **Nevʿī**-i ḫasta-dil ü ʿāşıḳ-ı bī-ṣabr u mecāl	Gazel/9 beyit		+ + – –/ + + – – / + + – – / + + –	
220[a]	Nevʿî	Gelüñüz biz de bir ṭarīḳ idelüm ʿAşḳ ile cānumuz refīḳ idelüm	Görmesün il vücūdumuz **Nevʿī** Baḥr-i vecde teni ġarīḳ idelüm	Gazel/5 beyit		+ + – –/ + – +– / + + –	

220[a]	Nev‘î	Saġar-āsā dem-be-dem ḫūn-pāşdur göñlüm gözüm Zümre-i erbāb-ı derde başdur göñlüm gözüm	**Nevʿi**yā kūy-ı ḫarābat içre dürd-āşām olup Sırr-ı ʿaşḳı fāş iden ḳallaşdur göñlüm gözüm	Gazel/5 beyit		– + – – / – + – – / – + – – / – + –	

2.2.2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Hayatları ve Edebi Kişilikleri

Çalışmamızda yukarıda tanıttığımız mecmuanın 199[b]-220[a] varakları arası incelenmiştir. 21 varakta 2 farklı şaire ait toplam 198 şiir bulunmaktadır. İlk 11 şiir Bağdatlı Rûhî'ye ait olup geri kalan 187 şiir ise Nev‘î'ye aittir. Burada üzerine çalışmış olduğumuz şairlerin kısa biyografileri ve edebi şahsiyetleri üzerinde durulmuştur.

NEV‘Î [1533-1599][10]

16. yüzyılın ikinci yarısında gazel tarzında üstün bir şairdir. Mahlası Nev‘î asıl adı ise Yahya'dır. Memleketi Malkara/Tekirdağ olup İstanbul'a gelip sağlam bir eğitim almıştır. Annesi *Muhammediyye* eserinin müellifi Yazıcıoğlu Mehmed'in soyundan olup, babası Pir Ali ise tasavvufa mensup biri olarak Malkara'da Turhan Bey Camii'nde imamlık yapmıştır. Bu sebeple Nev‘î ilk eğitimini babasından almıştır. İstanbul'a gelince de orada sağlam bir grup yakalamış; Nev‘î o grubun içinde kendini iyi yetiştirmiştir. Hocası Âhîzade Mehmet Efendi çok bağlı olan Nev‘î, hocası nereye gitse o da hocasının peşinden gitmiş; hocasının dizinin dibinden ayrılmamıştır.

Çeşitli yerlerde müderrislik yaptıktan sonra hiç istemediği halde Bağdat kadılığına gönderilmiştir. Fakat daha Bağdat'a gitmeden III. Murat tarafından Şehzade Mustafa'nın eğitiminden sorumlu hocası olmuş ve 24 Haziran 1599'da vefat etmiştir. Cenazesi Şeyh Vefa Cami'sinde bulunmaktadır.

Mahlası çeşit, çok çeşitliliğe mensup manasındadır. Şahsına münhasır bir şahsiyet olarak değerlendirilen Nevî'nin kişiliği de mahlasıyla alakalıdır. Nev‘î incelendiğinde gerçekten de birçok alanda kendini yetiştirmiş, üslubu gelişmiş, çağdaşı şairler arasından sıyrılmış bir kimsedir. Nev‘î, Bâkî ile birlikte Ebussuud Efendi'den ders aldığı için genelde ikisi birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Nev‘î daha sakin, iç aleme dönük bir şahsiyetken, Bâkî ise esprili, daha neşeli bir insandır. İkisi bir arada olduğu için tezkireciler tarafından kıyaslanan bu iki şairden Bâkî tasannu ile şiir yazan, biçime önem verip sanatlı, iyi işlenmiş şiirler yazarken; Nev‘î'nin üslubunda ise duygunun ön planda olduğu söylenebilir. Nev‘î'nin şiirleri gönlü yaralı aşıkların içini ferahlatan tarzdadır.

Nitekim Nev‘î kendi şiirini şu şekilde ifade etmiştir:

Bu sāde naẓmı ehl-i ṣanāyiʿ begenmese
Nevʿī ne ġam bizüm sözümüz ʿāşıḳānedür [ND, G. 100/5]

[10] Nev‘î'nin hayatı ve eserleri kaleme alınırken şu eserlerden faydalanılmıştır: M. Nejat Sefercioğlu, “Nev‘î”, *DİA*, C.33, İstanbul 2007, s.52-54. ; M. Nejat Sefercioğlu, *Nev‘î Divanı'nın Tahlili*, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.

"Bizim bu sade sözlerimizi sanatla uğraşanlar/belagatçılar anlamazlarsa buna şaşırmamak gerekir. Çünkü bizim sözümüz âşıkânedir." diyerek Nev'î, şiirlerinin duygu yükü ön planda olan sade bir üslupla, hissiyatı karşı tarafa aktarabilme çabasında olduğunu ifade etmektedir. Kısacası Bâkî ne kadar sanatlıysa Nev'î daha sade yazmaktadır. Fakat bu Yunus Emre'nin şiirlerindeki gibi bir sadelik değildir. Günümüz Türkçesine göre yine de ağırdır.

Çalışmada dizinini de vermiş olduğumuz deyimleri şiirlerinde ustalıkla kullanan şairin şiirlerinde, almış olduğu tasavvufi eğitimin izleri görülür. Bkz. 39, 48 ve 107. gazeller tamamen tasavufi içeriklidir. Kendisinin de ifade ettiği gibi sanat gösterme derdi yoktur. Özellikle gazellerinde akıcı bir söyleyiş tarzı vardır.

Eserleri:

Divan: Bu Divanda 58 kaside, 1 tarih, 1 mesnevi, 4 terkib-i bend, 4 terci-i bend, 1 müsemmen, 2 müseddes, 558 gazel, 82 mukatta, 11 rubai, 17 müfred yer almıştır. İçlerinde 2 Farsça gazel bulunmaktadır. Divanın ilmi neşrini gerçekleştiren Metol Tulum ve Mehmet Ali Tanyeri'dir.

Diğer eserleri:

Hasbihâl: Tasavvuf konusunda yazılmış 800 beyit civarında bir mesnevidir. Nüshaları nadir bulunan eser Nev'î'nin şeyhi Bâlî Efendi'nin işaretiyle yazılmış ve III. Murad'a takdim edilmiştir. Tasavvufun belli başlı esaslarının 36 başlık altında anlatıldığı eser üzerine Hande Özer yüksek lisans tezi hazırlamıştır.

Tercüme-i Hadîs-i Erbâîn: Nev'î'nin Gelibolu'da Mesih Paşa müderrisi iken 1569 yılında kaleme aldığı kırk hadis tercümesidir. Bir kısmı Molla Câmî'den alınan, bir kısmı da yaygın olarak bilinen hadisler konularına dört bölümde toplanarak kıta şeklinde tercüme edilmiştir. Bilinen tek nüshası Üsküdar Hacı Selim Ağa Kütüphanesinde kayıtlı olan eser üzerine iki yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.

Keşfü'l Hicâb Min Vechi'l-Kitâb: Muhyiddin İbnü'l Arabi'nin *Fusûssü'l-hikem*'inin tercümesidir. Hz. Adem'den Hz. Muhammed'e kadar yirmi yedi peygamberin "fass"a ayrılan eserde tasavvufun en ihtilaflı ve karmaşık meseleleri açık bir dille anlatılmış ve yer yer güzel şiirlerle süslenmiştir. Eserde Cendî, Dâvûd-ı Kayseri, ve Molla Camî'nin şerhlerinden yararlanılmıştır. Kütüphanelerde birçok nüshası bulunan eserin hacmi nüshalara göre 250-300 varak arasında değişmektedir.

Netâyicü'l-Fünûn ve Mahâsinü'l-Mutin: Nevi'nin hemen her kütüphanede nüshaları bulunan ve tarih, hikmet, hey'et, kelam ve usul-i fıkıh, hilaf, tefsir, tasavvuf, rüya, remil, efsun ve tıp, fesahat-nücum, fal,ve zîc gibi 12 fenni içine alan küçük hacimli ansiklopedik bir

çalışmadır.III. Murad'a takdim edilen eser üzerine Nadir İlhan tarafından bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır. Eser ayrıca Ömer Tolgay tarafından *İlimlerin Özü* adıyla yayımlanmıştır. (İstanbul 1995.)

Fezâilü'l-Vüzerâ ve Hasâilü'l-Ümerâ: Devlet idaresinde vezirin önemini anlatan 14 sayfalık bir risaledir. Mukaddimeden sonra "adalet" redifli bir kasideye de yer verilmiştir.

Risâle-i Şikâyet-i Rûzigâr: *Fezâilü'l-Vüzerâ ve Hasâilü'l-Ümerâ* isimli eserin sonunda yer alan bu dört sayfalık risale tahminen Sinan Paşa için yazılmıştır.

Sinan Paşaya Mektup: Sadrazam Sinan Paşa'nın, "Şair ehl-i ilm olmaz." sözü üzerine yazılan ve şiirin bir ilim sayıldığı, gerçek şairlerin aynı zamanda ilim sahibi olduklarını, Hz. Peygamberin şiiri ve şairleri sevdiğini anlatan mektup metni Nev'î'nin oğlu Atâî'nin eserinde yer almaktadır.

Nevâ-yı Uşşâk: Nevi'nin Küçük fakat önemli çalışmalarından biridir. Bir kıtayla başlayan münâcât Sinan Paşa'nın *Tazarrunâme*'si üslubunda yazılmıştır. Gülçün Aras ve Semra Köse eser üzerinde birer yüksek lisans tezi hazırlamıştır.

Faslün fi Fazîletü'l-Aşk: Aşkın mahiyeti ve aşıkların çektiklerini anlatan küçük hikaye ve şiirlerle süslenmiş 13 sayfalık bu risalenin *Nevâ-yı Uşşâk*'ın sonunda yer alan bir nüshası bilinmektedir. Eser Semra Köse tarafından Yüksek Lisans tezi olarak çalışılmıştır.

Tercüme-i Münşeât-ı Hâce-i Cihân: Bilinen tek nüshası British Museum'dadır.

Mesnevileri: **Münâzara-i Tûtî bâ-Zâg, Gevher-i Râz, Kıssa-i Musa vü Hızır**

Nev'î Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası

KİTAPLAR:

M. Nejat Sefercioğlu, *Nev'î Divanı'nın Tahlili*, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.

Mertol Tulum-Mehmet Ali Tanyeri, *Nev'î Divanı Tenkitli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

Tahir Olgun, *Şair Nev'î ve Suriye Kasidesi*, Aydınlık Basımevi, İstanbul 1937.

TEZLER:

Didar Ayşe Akbulut, "Classification of the Sciences in Nev'î Efendi's Netayicü'l-Fünun an Attempt at Contextualization", İstanbul 2014, Boğaziçi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Fatma Nur Yürük, "Malkaralı Nev'î Yahya'nın *Keşfü'l- Hicab Min Vechi'l-Kitap* adlı Füsûsu'l-Hikem Şerhinin Tahkik ve Değerlendirilmesi", İstanbul 2009, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Anabilim Dalı Tasavvuf Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Gülçin Aras, “Nev‘î'nin *Nevâ-yı Uşşâk ve Tercüme-i Hadîs-i Erbâîn* adlı eserleri”, 1997, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Hande Özer, "Nev‘î 'nin Hasb-i Hal'i", İstanbul 1994, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi.

Nadir İlhan, “Netayicü'l-Fünun ve Mehasibü'l-Mütun=(giriş-metin-dizinler) ”, Elazığ 1992, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. (Eser ayrıca Ömer Tolgay tarafından *İlimlerin Özü* adıyla İstanbul 1995'te yayımlanmıştır.)

Nuray Kartal, “16. Yüzyıl Şairlerinden Bâkî, Fuzûlî, Hayâlî, Nev‘î ve Yahya Bey Divanlarında Bitkilerle İlgili Hususiyetler”, İstanbul 1993, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi.

Rıdvan Uzel, “Nev‘î Divanı'nda Nebatlar”, Ankara 1981, Hacettepe Üniversitesi Bilim Uzmanlığı Tezi.

Sebahat Deniz, “16.Yüzyıl Bazı Divan Şairlerinin Türkçe Divanlarında Kozmik Unsurlar (Bâkî-Fuzûlî-Hayâlî Bey- Nev‘î Yahya Bey) ”, İstanbul 1992, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Eski Türk Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

Semra Köse, “Nev‘î'nin *Nevâ-yı Uşşâk, Tercüme-i Hadîs-i Erbâîn, Faslün fi Fazîletü'l-Aşk* adlı eserleri”, 2001, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Serap Telek, “Malkaralı Nev‘î Yahya'nın *Keşfü'l- Hicab Min Vechi'l-Kitap* Adlı Eserinin Metin ve İncelenmesi 1a-219b Yaprakları Arası”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlahiyat Anabilim Dalı Tasavvuf Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

Yavuz Bayram, “16. Yüzyıl Divan Şiirinde Poetika: (Türkçe Divanlarda Baki, Nev‘î, Fuzûlî, Hayâlî, Taşlıcalı Yahya, Muhibbî, Hayretî, Helakî, Vasfî, Usulî, Amrî)”, Samsun 1995, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

MAKALELER:

Abdülkadir Karahan, “Nev‘î ”, *DİA*, C.IX, İstanbul 1988, s.224.

Abdulkadir Erkol, “Divan Edebiyatı'nda Hazaniyye ve Nev‘î'nin 'Hazaniyye-i Latife' isimli kasidesi”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S.18, Erzurum 2001, s.107-152.

Erol Çöm, "Nev'î Divanında Günlük Hayat", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.11, 2002, s.201-222.

Fahri Unan, "XVI. Yüzyıl Ulemasından Nev'î Efendi'ye Göre Osmanlılarda İlim ve Alim Anlayışı", *Uluslararası Kuruluşunun 700. Yıl Dönümünde Bütün Yönleriyle Osmanlı Devleti Kongresi Bildiriler*, (Hzl: Alaaddin Aköz ve diğerleri), Konya 2000, s.257-266.

Hakan Taş - Ömer Zülfe, "Nev'î'nin Münâzara-i Tûti vü Zâg Adlı Mesnevisi", *Turkish Studies*, C.2, s.660-696.

Hasibe Mazıoğlu, "Nev'î'nin Hayatı ve Kişiliği", *JTS, XXVIII*/1 (2004), s.137-167.

İ. Hakkı Aksoyak, "Nev'î 'nin Bilinmeyen Şiirleri", *Erciyes*, XX/229, Kayseri 1997, s.17-18.

İbrahim Çetin Derdiyok, "Nev'î 'nin Gül-i Sad-Bergi", *IX. Milli Türkoloji Kongresi, İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü*, S.449, İstanbul 15-19 Eylül 1997, s.12-21.

M. Nejat Sefercioğlu, "Divan Şiirinin Gerçek Hayatla Bağlantısı", e-kaynak: http://www.geocities.com/msefercioglu/makaleler/divansiirindegercekhayat.htm [en son erişim tarihi: 21.05.2018]

M. Nejat Sefercioğlu, "Nev'î", *DİA*, C.33, İstanbul 2007, s.52-54.

M. Nejat Sefercioğlu, "Nev'î'nin Hocası Karamânî Mehmed Efendi İçin Yazdığı "Bayram Hilâli" ile İlgili Kasîdesinin Tahlîli", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* S.10, İstanbul 2013, s.339-358.

M. Nejat Sefercioğlu, "Nev'î'nin Bahar ve Kış İle İlgili İki Gazeli", e-kaynak: http://www.geocities.com/msefercioglu/makaleler/nevininikigazeli.htm [en son erişim tarihi: 21.05.2018]

Mehmet Kalaycı, "Nev'î Efendi'nin İhtilaf Risalesi ve Kaynağı", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.LVI, S., 2015, s.207-218.

Meserret Diriöz, "Nev'î", *Türkoloji Dergisi*, C.VII, Ankara 1977, s.86.

Nurgül Karayazı, "Nev'î Yahya'nın Aynası", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 2014, S.13, s.39-60.

Süleyman Solmaz, "Nev'î ve Ehl-i Beyt Hakkında Yazdığı Terkib-i Bend=Nevi and His Poem (Terkib-i Bend) About Ahl Al Bayt", *Alevilik-Bektaşilik Araştırmaları Dergisi*, S.11, 2015, s.15-39.

Tunca Kortantamer, "Nev'î Efendi'nin Sadrazam Sinan Paşa'ya Ders Veren Bir Mektubu", *The Journal of Ottoman Studies*, C.XI, İstanbul 1991, s.215-228.

BAĞDATLI RÛHÎ [?-1605][11]

Asıl adı Osman olan şair Bağdat'ta doğmuştur. "Rûhî" mahlasıyla şiir yazan şairlerden ayırmak için sonradan mahlasına Bağdâdî eklenmiştir. Babası, Ayas Paşa maiyetinde Kanuni Sultan Süleyman'ın ordularıyla Bağdat'a giderek orada yerleşen Rumelili bir sipahidir. Baba mesleği olan sipahiliğe devam ederken, şairlik yeteneğini de geliştirmiştir. Doğum tarihi bilinmeyen şair, 1605'te Şam topraklarında vefat etmiştir.

Rûhî'nin şiirleri, daha çok âşıkâne ve rindâne görünmekle beraber fikrî ve sosyal konuları da içerir. Dili gayet sade ve akıcıdır. Çağdaşı diğer şairlere göre tamlamalar ve yabancı kelimeler sayıca azdır. Söz ve mana sanatlarına fazla itibar etmeyen Rûhî, akıcı bir üslup yakalama gayretinde olmuş ve samimi bir söylemiştir. Çok sayıda gazeli olmasına rağmen gazelleriyle anılmamıştır. O, asıl şöhretini terkib-bendi ile yapmış ve yazdığı tarihten günümüze kadar sürekli ve derin bir tesir uyandırarak, bu hoş edalı, sosyal muhtevalı, hiciv türünden manzumesi ile Türk edebiyatı tarihindeki yerini almıştır.

Tasavvufi anlayışını benimseyen Rûhî, vahdet-i vücut felsefesini şiirine bir malzeme olarak kullanan kalender, derviş gönüllü bir şairdir. Hangi tarikata mensup olduğu bilinmemektedir. Sert mizaçlı bir asker olması ve şiirlerinde hicve büyük ölçüde yer vermesi sebebiyle Taşlıcalı Yahya Bey'in üslubuna yakın olduğu söylenebilir. Daha sonraki yıllarda Tanzimat dönemi şairlerinden Ziya Paşa'nın ilham aldığı bir şahsiyet olmuştur.

Divan: En önemli eseri divanıdır. Divanın ilmi neşri Coşkun Ak tarafından gerçekleştirilmiştir. Rûhî'nin ölümsüz eseri ise şüphesiz terkib-i bendidir. Ancak bu divan, şairin bütün şiirlerini kapsamaz. Bazı kaside ve tarihler bulunmadığı gibi gazellerin bir kısmı da eksiktir. Divanın yazma nüshaları incelendiğinde; 2 manzum mektup olmak üzere 40 kaside, değişik şahıslar için 6 mersiye, 1 ünlü terkib-i bend, 1 terci-i bend, 3 muaşşer, 2 müsemmen, 7 müseddes, 1 muhammes, 94 tarih, 2 murabba, 3 değişik beyitli manzume, 1 muamma, 8 gazelin tahmisi, 115 gazel, 28 rubai, 26 kıta, 9 beyitlik padişahı öven bir manzumesi tespit edilmiştir.

Bağdatlı Rûhî Hakkında Yapılan Çalışmalar Bibliyografyası

KİTAPLAR:

Abdülbaki Gölpınarlı, *Nesimî, Usûlî, Rûhî: Hayatı, Sanatı, Şiirleri*, Varlık Yayınevi, İstanbul 1982.

[11] Bağdatlı Rûhî'nin hayatı ve eserleri kaleme alınırken şu eserlerden faydalanılmıştır: Coşkun Ak, "Rûhî-i Bağdâdi", *DİA*, C. 35, İstanbul 2008, s.205-206. ; Nihat Öztoprak, "Rûhî'nin Şiir Anlayışı", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S.12, 2005, s.101-136. ; Nihat Öztoprak, "Rûhî'nin Şair Anlayışı", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, S.28, 2006, s.91-122.

Coşkun Ak, *Bağdatlı Rûhî Divanı Karşılaştırmalı Metin*, C.II, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa 2001.

Coşkun Ak, *Bağdatlı Rûhî Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanından Seçmeler*, Gaye Kitabevi, Bursa 2000.

Hamza Tanyaş, *Bağdatlı Rûhî ve Ziya Paşa Terkibi Bentler ve Terci-i Bent: Esas metin ve manzum çeviriler*, Kavaklıdere Kültür Yayınları, Ankara 1995.

Murat Uraz, *Bağdatlı Rûhî: Hayatı, Şahsiyeti, Şiirlerinden Seçme Parçalar*, Tefeyyüz Kitabevi, İstanbul 1941.

Nihat Öztoprak, *Rûhî*, Timaş Yayınları, İstanbul 2001.

TEZLER:

A. Zeynel Aygün, "Bağdatlı Rûhî Divanı'nda Rind ve Zahid Tipleri", Adana 1993, Çukurova Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Cem Dilçin, "Rûhî-i Bağdâdî'nin Kasideleri", 1975, Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

Coşkun Ak, "Bağdatlı Rûhî: Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Bütün Şiirlerinin İncelenmesi", Erzurum 1982, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Doktora Tezi.

İbrahim Ethem Buyruk, "Bağdatlı Rûhî Divanında Sosyal Hayat", Konya 2015, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Doktora Tezi.

MAKALELER:

Abdülkadir Gülhan, "Levhî ve Bağdatlı Rûhî'nin Terkib-bend'ine Nazire", *Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, C.1, S.2, s.61-78.

Cemal Kurnaz, "Rûhî 'nin Dostları", *Türk Kültürü Araştırmaları Dergisi*, Ankara 1993, s.283-327.

Cemal Kurnaz, "Çağının Cesur Bir Tanığı: Bağdatlı Rûhî", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Ankara 1994, s.263-282.

Coşkun Ak, "Rûhî-i Bağdâdî", *DİA*, C.35, İstanbul 2008, s.205-206.

Erdem Sarıkaya, "Bağdatlı Rûhî Divanı'nda Osmanlı Savaş Kültürüne Ait Kavramlar", *Akademik Hassasiyetler (The Academic Elegance)*, 2017, s.121-146.

İdris Kadıoğlu, "Bağdatlı Rûhî 'nin Terkib-Bendinde Sosyal Gerçekler ve Tenkit", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, S.4, Diyarbakır 2004, s.205-234.

İ. Hakkı Aksoyak, “Gelibolulu Âlî'nin Bağdatlı Rûhî 'ye Etkisi”, *Bilig*, S.33, Ankara 2005, s.137-147.

Mustafa Aslan, “Bağdatlı Rûhî 'nin Terkib-i Bendine Bir Nazire Daha: Trabzonlu İbrahim Cûdî'nin Terkib-i Bendi”, *Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih Dil-Edebiyat Sempozyumu Bildirileri*, C.II, Trabzon Valiliği İl Kültür Müdürlüğü Yayınları, Trabzon 2001.

Nihat Öztoprak, “Rûhî'nin Şiir Anlayışı”, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S.12, 2005, s.101-136.

Nihat Öztoprak, “Rûhî'nin Şair Anlayışı”, *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, S.28, 2006, s.91-122.

Zülfü Güler, “Bağdatlı Rûhî 'nin Meşhur Terkib-Bendine Sosyal Psikoloji Açısından Bir Bakış”, *e-Journal of New World Sciences Academy*, C.3, S.1, 2008, s.28-43.

2.2.3. Vr: 199[b]-220[a] Kafiye ve Redifler

Tabloyla ilgili bir değerlendirme yapıldığında; kafiyesiz hiçbir şiir olmadığı, 18 yarım kafiye, 14 zengin kafiye ve 166 tam kafiye bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 153 şiirde redif kullanılmış, 45 şiirde redif kullanılmamıştır. Kullanılan redifler incelendiğinde, 66 adet kelimelerle kurulu redif, 50 adet eklerle kurulu redif ve 37 adet ek+kelimelerle kurulu redif olduğu belirlenmiştir. Redifler dil açısından incelendiğinde, 2 Farsça, 17 Arapça, 121 Türkçe kökenli kelimelerle kurulu redifler ve 7 adet Arapça+Türkçe ek+kelimelerle, 6 adet Farsça+Türkçe ek+kelimelerle kurulu redif olduğu görülmüştür.

Şiir No	Kafiye	Redif
1	-ā	Ġamını
2	-āle	Gibi
3	-ār	-a besbelli
4	ān	um gelmedi
5	-ār	-ını çözdi
6	-ıl	-madı
7	-āl	İki
8	-ān	-ı
9	-ā	-dan ġayrı
10	-öz	-den mi
11	-a	-sı
12	-āre	bir ben bir ḥabāb
13	-āb	-
14	-eb	-
15	-ib	-
16	-āb	-
17	-āb	-
18	-īb	-
19	-āb	-
20	-ā	-lardur hep
21	-est	-
22	-ān	-ı dürüst
23	-ān	-ı dürüst
24	-et	-
25	-et	-
26	-ā	Ḥādiṣ
27	-iṣ	-
28	-em	Ḥādiṣ
29	-ār	Güç
30	-āb	-a ne borç
31	-āc	-
32	-ār	Ḫarc

33	-ān	-ı feraḥ
34	-āb	Çarḫ
35	-nā	Murād
36	-ād	-
37	-il	nā-bed̄id
38	-ā	-dan leẕ̄iẕ
39	-ır	-
40	-ār	-
41	-ān	Dirler
42	-ıḳ	Olmakdur
43	-ān	Es̄iridür
44	-ān	Es̄iridür
45	-ī̄b	-i gör
46	-āl	Olur
47	-ār	-uñ zamānıdur
48	-et	Bundadur
49	-ān	olmadan yegdür
50	-er	-
51	-et	-dür
52	-ār	-a düşmişdür
53	-āda	-dur
54	-er	-
55	-āc	-umuz yoḳdur
56	-em	-likdür
57	-er	-
58	-ūn	eyleyen dilber
59	-em	-dür
60	-ār	-dur
61	-ān	-ı gözlerler
62	-ā	-lar
63	-ī̄r	-e çekdiler
64	-ül	-ler
65	-ār	-
66	-āl	Üstindedür
67	-ī̄r	İtdiler
68	-āne	-dür
69	-ān	-ıdur
70	-ār	-a ḳudret var
71	-ir	-
72	ām	-a baġludur
73	-et	Var
74	-āne	-dür
75	-āde	-dür
76	-üm	-dür
77	-ār	Olur

78	-ār	Olur
79	-ā	Geçer
80	-ār	-
81	-et	değül midür
82	-ī̇r	-
83	-āb	-a beñzer
84	-ā	-dur
85	āb	-ter
86	-er	-
87	-aḳ	-dur
88	-ar	-
89	āne	-dür
90	-āh	-umuz vardur
91	-ār	özler
92	-āb	Açar
93	-el	-ler
94	-ān	Eyler
95	-ār	-
96	-ir	-
97	-ām	-uñdur
98	-ān	-ıdur
99	-ān	-a meyl eyler
100	-āre	-ler
101	-ār	-
102	āl	-dür
103	-āle	Vaḳtidür
104	-āne	-dür
105	-et	-ler
106	-ī̇r	Eyler
107	-il	Bilür
108	-er	-
109	-ān	ile hem-ser
110	-ār	-
111	-ir	-dür
112	-ād	-umuz yoḳdur
113	-āhī̇	-ler
114	-ıḳ	olduġum bilmez
115	-ā	Ṭutmaz
116	-ān	Gitmez
117	-āl	-ümüz
118	-ār	-suz
119	-aġ	-laruz
120	-aş	-laruz biz
121	-ān	-dan fāriġüz
122	-ār	Olmaz

123	-ār	İsterüz
124	-ād	olan ʿāşıḳlaruz
125	-ār	-uz
126	-üm	cāʾiz
127	-er	Olmaz
128	-et	İdemez
129	-es	-
130	-aş	-
131	-ī̇n	Eylemiş
132	-ān	Āteş
133	-iş	-
134	-an	-durmış
135	-āb	Raḳṣ
136	-ār	ʿarż
137	-ār	Ḫaṭ
138	-er	vāʿiẓ
139	-iʿ	-
140	-ār	şemʿ
141	-āġ	-
142	-āġ	-
143	-ef	-
144	-āb	-ı ʿaşḳ
145	-ā	-lıḳ
146	-ād	-ı yoḳ
147	-ir	Yoḳ
148	-ā	-ya baḳ
149	-ıḳ	-
150	-ār	Olıcaḳ
151	-em	Bulmaduḳ
152	-ār	-ı yoḳ
153	-ā	-sı yoḳ
154	-āġ	Ancaḳ
155	-ūn	Olmaḳ
156	-ā	-umuz yoḳ
157	-ān	-uñ
158	-ūn	-uñ
159	-āne	-lerüñ
160	-ār	Olabilsek
161	-ūm	-uñ
162	-ān	Olanuñ
163	-et	-dür ḫaṭuñ
164	-ā	-laruñ
165	-er	-lik
166	-ān	Eyleseñ
167	-āne	-nüñ

168	-ān	-uñ
169	-āl	-üñdür senüñ
170	-en	-üñ
171	-ī̇n	-üñ
172	-ān	-umuñ
173	-en	-üñ
174	-ād	Eyleseñ
175	-ām	-uñ
176	-en	-üñ
177	-ik	-
178	-ūr	-uñ senüñ
179	-ūl	-üñ senüñ
180	-ūd	-uñ var senüñ
181	-ūş	itdügüñ bildük
182	-āk	olsañ gerek
183	-ār	umarsın ey göñül
184	-al	-
185	-ār	-a gül
186	-āne	Gül
187	-ül	-
188	-ā	-sı çoḳ güzel
189	-el	-
190	-ā	-ya ṣal
191	-il	-
192	-il	-
193	-ūr	Ol
194	-āl	-
195	-ān	Ol
196	-āl	-
197	-ī̇ḳ	İdelüm
198	-āş	-dur göñlüm gözüm

2.2.4. Deyimler Dizini

Mecmuanın incelenen varaklarında şiirler, atasözleri ve deyimler söz varlığı açısından değerlendirilmiştir. Şiirlerde neredeyse atasözüne hiç rastlanmamıştır. Tertip edilen deyimler ise, aşağıda alfabetik olarak listelenmiştir. Bazı deyimler, deyimler sözlüklerinde bulunamamış; ancak beyitteki anlamına göre mecaz anlam taşıdığı tespit edilen bu ifadeler deyim olarak kabul edilmiş ve listeye dahil edilmiştir.

Ağız bir etmek: Söz birliği yapmak (G. 2/1)
Aklını almak: Aklın baştan gitmesi, mantıklı düşünememe hali (G. 2/1)
Ayakta kalmak: Muradına erememek (G. 35/1)
Aynına almak: Gözünde büyütmek (G. 1/1)
Bâda vermek: Boşa harcamak, savurmak (G. 12/3)
Bahtın açılması: İşlerin yolunda gitmesi, isteklerinin gerçekleşmesi (G. 6/1)
Başa çıkmak: Baş etmek, mücadele etmek (G. 64/2)
Başa dar olmak: Bunalmak, sıkılmak (G. 78/2)
Baş kaldurmak: Niyetlenmek, coşmak, iyice kabarmak (G. 13/5)
Beyaza çıkmak: Temize çıkmak (G. 116/2)
Cana minnet: Bir şeyin kişi için büyük ihsan ve lütuf olması (G. 105/3)
Canına kâr etmek: Canına yetmek, sabrın taşması (G. 4/3)
Cevap açmak: Cevap almak (G. 92/1)
Damanına el sunmak: Birinin eteğine yapışmak (G. 88/2)
Dest-i ihtiyaç: El açmak, dilenmek (G. 124/3)
Dil olmak: Dile gelip söylemek (G. 1/4)
Efsun okumak: Büyü yapmak (G. 92/2)
El çekmek: Uzaklaşmak, vazgeçmek (G. 5/2)
El vermek: İzin vermek (G. 31/5)
Elden gelmek: Çaresiz olmak, hiçbir şey yapamamak (G. 9/4)
Eksüklüğüne kalmak: Kusura bakmak (G. 56/6)
Görmeze urmak: Görmezden gelmek (G. 45/5)
Göz karartmak: Cesaret etmek (G. 54/2)
Habbeye almamak: Bir şeyi önemsememek (G. 133/5)
Kanına ekmek doğramak: Birinin ölümünü iyice istemek (G. 88/1)
Kitap açmak: Fal bakmak (G. 92/2)

Kuşça can: İnce ve naif olmak, zayıf halde bulunmak (G. 98/1)

Pîr eteğin tutmak: Mürşide bağlanmak (G. 56/4)

Pîre çekmek: Mürşide götürmek (G. 63/5)

Sözün dal olması: Sözün kısalması,ifadenin azaltılması (G. 65/5)

Su sepilmek: Yüreğini rahatlatmak (G. 6/2)

Sûret yok: Yüz vermemek (G. 3/1)

Sürmeyi gözden silmek: Gözü kör etmek (G. 123/4)

Yare ağlamak: Dosta derdini anlatmak (G. 17/5)

Zebanın bağlanması: Konuşamamak (G. 5/4)

2.2.5. Vr: 199[b]-220[a] Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Aruz Kalıpları ve Bunların Kullanım Sayısı

Aruz kalıpları ve kullanımlarını gösteren tabloda da görüldüğü gibi, 8 farklı bahir vardır. Şiirlerde en sık kullanılan vezin kalıbı, remel bahrinde yer alan *fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün* vezin kalıbıdır. Bu sırayı muzâri bahrinde *mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün* vezni takip ederken, 3. sırayı hezec bahrinde *mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün* kalıbı takip etmektedir. En az kullanılan bahirler ise birer kez kulanılan hafif, recez ve mütekarib vezinleridir.

KULLANILAN ARUZ KALIBI	**KULLANILMA SAYISI**
REMEL	
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün	47
Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün	29
Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün	2
HEZEC	
Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün	35
Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün	13
Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün	3
MUŻĀRİʿ	
Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün	36
Mefʿūlü mefāʿilün mefāʿīlün fāʿ	1
MÜCTEŞ	
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün	24
Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün	1
HAFİF	
Fāʿilātün mefāʿilün feʿilün	1
CEDĪD	

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün	4
RECEZ	
Müfteʿilün mefāʿilün müfteʿilün mefāʿilün	1
MÜTEKĀRİB	
Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl	1

2.2.6. Mecmuada Karşılaşılan Problemler (199[b]-220[a])

Müstensihin dikkatsizliği, yorgunluğu, yazma becerisi gibi yazan kişinin eğitim ve psikolojik durumuyla alakalı olabilecek klasik hatalar vardır. Ya da bu hatalar ışık, mürekkep ve kağıt gibi fiziki şartlarla da ilgili olabilir.

Mecmua temiz, düzgün ve kolay okunabilir görünmesine rağmen, istinsahla ilgili problemler mevcuttur. Mecmuada karşılaşılan problemler, divanları yayımlanan şairlerin divanları ile karşılaştırılarak düzeltilmeye çalışılmış ve her bir düzeltme dipnotta nüsha farkı olarak gösterilmiştir.

- ✓ 200[b] varak numarasındaki Bağdatlı Rûhî'ye ait olduğu tespit edilen en son gazelin (Bkz. 11. gazel) mecmuadaki beyit sayısı 4 olup, mahlas beyiti mecmuada yer almamaktadır. Bir sonraki 201[a] numaralı varakta ise, bu şiirin devamına yer vermeyip Nev'î'nin şiirlerine (Bkz. 12. gazel) başlanmıştır. Burada da Nev'î'nin şiirinden matla beyiti yer almamaktadır. Her iki şairin de divanları incelendiğinde, Bağdatlı Rûhî'ye ait gazelin divanda 8 beyitte ve Nev'î'nin şiirinin de matla ile birlikte 5 beyitte tamamlandığı görülmüştür. Bu durum şiirlerin eksik olduğunu, dolayısıyla da aynı pozda yer alan 200[b] varağından 201[a] varağına geçişte arada bazı varaklarının eksik olduğu şüphesini uyandırmaktadır.
- ✓ Müstensih 210[b] varağında yer alan 99. gazelin mahlas beyitini alt satırdan devam etmeyip, şiirin hizasında kalan cetvelin arasına yazmıştır. Alt satırda ise bir sonraki gazele geçmiştir. Bir sonraki 100. gazelin de mahlas beyiti aynı hizada cetvele yazılmıştır. Kısacası cetvelde iki mahlas beyiti ardı ardına sıralanmıştır. Bu durum, karışıklık olmaması için dipnotta belirtilmiştir.
- ✓ 199[b], 200[a], 200[b] varaklarında Bağdatlı Rûhî'nin şiirleri bulunmakta olup şiirlerin başlıkları yoktur.
- ✓ 201[a]'dan itibaren 203[a]'ya kadar şiirlerin başlıklarında "Nevîzâde" yazmaktadır. Fakat şiirler Nev'î'ye aittir. Daha sonraki gazeller ise "velehü" başlığı ile devam etmektedir. Bu durumda müstensih Nevîzâde'nin şiirlerini yazmak niyetiyle önceden başlığı yazıp sonradan niyetini değiştirmiş olabilir.
- ✓ Divanlardan karşılaştırılarak kaydedilen bazı şiirlerde kimi mısraların ve beyitlerin yerlerinin değiştirildiği, kimi beyitlerin mecmuaya alınmadığı görülmektedir. Bu gibi durumlarda beyitlerin yerleri farklı ise mecmuanın aslına sadık kalınıp, değişiklikler

dipnotta belirtilmiştir. Mısraların yerleri farklı ise, anlama en uygun olan şekli esas alınmış ve dipnotta değişiklikler kaydedilmiştir.

- ✓ Müstensih belirtme hal eklerini genellikle hemze ile yazmıştır. Mecmuanın genelinde atıf vavları kullanılmamıştır. Nesih yazı ile yazılmış olsa da ب-ی, ز-ر, پ-ب, چ-ج gibi harflerde anlam değişikliğine sebep olacak şekilde noktalama tutarsızlıkları ve imla hataları mevcuttur. Bu sebeple mecmuadaki her bir yazım ve imla hatası dipnotta nüsha farkı olarak gösterilmiştir. Divandaki doğru yazımı tercih edilmiştir.

2.2.7. Mecmuanın Sahaya Katkıları

- Mecmuada 199[b]-220[a] varaklar arasında 1 adet Nevʿî divanında (Metol Tulum-Mehmet Ali Tanyeri) olmayan gazel tespit edilip çeviriyazı alfabesi ile yazılıp, nesre çevirisi yapılmıştır.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

Urdu lebüñ ṣafāsına cām-ı şarāb raḳṣ
Sūz-ı dilümden itse demidür kitāb raḳṣ

Ḳıldı naẓar cemāline ol serv-ḳāmetüñ
Ursa n'ola ḳıyāmete dek āfitāb raḳṣ

Sāḳī semāʿ-ı naġme-i nāy eyle vaḳtidür
Meydān-ı sāġar içre ide her ḥabāb raḳṣ

Şol cūybāre kim irişe gözlerüm yaşı
İde hevā-yı ʿaşḳ ile her āsiyāb raḳṣ

Girdāb ṣanma āb-ı revān üzre **Nevʿi**yā
Eyler hevā-yı ʿārıż-ı yār ile āb raḳṣ [135. gazel]

- Divanda Arap harfleri ile yazılı olan Nevʿî'ye ait Farsça gazelin Latin harflerine çeviriyazı alfabesi ile tenkitli hali yapılmış ve nesre çevirisi dipnota eklenmiştir.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

Bā vaʿde-i viṣāl-i to āmed ḫaṭ-ı ʿiẕār
ʿĪd-est u āḫer-i gül ü yārān der intiẓār

Ḫulḳī-i baḫt u cūy-ı meh-i ʿīd der şafaḳ
Sākī be rūy-ı yār be-bīn māh u mey biyār

Bā-şām ṭurre et şode-em zār inçonīn
Gūyā ki der neẓāre-i ḳandīl rūze-dār

Şod rūz an ki ber-ser-i ḫom ṣarf-mişeved
Destār u tāc u ḫırḳa-i rind-i şarāb-ḫˇār

Nevʿī be-nūş bāde ki ez behr-i ʿaşḳist
Devr-i sipihr-i sāġar-ı ḫūrşīd-i tābdār [80. gazel]

- Mecmuada yer alan fakat divanlarda bulunmayan beyitler tespit edilip esas metne eklenmiş ve fark dipnotta belirtilmiştir. Bkz. (G. 74/3), (G. 196/4)

Divanda Bulunmayan Beyitler:

❖ 74. gazel 3. beyit:

Zülf ü ruḫsāruñ yanunda çeşm-i maḥmūruñ senüñ
Giceler mehtāba ḳarşu yār-ile bīgānedür

❖ 196. gazel 4. beyit:

Kimi[si] dartıla Dārāb-ṣıfat taḥt-ı nīşīn
Kimisi künc-i fenāda şeh-i bī-cāh u celāl

3. METİN

3.1. Metin Tesisinde Takip Edilen Metot

a. Metin tamiri gereği metne eklenen kısımlar köşeli parantez "[ ]" işaretiyle gösterilmiştir.

b. Vezin, şiir numarasının altında verilmiş olup veznin ait olduğu bahir belirtilmiştir.

c. Dipnotlarda önce şiirin mecmuadaki varak numarası verilmiş, daha sonra divanda mevcut olan yeri belirtilmiştir. Ör: 217^{b}, (ND, G. 236).

ç. Nüsha farkları gösterilirken müracaat edilen divanlar için kısaltmalar kullanılmıştır. Ör: (Nev'î Divanı: ND; Bağdatlı Rûhî: RD)

d. Mecmuadaki beyitler ile divandaki beyitlerin yerlerinin farklı olması durumunda, önce mecmuadaki sıra tercih edilmiş ve dipnotta farklılık belirtilmiştir.

Ör: RD, G. 1109 4.beyit RD, G. 1109 3.beyit

e. Mısra farklılıkları ise dipnotta belirtilmiştir. Mecmua ve divandaki farklılıkta anlam ve vezne göre metne en uygun olanı tercih edilmiştir.

Ör: 3. beyitin 2. mısraı ile 4. beyitin 2. mısraı mecmuada yer değiştirdi. Divandaki şekli esas alındı.

f. Metinde yanlış veya eksik yazılan, okunamayan kelimeler için yayınlanmış divanlara müracaat edilmiş müstensihten kaynaklanan imla hatalarının fazla olduğu, anlamlandırılamayan ibareler göründüğü şekliyle okunmaya çalışılmış ve dipnotta nüsha farkı olarak gösterilmiştir.

g. Mecmua ve divan arasındaki kelime/ibare farklılıkları dipnotta şiir numarasının altında gösterilmiştir. Divanda yer alan kelime/ibareler için "D."; mecmuada kelime/ibarelerden sonra "M." ifadesi kullanılmıştır.

Ör: oynına: eri olan M. alma: almaz D.

ğ. Dipnotta gösterilen nüsha farklılıkları, aynı mısrada bulunuyorsa kelimeler arasında "/" işareti; farklı mısralarda bulunuyorsa "//" işareti kullanılmıştır.

h. Beyitlerin günümüz Türkçesine çevirileri, nüsha farklarından sonra "[ ]" içinde verilmiştir.

ı. Divanda yer alan ancak mecmuda bulunmayan beyitler, dipnotta verilmiş kenarına künyesi yazılmıştır. Ör: [ND, G. 47 5.beyit.] Beyitin günümüz Türkçesine çevirisi ise yine "[ ]" içinde verilmiştir.

i. Şairin mahlası beyitte koyu (**bold**) harflerle yazılmıştır.

j. "ile" bağlacının yazımıyla ilgili olarak mecmua esas alınmış ayrı yazıldığı yerde ile olarak, öncesindeki harfle birleştiyse -ile olarak yazılmıştır.

Ör: Ne bilür yār ġam-ı *hicr-ile* **Rūḥī** ḥālüñ
Çeke mi hīç gül-i ter bülbül-i gūyā ġamını (G. 1/5)

Zülfini ruḫları üstine ṭaġıtmış cānān
Nevʿiyā ṭoldı yine *fitne ile* her cānib (G. 15/5)

k. Bir mısrada divanda olup mecmuada olmayan ya da mecmuada olup da divanda bulunmayan kelimeler ø ile gösterilmiştir.
Ör: himmet: ø M.

l. Sāʾil, māʾil vb. hemzeli kelimelerin gösterilmesinde, hemzeli yazım tercih edilmiştir. Metindeki imlası farklı ise bu dipnotta gösterilmiştir.

m. Şeddeli kelimelerin imlasında vezne uyulmuştur.

Nevʿī ten-i zerd-ile ġam-ı *ḫaṭṭı* göñülde
Bir nüsḫaya döndürdi beni cildi müẕehheb (G. 14/4)

O ḫāl-i müşk-feşān ol *ḫaṭ*-ı ʿabīr-efşān
O laʿl lebler o dendān o gevher-i nā-yāb (G. 19/4)

n. Vav-ı ma'dûle ˇ işaretiyle gösterilmiştir.

Ör: Ṣalındı boynuma resen-i zülfi *ḫˇāb*da
Taʿbīr ehli her biri bir yire çekdiler (G. 63/2)

o. Divan ile mecmuada aynı vezin ve anlama sahip farklı kelimelerin kullanıldığı durumlarda mecmuadaki kelime esas alınarak metin oluşturulmuş, divanda yer alan kelime dipnotta verilmiştir.

p. Şiirlerin başında bulunan ifadeler (velehü, harf-i ra vb.) metne dahil edilmemiştir.

3.2. Divanlar ile Mecmuanın Karşılaştırılması

Mecmuadaki şiirler Bağdatlı Rûhî ve Nevʿî divanlarıyla karşılaştırıldı. Karşılaştırma sonucu, mecmuada bulunmayan beyitler, divanda bulunmayan beyitler, divan ve mecmuada farklı kaydedilen beyitler ve mısralar arası farklar listelendi.

3.2.1. Beyit Farklılıkları

<u>Mecmuada Bulunmayan Beyitler:</u>

❖ 3. gazel:
Göñülden geçürüp āh itmeyin dirseñ mecālüñ yoḳ
Hevā-yı ʿaşḳ-ı yār almış seni bīçāre besbelli [RD, G. 1070 5.beyit.]
❖ 5. gazel:
Urmışdı dil-i **Rūḥī**-i zāra ser-i zülfüñ
Ḳurtardı viṣālüñ resen-i dārını çözdi [RD, G. 1076 6.beyit.]
❖ 6. gazel:
Hep gitdi cān u dil demi olsun sirişkümüñ
Benden şeb-i firāḳda bir dem kesilmedi [RD, G. 1074 3.beyit.]
❖ 7. gazel:
Ebrūlaruñ ṣaḥīfe-i cebheñde dir gören
Bir levḥ-i āfitāba yazılmış hilāl iki [RD, G. 1087 6.beyit.]
❖ 9. gazel:
Ṣāḥib-i luṭf u kerem ḥażret-i ʿOṣmān Pāşā
Ki kemāl ehline yoḳ kārı seḫādan ġayrı [RD, G. 1090 7.beyit.]
❖ 11. gazel:
Başum kesilse ṣañmanuz ol ġamzeden dönem
Bir bilmeñüz ṭarīḳ-i maḥabbetde herkesi [RD, G. 1028 6.beyit.]
Yıllarla ḥāksār olanlardanum baña
Ögretmeñüz vefāda ola serv-i nevresi [RD, G. 1028 7.beyit.]
Rūḥī yeter sürindi teraḥḥum maḥallidür
Şimdengirü murādına irgür o bī-kesi [RD, G. 1028 8.beyit.]
❖ 12. gazel:
Cāmdan gitmez gözi mey-ḫˇāre bir ben bir ḥabāb
Baş ḳoşar ṣahbā ile āvāre bir ben bir ḥabāb [ND, G. 15 1.beyit.]
❖ 14. gazel:
Üftādelerüñden dime kim baña çıḳar yoḳ
Ey meh giceler ʿarşa çıḳar naʿra-i yā Rab [ND, G. 19 4.beyit.]
❖ 35. gazel:
Nā-murādī müşkil ammā özge müşkildür bu kim
Cümle ʿālem ber-murād ola ḳalam ben nā-murād [ND, G. 47 5.beyit.]
❖ 41. gazel:
Seni cānā melāḥat mülkinüñ şāh-ı suḫan-dānı
Ḳul itmiş ʿālemi bir Ḫüsrev-i şīrīn-zebān dirler [ND, G. 102 2.beyit.]
❖ 55. gazel:
Fürūġ-ı mihr ile dil ḫānesi nice ṭolsun
Şarāb ile ṭolu cām-ı zücācumuz yoḳdur [ND, G. 142 4.beyit.]
❖ 81. gazel:
Ḫāk itmeyüp vücūdını ʿaşḳ ile bir kişi
Uymaḳ hevā-yı ʿaḳla sefāhet degül midür [ND, G. 56 2.beyit.]
❖ 95. gazel:
Ne göz ucıyla selām ü ne ḫışm ile düşnām
Ne ḫaṭṭ-ı būs u kinār u ne ṣoḥbet-i dīdār[ND, G. 135 5.beyit.]
❖ 100. gazel:
İl ḳuçup ol seng-dil māh-ı siyeh-pūşum benüm
Bu revā mı ben başam baġruma seng-i ḫāralar[ND, G. 141 3.beyit.]
❖ 124. gazel:

Ẓāhir-i cismin ḳılup seng-i ḥavādiṣden şikest
Kalbinüñ vīrānesi ābād olan ʿāşıḳlaruz[ND, G. 184 5.beyit.]

- 142. gazel:

Kerāmet ehli iseñ sātirü'l-ʿuyūb ol kim
Cihānda penbe-i dāġum gibi yüzüñ ola āġ [ND, G. 213 5.beyit.]

- 160. gazel:

Hep cümle cihān maẓhar-ı envār-ı tecellī
Cān gözin açup ʿāşıḳ-ı dīdār olabilsek [ND, G. 258 2.beyit.]

- 186. gazel:

Nār-ı firḳatden kül olmış vaṣl umar biñ var hezār
Gülşen içre yüz virelden bülbül-i nālāna gül [ND, G. 281 5.beyit.]

188. gazel:

Şehrüñ ḳamu güzellerine şehriyār olup
Ḫūbān içinde ʿāşıḳ-ı şeydāsı çoḳ güzel [ND, G. 290 4.beyit.]

Divanda Bulunmayan Beyitler:

- 74. gazel 3. beyit:

Zülf ü ruḫsāruñ yanunda çeşm-i maḥmūruñ senüñ
Giceler mehtāba ḳarşu yār-ile bīgānedür

- 196. gazel 4. beyit:

Kimi[si] dartıla Dārāb-ṣıfat taḫt-ı nīşīn
Kimisi künc-i fenāda şeh-i bī-cāh u celāl

Divanda ve Mecmuada Farklı Kaydedilen Beyitler:

- 79. gazel 4. beyit mecmua ve divanda farklı kaydedilmiştir.

Dirhem-i eşküm yanuñda bir pula geçmez velī
Niçe demdür dil saña āşüfte vü rüsvā geçer (D.)

Ḫāṭır-ı yāra taʿallüldür sözüm geçmez dimeñ
Söz daḳīḳ u dil ḥarīr olınca bī-pervā geçer (M.)

- 81. gazel 5. beyit (mahlas) mecmua ve divanda farklı kaydedilmiştir.

Nevʿī ḳaçar mı küşte-i pā-mālüñ olmadan
Ölmek senüñ yoluñda saʿādet degül midür (D.)

Şuġl-ile her maḥal saña keşf ola **Nevʿi**yā
Rāḥat maḥalli künc-i ferāġat degül midür (M.)

- 159. gazel 3. beyit mecmua ve divanda farklı kaydedilmiştir.

Ṣā'im-i hicr olanuñ nice açılsun göñli
İşlemez bābı meh-i rūzede meyḫānelerüñ (D.)

Girih-i zülfüñ açup eyleme āşüfte bizi
Çözicek müşkil olur bendini dīvānelerüñ (M.)

❖ 177. gazel 3. beyit mecmua ve divanda farklı kaydedilmiştir.

Ey Yūsuf-ı gül-çihre cemālüñle tecellī
Kim olmadı bir kimse temāşāsına mālik (D.)

Bilmem ne ʿaceb Yūsuf çihresiñ ey dost
K'itdüñ niçe şāhı vü gedā müflisi mālik (M.)

❖ 187. gazel 2. beyit mecmua ve divanda farklı kaydedilmiştir.

Meger çemende senüñ müşk-i çīn-i zülfüñ arar
Ṭaġıldı gülşen içine ṣabā ile sünbül (D.)

Elimde ṭūṭī-i cāmı görünce şīşede mey
Verā-yı āyīnede dir ḫiṭāb idüp ḳulḳul (M.)

❖ 187. gazel 3. beyit mecmua ve divanda farklı kaydedilmiştir.

Ne derd-i ʿaşḳa beḳā var ne ḥüsn-i yāre ṣebāt
Bu sebze-zār-ı fenāda ne gül ḳalur ne çü mül (D.)

Urūd ötdürür eylerse nehyini vāʿiẓ
Nevā-yı ney olıcaḳ dinlenür mi bāng-ı duḫūl (M.)

3.2.2. Mısra Farklılıkları

➢ 48. gazelde, 3. beytin 2. mısraı ile 4. beytin 2. mısraı mecmuada yer değiştirdi. Divandaki şekli esas alındı.

3. Ḫāneñe hīç senden artuḳ ṣıġmasun zenbūr-veş
Vaḥdetüñ ẕevḳini ḥāl eyle ḥalāvet bundadur

4. Ẕātuñı ceẕb eylesün şems-i ḥaḳīḳat ey göñül
Jāle gibi ʿazm-i bālā ḳıl leṭāfet bundadur

➢ 116. gazel 3. beytin 2. mısraı ile 4. beytin 2. mısraı mecmuada yer değiştirdi. Divandaki şekli esas alındı.

3. Dehānuñda metāʿ-ı laʿl-i nābuñ ārzūsına
ʿAdem mülkine dem yoḳ kim hezārān kārbān gitmez

4. Metā-ı derdüñe cānlar virüp bāzār-ı ʿaşḳuñda
Egerçi ṣatılur ʿāşıḳlar ammā rāyġān gitmez

3.3. Transkripsiyonlu Metin ve Nesre Çeviri

Bu bölümde biri rubâi ve geri kalanı gazel olmak üzere 198 şiirin transkripsiyonlu metni ve nesre çevirisi yer almaktadır. Gazellerden biri Farsça olup Nev'î'ye aittir. Diğerlerinin tamamı Türkçedir. Farsça şiirin günümüz Türkçesine çevirisi dipnotta verilmiştir.

TRANSKRİPSİYONLU METİN VE NESRE ÇEVİRİ

1.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. ʿAynıña alma dilā ẕerrece dünyā ġamını
ʿĀḳil oldur ki bugün çekmeye ferdā ġamını

2. Ḥamdülillah leb-i mey-gün-ile sāḳīlerimüz
Bize çekdürmediler bāde-i ḥamrā ġamını

3. Gülşen-i bāġ-ı fenā içre n'olaydı bir kez
Ölmese çekse kişi bir gül-i raʿnā ġamını

4. Ölicek ḫāk-i mezārumda yatan her çemenüm
Dil olup söyleye bir serv-i dil-ārā ġamını

5. Ne bilür yār ġam-ı hicr-ile **Rūḥī** ḥālüñ
Çeke mi hīç gül-i ter bülbül-i gūyā ġamını

---

1. 199ᵇ, (RD, G. 1109).

1. alma: almaz D. [Ey gönül! Dünya kaygısını zerre kadar gözünde büyütme; akıllı olan bugünden gelecek için kaygılanmayan kişidir.]
2. [Şarap renkli dudakları ile içki dağıtan güzellerimiz, bize kırmızı şarabın kederini çektirmedikleri için Allah'a hamd olsun.]
3. RD, G. 1109 4.beyit, [Bir kişi, bu dünya bahçesinde ölmeyip bir defa bir parlak gülün derdini çekse ne olurdu?]
4. RD, G. 1109 3.beyit,yatan: ben M. [Mezarımın toprağında biten her yeşilliğim, öldüğüm zaman dile gelip gönlü süsleyen bir servi boylunun gamını söylesin.]
5. ḥālüñ: ḥālin M. [Ey Rûhî! Hiç taze bir gül, öten bülbülün derdini çeker mi? Sevgili, senin ayrılık hasreti içinde olan halini nereden bilsin.]

2.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Sāġar-ı mey alımaz ʿaḳlını ehl-i ʿaşḳuñ
   Meger aġız bir ide yār-ile tebḫāle gibi
2. ʿĀşıḳ olan kişi üftāde gerek jāle gibi
   Ki hevādan ḳapa gül-ruḫlar anı lāle gibi
3. Hele sen māhı çeken sīneye bir şeb yaraşur
   Gögsini gerse felekde güzelüm hāle gibi
4. Maraż-ı ʿaşḳ-ile zerd olduġı yegdür yüzimüz
   Sürḫ olup tīre-dil olmakdan ise lāle gibi
5. Ḳatı bī-tāb idi dün künc-i belāda **Rūḥī**
   Ruḫlaruñ alı o miḥnet-zedeī ala gibi

---

2. 199ᵇ, (RD, G. 1060).

1. RD, G.1060 2.beyit, aġız: aġzı D. [Şarap kadehi, dudak uçuğu gibi sevgilinin dudağı ile ağız birliği etmese aşk ehlinin aklını alamaz.]
2. RD, G.1060 1.beyit, [Aşık olan kişi, çiğ tanesi gibi aşağı düşerse gül yanaklılar onu lale gibi havada kapar.]
3. [Ey sevgili! Hale, hele senin gibi bir ay yüzlüyü göğsünü gererek felekde bir gece sinesine çekse bu ona yaraşır.]
4. [Yüzümüzün lale gibi kızarıp gönlü kara olmasındansa, aşk ile sararması daha iyidir.]
5. alı: şevḳı M. [Rûhî, dün bela köşesinde çok halsizdi; sanki senin yanaklarının kırmızısı, o sıkıntı çeken aşığı bu dünyadan götürür gibidir.]

3.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Neden çekdüñ niḳāb ol ṣafḥa-i ruḫsāra besbelli
   Bize şimdengirü ṣūret yoḳ ey meh-pāre besbelli
2. Eñ evvel ḫod biz aldanduḳ o luṭf-ı miḥnet-encāma
   Murādı neydügi luṭf itmedin aġyāra besbelli
3. Elümde tāze dāġumdan göñülde sezdiler ʿaşḳum
   Nihāndur gerçi derdüm ġayra ammā yāra besbelli
4. Dimişsin ʿaşḳa ṣatdum ʿālemüñ varın yoġın ey dil
   Alınmışsın sözüñden bir büt-i ḫūn-ḫˇāra besbelli
5. Ne ḥāṣıl nāmuña ḥussād oḳursa şiʿr-i nā-hemvār
   Sözüñ ḫod cümle yārān-ı suḫan-perdāza besbelli
6. Degül ḳaṣduñ teṭabbuʿ **Rūḥi**yā bu şiʿr-i dil-keşden
   Ġaraż ʿarż eylemekdür ḥālüñi dildāra besbelli

---

3. 199b, (RD, G. 1070).

1. [Ey ay parçası! Yanağının üstüne neden örtü çekdin? Belli ki bundan sonra bize yüz vermeyeceksin.]
2. murādı: murāduñ D. [O sevgili muradının ne olduğunu düşmanlara apaçık göstermeden, sonu sıkıntı ile biten iyiliğe önce biz aldandık.]
3. [Elimdeki taze yaramdan, gönüldeki aşkımı anladılar. Aslına bakılırsa, derdim yabancıya gizlidir ama sevgiliye apaçıktır.]
4. [Ey gönül! "Dünyanın varını yoğunu aşk için satdım." demişsin. Belli ki sen, kan içen put gibi bir güzelin sözüne alınmışsın.]
   Göñülden geçürüp āh itmeyin dirseñ mecālüñ yoḳ
   Hevā-yı ʿaşḳ-ı yār almış seni bi̱çāre besbelli [RD, G. 1070 5.beyit.]
   [Sevgilinin aşkının sevdasına tutulduğun besbellidir. Gönülden geçirip ah etmeyin demeye bile dermanın yok.]
5. RD, G. 1070 7.beyit, ḥāṣıl: ḫāṣıl M. / hemvār: hemvārı D. // suḫan-perdāza: suḫan-dāra D. [Kıskananlar, kötü şiiri senin adına okurlarsa bundan ne çıkar? Güzel, fasih konuşan bütün dostlar senin kendi sözünü apaçık bilirler.]
6. bu: bi D. [Ey Rûhî! Bu gönlü cezbeden şiiri yazmaktan niyetin, şairlik göstermek değildir. Maksadın gönlü kendine bağlamış olan sevgiliye, niyetini arz etmektir.]

4.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Çıḳdı cānum tenden ol rūḥ-ı revānum gelmedi
   Gitdi ārāmum meded ārām-ı cānum gelmedi
2. Göñlümi şemşīr-i endūh-ı firāḳ itdi fikār
   Dil-fikārı olduġum nā-mihribānum gelmedi
3. Tīr-i firḳat cānuma kār itdi bilmem neyleyem
   Āh o ḳurbān olduġum ebru-kemānum gelmedi
4. Miḥnet-i hicr-i civān iken beni pīr eyledi
   Āh kim geldi ecel ol bī-emānum gelmedi
5. **Rūḥi**yā bilmem n'olur ḥālüm belā-yı hicr-ile
   ʿİşve-bāzum şīve-kārum nev-civānum gelmedi

---

4. 199ᵇ, (RD, G. 1103).

1. [Canım tenden çıkdı, fakat o latif ruhlu güzel sevgili gelmedi. Huzurum gitti imdat, kalbe huzur veren sevgilim gelmedi.]
2. firāḳ: felek D. [Ayrılığın gam kılıcı, gönlümü yaraladı. Gönlü yaralı olduğum halde, vefasız sevgilim gelmedi.]
3. [Ayrılık oku, canıma yetdi; ne yapayım bilmem. Ah o kurban olduğum keman kaşlı sevgilim gelmedi.]
4. [O sevgilinin ayrılığının sıkıntısı, beni yaşlandırdı. Eyvah ki ölüm geldi, ama o güvenilmez sevgilim gelmedi.]
5. belā-yı hicr: belā vü hicr M. [Ey Rûhî! Ayrılık belası ile halim ne olur bilmem; edalım, nazlım, yeni yetme güzelim gelmedi.]

5.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Belden ki o meh tīġ-i güher-bārını çözdi
   Behrām meger terkeş-izer-kārınıçözdi
2. El çekdi yolında göricek ölmege şevḳın
   Ṣanmañ acıyup dest-i giriftārını çözdi
3. Şīr-i dilümiṣalmaḳ içün gāv raḳībe
   Zencīr-i ser-i ṭurra-i ṭarrārını çözdi
4. Baġlandı zebānum gelüp ol laḥẓa ki ḳāṣıd
   Ser-rişte-i mektūb-ı dürer-bārını çözdi
5. N'oldı felegüñ naġme-i dil-sūzına **Rūḥī**
   Sāz-ı ṭarabuñ dest-i ḳażā tārını çözdi

---

5. 200[a], (RD, G. 1076).

1. zer-kārını: rūzgārınıM. [O ayın, cevher yağdıran kılıcını belinden çıkardığını zannetme. Merih yıldızı, altınla işlenmiş ok çantasını açmıştır.]
2. ölmege: ol meh-i D. [Sevgili, (aşığın) yolunda ölme arzusunu görünce sanmayın ki ona acıyıp bağlı ellerini çözdü. (Aksine ondan) el çekdi; uzaklaştı.]
3. ṣalmaḳ içün: ṣalmaġiçün D. [Gönlümün aslanını, öküz rakibe göndermek için (sevgili) insanın aklını başından alan saçının örgüsünü çözdü.]
4. [O haberci, (sevgilinin) inciler saçan mektubunun ipini çözünce o anda benim de (sevinçten) dilim bağlandı.]
5. Rūḥī: gūyā D. [Ey Rûhî! Feleğin yürek yakan ezgisine ne oldu da senin sevinç çalgın, kaderin ezgisini değiştirdi.]
   Urmışdı dil-i **Rūḥī**-i zāra ser-i zülfüñ
   Ḳurtardı viṣālüñ resen-i dārını çözdi [RD, G. 1076 6.beyit.]
   [Senin zülfün, ağlayan Rûhî'nin gönlünü dar ağacına asmıştı. Vuslatın dar ağacının ipini çözdü ve kurtardı.]

6.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Bir gün zamāne ḫāṭırumı şād ḳılmadı
   Baḫtum güli bu bāġda bir dem açılmadı
2. Emvāc-ı baḥr-ı eşki başumdan aşurdı ʿaşḳ
   Ammā derūnum āteşine ṣu sepilmedi
3. Terk-i şarāb-ı nāba naṣīḥat çoḳ itdiler
   Zühhāda uymadı deli göñlüm yeñilmedi
4. Yüz sürmedük cenābuña ey pīr-i ḫānḳāh
   Maḥbūb u mey mülāzemetinden geçilmedi
5. Dirmiş ḥakīm bilmedügüm nesne ḳalmadı
   Dünyāyı bildi kendüyi bī-çāre bilmedi
6. Yañılduġına bildügi degmez muḳallidüñ
   Rūḥī ṭārīḳ-i ʿaşḳa girenler yañılmadı

---

6. 200[a], (RD, G. 1074).

1. dem: gün D. [Felek, gönlümü bir gün bile mutlu etmedi; talihimin gülü, bu dünya bahçesinde bir an dahi açılmadı.]
2. eşki başumdan: eşkümi başdan D. [Aşk, gözyaşı denizinin dalgalarını başımdan aşırdı; ama içimin ateşine su serpilmedi.]
   Hep gitdi cān u dil demi olsun sirişkümüñ
   Benden şeb-i firāḳda bir dem kesilmedi [RD, G. 1074 3.beyit.]
   [Ayrılık gecesinde bir an olsun gözyaşımın kanı kesilmediğinden can ve gönül mahvoldu.]
3. RD, G. 1074 4.beyit, [Saf şarabı terketmek için çok nasihat ettiler, fakat deli gönlüm yenilip o zahitlere uymadı.]
4. RD, G. 1074 5.beyit, mülāzemetinden: mülāzemetden M. [Ey tekke şeyhi! Önünde eğilmedik; sevgiliye ve şaraba bağlılıktan vazgeçmedik.]
5. RD, G. 1074 6.beyit, [Filozof kimse, "Bilmediğim hiçbir şey kalmadı." demiş. O zavallı dünyayı bilmiş; fakat kendini bilmemiş.]
6. RD, G. 1074 7.beyit, [Ey Rûhî! O taklitçilerin (zahidlerin) aldandıklarını bilmesi önemli değil, ama aşk yoluna girenler (rindler) aldanmadı.]

7.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ḳaddüñ ki olmış anda ruḫ-ı bī-miṯāl iki
   Açıldı bir nihālde ṣan verd-i āl iki
2. Ebrūlaruñla ġamzeñ o ḫūn-rīze döndi kim
   Bağlanmış ola ālet-i ḥarb-ı cidāl iki
3. Zülfüñde iken irdi ḫaṭuñ oldı ʿāşıḳa
   Müşkil bir iken ey meh-i ṣāḥib-cemāl iki
4. Ger mihr ü mehle gögsüñi kim vermiş ey felek
   Bir dil-rübā yerine saña Ẕülcelāl iki
5. İki civāna virme göñül kim ḫarāb olur
   Bir mülke olsa ḥākim-i ferḫunde-fāl iki
6. **Rūḥī** süvār-ı tevsen-i himmet odur k'ola
   Cevlāngehi cihān-ı belāġat memāliki

---

7. 200[a], (RD, G. 1087).

1. ḳaddüñ: ḫaddüñ D. // verd: vird M. [Senin vücudundaki (güzellikte) emsalsiz iki yanağın, sanki bir dalda açılan iki gül gibi olmuş.]
2. bağlanmış: bağlatmış M. / cidāl: ḳıtāl M. [Senin kaşların ile yan bakışın, sanki iki yanına savaş aletleri kuşanmış o kan dökücüye (savaşçıya) benzediler.]
3. [Ey güzel yüzlü ay gibi sevgili! Aşık saçınla uğraşırken (bir taraftan) ayva tüylerin yetişti. (Bu sebeple) aşığa zorluk birken iki oldu.]
4. mehle: meh-ile D. / gögsüñi: gögsi M. [Ey felek! Yücelik sahibi Allah gerçi sana Güneş ve Ay ile bir güzel yerine iki güzelin göğsünü vermiş.]
5. [İki yeni yetme güzele gönül verme, çünkü bir memlekette iki kutlu hükümdar olursa orası harap olur.]
   Ebrūlaruñ ṣaḥīfe-i cebheñde dir gören
   Bir levḥ-i āfitāba yazılmış hilāl iki [RD, G. 1087 6.beyit.]
   [Alnının sayfasında senin kaşlarını gören kişi, güneşin levhasına çizilmiş iki tane hilal zanneder.]
6. RD, G. 1087 7.beyit, himmet: ø M. [Ey Rûhî! Dolaştığı yer belagat cihanı ülkesi olan kişi, himmet atının binicisidir.]

8.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ṣanma her ḫūba esīr ola dil-i nālānı
   Seni ister seni ey ḫūblaruñ sulṭānı
2. Elem-iʿaşḳ-ı civānān gibi ẕevḳ olmaz idi
   Āh eger olmasa vuṣlatlarınuñ hicrānı
3. Dil u cān-ile ḳomaz ādemi Allah Allah
   Degmesün kimseye hicrān oḳınuñ peykānı
4. Nedür ol ġamze-i ḫūnī nedür ol zülf-i siyāh
   Vāy o dil-ḫastaya kim sen olasın cānānı
5. Çünki ḳan aġlamaḳ oldı işi **Rūḥī** ḳuluñuñ
   Demidür eylese ger maḫlaṣını Giryānī

---

8. 200[b], (RD, G. 1058).

1. [Ey güzellerin sultanı! İnleyen gönlümü her güzele esir olur zannetme, bu gönül sadece seni ister.]
2. [Ah, eğer güzellere kavuşmanın ayrılığı olmasaydı; o taze güzellerin aşkının elemi gibi bir zevk olmazdı.]
3. [Hicran okunun sivri demiri, kimseye değmesin; zira o çok insanda gönül ve ruh koymaz; (öldürür.)Allah Allah.]
4. zülf: çeşm D. [O kan döken yan bakış nedir, o siyah saç nedir? Ey sevgili! (Senin sevgilisi olduğun) o gönlü hastaya yazık olur.]
5. Çünki ḳan aġlamaḳ oldı yaşı **Rūḥī** ḳuluñ: Çünki ḳan oldı işi **Rūḥī**-i şeydā ḳuluñuñ D. Not: "ḳuluñuñ" ve "işi" kelimelerini divandan tercih ettik. [Rûhî kulunun işi gücü, kan ağlamak olduğu için eğer mahlasını giryani koysa tam zamanıdır.]

9.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Yārdan ummaz iken mihr ü vefādan ġayrı
   Olmadı ḥāṣılımuz cevr ü cefādan ġayrı
2. Böyle itmiş gibi taḳdīr Ḫudāvend-i cihān
   Ki naṣīb olmaya ʿuşşāḳa belādan ġayrı
3. Ehl-iʿaşḳa hele ben şöyle ḳıyās itdüm kim
   Birṣafā kūşesi yoḳ mülk-i beḳādan ġayrı
4. Yār eger cevr ü cefā-y-ile bizi ḳılsa helāk
   Elimüzden ne gelür ḫayr duʿādan ġayrı
5. Bir ʿaceb vādīye düşdük ki çemenzārında
   Ne dilerseñ bulunur ẕevḳ u ṣafādan ġayrı
6. **Rūḥi**yā muntaẓır ol maḳdemine pāşānuñ
   Ki seni gözlemez ol kān-ı ʿaṭādan ġayrı

---

9. 200[b], (RD, G. 1090).

1. cevr ü cefā: cevr cefā M. [Sevgiliden sevgi ve sadakatten başka bir şey ummazken, elimize geçen eziyet ve sıkıntıdan başka bir şey olmadı.]
2. [Cihanın sahibi olan Allah, aşıklara beladan başka nasipleri olmamasını takdir etmiş gibidir.]
3. ʿaşḳa: ḥaḳḳa M. [Ben aşk ehline, ölümsüzlük diyarından başka huzur köşesi olmadığını anladım.]
4. cevr ü cefā: cevr cefā M. [Eğer sevgili, eziyet ve sıkıntı ile bizi yok etse, elimizden iyilik dilemekten başka bir şey gelmez.]
5. vādīye : ʿāleme D.// ẕevḳ u ṣafādan: ẕevḳ ṣafādan M. [Bu dünya yeşilliğinde, rahat ve eğlenceden başka her şeyin bulunduğu tuhaf bir vadiye düştük.]
6. [Ey Rûhî! O paşanın gelişini bekle, zira o bağışlama madeni olan paşadan başka hiç kimse seni kayırmaz.]
   Ṣāḥib-i luṭf u kerem ḥażret-i ʿOṯmān Pāşā
   Ki kemāl ehline yoḳ kārı seḫādan ġayrı [RD, G. 1090 7.beyit.]
   [İyilik ve cömertlik sahibi yüce Osman Paşa'nın, olgunluk ehline cömertlikten başka faydası yoktur.]

10.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Cefādan mı çıḳup seyr itdügi burḳaʿla gözden mi
   Ruḫı mirʾātın ol meh-pāre ṣaḳlar yoḳsa tozdan mı
2. Geçersin āşinā ʿarż eylemezsüñ ayda bir rūyuñ
   Bizi öldürdüñ ey meh āşināluḳda bu yüzden mi
3. Nezāketle ruḫın berk-i gül-i sīrāba beñzetdüm
   ʿAraḳ-nāk oldı āfet bilmem alındı bu sözden mi
4. Beni görse raḳīb-i segle kūyında ḳaçar bilmem
   Ol āhū-çeşm benden mi ḳaçar yā ol uyuzdan mı
5. Naḥīf olup hemīşe ḫasta-i ḥāl olduġuñ **Rūḥī**
   Belā-yı żaʿf-ı ṭāliʿden mi yā ol iki gözden mi

---

10. 200ᵇ, (RD, G. 1079).

1. burḳaʿla: berḳiʿle D. / mirʾātın: mirʾātını D. [O ay parçasının burka ile seyre çıkıp yanağının aynasını saklaması, aşıklara cefasından mıdır; nazar korkusundan mıdır; yoksa tozdan mıdır?]
2. [Ey ay yüzlü sevgili! Tanıdık biri gibi geçinirsin, fakat ayda bir kez bile yüzünü göstermezsin; dostlukta bizi bu yüzden mi öldürdün?]
3. nezāketle: ẓarāfetle M. // āfet: ø M. [Sevgilinin yanağını kibar bir şekilde taze gül yaprağına benzettim. O güzel, bu sözden alındığı için mi terledi; bilmiyorum.]
4. [O ahu gözlü, beni köpek rakiple birlikte mahallesinde görünce kaçar; benden mi, yoksa o uyuz köpekten mi kaçar bilmiyorum.]
5. naḥīf: naḫīf M. / ḥāl: hicr D. / Rūḥī: ey Rūḥī M. [Ey Rûhî! Zayıflayıp sürekli hasta olmanın sebebi, talihsizlik belasından mı; yoksa o iki gözden (sevgiliden) dolayı mıdır?]

11.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Cehd eyle bir maḳāma yetür ḳalb-i aḳdesi
   Kim ferş-i rāhuñ eyleyeler çarḫ-ı aṭlası
2. Ben merd aña dirin ki binüp raḫş-ı himmete
   Evvel ḳademde çignede çarḫ-ı muḳarnası
3. Dolmışdı dehr nāle-i Ferhād u Ḳaysdan
   Feryādum işidince hemān kesdiler sesi
4. Sīnemden özge yerde yaraşmazsın ey melek
   Gel cilve-ġāhuñ eyle bu ʿarż-ı muḳaddesi
5. Ḳatl eylerin raḳībi dimişsin meded meded
   Çoḳdan geçüpdür elḥaḳ o nā-cinsüñ ölmesi

---

11. 200[b], (RD, G. 1028).

1. [Temiz kalbi, yüce bir rütbeye ulaştırmak için çalışıp çabalarsan gökyüzü, yolunun halısı olur.]
2. [Ben mert diye, gayret atına binip kat kat yükselen gökyüzünü daha ilk adımda atına çiğnetene derim.]
3. dolmışdı: ṭolmışdı D. / Ferhād: feryād M. [Ferhad ve Kays'ın feryadından dünya dolmuştu. Benim feryadımı işitince hemen seslerini kestiler.]
4. bu: o M. [Ey melek! Kalbimden başka yere yakışmazsın; gel bu mübarek yeri, senin gezindiğin yer eyle.]
5. ["Yardım edin, rakibi öldürün." demişsin. Doğrusu o soysuzun ölmesi için geç bile kalınmıştır.]
   Başum kesilse ṣañmanuz ol ġamzeden dönem
   Bir bilmeñüz ṭarīḳ-i maḥabbetde herkesi [RD, G. 1028 6.beyit.]
   [Başım kesilse bile o yanbakışlı sevgiliden vazgeçerim zannetmeyin; aşk yolunda herkesin aynı olmadığını biliriz.]
   Yıllarla ḥāksār olanlardanum baña
   Ögretmeñüz vefāda ola serv-i nevresi [RD, G. 1028 7.beyit.]
   [Yıllarca toz toprak içinde (perişan) olanlardanım. Yeni yetişen serviyi vefalı diye anlatmayınız.]
   Rūḥī yeter sürindi teraḥḥum maḥallidür
   Şimdengirü murādına irgür o bī-kesi [RD, G. 1028 8.beyit.]
   [Rûhî'nin süründüğü yeter, artık merhamet zamanıdır; bundan sonra o kimsesizi arzusuna ulaştır.]

12.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ʿIyş-ı dünyā göz yumup açmışca gelmez ʿaynına
   Nūş ider peymāneyi hem-vāre bir ben bir ḥabāb

2. Kāsesi elde ḳadeḥ cerrārı müflis mey-perest
   Devr-i meyde sāʾil-i bī-çāre bir ben bir ḥabāb

3. Bāda virmiş varını cümle ḳalup bir baş-ile
   Baḳmamış bu cübbe vü destāra bir ben bir ḥabāb

4. Zīr-i dāmānında pinhān eyleyüp rindāne mey
   Ḳan gözinde **Nevʿ**iyā mey-ḫˇāre bir ben bir ḥabāb

---

12. 201[a], (ND, G. 15).
Cāmdan gitmez gözi mey-ḫˇāre bir ben bir ḥabāb
Baş ḳoşar ṣahbā ile āvāre bir ben bir ḥabāb [ND, G. 15 1.beyit.]
[Sarhoş olan ben ve hava kabarcığı gözümüzü bir an bile kadehten ayırmayıp şarap ile birlikte vakit geçiririz.]

1. ND, G. 15 2.beyit, yumup açmışca: açup yummışca D. // peymāneyi hem-vāre: peymāne-i āvāre M. [Bir ben bir de hava kabarcığı, sürekli şarap içtiğimizden dolayı dünya yaşantısı gözümüze göz yumup açmış kadar gelmez.]
2. ND, G. 15 3.beyit, sāʾil: sāyil M. [Kasesi elinde, şarap içen, parasız pulsuz ayyaş ve şarap meclisinde zavallı dilenci olan kişiler, bir ben bir de hava kabarcığıdır.]
3. ND, G. 15 4.beyit, virmiş: viriş M. // ben: yen M. [Bir ben bir de hava kabarcığı bu cüppe ve sarığa bakmamış; bir baş ile kalıp bütün varlığını savurmuştur.]
4. ND, G. 15 5.beyit, [Ey Nevʿî! Eteğinin altında rindane bir halde şarap gizleyip kanlı gözünde sarhoş olan bir ben bir de hava kabarcığıdır.]

13.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Meclisde cām-ı laʿlüñe ḳarşu şarāb-ı nāb
   Derler döküp ḳızardı ḥayādan degül ḥabāb

2. Urdı yüzine rūyıña öyküdügin nesīm
   Düşse ʿaceb mi āb-ı muṣaffāya ıżṭırāb

3. Dil cām-ı meyle nuḳre vü zer gibi ṣāf olur
   Zīrā ki ḫāmı puḫte ḳılur tāb-ı āfitāb

4. Baḳmaḳ ḫaṭā diyü ḫaṭ-ı ruḫsār-ı dilbere
   Ġavġā iderse vāʿiẓ-i şehr işte baḳ kitāb

5. **Nevʿī** ḥabāb-ı bādeyi gördükçe ṣanuram
   Bezm-i mey içre fitneye baş ḳaldurur şarāb

---

13. 201[a], (ND, G. 18).

1. [Gördüklerin hava kabarcığı değildir. Kırmızı renkli saf şarap senin lal renkli kadehinin karşısında, meclisde terler döküp kızardı.]
2. [Ey sevgili! Sabah rüzgarı, senin yüzüne özendiği için saf suya (bir tokat) vurdu. Bu sebeple ona acı düşse buna şaşılır mı?]
3. nuḳre vü zer: nuḳre-i zer M. [Güneşin ışıltısının ham olanları olgunlaştırması gibi, gönül de şarap kadehi ile gümüş ve altın gibi parlar; berrak olur.]
4. diyü: diyüp D. // baḳ: yaḳ M [Şehrin vaizi, güzel sevgilinin yanağındaki ayva tüyüne bakmak günah diye kavga ederse işte o zaman sevgilinin yüzüne kitap niyetine bak.]
5. bādeyi: bāde M. // şarāb: serāb M. [Ey Nevʿî! Şarabın kabarcığını gördükçe içki meclisinde şarabı fitneye niyetlenir sanırım.]

14.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. ʿUşşāḳ miyānuñla ḫaṭuñ bendesidür heb
   Kimisi müdebber geçinür kimi mükāteb
2. Hicrüñ gibi ʿaşḳ ehline mühlik maraż olmaz
   Vaṣluñ gibi yoḳ nite ki dārū-yı mücerreb
3. Bir noḳṭada tekmīl-iʿulūm eyledi Mecnūn
   Ḳaldı ʿuḳalā zümresi hep cehl-i mürekkeb
4. **Nevʿī** ten-i zerd-ile ġam-ı ḫaṭṭı göñülde
   Bir nüsḫaya döndürdi beni cildi müẕehheb

---

14. 201[a], (ND, G. 19).

1. [Aşıkların kimisi basiretli (tedbirli), kimisi azatlı köle geçinir; oysaki hepsi senin belinle ayva tüyünün kölesidir.]
2. [Aşk ehline sana kavuşmak gibi tecrübe edilmiş bir ilaç olmadığı gibi, senin ayrılığın gibi öldürücü bir hastalık yoktur.]
3. [Mecnun, bütün ilimleri bir noktada topladı. Akıllı kimseler topluluğu, katmerli cahil olarak kaldı.]
   Üftādelerüñden dime kim baña çıḳar yoḳ
   Ey meh giceler ʿarşa çıḳar naʿra-i yā Rab [ND, G. 19 4.beyit.]
   [Ey ay gibi güzel sevgili! "Aşıklardan bana fayda yok." deme. Geceleri Ya Rab haykırışı göklere kadar çıkar.]
4. ND, G. 19 5.beyit, [Ey Nevʿî! (Sevgilinin) gönlümdeki ayva tüylerinin üzüntüsü, beni sararttı ve cildi tezhiplenmiş bir el yazması nüshaya döndürdü.]

15.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Olmış idi dehenüñ öpmege cānum rāġıb
   Düşdi fırṣat gice er ġāʾib ü ṣoḥbet ġāʾib
2. Kimseler mihr-i ruḫuñla ṭutamazken pençe
   Zülf-i müşkīn nice sihr itdi ki oldı ġālib
3. Vāṣf-ı şebdīz-i ḫaṭuñʿarṣa-i ḥüsnüñde tamām
   Yazamaz her ne ḳadar sürʿat iderse kātib
4. Tevbesin ḍarb u şikest eyledi ol miskīn-dil
   Ḫūblar sevmede olmışdı bu göñlüm tāʾib
5. Zülfini ruḫları üstine ṭaġıtmış cānān
   Nevʿiyā ṭoldı yine fitne ile her cānib

---

15. 201ᵃ, (ND, G. 17).

1. Olmış idi dehenüñ öpmege cānum rāġıb: Cān olmışdı çün dehenüñ öpmege rāġıb M. // ġāʾib: ġāyib M. [Canım hiç kimsenin ve sohbetin olmadığı bir gece fırsatını bulup senin ağzını öpmeye istekliydi.]
2. nice: niçe M. [Siyah saç, nasıl büyü yaptıysa kimseler güneş gibi parlak yanağınla savaşamazken o,(yanağına) üstün geldi.]
3. [(Ey sevgili!) Katip güzellik meydanında, senin ayva tüylerinin karanlığının vasfını ne kadar gayret ederse etsin tamamıyla anlatamaz.]
4. ḍarb u şikest: ḍarb şikest M. /miskīn: sengīn D. //sevmede: sevmeden M. / tāʾib: şāʾib M. [Bu gönlüm, güzelleri sevmede tevbe etmişti; fakat o aciz gönül tevbesini bozdu.]
5. ṭaġıtmış: ṭaḳınmış M. // **Nevʿi**yā ṭoldı yine fitne ile her cānib: **Nevʿi**yā fitne ile doldu yine cānib M. [Ey Nevʿî! Sevgili, saçını yanaklarının üstüne yaydığı için yine her taraf fitne ile doldu.]

16.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Maḥabbetüm n'ola durduḳça virse sīneye tāb
   Ziyāde neşʾe virür köhnedükçe bāde-i nāb
2. Ḳoyup nigār işigin māʾil olmayam felege
   Hilāl olursa eger ceẕb içün gümüş ḳullāb
3. Ḳıbāb-ı çarḫ olamaz tāb-ı mihrüme ḥāʾil
   Safā-yı levn-i şarāba ḥicāb olur mı ḥabāb
4. Niçe ayaġı şınuḳ düşküni ḫarābātuñ
   Felek tozın göremez güç deminde itse şitāb
5. Dem-i şebāb gelüp geçdi aç gözüñ **Nevʿī**
   Şarāb neşʾesi geçse kişiye gelmez ḫˇāb

---

16. 201ᵇ, (ND, G. 16).

1. durduḳça: ṭurduḳça D. [Saf şarabın eskidikçe daha çok neşe vermesi gibi, sevgim durdukça kalbe güç verse buna şaşılır mı?]
2. māʾil: māyil M. // gümüş: kişi M. [Eğer hilal gönlümü kendine çekmek için gümüş çengel olursa put gibi güzel sevgilinin işini bırakıp feleğe meyletmeyeyim.]
3. ḥāʾil: ḥāyil M. [Güneşimin parlaklığına / sevgimin gücüne, gökyüzünün kubbeleri engel olamaz; hava kabarcığı, şarabın renkli neşesine engel olur mu?]
4. niçe: nice M. [Birçok ayağı kırılmış meyhane düşkünü, gücünü gösterme vaktinde acele etse de feleğin tozunu göremez.]
5. [Ey Nevʿî! Gözünü aç; gençlik zamanı gelip geçti. Şarap neşesi geçince kişiyi uyku tutmaz.]

17.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Görünen mihr yüzinde ṣanemā ṣanma seḥāb
Yaḳmasun diyü yüzüñ mihri senüñ aṣdı niḳāb

2. Āteş-i fikr-i ruḫuñ yaḳdı derūn-ı sīnem
Ġam-ı ḫaṭṭuñla n'ola olsa ciger dūde-kebāb

3. Hicr-i laʿlüñle senüñ her gice ey māh felek
Dīdeden yaş yirine ḳan aḳıdur ṣanma şihāb

4. N'ola zülf olsa miyānuñda miyānuñ dilde
Genc olur māra vaṭan mesken olur gence ḫarāb

5. Ḥālümi aġlamaġa yāre utanmaya diyü
Nevʿiyā çehreme bu ḳanlu yaşum oldı ḫicāb

---

17. 201[b], (ND, G. 20).

1. seḥāb: niḳāb M. // yaḳmasun: baḳmasun M. / yüzüñ: yüzüñe M. / mihri: mihr M. [Ey put gibi güzel sevgili! Güneşin önünde görüneni, bulut sanma; senin güneş yüzünü yakmasın diye güneşin önüne buluttan perde asılmıştır.]
2. [(Ey sevgili!) Yanağının düşüncesinin ateşi, içimi yaktı; senin ayva tüylerinin derdiyle ciğerim dumanlı bir kebaba dönse şaşılmaz.]
3. [Ey ay gibi güzel sevgili! Felek, senin kırmızı dudağının hasreti ile her gece gözden yaş yerine kan akıtır. (Sen onu) gökten düşen parlak yıldız zannetme.]
4. [Saç senin belinde, senin belin gönülde olsa buna şaşılır mı? Nitekim, yılanın vatanı hazinedir; hazinenin yeri de harabedir.]
5. [Ey Nevʿî! Halimi yare anlatmaya utanmasın diye bu kanlı yaşım yüzüme örtü oldu.]

18.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Nāz-ile ʿarż-ı hilāl itse ıraḳdan ol ḥabīb
Sāʾim-i hicrān umar ʿīd-i viṣālin ʿan-ḳarīb

2. Gel gel ey Yūsuf-cemāl ol seyre biz de ḳāʾilüz
Müşterīdür cān-ile dirseñ temāşāma raḳīb

3. Jāle ṣanmañ ṭaḳdı ṭıfl-ı ġoncaya göz boncuġın
Ḳılmaġa yavuz naẓar defʿin sirişk-i ʿandelīb

4. Nice başdan çıḳmasun içüp ayaḳ ehl-i ṣalā
Sāʿid-i sīmīn ile sāḳī nigār-ı dil-firīb

5. Minber-i şāḥ üzre bülbüller ṣalā-yı ʿıyş ider
Sāḳīyā mey ṣun degül **Nevʿī** ne vāʿiẓ ne ḫaṭīb

---

18. 201ᵇ, (ND, G. 22).

1. sāʾim: sāyim M. [O sevgili, naz ile uzaktan hilal kaşlarını gösterse; o ayrılık orucu tutan (kişi) kavuşma bayramının yakın olduğunu ümit eder.]
2. ḳāʾilüz: ḳāyilüz M. // dirseñ: virseñ M. [Ey Yusuf yüzlü sevgili! Rakib de beni seyretmeye canıyla müşteridir dersen, biz o seyre razıyız gel.]
3. boncuġın: boncuġı D. [Bülbülün gözyaşları kötü bakış olmasın diye, göz boncuğunu gonca çocuğuna taktı; (sen onu) çiğ tanesi sanma.]
4. ayaḳ: ayaġ D. /ṣalā: ṣalāḥ D. // nigār-ı dil-firīb: nigāra dil-ḳarīb M. [Gönül aldatan sevgili, bir saki gibi gümüş renkli bileğiyle içki sunsa; namaz ehli nasıl baştan çıkmasın.]
5. [Ey saki! Bülbüller gül dalının üzerine çıkıp (halkı) eğlenceye davet ederler. Nevʿî, öğüt veren ya da hutbe okuyan kişi değildir; sen ona şarap uzat.]

19.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. O şīvelerle tebessüm o nāzlarla ʿitāb
   Oḫandelerle tekellüm o ʿişvelerle ḫiṭāb
2. O meh cebīn-i münevver o kec-rev ebrūlar
   O caʿd-i zülf-i muʿanber o kākül-i pür-tāb
3. O cilveler o revişler meded o cünbişler
   O ġamzelerle baḳışlar o nergis-i pür-ḫᵛāb
4. O ḫāl-i müşk-feşān ol ḫaṭ-ı ʿabīr-efşān
   O laʿl lebler o dendān o gevher-i nā-yāb
5. Girişmelerle nigāh idicek o şehr-āşūb
   Ḳalur mı **Nevʿī** dil ki olmaya ḫarāb u yebāb

---

19. 201ᵇ, (ND, G. 23).

1. [O işvelerle gülme, o nazlarla azarlama, o gülüşlerle konuşma, o edalarla seslenme.]
2. cebin: cābīn M. [O ay gibi parlayan alın, o çatılmış kaşlar, o anber kokulu karmaşık saçlar, o pırıl pırıl kakül.]
3. [O cilveler, o yürüyüşler, aman o eğlenceler, o gönül çekici bakışlar, o uykulu gözler.]
4. [O misk saçan ben, o misk kokan ayva tüyü, o lal taşı gibi kırmızı dudak, o ele geçmez mücevher gibi dişler.]
5. [Ey Nevʿî! O şehri karıştırıp kargaşa çıkaran sevgili, yan bakışlarla bakınca yıkılmayan gönül kalır mı?]

20.

Ahreb

Mefʿūlü mefāʿilün mefāʿīlün fāʿ
Mużāriʿ – – + / + – + – / + – – – / –

1. Ḫūbān-ı zamāne bī-vefālardur hep
   Bī-mihrlik ile mübtelālardur hep
2. Aġyār-ile yār ü **Nevʿī** ile düşmen
   Bīgāneler ile āşinālardur hep

20. 202[a], (ND, Ru. 8).
1. [Zamanın güzelleri hep vefasızlardır. Sevgisizlik hastalığına yakalanmışlardır.]
2. [(O güzeller), başkaları ile dost ve Nev'î ile düşman (olup) yabancılar ile yakındır.]

21.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Her dem ġam-ile şīşe-i ḫāṭır olur şikest
   Ol seng-dil ḫayāli ile ideli nişest
2. Mānend-i serv ister iseñ arta rifʿatüñ
   Bāġ-ı cihāna ṣu gibi meyl itme olma pest
3. Mecnūn-ı meste kāse şikest olduġı ne ġam
   Leylāsı ile ṣundı hele bir çanaġa dest
4. Cām-ı şarābı virmeye biñ Cem külāhına
   Meyḫāne gūşesindeki bir rind-i mey-perest
5. Bī-minnet-i ṣurāḥī vü sāḳī vü mey-fürūş
   Oldı şarāb-ı ʿaşḳ-ile **Nevʿī** müdām mest

---

21. 202[a], (ND, G. 27).

1. [(Aşık) o taş kalplinin hayali ile birlikte oturunca, gönül şişesi (onun) üzüntüsüyle her zaman kırılır.]
2. [Servi gibi yüceliğinin artmasını istersen, dünya bahçesine su gibi meyl edip hakir olma.]
3. [Mecnun Leyla'sı ile aynı çanağı tutmuşsa, o kasenin kırılıp kırılmadığı sarhoş Mecnun'un umrunda mıdır?]
4. [Meyhane köşesindeki içkiye düşkün bir rind, bin tane Cem külahına şarap kadehini vermesin.]
5. [Nevʿî, içki kadehine, içki dağıtıcısına ve içki satana ihtiyacı olmadan aşk şarabı ile daima sarhoştur.]

22.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ṣunʿ eli naḳş idüp ol zülf ü zeneḫdānı dürüst
   Bir varaḳ gül üzre yazmış gūy u çevgānı dürüst
2. Ḫaṭṭ-ı nevres itmek ister ʿārıżuñ vaṣfın tamām
   Ḳaṣd ider şāʿirlige bilmez gülistānı dürüst
3. İrişüp vaṣl-ı nigāra cānı teslīm eyleyen
   Eyledi ʿīdin mübārek oldı ḳurbānı dürüst
4. Bezm-i miḥnetde şarāb-ı ʿaşḳuñı nūş itdi dil
   Aldı bir ṣınmış ayaḳ deryā-yı ʿummānı dürüst
5. Defter-i eşʿāra naẓmum **Nevʿi**yā ʿunvān olur
   Şeh riʿāyet ide ger erbāb-ı dīvānı dürüst

---

22. 202[a], (ND, G. 26).

1. [Allah, o saç ve çene çukurunu hatasızca çizerek adeta bir gül yaprağı üzerine guy u çevganı (oyununu) düzgünce yazmış.]
2. [Yeni yetişen ayva tüyü, şairliğe niyet ederek yanağının vasıflarını baştan başa övmek ister; ama gül bahçesini iyice tanıyamaz.]
3. irişüp: irişür M. [Sevgiliye kovuşmak için canını feda eden (aşığın) bayramı mübarek, kurbanı kabul olsun.]
4. [Gönül, sıkıntı meclisinde senin aşk şarabını içerek adeta bir kırık kadehle umman denizinden şarap doldurmuş oldu.]
5. eşʿāra: ʿunvān M. /olur: ola D. // şeh riʿāyet ide ger: ø M. [Ey Nevʿî! Eğer padişah divan sahiplerine düzgünce itibar ederse, şiirler defterinde benim şiirim ilk sırada gelir.]

23.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Cānda taṣvīr itdüm ol zülf-i perīşānı dürüst
Baġladum bir tār-ile bir deste reyḥānı dürüst

2. Ṣunʿ naḳḳāşı ne naḳş itdi ḫaṭ-ı laʿlüñde kim
Yazdı bir kem ẕerreye mühr-i Süleymānı dürüst

3. Şīve-i reftār-ı ḳaddüñ yazmada ditrer eli
Gerçi Māni naḳş ider serv-i gülistānı dürüst

4. Gönlüñe nesne getürme irse devrāndan şikest
Kim görüpdür ḫāṭır-ı erbāb-ı ʿirfānı dürüst

5. Nāḳıṣ u kāmil ʿayār olunsa demdür **Nevʿi**yā
Zer gibi bulduḳ bugün miʿyār-ı sulṭānı dürüst

---

23. 202[a], (ND, G. 25).

1. [O karmakarışık saçı, ruhumda düzgün hayal edince sanki bir demet reyhan çiçeğini, bir ip ile bağlamış oldum.]
2. [Allah, senin dudağının ayva tüylerine nasıl bir güzellik nakş etti ki; adeta küçük bir parçacığa Süleyman'ın mührünü eksiksizce yazmış oldu.]
3. [Mani her ne kadar gülbahçesinin servisni boylu boyunca tasvir etse de, senin endamının şivesini çizmekte eli titrer.]
4. [Felekten bir sıkıntı gelse de, zerre kadar gönlün incinmesin; zaten (bu dünyada) irfan ehlinin hatırının yıkılmadığını kim görmüştür.]
5. [Ey Nevʿî! Bugün sultanın doğru hükmüyle altın gibi kıymetlendik. Cahiller ve ariflerin ölçülmelerinin zamanıdır.]

24.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Ḳaddüñle çınār eylemesün daʿvī̄-i himmet
   Bir ekmedügüñ yirde biter ehl-i meẕellet
2. Barmaġını şemʿ eyleyüp ararsa meh-i nev
   Girmez ele bir sencileyin mihr-i leṭāfet
3. Egler ten-i āşüfteyi efġān-ı dil-i zār
   Perr-i meges āvāzı virür ʿāşıḳa ḥālet
4. Maḫmūr-ı meyüñ ʿādet odur kim eli ditrer
   Laʿlüñ meyi can ditredür ey kān-ı melāḥat
5. Bī̄-sī̄m ü zer irmek ola mı vaṣluña **Nevʿī̄**
   Çün yoḳ ṣanemā sende kerem bizde velāyet

---

24. 202ᵇ, (ND, G. 28).

1. [Çınar senin boyunla yücelik yarışına girmesin. Çünkü o bayağı insanların her yerde görülmesi gibi, o da ekmediğin yerde biter.]
2. [Hilal, parmağını mum yapıp senin gibi bir letafet güneşi arar ama ele geçiremez.]
3. āşüfteyi efġān-ı dil-i zār: āşüfte-yi efġān u dil-i zār M. [Ağlayan gönlün feryadı, perişan vücudu oyalayıp avutur. Sinek kanadının sesi, aşığa güç verir.]
4. [Ey güzellik madeni! Sarhoşların elinin titremesi adettir. Ama senin dudağının şarabı, canları titretir.]
5. çün yoḳ: ola M. [Ey put gibi güzel sevgili! Sende merhamet bizde de velilik olmadığı için, sana altınsız ve gümüşsüz kavuşmak olur mu?]

25.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün
Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Bu ḳavs-i ḳażāda bizüz ol tīr-i maḥabbet
   Himmet pīrümüz menzilümüz vādī-i ḥayret
2. Her lāşe-i murdāra ḳonar zāġ degül ʿaşḳ
   Destār-siyeh ṣūfī ne sevdā ne sefāhat
3. Āb-ı ruḫını ḫande ile ḳıldı girih-gīr
   Ol ġonca-dehen baġladı bir güne leṭāfet
4. Ey kātib eger vaṣf-ı ḳad-i yāri yazarsañ
   Nāzük revişüñ yirleridür eyleme sürʿat
5. Şām-ı ġam-ı zülfinde ḳoma **Nevʿī**'yi güm-rāh
   Ey bedreḳa-i himmet-i pīrān-ı ṭarīḳat

---

25. 202ᵇ, (ND, G. 29).

1. pīrimüz: perümüz M. [Biz bu kaza yayında o muhabbet okuyuz; gayret pirimiz (ve) hayret vadisi de yolumuzdur.]
2. [Karganın bulduğu her kirli leşe konması, aşktan değildir; zira siyah renkli sufi de ne sevda ne düşkünlük bilir.]
3. [O gonca ağızlının yüzü, tebessümle kaplanınca bir başka güzelleşti.]
4. nāzük: yazuk M. [Ey katip! Eğer sevgilinin boyunun özelliğini yazmak istersen, sakın acele etme; şimdi yavaşça ve nazikçe yazmanın yeridir.]
5. Nevʿī'yi güm-rāh: Nevʿī-yi güm-rāh M. [Ey himmet rehberleri, tarikat pirleri! O sevgilinin zülfünün karanlık gecesinde, Nevʿî'nin yolunu kaybettirmeyin.]

26.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḫaṭṭ-ı rūyuñ olup ey māh-ı şeb-ārā ḥādiṯ
Oldı başumda yine bir yeñi sevdā ḥādiṯ

2. Gelsün ey gevher-i pākīze ḥadīṯe dehenüñ
Ola tā kim niçe lüʾlü-yi muṣaffā ḥādiṯ

3. Penbelü daġlarum zīnet idüp ābileler
Oldı sīnemde niçe māh u ṯüreyyā ḥādiṯ

4. Dāġ-ı ḫūnīn ile zeyn olmış idi sīne-i zerd
Olmadan bāġ-ı cihānda gül-i raʿnā ḥādiṯ

5. Beyt-i naẓmum benüm ol baḥr-ı suḫandur **Nevʿī**
Oldı ḳaʿrında anuñ gevher-i maʿnā ḥādiṯ

---

26. 203[a], (ND, G. 35).

1. [Ey geceyi süsleyen ay gibi güzel sevgili! Senin yüzünün ayva tüyü ortaya çıkınca başımda yine yeni bir sevda zuhur etti.]
2. [Ey temiz yaradılışlı sevgili! Senin ağzın söze gelsin; böylece birçok saf inci ortaya çıksın.]
3. [Pembe renkli yaralarımı, su kabarcıkları süsleyince yüreğimin üstünde pek çok ay ve takım yıldızı meydana geldi.]
4. olmadan: olmadın M. [Dünya bahçesinde parlak gül ortaya çıkmadan, sararmış sinem, kanlı yaralarla süslenmişti.]
5. [Ey Nevʿî! Şiirimin beyitleri, dibinde mana incileri çıkan bir söz denizidir.]

27.

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Daḫı ṭūṭī ḫaṭuñ olmadı ḥādiṣ
ʿAdūlar gerçi uçurdı ḥavādiṣ

2. Senüñ güftāruña olurdı ḳāʾil
Eger laʿlüñle ṭūṭī olsa bāḥiṣ

3. Beni ḫaṭṭuñ ḳul eyler ḥüccet-ile
Olur ḫaṭ gerçi ḳurtulmaġa bāʿiṣ

4. Müṣelleṣ nūş ider ṣūfī oturmış
Ṣurāḥī mīr-i meclis cām ṣāliṣ

5. Ġarīb oldı dime **Nevʿī** ḳapuñda
Seg-i kūyuñ efendi çıḳdı vāriṣ

---

27. 203[a], (ND, G. 37).

1. [Her ne kadar senin yeşil renkli ayva tüylerin ortaya çıkmasa da düşmanlar onun geldiği haberini uçurdular.]
2. ḳāʾil: ḳāyil M. // olsa: ola M. / bāḥiṣ: bāʿiṣ M. [Eğer dudağınla papağan bahse girse papağan senin sözlerini duyup (senin güzel konuştuğuna) inanırdı.]
3. [Buyruklar her ne kadar (kölelikten) kurtulmaya sebep olsa da senin hattın beni kendine köle eyler.]
4. oturmış: olurmış M. [Sufi, oturmuş (az üzümle yapılan sarhoş etmeyen) müselles şarabı içmektedir. Sürahi meclisin şahı olmuş, kadeh de üçüncü kişidir.]
5. seg: senüñ M. [Nevʿî, senin kapında zavallı oldu deme; (çünkü) senin mahallenin köpeği de bana varis çıktı.]

28.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Olmadan şehr-i ḳıdemde daḫı ādem ḥādiṯ
Dilde mevcūd idi ġam gözde nem ü dem ḥādiṯ

2. Neye maġrūr ola eṭvār-ı ciḥāna ʿāḳil
Elem ü ġuṣṣa degül dāʾim ü ʿālem ḥādiṯ

3. Baña mirʾāt-ı mücellā idi cām-ı mey-i ʿaşḳ
Olmamışdı daḫı İskender ile Cem ḥādiṯ

4. Ġam-ı zülfüñle gözüm eşk ile pür ḳılmış idüm
Lāle-zār içre degülken dür-i şebnem ḥādiṯ

5. **Nevʿi**yā ʿaşḳ-ile bī-ṭāḳat ü ṣabr idi göñül
Olmamışdı daḫı bu ṭāḳ-ı muʿaẓẓam ḥādiṯ

---

28. 203[a], (ND, G. 36).

1. ādem: adem M. // gözde: göz M. [Sonsuzluk şehrinde daha insan ortaya çıkmadan gönülde gam, gözdeyse yaş ve kan vardı.]
2. eṭvār: eṣvār M. // dāʾim: dāyim M. [Bu alem sonradan yaratıldığı için, elem ve sıkıntı daim değildir. (O halde) akıllı olan kimse (bu) dünyanın hallerine neden aldansın.]
3. Baña mirʾāt-ı mücellā idi cām-ı mey-i ʿaşḳ: Baña mirʾāt idi cām-ı mey-i ḫumḫāne-i ʿaşḳ M. // Cem: cism M. [Daha İskender ile Cem ortaya çıkmamışken aşk şarabının kadehi benim için parlak bir aynaydı.]
4. eşk ile: eşkle M. [Lale bahçesinin içindeki inci gibi olan çiğ tanesi, daha oluşmamışken gözüm senin saçının üzüntüsüyle gözyaşıyla dolmuştu.]
5. [Ey Nevʿî! Bu muāzam kubbe yaratılmadan önce gönül, aşk (derdi) ile güçsüz ve sabırsız kalmıştı.]

29.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel– + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Yār işi ey dil ḳolay ammā ġam-ı aġyār güç
Vaṣl-ı gül āsān velī ṣabr-ı cefā-yı ḫār güç

2. Bī-sebeb güftār müşkil āşinālıḳ mümteniʿ
Böyle istiġnā ṣatan dildār-ile bāzār güç

3. Bir oñulmaz yaradur ʿaşḳ u maḥabbet yarası
Ḥāṣılı ṣarılmayınca çāre yoḳ tīmār güç

4. ʿArż-ı ḥāle yoḳ meded kūyına ḫod varmaḳ muḥāl
Mest-i ʿaşḳam şöyle kim güftār güç reftār güç

5. **Nevʿi**yā esrār-ı ʿaşḳı ṣaḳlamaḳ āsān degül
Mey içüp keyfiyyetini itmemek iẓhār güç

---

29. 203[a], (ND, G. 42).

1. [Ey gönül! Güle kavuşmanın kolay, fakat dikenin eziyetine sabretmek zor olduğu gibi sevgilinin derdi kolay, ancak düşmanın derdi zordur.]
2. āşinālıḳ: āşinālıġ M. [(Sevgili ile) sebepsiz yere konuşmanın (bile) zor olduğu bir ortamda, (onunla) dostluk kurmak mümkün değildir. Böyle ağırdan alan sevgili ile alışveriş de zordur.]
3. [Aşk ve muhabbet yarası iyileşmeyen bir yara olduğu için (o yara) sarılmayınca çaresi yoktur.]
4. güç: ile M. [(Ey sevgili!) Senin semtine gelmek imkansız (olup) halimi arz etmeye çare yoktur; öyle aşk sarhoşuyum ki söylemek de güç yürümek de güç.]
5. [Ey Nev'î! Şarap içince (o sarhoş) halini göstermemek ne kadar zorsa, aşkın sırları saklamak da o kadar kolay değidir.]

30.

Fāʿilātün mefāʿilün feʿilün

Hafif – + – – /+ – + – /+ + –

1. Gönlüm alduñ daḫı ʿitāba ne borç
   Şīve ṣatduñ ya bu ʿaẕāba ne borç
2. Dāmenüm ḫār-ı ḥasret eyler çāk
   Ser-i kūyuñdaki kilāba ne borç
3. N'ister ol māha ḳarşu hīç bilmem
   Hey begüm gökde āfitāba ne borç
4. Oḳlaruñ naḳd-i cānı eñ ṣoñ alur
   Bu taḳāżā-ile şitāba ne borç
5. Ne ṣorar ḫūn-ı **Nevʿī**'yi ġamzeñ
   Oldı bir bī-güneh ḥisāba ne borç

---

30. 203[a], (ND, G. 43).

1. [(Ey sevgili!) Sen benim gönlümü bile aldın; azarlamana ne gerek var. (Aşk pazarında) şive satmaktasın; azaba ne gerek var.]
2. kūyuñdaki: kūyuñda M. [Zaten hasret dikeni eteğimi yırtarken senin mahallenin başındaki köpeklere ne gerek var.]
3. [Hey beyim! Gökyüzünde ay gibi güzel sevgilinin karşısında duran o güneş, ne ister; ona ne gerek var bilmem.]
4. [Senin kirpik okların, en son (aşığın) canını alır. Böyle azarlayarak aceleciliğe ne gerek var.]
5. Nevʿī'yi**:** Nevʿī M. [Nevʿî, günahsız olduğundan dolayı hesap borcu yoktur. Senin gamzen neden (hâlâ) Nevʿî'nin kanını (dökmek için) soruyor.]

31.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. ʿİnān-ı ṣabrumı destümden aldı bir güzel sarrāc
Çeküp rāh-ı belāya raḫt-ı ʿömrüm eyledi tārāc

2. Elinde ol şehüñ ṣanmañ ki tīġ-i ābdārıdur
Kef-i desti leṭāfet baḥridür olmış durur mevvāc

3. Felek gögsin gerer bir mihr-ile cismüm benüm pür-dāġ
Dolu zer ḫırḳası dervīşüñ ol bir manġıra muḥtāc

4. Oḳuñ revzenlerinden ḳıl naẓar bārī dil-i zāra
Ten-i efgārı çün kim ey ḳaşı yā eyledüñ ūmāc

5. Bizi pīr-i muġān gördüñ ṣoyup dervīş ider **Nevʿī**
Sebū el virdi geydük şeyḫ-i cāmuñ ṣoḥbetinde tāc

---

31. 203[a], (ND, G. 39).

1. [Bir güzel sarrac, sabrımın dizginini elimden alarak (beni) bela yoluna çekti ve ömrümün azığını yağmaladı.]
2. olmış durur: olmışlardur M. [O şahın elindekini, parlak kılıç sanmayın; letafet denizi gibi olan avucu çok dalgalanmıştır.]
3. pür: bir M. // dolu: ṭolu D. ol bir: ola M. [Felek, güneşle göğsünü gererken bedenim yaralarla doludur. (Çünkü) dervişin hırkası altın ile doluyken o (aşık) bir bakır paraya muhtaçtır.]
4. ūmāc: tārāc M. [Ey kaşı yay gibi olan sevgili! Sen bu yaralı teni, aynı bir öcüye döndürdün; hiç olmazsa gözlerinle bu gönlü incinmişe nazar kıl.]
5. cāmuñ ṣoḥbetinde tāc: cām pür ṣafādan cām M. [Ey yaşlı meyhaneci! Sen Nev'î'nin bizi dervişliğe soyduğunu gördün; şarap testisi bize izin verdi ve kadeh şeyhinin sohbetinde taç giydik.]

32.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Çün degül vuṣlat müyesser itme sen dīnār ḫarc
Söz güherdür eyleme ey ʿāşıḳ-ı dīdār ḫarc

2. Ser-nigūn bir kīsedür bu çarḫ-ı nīlī-reng kim
Her gün eyler niçe naḳd-i ṭabʿ-ı ẕüʾl-miʿyār ḫarc

3. Ḫāk-i ẕilletde beni faḳr-ile ḳoyup ṣu gibi
Sīm-i eşküm eyledi her şāhid-i bāzār ḫarc

4. Berkidürler raḫnesin ḫışt-i ser-i ʿuşşāḳ-ile
Bu ribāṭ-ı köhne her gün gösterür bisyār ḫarc

5. **Nevʿ**iyā ol müy-ı müşkīn ü miyān-ı yār içün
Yoḳ yire ortada oldı ʿömr-i nā-hemvār ḫarc

---

32. 203ᵇ, (ND, G. 41).

1. vuṣlat: itmek M. / itme: itmek M. /sen: ø M. [Ey aşık! (Sevgiliye) kavuşmak nasip olmadığı için sen inci gibi olan sözlerini, boş yere harcama.]
2. [Bu mavi renkli gökyüzü baş aşağı bir kese gibi olduğu için her gün özü halis olan birçok kişiyi (para gibi) harcar.]
3. [Aşk pazarının güzeli, beni bu aşağılık dünyada yoksulluk içinde bırakıp gözyaşı gümüşümü su gibi harcadı.]
4. [Bu eski bina, her gün çok harc ister. Onun yarıklarını aşıkların başındaki taşlarla sağlamlaştırırlar.]
5. [Ey Nevʿî! O sevgilinin misk kokulu saçı ve beli için yarım yamalak ömür boş yere ortada israf oldu.]

33.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ümīd ġoncasın açmadı gülsitān-ı feraḥ
   Dirīġ göz yumup açınca yoḳ zamān-ı feraḥ
2. Biri geçerse belānuñ biñi ider iḳbāl
   Ne gitdi ḥāl-i ġam-ı dil ne geldi ān-ı feraḥ
3. Vücūd levḥine remmāl-i resm-i noḳṭa-i ḫāk
   Ne saʿd şeklini ḳoymış ne ḫod nişān-ı feraḥ
4. Gözümde ḳalmadı yaş gülmem aġlamam yeksān
   Güler ṣanup beni iller ider gümān-ı feraḥ
5. Çü bir ḳarāra degül **Nevʿi**yā cihānuñ işi
   Ya nā-murād-ı ġam olduñ ya kāmrān-ı feraḥ

---

33. 203ᵇ, (ND, G. 45).

1. ümīd: ümīdi M. [Sevinç bahçesi ümit goncasını açmadığından ne yazık ki bir an bile neşeli vaktimiz olmadı.]
2. iḳbāl: iḳbāli M. [Belanın biri gitse (bile) bin tanesi geleceği için, ne gönlün kederli hali gider ne de sevinçli anı gelir.]
3. ḳoymış: ḳonmış M. [Toprak zerrelerini resmeden falcı, bizim vücut levhamıza ne mutluluğun resmini çizmiş ne de sādetten iz koymuş.]
4. [Gözümde yaş kalmayıp gülmem ve ağlamam aynı oldu. Eller benim güldüğümü zannedip sevincimden şüphelenirler.]
5. ya nā-murād: yeẕma M. [Ey Nevʿî! Dünyanın işi daima aynı şekilde gitmediği için, (sen) ya muradına eremeyen kederli biri ya da bahtiyar biri oldun.]

34.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Sürʿatle kendüsine virür pīç-ü-tāb çarḫ
   Her gün şeb-i firāḳa mı eyler şitāb çarḫ
2. Reşk itmesün mi bezm-i meye zühre-i felek
   Her cām āfitāb ola her bir ḥabāb çarḫ
3. Bir ḳulpı yoḳ ki yapışa erbāb-ı dil anuñ
   Bir demde gösterür bize yüz inḳılāb çarḫ
4. Seyl-i fenāda ṣanki ṭoḳuz göz bir āsiyāb
   Durmaz ögütmede dimeyüp şeyḫ u şāb çarḫ
5. Ölçüp döker bu noḳṭa-i encümle ṣubḥ u şām
   Nevʿī nuḳūd-ı ʿömrümüz eyler ḥisāb çarḫ

---

34. 203ᵇ, (ND, G. 46).

1. [Aceleciliğiyle kendisine sıkıntı veren felek, her gün aceleyleayrılık gecesine mi gider?]
2. ḥabāb: ḥisāb M. [Her kadehin güneş, her bir hava kabarcığının felek olduğu şarap meclisini, feleğin çoban yıldızı nasıl kıskanmasın.]
3. ḳulpı: ḳulı M. [Felek bize bir anda yüz değişik hal gösterdiğinden, gönül ehli (ona güvenip de) kulpu olmayan bu feleğe tutunamaz.]
4. durmaz: ṭurmaz M. [Felek, yokluk diyarında sanki dokuz gözlü bir değirmen gibidir. Genç ve yaşlı ayırt etmeksizin (insanı) durmadan öğütür.]
5. [Felek, sabah akşam yıldız noktalarıyla ömür sermayemizi ölçüp hesaba döker.]

35.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Olmadı devlet müsāʿid ḳıldı istiġnā murād
Rūzgār el virmedi ḳalduḳ ayaḳda nā-murād

2. Eşki sīm ü rūyi zer olmaḳdan özge bir daḫı
Olmaya derd ehline dünyā vü mā-fīhā murād

3. Rūy-ı zībādan ġaraż taḥṣīl-i ḥāletdür göñül
Nūş-ı ṣahbādan degüldür sāġar-ı mīnā murād

4. Gülde yoḳ būy-ı vefā bülbülde ṣabr-ı ḫār-ı ġam
Virmedi bāġ-ı fenāda kimseye dünyā murād

5. Ṣūret-i keşretde vaḥdet ʿālemin seyr eylerüz
Bilmişüz dünyāda **Nevʿī** n'eydügin maʿnā murād

---

35. 203b, (ND, G. 47).

1. [Bahtımız yaver gitmedi; (felek) bize ilgisiz davranmayı murat etti. Zaman izin vermedi muradımıza eremeden ortada kaldık.]

2. rūyı: rūyımı M.
1.çeviri: [Dünya ve dünya malı, dert ehline gözyaşlarını gümüş, yüzünü de altın yapmaktan başka bir işe yaramadı.]
2.çeviri: [Dert ehline dünya ve dünya malları içinde gümüş gibi gözyaşından ve altın gibi sararmış yüzden başka hiçbir şey nasip olmadı.]

3. sāġar-ı mīnā: sāġarına M. [Ey gönül! Güzel yüzden maksat, halleriyle hallenmektir. Şarap içmekten arzulanan ise, lacivert renkli şarap kadehi değildir.]

4. ḫār: bār M. [Gülde vefa kokusu, bülbülde üzüntü dikenine sabır olmadığı için dünya, yokluk bahçesinde kimseye muradını vermedi.]
Nā-murādī müşkil ammā özge müşkildür bu kim
Cümle ʿālem ber-murād ola ḳalam ben nā-murād [ND, G. 47 5.beyit.]
[Muradına erememek zor fakat, "Bütün herkes istediğine ulaşsın ben muradıma ulaşmadan kalayım." demek daha zordur.]

5. ND, G. 47 6.beyit, maʿnā: dünyā M. [Ey Nevʿî! Çokluk yolunda vahdet alemini seyrederiz. Dünyada murattan kastının ne olduğunu biliriz.]

36.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Kesdi bu ḳadar ṭaġı ṭaşı ʿaşḳ-ile Ferhād
Umardı vefā ḳaṣrını şīrīn ide bünyād

2. Sen bār-ı vefā naḫli dururken neye besler
Şimşādı ġazellerde ʿaceb şāʿir-i nā-şād

3. Ṭaġlarda helāk eyledi Ferhād vücūdın
Göstermez imiş ṣanʿatını illere üstād

4. Geh cevr ü cefā gāh vefā itmeden ise
Ḫoşdur beni kim eylesin derdüñe muʿtād

5. **Nevʿī** kişi Selmān-ı zamān olmaġ olurdı
Olsa naẓar-ı şāh-ı Süleymān ile dilşād

---

36. 203ᵇ, (ND, G. 48).

1. [Ferhad (Şirin'e) güzel bir vefa köşkü yapmak umuduyla bu kadar dağı ve taşı aşk ile kesti.]
2. dururken: ṭururken D. [Bu kederli şair, senin gibi vefa meyvesi veren bir fidan dururken acaba gazellerinde şimşaddan niye bahseder.]
3. [Ferhad, sanatını saklayan kıskanç bir üstad gibi onu yabancılara göstermemek için dağlarda vücudunu helak etti.]
4. [Bazen eziyet ve sıkıntı verip bazen (de) vefa göstermektense, beni derdiyle dertlendiren kimse (daha) makbuldür.]
5. Selman: Süleymān M. // dilşād: dilşāh M. [Ey Nevʿî! (Eğer insanın) Süleyman şahın bakışı ile gönlü sevinçle dolsa o, zamanın Selman'ı olurdu.]

37.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Mevc urur baḥr-i maḥabbet keşt̄i-i dil nā-bed̄id
Bir ʿaceb deryādayuz ḳaʿr-ile sāḥil nā-bed̄id

2. Öldürüp sāḳ̄i bizi ol ḫançer-ile ol miyān
Meclis içre oldı ḳan ortada ḳātil nā-bed̄id

3. Vaʿde-i vaṣlın tekellüm eyler ol ʿīsi-dehen
Bir kelām-ı rūḥ-baḫş ammā ki ḳāʾil nā-bed̄id

4. Kaʿbe-i maḳṣūda bir sālik nice ʿazm eylesün
Yollaruñ hādīsi yoḳ menzil merāḥil nā-bed̄id

5. ʿĀḳil iseñ ṭālib-i iksīr ü ʿAnḳā olma gel
Nevʿiyā noḳṣānı yoḳ bir merd-i kāmil nā-bed̄id

---

37. 204[a], (ND, G. 49).

1. [Muhabbet denizi dalgalanınca gönül gemisi görünmez; dibi ve de sahili görünmeyen acayip bir denizdeyiz.]
2. [Saki, bizi belindeki hançeriyle öldürdü; ortalık kan gölüne döndü ama katil ortada yok.]
3. ʿīsi-dehen: beste-dehen D. // ḳāʾil: ḳāyil M. [O İsa nefesli (sevgili), vuslat sözünü söyler; ruhlara can veren bir sözdür ama söyleyen ortada yok.]
4. nice: niçe M. [Eğer (yollarda) doğru yol gösteren bir rehber yoksa, meskenler ve konaklar da yoksa, arzu Kabe'sine ulaşmak isteyen bir yolcu nasıl yola çıksın.]
5. [Ey Nevʿî! Akıllıysan Anka ve iksiri istemeden gel. (Nitekim) kusuru olmayan olgun bir adam yoktur.]

38.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Dostum ḫār-ı ġamuñʿuşşāḳa ḫurmādan leẕīẕ
Redd eliyle atduġuñ ṭaş sīb-i raʿnādan leẕīẕ

2. Ehl-i devlet leẕẕet-i dünyāya meyl itse n'ola
Ġayrı bir niʿmet mi var ḫayrāna ḥelvādan leẕīẕ

3. Ġabġabuñ ṣun ʿāşıḳa olduḳça ser-mest-i ġamuñ
Hīç mi telḫ üzre olmaz nesne olmadan leẕīẕ

4. Mīveyi şīrīn ider gūyā ki tāb-ı āfitāb
Laʿl-i nābuñ oldı nūş-ı cām-ı ṣahbādan leẕīẕ

5. Özge meyden ẕevḳ alur erbāb-ı ḥālet **Nevʿi**yā
Ṭutalum kevṯer olur āb-ı mesīḥādan leẕīẕ

---

38. 204[a], (ND, G. 51).

1. ḫurmadan: ḫurmandam M. [Dostum, senin üzüntü dikenin aşıklara hurmadan lezzetlidir. Bizi reddederek attığın taş kırmızı elmadan (daha) lezzetlidir.]
2. ḥayrāna: ḥayrān u M. [Makam ehli ,dünyanın lezzetlerine meyl etse (buna) şaşılır mı? (Dünyaya dalmış) şaşkınlara helvadan daha lezzetli başka bir nimet mi var?]
3. [(Aşık senin için) keder sarhoşu oldukça ona gabgabını sun. Acı olmadan hiçbir şey tatlanmaz.]
4. ṣahbādan: ṣabādan M.
   1. çeviri: [Güneş ışınlarının meyveyi tatlandırması gibi senin şarap gibi dudağın da şarap kadehini içmekten daha leziz oldu.].
   2. çeviri: [Nasıl güneş ışıkları meyveleri tatlandırırsa senin de şarap gibi dudağın içki kadehini içmekten dolayı tatlandı.]
5. ṭutalum: gerçi kim D. / olur: ola M. [Ey Nevʿî! Kevser her ne kadar mucize sudan (şaraptan) daha lezzetli olsa da, hal ehli şaraptan ayrı bir zevk alır.]

39.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Çün sırr-ı Ḥaḳ oldı meẓāhirde müsteṭir
   Bir veche nāẓıruz görelüm Ḥaḳ ne gösterür
2. Aʿyān-ı mümkināta naẓar eyledüm dilā
   Ḳayd-ı ṣuverde her biri bir kāra muntaẓır
3. Gülşende gūne gūne nedür bu şükūfeler
   Āb u havāsı bir ḳamunuñ bāġbānı bir
4. Ser-çeşme bunca ḳaṭreye baḥr-i vücūd imiş
   Ser virmeyince olımadum āşinā-yı sır
5. Māhiyyet-i vücūb-ile imkānı farḳ idüp
   Oldum ḳuṣūr-ı ḳudretüme **Nevʿ**i**y**ā muḳır

---

39. 204[a], (ND, G. 139).

1. oldı: vücūh-ı D. [Hakkın sırrı bütün mevcudatta gizlenmiştir; biz bir tarafa yönelip beklemekteyiz; görelim Hak ne gösterir.]
2. [Ey gönül! Yaratılmışlara baktım ve suretler defterinde her birinin bir işe muntazır yaratıldığını gördüm.]
3. [Hepsinin iklimi ve bahçıvanı aynı olan bu gül bahçesinde bu çeşit çeşit çiçekler nasıl açar?]
4. imiş: eylemiş M. [Çeşme başı bu kadar damlaya varlık deniziymiş. Baş vermeyince (bu) sırra vakıf olamadım.]
5. [Ey Nevʿî! Yapılması gereken ile elimdeki imkanı karşılaştırıp gücümün yetersizliğini kabullendim.]

40.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Nedür bu ṭavr-ı laṭīf ü nedür bu ḫoş reftār
Nedür bu laʿl-i şeker-bār u leẕẕet-i güftār

2. O şīve ile tekellüm o nāz-ile ḫande
O ġamzelerle baḳışlar o nergis-i bīmār

3. O Türk-i çeşm-i kemān-keş o nāvek-i müjgān
O ebruvān-ı muḳavves o ġamze-i Tātār

4. Meded bu nāz u revişler meded bu cünbişler
Ḳomadı ẕerrece dilde sükūn u ṣabr u ḳarār

5. O naḫl-i ḳāmet-i mevzūn nedür taʿālallah
Fütāde sāye-ṣıfat aña cān-ı **Nevʿī**-i zār

---

40. 204[a], (ND, G. 132).

1. [Bu hoş tavır nedir ve bu güzel yürüyüş nedir; bu şeker yüklü kırmızı dudak ve zevkli söz nedir.]
2. ġamzelerle: ġamze ile M. [O cilveli söz(ler), o nazlı gülme(ler) o göz ucuyla bakışlar, o hasta göz(ler).]
3. o: ol M. [O okçu gibi keskin bakışlı güzel, o ok gibi kirpikler, o kavisli kaşlar, o Tatar bakışlar.]
4. bu: o M. [Bu naz ve yürüyüşler (ve) bu coşkunluk veren neşe, gönülde zerre kadar iç huzur, sabır ve istikrar bırakmadı.]
5. [O düzgün boylu fidan ne güzeldir (ki) ağlayan Nev'î'nin canı da gölge gibi onun dibine düşmüştür.]

41.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Seni erbāb-ı dil ḳadrin bilür bir dil-sitān dirler
   Esīr-i ḥalḳa-i bezm-i ṣafā-yı ʿārifān dirler
2. Saña bir cān nedür kim itmeye ʿāşıḳ anı teslīm
   Seni cānlar deger bir şūḫ u āşūb-ı cihān dirler
3. Benüm ḥaḳḳumda saña ḳaḥbe zenler çoḳ yaman söyler
   İnanma gerçek erler ḥaḳḳı-çün anlar yalan dirler
4. Temennā-yı kenār eylerse **Nevʿī** baḥr-i luṭfuñdan
   N'ola deryā-yı iḥsānuñ efendi bī-kerān dirler

---

41. 204ᵇ, (ND, G. 102).

1. [Gönül ehli senin kıymetini bildiğinden (sana), "Gönül erbabının kıymetini bilen bir sevgilidir." derler; ariflerin muhabbet meclisinin halkasının esiridir." derler.]
   Seni cānā melāḥat mülkinüñ şāh-ı suḫan-dānı
   Ḳul itmiş ʿālemi bir Ḫüsrev-i şīrīn-zebān dirler [ND, G. 102 2.beyit.]
   [Ey sevgili! Senin için güzellik diyarının güzel söz bilen şahı, bütün alemi kendine kul etmiş tatlı dilli bir padişahı derler.]
2. ND, G.102 4.beyit, [Ey sevgili! Senin için bir can nedir ki aşık onu feda etmesin? Sana bütün canların feda edilmeye layık olduğu bir güzel ve cihanı altüst eden sevgili derler.]
3. ḥaḳḳumda: ḥaḳḳuma D. [Kahpe kadınlar, sana benim hakkımda çok kötü şeyler söylerler. (Ey sevgili!) Onların sözü yalandır; yiğitlerin hakkı için inanma.]
4. ND, G. 102 5. beyit, kenār: kemāl M. / luṭfuñdan: luṭfuñda M. // iḥsānuñ: iḥsānuñı M. / efendi: cāna M. [Ey sevgili! Senin lütuf denizinden Nevʿî sahil kenarı arzulasa ne olur. Zira, senin ihsan denizinin ucu bucağı yoktur derler.]

42.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Maḥabbetden ġaraż ṣanmañ ki Ḳays u Vāmıḳ olmaḳdur
Hüner bir ḥālet-ile vaṣl-ı yāre lāyıḳ olmaḳdur

2. Tamām oldı güzellik ṣanma Şīrīn ile Leylā'da
Niçe Leylā bulunur erlik ammā ʿāşıḳ olmaḳdur

3. Çeküp Manṣūr'ı dāra itdiler ḫākisterin ber-bād
Hüner aḳrān içinde her cihetden fāʾiḳ olmaḳdur

4. Bilinmez derdi çoḳdur mübtelā-yı miḥnet-i ʿaşḳuñ
Şifā-sāz olmada ḥiḳmet ṭabīb-i ḥāẕiḳ olmaḳdur

5. Bize **Nevʿī** gerekmez zümre-i ḳālüñ maḳālātı
Ġaraż şiʿri kişinüñ ḥasb-i ḥālin nāṭıḳ olmaḳdur

---

42. 204ᵇ, (ND, G. 86).

1. [Aşktan kastedilen Kays ve Vamık olmak değildir; asıl marifet sevgilinin vuslatını layıkıyla hak etmektir.]
2. [Güzelliğin Şirin ile Leyla'da tamamlandığını sanmayın; Leyla çok bulunur fakat (esas) yiğitlik aşık olmaktır.]
3. dāra: ber-dāra M. // fāʾiḳ: fāyiḳ M. [Mansur'u asıp küllerini yele verdiler; maharet yaşıtlarının içinde her yönden üstün olmaktır.]
4. olmada: olmadan M. / ṭabīb-i: ṭabībüm D. [Aşk belasına mübtela olanların derdinin çok olduğu bilinmez; doktorun şifa bulucu olmaktaki hikmeti bilgili olmasındadır.]
5. maḳālātı: ḫayālātı D. [Ey Nevʿî! Bize söz ehlinin kuru sözleri gerekmez; şiirden kasıt, kişinin gönül sohbetinin sözcüsü olmasıdır.]

43.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Muẕāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Dil cām-ı meyle ḥalḳa-i rindān esīridür
   Erbāb-ı ʿişretüñ ḳulı yārān esīridür
2. Müşkīn ṣaçuñ hevāsına ber-dār olmaġa
   Bendeñ hemān efendi bir urġān esīridür
3. Dil māʾil oldı nāme-i ḥüsnüñde ḳaşuña
   Olmış gedā velī daḫı ʿunvān esīridür
4. Açdı göñül vilāyetini tīġ-i ġamzesi
   Dil ṭıflı şimdi bir şeh-i ḫūbān esīridür
5. **Nevʿī** degül fütāde-i çāh-ı ẕeḳan hemān
   Hep cümle ehl-i diller o zindān esīridür

---

43. 204b, (ND, G. 53).

1. [Gönül, şarap kadehi ile rindlerin halkasının esiridir. (Yine o) içki meclisindekilerin ve dostların esiridir.]
2. ber-dār: ber-dāruñ D. [Efendi! Aşık, misk kokulu saçının hevesiyle darağacına asılmış kölen olmak için ince bir halatın esiri olur.]
3. [Gönül, senin güzellik mektubunda kaşına sevdalanmıştır. O ünvan sahibi (şah) olsa da senin kölen olmuştur.]
4. [(Sevgilinin) bakış kılıcı, gönül ülkesini açtı. Gönül çocuğu şimdi güzeller padişahının esiridir.]
5. [(Sevgilinin) çene çukuruna düşen, sadece Nev'î değildir; gönül ehli (olan) herkes, o zindanın esiridir.]

44.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Cān Yūsufı o çāh-ı zeneḫdān esīridür
Gel ey ʿazīz esirge ki zindān esīridür

2. Ol şeh metāʿ-ı ḥüsn-ile Mıṣr-ı cemālde
Bir ḫˇācedür ki Yūsuf-ı Kenʿān esīridür

3. Tātār-ı zülfine o şehüñ baġlanur göñül
Yaʿnī gedā esīri degül ḫān esīridür

4. Urmış ṣurāḥī gerdenine niçe yirde bend
Bī-çāre gör ki ḥalḳa-i rindān esīridür

5. Boynında **Nevʿi**yā yine zencīr-i şaʿşaʿa
Beñzer güneş de ol şeh-i devrān esīridür

---

44. 204ᵇ, (ND, G. 54).

1. [Ey aziz! Çene çukuru zindanına esir olan can Yusuf'una gel; merhamet et.]
2. [O padişah (sevgili), iyilik sermayesi ile güzellik ülkesinde (öyle) bir efendidir ki; Kenan'ın Yusuf'u onun esiridir.]
3. [Gönül, (o) Tatar hanı olan şahın saçına bağlanır; yani köle esiri değil, han esiridir.]
4. [Sürahinin gerdanının birçok yerinden bağlanarak, zavallı rintlerin halkasının esiri olduğunu gör.]
5. yine: neye D. // devrān: ḫūbān M. [Ey Nevʿî! Senin boynundaki parlak zincir, yine devranın şahının esiri olmuş güneşin ışıklarına benzer.]

45.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. ʿĀrif dilinde naḳş-ı ḫayāl-i ḥabībi gör
   Gül ġoncasın göñülde bulan ʿandelībi gör
2. Cāna ḥicāb imiş naẓar-ı māsivā-yı dost
   Bezm-i viṣāle māniʿ olurmış raḳībi gör
3. Hicrüñde ben ġarībe ne naḳş itdi rūzgār
   Kūyuñda ḫūn-i eşk ile müşkil ġarībi gör
4. Şemşīr-i firḳatüñ dili ṣad pāre eylemek
   Rūz-ı ezelde ḳısmet olunmış naṣībi gör
5. Peykān-ı tīr-i ġamzesin aġyāra gönderür
   ʿUşşāḳı görmeze urur ol dil-firībi gör
6. Tīġ-i ḫayālini düşürüp ḳalb-i ʿāşıḳa
   Ṣuya nice bıraḳmış o kāfir ṣalībi gör
7. Baḥr-i leṭāfet içre güher görmek isterseñ
   Nevʿī sözini diñle kelām-ı edībi gör

---

45. 204[b], (ND, G. 61).

1. [Arifin gönlünde, sevgilinin hayalinin resmini gör; gül goncasını gönülde bulan bülbülü gör.]
2. imiş: eylemiş M. [Dosttan başkasının bakışı ruha perdeymiş, kavuşma meclisine engel olan rakibi gör.]
3. ġarībe:ġarībi D. // eşk ile: eşkle M. / müşkil: şekl-i D. [Rüzgar senin ayrılığında, benim gibi kimsesiz zavallıya nasıl bir tesir bırakdı. Senin mahallende kanlı gözyaşı ile dolaşan bu sıkıntılı garibi gör.]
4. [Ayrılık kılıcının gönlü paramparça etmesiyle, yaratılış gününde sana takdir edilmiş nasibi gör.]
5. görmeze: görmez M. [Yan bakış oklarını yabancılara gönderip, aşıkları görmezden gelen o gönül aldatıcı sevgiliyi gör.]
6. [Aşığın kalbine hayal kılıcını düşüren o kafir sevgilinin haçı suya nasıl bırakdığını gör.]
7. [Güzellik denizinin içinde mücevher görmek istersen; Nevʿî'nin sözünü dinle (ve o) zarif, edepli kimselerin sözlerini işit.]

46.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Māh-ı felek ki ay başı gelse hilāl olur
   Devr-i zamāne kejligine yaʿnī dāl olur
2. Pāk it derūn-ı ḳalbi ki ṣāfī-dil olmayan
   Bezm-i cihānda cürʿa gibi pāy-māl olur
3. Ṣunmaz elini kāse-i gerdūna ʿār ider
   Anlar ki kūyuñ itlerine hem-sifāl olur
4. İrgürdi başını meh-i nev gibi göklere
   Ḳaşuñ ġamında żaʿf ile şol kim ḫayāl olur
5. **Nevʿī** ḳaçan ki vaṣf ide ol sīm-sāʿidi
   Naḳd-i maḳāli āteş-i ʿaşḳ ile ḳāl olur

---

46. 205[a], (ND, G. 69).

1. başı gelse: başına bir M. // kejligine: körlüğüne M. [Aybaşı gelse gökyüzündeki ay, hilal olur. Yani feleğin hilekarlığı ile (boyu) iki büklüm olur.]
2. pāy-māl: pāyīmāl M.
   1. çeviri: [(Ey aşık!) Kalbinin içini temizle ki, gönlü temiz olmayanlar cihan meclisinde içki kabı gibi ayaklar altında çiğnenirler.]
   2. çeviri: [(Ey aşık!) Kalbinin içini temizle ki, gönlü temiz olmayanlar cihan meclisinde içkinin son damlaları gibi dökülüp, ayaklar altında çiğnenir.]
3. [Feleğin kasesine el sunmaya utanan aşıklar,senin mahallenin köpeklerine çanak olurlar.]
4. meh-i: yine M. // żaʿf ile: żaʿfla M. [(Ey sevgili!) Başını hilal gibi göklere erdirince, senin kaşının üzüntüsüyle zayıflayan (aşık), hayal gibi olur.]
5. ile: içre M. [Nevʿî ne zaman o gümüş kollu sevgiliyi övse, söz sermayesi aşk ateşi ile kulaktan kulağa yayılır.]

47.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ḥüsnüñ güli açıldı bahāruñ zamānıdur
   Ey serv-i bāġ-ı nāz kenāruñ zamānıdur
2. Sebz olmayınca naḫl-i ter olmaz çü mīve-dār
   Luṭfuñ zamānı ḫaṭṭ-ı ġubāruñ zamānıdur
3. Ṣal murġ-ı cān şikārına şehbāz-ı ġamzeñi
   Çıḳ ey ġazāl-i ṭurfe şikāruñ zamānıdur
4. Bāzār-ı ḥüsn içinde alup naḳd-i ḳalbümi
   Çal cāna tīg-i ġamzeñi kāruñ zamānıdur
5. **Nevʿī** bahār irişdi yine ʿandelīb-vār
   Efġān u nāle mevsimi zāruñ zamānıdur

---

47. 205[a], (ND, G. 70).

1. [Ey naz bahçesinin servisi! Güzelliğinin gülü açıldığında baharın ve sahilin zamanıdır.]
2. zamānı: demi ki M. [Taze hurma ağacı yeşermeyince meyve vermez; lütuf zamanı ayva tüylerinin de çıkış zamanıdır.]
3. [Ey körpe ceylan! Av zamanıdır çık (ve) bakış doğanını, can kuşu avlamaya gönder.]
4. bāzār: yazar M. // çal: ur D. [Ey sevgili! Güzellik pazarında kalbimin sermayesini alıp, yanbakış kılıcını canıma vur ki kazanç zamanıdır.]
5. [(Ey) Nevʿî! Bahar geldi; yine bülbül gibi feryat ve inleme mevsimi(nde) ağlamanın zamanıdır.]

48.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḫāk ol ey dil gözleme aʿlāyı rifʿat bundadur
Nefs-i bed-ḫ̆āha hevā-dār olma ʿizzet bundadur

2. Ṣadr-ı cāha raġbet itme ṣaff-ı naʿl olsun yirüñ
ʿĀrif ol gel gūşe-i ḫammāra ḥürmet bundadur

3. Ḫāneñe hīç senden artuḳ ṣıġmasun zenbūr-veş
Vaḥdetüñ ẕevḳini ḥāl eyle ḥalāvet bundadur

4. Ẕātuñı ceẕb eylesün şems-i ḥaḳīḳat ey göñül
Jāle gibi ʿazm-i bālāḳıl leṭāfet bundadur

5. Cāna gelmiş ḫasta diller var iken ol ġonca-leb
Şerbet-i laʿlin ṣunar aġyāra ḥikmet bundadur

6. Ḳahr-ı dehr ile olur ṭūṭī ġurāba hem-nişīn
Yine şekvāyı ġurāb eyler ġarābet bundadur

7. Ḥaşr olup ferdāda ḫod girmez behāyim cennete
Vāʿiẓ-i ḫar vaṣl umar **Nevʿī** ḥamāḳat bundadur

---

48. 205[a], (ND, G. 82).

1. gözleme: görenle M. [Ey gönül! Yücelik toprak olup, makam mevki sahiplerini gözlememek; büyüklük, başkasının kötülüğünü isteyen nefse heveslenmemektir.]
2. [Sadrazamlık mertebesine meyl etme, yerin nalların hizası olsun; irfan sahibi ol gel; (ilahi aşk şarabını içerek) sarhoşun köşesine saygı buradadır.]
3. 3. beytin 2. mısraı ile 4. beytin 2. mısraı mecmuada yer değiştirdi. Divandaki şekli esas alındı. artuḳ: özge M. [(Ey aşık!) Gönül hanene, senin zatından başka hiç kimse eşek arısı gibi sığmasın; birliğin zevkini halle yaşa, tatlılık bundadır.]
4. [Ey gönül! Hakikat güneşi senin zatını cezbetsin, sen de çiğ tanesi gibi yukarıya yüksel ki; güzellik bundadır.]
5. ol: ey M. [O gonca dudaklı (sevgili), canlanmış hasta gönüller varken, dudak şerbetini yabancılara sunar; hikmet bundadır.]
6. dehr: derd M. [Dünyanın derdi ile papağan, kargaya arkadaş olup aynı yerde oturur; (fakat) gariplik budur ki şikayeti karga eder.]
7. [Ey Nevʿî! Yarın mahşerde dirilip bir araya gelindiği gün dört ayaklılar cennete girmez diyen eşek vaizinin vuslatı ummması ahmaklıktır.]

49.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Senüñ maḥzūnuñ olmaḳ baña şādān olmadan yegdür
Ġamuñlā aġlamaḳ illerle ḫandān olmadan yegdür

2. Cihānuñ ʿizz ü cāhın böyle iẕʿān eyledüm ben kim
İşigüñde ḳul olmaḳ dehre sulṭān olmadan yegdür

3. Düşüp kūy-ı ḫarābāt içre ṣūfī-kāse-līs olmaḳ
Serīr-i devlete faġfūr u ḫāḳān olmadan yegdür

4. Cihān-ı bī-ṣebātuñ raġmına devr itdürüp cāmı
İçüp lā-yaʿḳıl olmaḳ şāh-ı devrān olmadan yegdür

5. Şarāb-ı ʿaşḳ-ile **Nevʿī** gibi mest-i müdām olmaḳ
Baḳup bu niʿmet-i dünyāya ḥayrān olmadan yegdür

---

49. 205[a], (ND, G. 133).

1. [Senin için üzülmek, bana mutlu olmaktan daha iyidir. Senin verdiğin sıkıntı ile ağlamak, yabancılarla gülmekten daha iyidir.]
2. kim: ki M. // dehre: Mışra M. [Ey sevgili! Ben dünyanın makam ve mevkisinden şunu anladım ki, senin eşiğinde kul olmak dünyaya sultan olmaktan iyidir.]
3. [Meyhane semtine düşüp düşüp sufi gibi çanak yalayıcı olmak, devlet tahtına fağfur ve hakan olmaktan daha üstündür.]
4. [Sabırsız aleme rağmen kadehi döndürüp, içip sarhoş olmak dünyanın padişahı olmakdan daha üstündür.]
5. [Aşk şarabı ile Nev'î gibi sürekli sarhoş olmak, bu dünyanın nimetine bakıp ona hayran kalmadan yeğdir.]

50.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilātün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + +– –

1. Nedür o ḳadd-i ṣanavber nedür o ḫadd-i münevver
   O çehre mihr-i cihān-sūz o sīne māha berāber
2. Ne serv o ḳāmete hem-ser ne māh o sīneye beñzer
   O cilve cilve-i ḳudsī o cüsse rūḥ-ı muṣavver
3. Gül ise de diken olsun eger cihān çemeninde
   Ḳoyup cemālüñ idersem cemāl-i ġayrıyı manẓar
4. Ayaġın öpmege şāyed ola bahāne yolında
   Helāk idüñ beni bitsün türābum üzre çemenler
5. Mekānı olsa felekler ḳarīni olsa melekler
   Ḳomaz işigüñi bekler ölünce **Nevʿī**-i çāker

---

50. 205ᵇ, (ND, G. 62).

1. [O sevgilinin uzun boyu nedir, o aydınlık yanak nedir; o yüz cihanı yakan güneş gibi çehre (ve) o ay gibi parlak sine (nedir.)]
2. cüsse: vech M. [Ne servi ağacı uzunlukta o sevgilinin boyuna eştir; ne (de) ay, o sineye benzer; o cilve kutsal cilve, o beden canlandırılmış ruhtur.]
3. [Eğer senin güzel yüzünü terkedip başkasının güzelliğine bakarsam; dünya çimenliğinde (baktığım), gül ise de diken olsun.]
4. [Beni yok edin, toprağımın üzerinde çimenler yetişsin; (bu sayede) belki sevgilinin ayağını öpmeye bahane olur.]
5. [Felekler mekanı olsa, melekler komşusu olsa, senin kölen Nev'î ölünceye kadar kapını bekler.]

51.

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Cedīd + + – – / + – + – / + + –

1. Bendesi olduġum bir āfetdür
Vālī-i kişver-i leṭāfetdür

2. Tūġ u perçemle ḳadd-i bālāsı
ʿAlem-i leşker-i melāḥatdür

3. Olalum ḳāmetine üftāde
Ulu devlet büyük saʿādetdür

4. Ḳan iden çeşm-i mestidür dāʾim
Leb-i mey-gūni ehl-i ṣoḥbetdür

5. Ḳaddi itmiş ḳıyāmeti taḥḳīḳ
Zülfinüñ fitnesi ʿalāmetdür

6. Güzelüñ ʿāşıḳa vefāsı gerek
Beglik āsān hüner ʿadāletdür

7. Kimseler ʿaşḳ n'eydügin bilmez
Nevʿiyā dilde bir ʿibāretdür

---

51. 205ᵇ, (ND, G. 88).

1. [Kölesi olduğum aklını başından alacak kadar güzel bir kadındır; (o) güzellik ülkesinin padişahıdır.]
2. tūġ u perçemle: tūġ-i perçemle M. [Kakül ile uzun boyu, güzellik ordusunun sancağıdır.]
3. [Sevgilinin boyuna düşkün olalım; (bu) bize yüce bir mutluluk (ve) büyük bir saadetdir.]
4. ND, G. 88 5. beyit, [Kanımızı döken (sevgilinin) sarhoş bakışıdır; şarap renkli dudağı sohbet ehlidir.]
5. ND, G. 88 4. beyit, itmiş: eyler M. [(Sevgilinin) boyu kıyametin hikmetini anlamış; saçının fitnesi (ise) kıyamet alameti olmuştur.]
6. [Güzel sevgilinin aşığa vefası lazım; beylik kolay, hüner adaletli olmaktır.]
7. [Ey Nev'î! Aşk gönüldeki bir şey olduğundan, kimseler ne yaptığını bilmez.]

52.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ḫayāl-i çeşm-i maḫmūruñ dil-i efgāra düşmişdür
İki mestānelerdür gūşe-i ḫammāra düşmişdür

2. Çemende ḳorḳarın ʿuryān ḳuçarlar naḫl-i bālāsın
Dirīġā ol elif-ḳāmet miyān-ı ḫāra düşmişdür

3. Libās-ı cism-i ṣad-çāküm benüm bāzār-ı dehr içre
Ṣatılmaz ʿaybı var zīrā öñinde pāre düşmişdür

4. Anı bir luʿb ile beñzer uçurmış yardan vāʿiẓ
Niçe demdür ki zāhid vādī-i inkāra düşmişdür

5. Ser-i kūyuñda çoḳ üftādeler **Nevʿī** ḳuluñ ammā
ʿAceb āvāre düşmişdür ʿaceb bī-çāre düşmişdür

---

52. 205ᵇ, (ND, G. 146).

1. mestānelerdür: mestāne dilber D. [(Ey sevgili!) İki sarhoşun meyhane köşesine düşmesi gibi, senin mahmur sözlerinin hayali de benim yaralı gönlüme düşmüştür.]
2. naḫl: ḳadd M. [Ne yazık ki o elif gibi uzun boylu sevgili, dikenlerin ortasına düştüğünden, onun fidan boyunu düşmanların kucaklamalarından korkarım.]
3. [Vücudumun paramparça olmuş elbisesi, önüne yırtığı düşmüş aybı olan bir kumaşa benzediğinden, dünya pazarında satılmaz.]
4. [Vaiz, zahidi bir oyun ile sanki derin bir uçurumdan uçurmuş; (bu sebeple) o çoğu zaman inkar vadisine düşmüştür.]
5. [(Ey sevgili!) Mahallende çok düşkünlerin var ama, Nevʿî kulun gibi avare ve çaresiz düşmüş bir tane daha yoktur.]

53.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḫārlar kim bāġda pāy-i gül-i raʿnādadur
   Her biri cān-ı ʿazīz-i bülbül-i şeydādadur

2. Laʿl-i yāri vaṣf idüp şekker dimek ḫāyīdedür
   Rūyine berg-i güli teşbīh ḳılmaḳ sādedür

3. Nār-ı āhumla yaḳardum ʿālemi yirden göge
   Ḳorḳarın līkin o ḫurşīd-i cihān aradadur

4. Ehl-i diller ḫāk-i rāhuñda ser-i zülfüñ gibi
   Pāyüñe düşmiş efendi bir bölük üftādedür

5. Şiʿr-i **Nevʿī** ḥüsn-i naẓm u maʿnī-i rengīn ile
   Şīr ü şekker birle beslenmiş ṭabīʿat-zādedür

---

53. 205ᵇ, (ND, G. 152).

1. [Bahçede parlak gülün dibindeki dikenlerin her biri, çılgın bülbülün aziz canındadır.]
2. şekker: sükker M. / dimek: dimeñ D. // ḳılmaḳ: ḳımañ D. [Sevgilinin dudağını şekere benzeterek övmek (artık) klişeleşmiştir. (Onun) yüzünü gül yaprağına benzetmek ise basitliktir.]
3. [Ah ateşimle alemi yerden göğe kadar yakardım; fakat o cihan güneşi yerle gök arasında olduğundan (yakmaya) korkarım.]
4. [Ey efendi! Gönül ehli olanlar saçının ucu gibi senin yolunun toprağında ayağına düşmüş bir bölük çaresizdir.]
5. [Nev'î'nin şiiri, nazmın güzelliği ve renkli manalarıyla şiir ve şekerle beslenmiş zevk sahibi bir çocuktur.]

54.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. ʿĀrıżuñda ḳararan ḫāl degül ey gül-i ter
   Doḳunup aña şuʿāʿ-ı baṣarum itdi eṯer
2. Aḫger-i āteş-i dil ab-ı ruḫuñla söyünür
   Göz ḳarardup n'ola ḳılsam saña ey māh naẓar
3. Tīşe-i cevr ü cefāsı o lebi şīrīnüñ
   Ṭaġlarda bizi Ferhād idüp āḫir depeler
4. O nihāl-i çemenüñ biz çekerüz bār-ı ġamın
   Ṣemer-i vaṣla ḳılur kendüyi lāyıḳ niçe ḫar
5. Gün gibi gözden ıraḳ māh gibi hercāyī
   Yine **Nevʿī** görüñ ol āfet-i devrānı sever

---

54. 205ᵇ, (ND, G. 154).

1. ʿārıżuñda: ʿārıżuñdan D. // itdi: ḳıldı D. [Ey taze gül! Yanağında kararan (siyah) ben değil; gözümün ışığının ona dokunup iz bırakmasıdır.]
2. [Ey ay! Gönüldeki aşk ateşi yanağının suyu ile söner; cesaret edip sana baksam ne var?]
3. [O tatlı dudaklının eziyet ve sıkıntı baltası dağlarda bizi Ferhad gibi sonunda ayakları altına alarak ezer.]
4. [O çimenin fidanının (sevgilinin) gam yükünü biz çekeriz; eşek (gibi olan) düşman, kendini vuslat semerine layık görür.]
5. [(Ey dostlar!) Yine Nevʿî'yi görün ki; güneş gibi gözden uzak, ay gibi kararsız, hercayi gönüllü o afeti sever.]

55.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + + – – / + – + – / + + –

1. Marīż-i ʿillet-i ʿaşḳuz ʿilācumuz yoḳdur
   ʿİlāc ü şerbet-ile imtizācumuz yoḳdur
2. Ġubār-ı kūy-ı fenā pūşiş oldı cismümüze
   Libās-ı fāḫir ile başda tācumuz yoḳdur
3. Ucuz bahālı gerekdür metāʿ-ı dehr-i denī
   Bahāmuz aġır anuñçün revācumuz yoḳdur
4. O serv-ḳaddi ḳoyup ġayra olmazuz māʾil
   Göñülde ṣūfī bizüm iʿvicācumuz yoḳdur
5. Bilindi ḳulluġumuz pādişāhuz ey **Nevʿī**
   Esīrüñüz dimege iḥtiyācumuz yoḳdur

---

55. 206[a], (ND, G. 142).

1. ü: ø M. [Aşk sebebiyle hastayız, ilacımız yoktur. İlaç ve şerbet ile yakınlığımız yoktur.]
2. [İhtişamlı elbisemiz ile başta tacımız olmadığından, yokluk semtinin tozu vücudumuza örtü oldu.]
3. [Alçak dünyanın malı mülkü, pahalı ya da ucuzdur; değerimiz fazla olduğu için bize talep yoktur.]
   Fürūġ-ı mihr ile dil ḫānesi nice ṭolsun
   Şarāb ile ṭolu cām-ı zücācumuz yoḳdur [ND, G. 142 4.beyit.]
   [Şarap ile dolu bir cam şişemiz olmadığı için, gönül evi güneş ışığı ile nasıl dolsun.]
4. ND, G. 142 5.beyit,māʾil: māyil M. // iʿvicācumuz: iʿvācācumuz M. [Ey sufi! Gönlümüzde riyakarlığımız olmadığından o servi boylu sevgiliyi bırakıp da yabancıya bakmayız.]
5. ND, G. 142 6.beyit, [Ey Nevʿî! Sana kul olduğumuzun bilinmesi bizi padişahlık mertebesine yükselttiği için, senin esiriniz demeye ihtiyacımız yoktur.]

56.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Dimeñüz dīv raḳībe işi hem-demlikdür
ʿAceb olmaz o perī n'eylesün ādemlikdür

2. Rām ider aġlayaraḳ ʿāşıḳ-ı bī-çāresini
Gözi yaşı anuñ ey kebk-i derī yemlikdür

3. Żāyiʿ olmaz güzelüm toḫm-ı emel görme misin
Gözlerüñ küştesinüñ meşhedi bādemlikdür

4. Nev-civānlar var iken ṣūfī dutup pīr etegin
Zāl-i nefsi yeñebilmek kişi Rüstemlikdür

5. Ġam-ı dünyā-ile şimdi n'ola maḥzūn olsam
Buña şādam ki ġamuñ āḫiri ḫurremlikdür

6. Ḳalma eksükligine **Nevʿī**-i mestüñ ṣanemā
Ehl-i keyfüñ işi hep ḳanda ise kemlikdür

---

56. 206[a], (ND, G. 157).

1. [Şeytan rakibin işi arkadaşlık etmektir, demeyiniz; o peri gibi güzel sevgili (nihayetinde) bir insandır ne yapsın (ondan) şüphelenmez.]
2. aġlayaraḳ: aġlayuraḳ: M. // gözi: göz M. [Ey dere kekliği gibi olan aşık! Onun tuzak yemi gibi olan gözyaşlarına aldanma; o sevgili, çaresiz aşığını ağlayarak kendine esir eder.]
3. [Güzelim, arzu tohumunun ziyan olmadığını görmez misin? Gözlerinin öldürdüğü aşığın mezarı bademliktir.]
4. [Etrafta yeni yetme güzeller varken bir mürşide bağlanıp Zal gibi nefsi yenebilmek kişiye Rüstem gibi cesaret gerektirir.]
5. buña: aña: M. [Şimdi dünyanın kederi ile hüzünlü olsam ne var; üzüntünün sonu sevinç olduğu için mutluyum.]
6. [Ey put gibi güzel sevgili! Sarhoş Nev'î'nin eksikliğini hoş gör; (çünkü) nerede olursa olsun keyif ehlinin işi hep eksiktir.]

57.

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Cedīd + + – – / + – + – / + + –

1. Ger ḳamer māder olsa şems peder
   Ṭoġmaya bir senüñ gibi aḫter
2. Sen girüp çekdügüñce yay ḳaşuñ
   Oḳlaruñdan ciger bilür ne çeker
3. Āşiyān ide bām-ı ḳaṣruñda
   Murġ-ı cān tenden eyleyince güẕer
4. Ṭutdı ḫaṭṭ-ı ġubār lāʿl-i lebüñ
   İrdi ḥayfā şarāb-ı nāba keder
5. Bir yalıñ yüzlü ḫūbdur ḳılıcı
   Nevʿiyā niçe başa cāna deger

---

57. 206[a], (ND, G. 112).

1. Ger ḳamer māder olsa şems peder: Māh māder olursa şems peder M. // ṭoġmaya: doġmasa M. [Eğer ay anne, güneş de baba olsa senin gibi bir yıldız doğmaz.]
2. bilür: biyür M. [Senin yay gibi kaşını gerip çektikçe (attığın) oklar yüzünden (aşıkların) neler çektiğini, (yine aşık olanın) ciğeri bilir.]
3. [Can kuşu tenden çıkınca köşkünün kubbesinde yuva yapsın.]
4. [Ayva tüylerin kırmızı dudağını (çevresini kaplayınca) tutunca ne yazık ki saf şaraba karanlık bulaştı.]
5. [Ey Nevʿî! O sade yüzlü bir güzeldir. Onun kılıç gibi bakışına pek çok can ve baş feda olsa (bu ona) yaraşır.]

58.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Meded ey gönlümi siḥr-ile meftūn eyleyen dilber
Alup ʿaḳlum beni ʿaşḳ-ile mecnūn eyleyen dilber

2. İdüp iẓhār-ı şefḳat gösterüp meyl ü maḥabbetler
Görünmez derde uġradup gözüm ḫūn eyleyen dilber

3. Baña evvel seni luṭfumdan arturmam diyüp āḫir
Ḳarār u ṣabrum eksük derdüm efzūn eyleyen dilber

4. Dutup cevr eylemekde devr uṣūlin ʿāşıḳ-ı zāra
Beni iñletmeyi ney gibi ḳānūn eyleyen dilber

5. Gehī **Nevʿī**'ye rūyın ʿarż idüp geh sīne-i ṣāfın
Benüm günden güne ḥālüm diger-gūn eyleyen dilber

---

58. 206[a], (ND, G. 145).

1. beni: benüm M. [Ey gönlümü sihir ile (kendine) aşık eden, aklımı alıp beni aşk yüzünden mecnuna döndüren sevgili bana yardım et.]
2. [Şefkatiyle aşk ve sevgisini gösterip, bizi görünmez derde uğratıp, gözümüzü kan çanağına döndüren sevgili.]
3. luṭfumdan: luṭfuñdan M. / arturmam: irgürmem M. / āḫir: aḫter M. [Bana ilk önce daha fazla iyilik göstermem deyip, sonra da sabrımı azaltıp derdimi artırarak (bana iyilik) eden sevgili.]
4. dutup: ṭutup D. / devr: derd M. [Zayıf aşığa eziyet etmekte zamanın adetini benimseyip, beni ney gibi inletmeyi kural haline getiren sevgili.]
5. [Bazen yüzünü bazen de parlak göğsünü Nev'î'ye gösterip, günden güne benim halimi değiştiren sevgili.]

59.

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Cedīd + + – – / + – + – / + + –

1. Lebüñ ile şarāb hem-demdür
   N'ola ḳan aġlasa gözüm demdür
2. Merve ḥaḳḳı lebüñ Ṣafā'sına
   Gözümüñ yaşı ʿayn-ı Zemzem'dür
3. Gerçi dünyā deger seni görmek
   Vaṣluña irmek özge ʿālemdür
4. Nāẓır olmayıcaḳ ruḫ-ı yāre
   Neye yarar iki gözüm nemdür
5. Dehen-ile miyānı vaṣfında
   Her ne dirlerse **Nev**ʿ**i**yā kemdür

---

59. 206[a], (ND, G. 101).

1. aġlasa: aġlasam M. [Senin dudağın ile şarap arkadaş olduğundan, gözüm kan ağlasa yeridir; buna şaşılır mı?]
2. [Merve hakkı için dudağının zevkine gözümün yaşı zemzem suyudur.]
3. görmek: sevmek M. [Seni görmek her ne kadar dünyalara değse de sana ulaşmak başka bir alemdir.]
4. ruḫ: rūḫ M. [Sevgilinin yanağına bakmayınca iki gözüm yaşla dolsa ne işe yarar?]
5. dirlerse: dirler M. [Ey Nevʿî! (Sevgilinin) ağzı ile belini övmek için her ne söylense azdır.]

60.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Faṣl-ı ḫazān ki mevsim-i seyr-i kenārdur
   Bülbül nevāları gül-i köhne-bahārdur

2. Nergis düşürdi kāsesini ditreyüp eli
   Her ʿıyş ü ʿişretüñ ṣoñı yaʿnī ḫumārdur

3. Berg-i ḫazān-ile dil olup ser-be-ser ṣular
   Ṭurmaz bu remzi dir ki cihān bī-ḳarārdur

4. Kendin çemende ġarḳ-ı zer ü zīver eylemiş
   Gülzār ṣanasın ṣaruşın bir nigārdur

5. **Nevʿī**'nüñ oldı baḥr-i maʿānī ġazelleri
   Elfāẓ-ı āşinā güher-i ābdārdur

---

60. 206ᵇ, (ND, G. 71).

1. nevāları: yuvaları M. [Sonbahar mevsimi sahilde gezip dolaşma mevsimidir. Bülbül sesleri (ise) sonbaharın gülleri içindir.]
2. ḫumārdur: ḫummārdur M. [Eli titreyen nergis kasesini düşürdü; yani içki içmenin sonu her zaman sersemliktir.]
3. ṭurmaz: durmaz M. [Sular güz yaprağı ile baştan başa dile gelip ima ile durmadan, "Dünya huzursuzdur." sırrını söylerler.]
4. [Gülbahçesini çimenlikte kendini altın ve zinetle donatmış sarışın bir sevgili zannedersin.]
5. maʿānī: maʿārīf M. [Nevʿî'nin gazelleri manalar denizi oldugundan (o) tanınmış sözleri parlak mücevher(ler) gibidir.]

61.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Dil ü cān ḥalḳa-i zülf-i ʿabīr-efşānı gözlerler
Gedālar dīde-i himmet açup ʿunvānı gözlerler

2. Naẓar irse n'ola nāzük lebinde çıḳsa teb-ḫāle
Ḳadeḥde her ḥabāb ol Çeşme-i ḥayvānı gözlerler

3. Aḳarlar ṣu gibi aġyāra ḳalbin ḫurrem eylerler
Güzeller yaḳmaġa bu sīne-i sūzānı gözlerler

4. Senüñ şemşīr-i ḫūnīnüñ görelden zümre-i ʿuşşāḳ
Ḥabāb-ı mey gibi baş açdılar meydānı gözlerler

5. Yüri nergis-ṣıfat necm-i saʿādet gözle bālāda
Ülü'l-ebṣār olanlar **Nevʿ**iyā aʿyānı gözlerler

---

61. 206ᵇ, (ND, G. 76).

1. [Gönül ve can misk gibi kokan saçı gözlerler; köleler (ise) gayret gözünü açıp (çaba sarfederek) rütbeyi gözlerler.]
2. irse: idüp M. [(Sevgiliye) nazar deyse ve nazik dudağında uçuk çıksa ne var; kadehdeki her hava kabarcığı o hayat suyunu bekler.]
3. ḳalbin: göñlin M. [Güzeller ellere su gibi akıp kalplerini şen ederlerken, aşığın sinesini (daha da) yakmak için fırsat gözlerler.]
4. baş: göz M. / açdılar: açıldılar M. [Aşıklar topluluğu senin kanlı kılıcını görünce, şarabın hava kabarcığı gibi hevesle meydana çıkmayı gözlerler.]
5. aʿyānı: ʿunvānı M. [Ey Nevʿî! Nergis gibi gökyüzünde mutluluk yıldızına dikkatlice bakarak yürü; (nitekim) basiret sahipleri de şehrin ileri gelenlerini gözlerler.]

62.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Düşüpdür gözlerüñ āhūsına üftāde ṣaḥrālar
Olupdur dişlerüñ lüʾlüsine şūrīde deryālar

2. Senüñ-çün gülşen içre ḫārlardan çekdiler ḫançer
Biribiri ile ḳanlu bıçaḳlu verd-i raʿnālar

3. Mey-i lāʿlüñ ṣafāsın bulmadılar bezm-i ʿālemde
Cihānı ayaġı altına aldı cām-ı ṣaḥbālar

4. Ṣaçuñ zencīrinüñ müşk-ile ʿanber ḳara ḳulları
Dür-i dendānuña bende senüñ lüʾlü-yi lālālar

5. Sirişk-i çeşm-i lüʾlü-bāra kendin nisbet eylermiş
ʿAceb olmaya ey **Nevʿī** gözümden çıḳsa deryālar

---

62. 206ᵇ, (ND, G. 97).

1. [Çöller sevgilinin ceylan gözlerine hayran olurlar. Denizler inci dişlerine aşık olup coşarlar.]
2. [Parlak güller senin için gül bahçesinde dikenlerden hançerler çekip birbirleri ile kanlı bıçaklı oldular.]
3. [Şarap kadehleri dünya meclisinde kırmızı şarabın zevkini bulamadıklarından, yeryüzünü ayakları altına aldılar.]
4. [Misk ve anber, saçının zincirinin siyah renkli kullarıdır. Senin dişlerinin incisine parlak inciler (dahi) köledir.]
5. kendin nisbet: nisbet kendin M. // gözümden: gözinden M. [Ey Nevʿî! Gözümden gözyaşları deryalar gibi dökülse ve kendini inci yağdıran gözyaşına benzetse bunda şaşılacak ne var?]

63.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Bu ḫaṭ ki zīr-i zülf-i girih-gīre çekdiler
   Ḥüsn ehli şūr u fitneyi zencīre çekdiler
2. Ṣalındı boynuma resen-i zülfi ḫᵛābda
   Taʿbīr ehli her biri bir yire çekdiler
3. İġmāż idüp göñülden eyā ḳaşları kemān
   Ḥayfā ki ġamzeler oḳı naḫcīre çekdiler
4. Mestāne kūy-ı dilbere vardum ḳażā-ile
   Segler üşüp yıḳup beni taʿẕīre çekdiler
5. **Nevʿī**'ye gösterüp reh-i ʿaşḳı nücūm-i eşk
   Gūyā ṭarīḳ erenleridür pīre çekdiler

---

63. 206ᵇ, (ND, G. 79).

1. fitneyi zencīre: fitne-i zencīre M. [Güzeller ayva tüylerini kıvrım kıvrım saçlarının altına gizleyerek, kavga ve fitneyi zincire çekmiş oldular.]
2. [Zülfünün ipi uykuda boynuma bağlandı; rüya tabircilerinin herbiri (bu olayı) farklı yorumladılar.]
3. [O keman kaşlılar, (aşığın) gönlünü görmezden gelip, bakış oklarını avlarına yönelttiler.]
4. segler: sengler M. / taʿẕīre: taʿzīre D. [Sevgilinin mahallesine sarhoş gibi bilmeden gidince, köpekler saldırıp beni sorguya çekdiler.]
5. [Gözyaşı yıldızları, Nevʿî'ye aşk yolunu gösterip, tarikat dervişleri gibi (onu) mürşide götürdüler.]

64.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ṣalaldan şemʿ-veş pertev bisāṭ-ı gülşene güller
Olupdur nār-ı ʿaşḳa yanmaġa pervāne bülbüller

2. Ser-i zülfüñ gibi düşdi ayaġa ḫāk-i rāh oldı
Senüñ gīsūlaruñla gördi çıḳmaz başa sünbüller

3. Belā üzre belādur kim ṣalındı cān-ı ʿuşşāḳa
Degüldür görinen ol ḳadd-i mevzūn üzre kāküller

4. Nemek-dān-ı lebüñde ḫˇān-ı ḥüsne virmege leẕẕet
Olupdur dāne dāne ḫāller gūyā ki fülfüller

5. Gören her tāze dāġum oñmaduḳ başumda ey **Nevʿī**
Ṣanur bitmiş şikeste bir sifāl içre ḳaranfüller

---

64. 206ᵇ, (ND, G. 80).

1. bülbüller: sünbüller M. [Güller, gülbahçesine mum gibi parlaklık verdilerinden beri, bülbüller aşk ateşinde yanmaya pervane olurlar.]
2. [Sümbüller senin omuzlara dökülen uzun saçlarınla başa çıkamayacaklarını gördüklerinde, zülüflerinin ucu gibi ayağa düşüp yolunun toprağı oldular.]
3. [O endamlı sevgilinin üzerinde görünen şey, kakül değildir; (o) aşıkların canına hücum eden büyük bir beladır.]
4. lebüñde: lebüñden M. [Sevgilinin dudağının çevresinde, güzellik sofrasına lezzet vermek için tane tane benler sanki karabiber olmuşlardır.]
5. [Ey Nevʿî! Başımda iyileşmeyen taze yaramı her gören, kırık çanak içinde yetişmiş karanfiller zanneder.]

65.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Yıḳsa ḥabāb ḳubbesini ṭañ mı rūzgār
Āb üzredür bināsı iñen olmaz üstüvār

2. Bir yaña ḫār-ı ṭaʿna vü bir yaña ḫār-ı ġam
Ol gülʿiẕār ʿaşḳı dile virdi ḫār-ḫār

3. Yaş yirine ʿaceb mi dökersem şarāb-ı āl
Dil şīşesine seng-i cefā virdi inkisār

4. Eşküm revāne olduġına yār şād olur
Defʿ-i melāl ider nitekim seyr-i cūybār

5. Ḳad gelse ḫod kelāmda çü naḳlīle dāl olur
Nevʿī niçün uzar söz añılsa ḳad-i nigār

---

65. 207[a], (ND, G. 84).

1. [Rüzgar, temeli su üzerinde bulunan ve çok sağlam olmayan hava kabarcığını yıksa şaşılır mı?]
2. [Bir yan(d)a ayıplama dikeni bir yan(d)a üzüntü dikeni (yüzünden), o gül yanaklı sevgilinin aşkı gönle sıkıntı verir.]
3. [Cefa taşı gönül şişesini kırdığı için (gözümden) yaş yerine kırmızı şarap dökülse şaşılır mı?]
4. [Akan suyu seyretmek nasıl gönülden gamı giderirse, gözyaşlarımın aktığını görmek de sevgiliyi mutlu eder.]
5. naḳlīle: taḳlīle D.// **Nevʿī** niçün uzar söz añılsa ḳad-i nigār: **Nevʿī** niçün añılsa özde söz añılsa ḳad-i yār M. [Ey Nevʿî, konuşmada boydan bahsedilmesi bizzat ifadenin azaltılmasına işarettir. Sevgilinin boyu anıldığında söz niye uzar?]

66.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḫaṭṭ-ı nevres kim o lāʿl-i bī-miṣāl üstindedür
Zevraḳ-ı ẕevḳ u ṣafāāb-ı zülāl üstindedür

2. Vech-i zībādan ṣıfāt-ı luṭf u ḳahruñ gösterür
Cīm-i zülfüñ geh cemāl ü geh celāl üstindedür

3. Noḳṭa-veş bu kūhsār-ı kevni eyler zīr-i bāl
Her ḳaçan ʿanḳā-yı dil perr-ile bāl üstindedür

4. İtmesünler ḫūb-rūlar câme-i ḥüsni mezād
Kim bahāsın buldı ol nevres nihāl üstindedür

5. Çār ʿunṣūr üzre baġlanmış gider tābūt-ı ten
Cümleten bu ḫalḳ-ı ʿālem irtiḥāl üstindedür

6. Ḫaṭṭuña ḳul olmaġa **Nevʿī** elif-veş ṭoġrulup
Ol miṣāl-i bī-miṣāle imtiṣāl üstindedür

---

66. 207[a], (ND, G. 87).

1. [(Sevgilinin) benzersiz dudağı(nın) üstünde taze biten ayva tüyü, tatlı suyun üstündeki neşe ve eğlence kayığı gibidir.]
2. geh cemāl ü geh celāl: kim cemāl-ile celāl M. [(Sevgilinin) güzel yüzünde iyilik ve kötülük halleri vardır. (Bu sebeple) cim harfine benzeyen kakülün bazen rahmetin bezen hiddetin üstündedir.]
3. ND, G.87 4. beyit, [Gönlün efsanevi kuşu ne zaman kanatlansa, varlık dağını (adeta) nokta gibi alt üst eder.]
4. ND, G.87 3. beyit, [O yeni yetme güzel kıymetini bulduğundan, güzel yüzlüler kendi güzelliklerini göstermek için boşuna ortaya çıkmasınlar.]
5. [Beden tabutu dört unsur üzerine bağlanmış gider; (ve) bütün insanlar hep birlikte bu dünyadan ahirete göçer.]
6. elif-veş: elif-tek M. / ṭoġrulup: ṭoġrulur M. [Nevʿî, senin ayva tüyüne kul olmak için kendini düzeltip, o eşi benzeri olmayan rüya gibi sevgiliye boyun eğer.]

67.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Yaralar cism-i żaʿīfümde aġız bir itdiler
Derd-i ʿaşḳı ol ṭabīb-i cāna ṭaḳrīr itdiler

2. Bildiler rūyın ġam-ı Şīrīn ile zerd olduġın
Naḳşını Ferhād'uñ altun ile taḥrīr itdiler

3. Gördiler kāşāne-i zühd ü riyā bünyādsuz
Ehl-i diller ḫānḳāh-ı ʿaşḳı taʿmīr itdiler

4. Bozduġıyçün deyr-i fānīden taʿalluḳ ṣūretin
Bir nişān olsun diyü Mecnūn'ı taṣvīr itdiler

5. Āsitān-ı yāre yüz sürdükleriyçün **Nevʿi**yā
Mihr-ile meh gökler üstinde çıḳup yir itdiler

---

67. 207[a], (ND, G. 93).

1. [Yaralar zayıf bedenimde söz birliği yapıp, aşk derdini o can doktoruna anlattılar.]
2. ND, G.93 3. beyit, zerd: zerv M. [Ferhad'ın yüzünün Şirin'in üzüntüsüyle sarardığını anlayanlar, onun suretini altın ile süslediler.]
3. ND, G.93 2. beyit, gördiler kāşāne-i zühd ü riyā bünyādsuz: gördiler kāşāne-i dehrüñ iñen bünyādı yoḳ M. [Gönül ehli olanlar ikiyüzlülüğün ve takvanın olduğu dünya köşkünü temelsiz görüp, aşk tekkesini onardılar.]
4. deyr: dehr M. [Mecnun bu fani dünya kilisesinden ilişiğini kestiği için, onu nişan olsun diye (duvarlara) tasvir ettiler.]
5. [Ey Nevʿî! Ay ve Güneş sevgilinin eşiğine yüz sürdükleri için, göklerin üstüne çıkıp (oraya) yerleşerek itibar buldular.]

68.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Muẕāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Sīnem ġamuñ misāfirine tāb-ḫānedür
Peykānuñ anda āteş-i ʿaşḳa zebānedür

2. Ṣanmañ ḥabāb-ı bāde yaşum gevheri gibi
Ṣalmış zamāne ayaġa dürr-i yegānedür

3. Ey mācerā-yı ʿaşḳı baña eyleyen suʾāl
Ol serv-i nāz ayaġına eşküm revānedür

4. Yoḳ bir bahānemüz öpevüz anı gerçi kim
Ḥüsn ü bahāda laʿl-i lebüñ bī-bahānedür

5. Bu sāde naẓmı ehl-i ṣanāyiʿ begenmese
Nevʿī ne ġam bizüm sözümüz ʿāşıḳānedür

---

68. 207[a], (ND, G. 100).

1. [Gönlüm üzüntü misafirine misafirhanedir. Senin ok gibi kirpiğin orada aşk ateşinin alevidir.]
2. [Şaraptaki hava kabarcığını gözyaşımın incileri zannetmeyin; onlar zamanın ayağa düşürdüğü eşsiz incilerdir.]
3. [Ey bana aşk macerasını soran kimse! Gözyaşım o uzun boylu sevgilinin ayağına doğru akar.]
4. [Ey sevgili! Senin kırmızı dudağın güzellik ve kıymette emsalsizdir. Onu öpmemeğe bahanemiz yoktur.]
5. ṣanāyiʿ: bedāyiʿ M. [Ey Nevʿî! Tasannu şairleri bu sade nazmı anlamazlarsa buna şaşırmamak gerekir, çünkü bizim sözümüz aşıkanedir.]

69.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Bīşe-zār-ı ʿaşḳ-ı dilber kim göñül arslanıdur
   Tevsen-i gerdūn anuñ naḫcīr-i ser-gerdānıdur
2. Ḳurṣ-ı ḫurşīde olur ḳāniʿ bu çarḫ-ı pīre-zen
   Gerçi kim bunca kevākib her gice mihmānıdur
3. Bāġ-ı dehr içre biten her ġonca-i āteş-nümā
   Ḫāk olan bī-dillerüñ resm-i dil-i sūzānıdur
4. Sürḫ-ile mektūb olan eşʿār-ı rengīnüm benüm
   Her birisi baḥr-i naẓmuñ pençe-i mercānıdur
5. Ṭālib-i dünyā esīr-i ḳayd-ı zencīr olmada
   Bu ribāṭ-ı dehr ey **Nevʿī** anuñ zindānıdur

---

69. 207[a], (ND, G. 91).

1. [Aşığın gönlü, sevgilinin aşk ormanının aslanıdır. Dünyanın dikbaşlı atı, onun perişan av hayvanıdır.]
2. [Yaşlı felek, her gece bu kadar yıldız ona misafir olsa da (o sadece) güneşle yetinir.]
3. [Dünya bahçesinde yetişen ateş gibi kırmızı her gonca, ölen aşıkların yanan gönlünün resmidir.]
4. [Kırmızı mürekkep ile yazılan güzel şiirlerimin her birisi, şiir denizinin el şeklindeki kırmızı mücevheridir.]
5. zencīr olmada: zencīr-i emel M. [Ey Nevʿî! Dünyaya talip olanlar zincirle bağlanmış esirlerdir. Bu dünya köşkü onların zindanıdır.]

70.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ne dil[de] o serv-i revānı kināra ḳudret var
   Ne cānda ṣabr u ne tende ḳarāra ḳudret var
2. Ne gelse tāb-ı cemāle taḥammül ü ṭāḳat
   Ne gitse firḳat ile intiẓāra ḳudret var
3. Ne ṣoḥbetinde sürūru ne ġaybetinde ḥużūr
   Ne ḳarşu ḥālüm añup āh u zāra ḳudret var
4. Bu naḳd-i cānı meded n'eylesem ʿaceb bilmem
   Ne ḥıfẓa çāre ne saña niṣāra ḳudret var
5. Yaḳub kül eyledi **Nevʿī**'yi nār-ı ʿaşḳ-ı ḥabīb
   Ne tāb-ı ṣabra meded ne firāra ḳudret var

---

70. 207ᵇ, (ND, G. 130).

1. [Gönülde servi boylu güzeli kucaklamaya, canda sabra ve tende huzura güç kuvvet yoktur.]
2. [(O sevgili) geldiğinde parlak yüzüne, gittiğinde ise ayrılığına ve beklemeye dayanma gücü yoktur.]
3. sürūru: teleẕẕüẕ D. [(O Sevgilinin) sohbetinde zevk, yokluğunda huzur yok; (onun) karşısındaki halimi hatırlayıp ağlayıp inlemeye gücüm yoktur.]
4. meded n'eylesem ʿaceb bilmem: ʿaceb n'eyleyem meded bilsem M. // niṣāra: şāre M. [Bu can varlığını ne yapacağımı bilmem; ne korumaya çare ne de onu saçmaya gücüm var.]
5. firāra: ḳarāra M. [Sevgilinin aşk ateşi Nevʿî'yi yakıp kül etti. Sabretmeye ve kaçmaya gücü kalmamıştır; yardım edin.]

71.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Geldümse n'ola ben şuʿarā devrine āḫir
ʿĀdet budur āḫirda gelür bezme ekābir

2. Ṣūfīżarar itmez saña eṭfāl ile ṣoḥbet
Ġam çekme girür cennete erbāb-ı ṣaġāʾir

3. Ey meh n'ola şehbāz-ṣıfat ṭutsañ el üzre
Şehrüñde bizüz şimdi gözi baġlu misāfir

4. Hīç n'eyleyeyin bu dil-i āvāreyi bilmem
Ne vuṣlata ḳādir saña ne firḳate ṣābir

5. N'itsün ya güzel sevmeyüp Allah'ı severseñ
Nevʿī gibi bir rind ḫuṣūṣā ola şāʿir

---

71. 207ᵇ, (ND, G. 144).

1. [Ben şairler topluluğuna sonradan geldiysem ne var; büyük adamların meclise sonradan gelmesi adettendir.]
2. eṭfāl ile: eṭfālle M. // ṣaġāʾir: ṣaġāyir M. [Ey sufi! Çocuklar ile sohbet etmek sana zarar vermez; küçükler cennete girer, üzülme.]
3. meh: şeh M. / ṭutsañ: dutsañ M. [Ey ay yüzlü güzel! Doğan kuşu gibi bizi el üstünde tutsan şaşılmaz; biz şimdi senin elinde gözü bağlı misafirleriz.]
4. ḳādir saña ne firḳate ṣābir: ḳādirsüñ o ne firḳate ṣābir M. [Bu perişan gönlü ne yapsam hiç bilmem; ne vuslata gücü yeter ne (de) senin ayrılığına sabreder.]
5. ḫuṣūṣā: ḫuṣūṣān M. [Nevʿî gibi rind olup bir de şair olan kimse, güzel sevmeyip de ne yapsın Allah'ını seversen.]

72.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Yārüñ viṣāli el virür iḳdāma baġludur
Elbette feṯḥ-i bāb olur ibrāma baġludur

2. Geçmek ḥicāb-ı câme vü ḳayd-ı ʿimāmeden
Devr-i mey içre silsile-i câma baġludur

3. Bār-ı cefāñ-ile müteselli̇̄ raḳīb-i ḫar
Dil sünbülüñde her biri bir dāma baġludur

4. Zünnār-ı ʿaşḳa ṣūfī̄ göñül baġlamaḳ kişi
ʿĀrif yanında ḳuvvet-i İslāma baġludur

5. Ser-rişte-i belāġat-ı güftār **Nevʿ**iyā
Lüʾlü-yi naẓm u ruḳʿa-i inşāma baġludur

---

72. 207ᵇ, (ND, G. 116).

1. iḳdāma: ibrāma M. / ibrāma: iḳdāma M. [Sevgiliye kavuşmaya layık olmak, sürekli çabalamakla mümkündür. Kapının açılması elbette ısrarla zorlamaya bağlıdır.]
2. mey içre: ḳadeḥle M. [Cübbe ve sarıktan vazgeçmek içki zamanında sıra sıra dizilmiş içki kadehlerini içmeye bağlıdır.]
3. bār: bāb M. [Cefa yükün ile avunan eşek rakibin her biri, gönül sünbülünde bir tuzağa bağlıdır.]
4. ṣūfī̄: ø M. [Sufi kişinin aşk kuşağına gönül bağlaması, arif olmasının yanında islam kuvvetine bağlıdır.]
5. [Ey Nev'î! Etkileyici sözün esası inci gibi şiirime ve düzyazıma bağlıdır.]

73.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Selāmet menzilinden geçmege dilde ʿazīmet var
İḳāmet ḳılmaġa kūy-ı belāda şimdi niyyet var

2. Saʿādetden eṯer nā-būd u ṣıḥḥatden ʿalāmet yoḳ
Ne vaḳt-i emn ü āsāyiş ne cāy-i istirāḥat var

3. Dil-i maʿşūḳ ṣanmañ eşk-i ʿāşıḳdan ḫaber bilmez
Reg-i Mecnūn'dan aḳmış ḫūn-ı Leylī bir ḥikāyet var

4. Metāʿ-ı faḳrı naḳd-i devlet-i dünyāya virmezdüñ
Eger fehm eyleseñ ey ḫˇāce yoḳlıḳda ne ḥālet var

5. Ne ḥüccetle beni ḳatl itdi tīġ-i firḳatüñ cānā
Ne tīrüñden delālet var ne ġamzeñden işāret var

6. Maḥabbet oḳlarından ḫāne-i zenbūra dönmiş dil
Anuñ-çün **Nevʿi**yā şehd-i kelāmumda ḥarāret var

---

73. 207ᵇ, (ND, G. 122).

1. [Gönül esenlik yolundan geçmek için kararlıyken, şimdi ise bela köşesinde yerleşip oturmaya niyetlendi.]
2. [Mutluluktan eser kalmadı, sağlıktan da bir iz yok; ne güvenli huzurlu bir vakit ve ne de dinlenme yeri var.]
3. aḳmış: emmiş M. [Sevgilinin gönlünü aşığın gözyaşından habersiz sanmayın; Mecnun'un damarından Leyla'nın kanının aktığına dair bir hikaye var.]
4. [Ey hoca! Yoklukta nasıl bir hal olduğunu anlasaydın, yoksulluk sermayesini dünyanın makam mevkisine değişmezdin.]
5. tīrüñden: yüzüñden M. [Ey can! Ayrılığının kılıcı beni hangi delille öldürdü. Okundan bir iz, gamzenden bir işaret yok.]
6. kelāmumda: kelāmumdan M. [Ey Nevʿî! Gönül sevda oklarından eşek arısı evine dönmüş, onun için sözümün balında ateşli bir sıcaklık var.]

74.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ger ṣorarsañ şekl-i dāġ-ı lāle-i ḥamrā nedür
Şemʿ-i bezm-i yāre düşmiş sūḫte pervānedür

2. Laʿl-i nābuñ ḥasretinden bādeyi elden ḳomaz
Şevḳ-ı mihrüñle göñül bir āteşī dīvānedür

3. Zülf ü ruḫsāruñ yanunda çeşm-i maḥmūruñ senüñ
Giceler mehtāba ḳarşu yār-ile bīgānedür

4. Mihr ü meh iki dür-i şeh-dānedür gerdūn ṣadef
Līkin ol şeh ḳıymeti efzūn olur bir dānedür

5. Cām-ı laʿlüñ şevḳine bezm-i viṣālüñde senüñ
Şiʿr-i rengīnüm görenler didiler mestānedür

6. **Nevʿi**yā ol ġoncanuñ dendānı vaṣfı bāġda
Jāle-i terden ṭaḳar gūş-i gül-i ḫandāna dür

---

74. 207ᵇ, (ND, G. 55).

1. ger: eger M. [Eğer gelinciğe benzeyen yaranın şekli nasıldır diye sorarsan, (o) sevgilinin meclisinin mumuna düşüp yanmış bir pervane gibidir.]
2. āteşī: āteşīn M. [Saf dudağının hasretiyle şarabı elden bırakmayan gönül, aşkının arzusuyla çıldırmış bir delidir.]
3. Not: Bu beyit divanda yoktur. [Senin saçın ve yanağından ayrı duran uykulu gözün, geceleri mehtaba karşı yar ile ayrı oturan bir yabancıya benzer.]
4. ND, G.55 3.beyit, [Güneş ve ay iki tane iri, parlak incidir; dünya (ise) sedeftir. Fakat o padişah gibi sevgili, kıymeti artan bir inci tanesidir.]
5. ND, G.55 4.beyit, [Sana kavuşma meclisinde dudağının şevkiyle güzel şiirimi görenler, "Sarhoş edici bir şiirdir." dediler.]
6. ND, G.55 5.beyit, [Ey Nevʿî! O goncanın dişlerini, bahçede açılmış güller kulağına taze çiğ tanesinden inci takmış, diye anlatırlar.]

75.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Muẓāri ʿ– – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Gün geldügince sīnede miḥnet ziyādedür
   Derd ü ġamum meger ki benüm sīne-zādedür
2. Bildüm o māhı ḳalmadı taʿrīfe iḥtiyāc
   Zīrā ki ḥüsni ṭalʿatı ḥadden ziyādedür
3. İḥyāya geldi mürdeleri ol Mesīḥ-dem
   Girdi semāʿa var ise gönli vefādadur
4. ʿAyb itme ṣūfī ʿāşıḳ-ı dīdār-ı dilberi
   Gönli Ḫüdā'da gerçi gözi māsivādadur
5. Devr eyledükçe câme-i sürḫ-ile fī'l-meşel
   Erbāb-ı ʿaşḳa neş'e virür cām-ı bādedür
6. Bir ṭavrı ḫūb naḳşı güzel sāde-rū içün
   Demsāz-ı ʿaşḳ olup dil-i **Nevʿī** hevādadur

---

75. 208[a], (ND, G. 120).

1. [Gün geçtikçe yürekte sıkıntım artar. Sanki üzüntü ve gam benim sinemden doğan iki çocuktur.]
2. bildüm: buldum D. [O ayın yüzünün güzelliğinin haddinden fazla olduğunu bildiğim için, onu tarife gerek kalmadı.]
3. [O Mesih nefesli ölüleri diriltmeye geldi; vefalı bir gönlü varsa, sema zikrine girdi.]
4. ND, G.120 5. beyit, [Ey sufi! Sevgilinin güzel yüzüne aşık olanı ayıplama; gözü yaratılmışlarda olsa da, gönlü (onları) yaratanladır.]
5. ND, G.120 4. beyit, [(O sevgili) sanki kırmızı elbisesi ile döndükçe aşk ehline neşe veren bir şarap kadehine benzer.]
6. [Nevʿî'nin gönlü güzel bir tavır, güzel suret ve sade yüz ile aşkın dostu olmak için heveslidir.]

76.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ḳızardı aġlamaḳdan gözlerüm cāy-i teraḥḥumdur
Naẓar ḳıl gel ḥicāb altında ḳalmış iki merdümdür

2. Şu āb-ı laʿl-gūn kim ayaġından içdüñ ey sāḳī
Ṣorarsañ başını meyḫāne küncinde ser-i ḫumdur

3. Seḥerden bezm-i gülşende açan bülbüllerüñ göñlin
ʿArūs-ı ġoncanuñ nāz-ile itdügi tebessümdür

4. Nice bulsun lebüñ ser-çeşmesin dil bend-i zülfüñde
Görünmez menzil-i maḳṣūd şeb tārīk ü reh gümdür

5. Bitenler berg-i eşcār-ı mezārın ṣanma **Nevʿī**'nüñ
Dil olmış zaḫm-ı peykānuñdan iẓhār-ı taẓallümdür

---

76. 208[a], (ND, G. 63).

1. cāy: cām M. [Ağlamaktan gözlerim kızardı. (Ey sevgili!) Gel merhamet zamanıdır; bu gözlerime bak ki, mahcubiyet altında kalmış iki gözbebeğidir.]
2. şu āb: şarāb M. [Ey saki! Kadehte içtiğin şu şarabın kaynağını sorarsan, meyhane köşesindeki küpün başıdır.]
3. [Seher vakti gül bahçesinin meclisinde gonca gelini naz ile tebessüm edince, bülbüllerin gönlünü açar.]
4. lebüñ: lebin M. // şeb-tārīk ü: şeb-i tārīkde M. [(Ey sevgili!) Zülfünün esiri olan gönül, dudak kaynağını nasıl bulsun? Onun gideceği menzil görünmez; gece karanlık ve yolu kayıptır.]
5. Dil olmış zaḫm-ı peykānuñdan iẓhār-ı taẓallümdür: Nigāruñ cānına urduġı peykān-ı taẓallümdür M. [Nevʿî'nin mezarından ağaç yapraklarının yeşerdiğini sanma; onlar (aslında) kirpiklerinin yarasından dile gelmiş şikayet izleridir.]

77.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Sen güneş-ruḫsār-ile her ḳara yüzlü yār olur
   Sāye-veş yārüm benüm ancaḳ der ü dīvār olur
2. ʿArż-ı dīdār it açıl gül gibi itme iḥtirāz
   Dostum hep ehl-i diller ʿāşıḳ-ı dīdār olur
3. Zülf ü ruḫsāruñ yanında çeşm-i maḫmūruñ senüñ
   Giceler mehtāba ḳarşu yatmadan bīmār olur
4. Mihr ile demsāz olup geçdük ġurūr-ı cāhdan
   Ḫasta-i ʿaşḳuz bize ḳānūn-ile tīmār olur
5. Ḫūblar ḳaṣd itdi hergiz ellerinden gelmedi
   Ṣanʿat-ı mihr ü vefā **Nevʿī** ne müşkil kār olur

---

77. 208[a], (ND, G. 111).

1. [Her kara yüzlü senin gibi güneş yüzlü ile arkadaş olurken, ben de gölge gibi sadece kapı ve duvarlarla dost olurum.]
2. ehl-i: saña M. [Dostum gül gibi açıl (ve) güzel yüzünü göstermekten çekinme; gönül ehlinin hepsi güzel yüzlü sevgiliye aşık olur.]
3. bīmār: tīmār M. [Senin saç ve yüzünün yanında uykulu gözlerin, geceleri dolunaya karşı (yatması sebebiyle) hastalanır.]
4. mihr ile: mihrüñe M.
   1. çeviri: [Sevgi ile arkadaş olup (bu) inatçı gururdan vazgeçtik; aşk hastası olduğumuz için biz kanun ile tedavi oluruz.]
   2. çeviri: [Sevgi ile arkadaş olup (bu) inatçı gururdan vazgeçtik; aşk hastası olduğumuz için biz aşkın kanunu (müzik aleti) ile iyileşiriz.]
5. hergiz: hergir M. [Ey Nevʿî! Güzeller merhamet göstermeye niyetlendiler, ama asla başaramadılar; sevgi ve vefa sanatı ne zor iştir.]

78.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḳanda bir ġam yārsuz ḳalsa benümle yār olur
   Bir belā kim ṣāḥibin bulmaz baña ġam-ḫ̆ār olur
2. İstesem bir çāre biñ nā-çārlıḳ yüz gösterür
   Vüsʿat istersem geñiş dünyā başuma ṭar olur
3. Her ḫar-ı nādān içün pā-bend olan zülf-i siyāh
   Baña gelse murġ-ı cān ṣayd itmek içün mār olur
4. Ṭāliʿümde ḥaḳ taṣavvur ḳılduġum bāṭıl çıḳar
   Rişte-i tevḥīd olan ḫalḳa baña zünnār olur
5. Bār ümmīdin kesüp Manṣūr-veş bu bāġdan
   Nevʿiyā ber-dār olan maʿnīde ber-ḫurdār olur

---

78. 208[a], (ND, G. 121).

1. [Nerede bir keder dostsuz kalsa benimle dost olur; sahibini bulmayan bir bela bana (gelir) halime üzülür.]
2. ṭar: dar M. [Bir çare istesem bin çaresizlik ortaya çıkar. Genişlik istesem koca dünya başıma dar gelir.]
3. ḫar-ı: ḫaser M. / siyāh: nigār M. // itmek içün: itmekçün M. [Her ahmak eşek (gibi rakipler) için ayak bağı olan siyah saç, bana can kuşunu avlanmak için bana gelse yılan olur.]
4. [Kaderimle ilgili doğru düşündüklerim boşa çıkar; insanlara tevhid ipi olan, bana hıristiyan kuşağı olur.]
5. bār: yār M. [Ey Nevʿî! Mansur gibi bu (dünya) bahçesinden meyve ümidini kesip asılan, aslında muradına erer.]

79.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḥalḳa-i zülfüñde dil pā-beste-i sevdā geçer
   Sāġar-ı laʿlüñle cān mest-i mey-i ḥamrā geçer
2. Şāhrāh-ı dilde gerd olsa ḫayālüñ istemez
   Var-ise şāh-ı ḳażā-sürʿat ḳader-fermā geçer
3. Rāh-ı kūy-ı yārdan ġavġā belürdi dün gice
   Didiler bir ʿāşıḳ-ı şūrīde vü şeydā geçer
4. Ḫāṭır-ı yāra taʿallüldür sözüm geçmez dimeñ
   Söz daḳīḳ u dil ḥarīr olınca bī-pervā geçer
5. Geldüginçe bir dür-i pākīze ʿarż eyler saña
   Ḫāṭır-ı **Nevʿī** daḫı pür-cūş bir deryā geçer

---

79. 208[b], (ND, G. 143).

1. pā-beste: bā-beste M. [Gönül, saçının kıvrımında sevdanın ayağına bağlanmıştır. Can, dudağının kadehi ile kırmızı şarabın sarhoşudur.]
2. [Ey sevgili! Senin hayalin gönül yolunda (kendinden başka) toz toprak bile olsa istemez; sonuçta kaza ve kader sahibinin hükmü geçer.]
3. [Dün gece sevgilinin mahallesinin yolunda (bir) kavga oldu; perişan olmuş çılgın bir aşığın yoldan geçtiğini söylediler.]
4. [Sevgilinin gönlüne sözüm tesir etmez diye bahaneler uydurma sözün ince ve gönlün ipek (gibi) olunca korkusuzca (onun gönlüne) hükmeder.]
   (Divanda 4. beyit şöyle kaydedilmiştir.)
   Dirhem-i eşküm yanuñda bir pula geçmez velī
   Niçe demdür dil saña āşüfte vü rüsvā geçer (D.)
   [Gönlümün senin için çoğu zaman rezil kepaze olmasının gözyaşı gümüşümün yanında bir değeri yoktur.]
5. [Nevʿî'nin gönlü dahi coşkunluk veren bir deniz gibi olduğu için, dalgalandıkça sana hakiki bir inci sunar.]

80.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Bā vaʿde-i viṣāl-i to āmed ḫaṭ-ı ʿiẕār
ʿĪd-est u āḫer-i gül ü yārān der intiẓār

2. Ḫulḳī-i baḫt u cūy-ı meh-i ʿīd der şafaḳ
Sākī be rūy-ı yār be-bīn māh u mey biyār

3. Bā-şām ṭurre et şode-em zār inçonīn
Gūyā ki der neẓāre-i ḳandīl rūze-dār

4. Şod rūz an ki ber-ser-i ḫom ṣarf-mişeved
Destār u tāc u ḫırḳa-i rind-i şarāb-ḫˇār

5. **Nevʿī** be-nūş bāde ki ez behr-i ʿaşḳist
Devr-i sipihr-i sāġar-ı ḫūrşīd-i tābdār

---

80. 208ᵇ, (ND, G. 165). Divanda Arap harfleri ile yer almıştır.

1. [Senin kavuşma vadenle yanağında ayva tüyleri çıktı. Bayramdır ve gül mevsiminin sonudur, dostlar (seni) beklemektedir.]
2. [Ey saki! Şafakta bayram hilali (çıkmış) ve mesut yaratılışlı (sevgili de) akarsu (kenarındadır.) Yarin yüzüne bak; ayı ve şarabı getir.]
3. inçonīn: ān çonīn D. [Sanki bir oruçlunun kandil ışıklarını gözlemesi gibi (ben de) senin zülfünün karanlığıyla o kadar çok ağladım.]
4. ṣarf: ḥarf: M. [O gün olur ki şarap içen rindin hırkası, tacı ve sarığı şarap küpünün başında dururlar.]
5. [Ey Nev'î! Şarap iç ki parlak güneş kadehinin feleği devretmesi aşktandır.]

81.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Başum giderse ʿaşḳ-ile devlet degül midür
   Başdan ġaraż hevā-yı maḥabbet degül midür

2. Sevdā-yı ḫaṭṭuñ ile mürekkeb vücūdumuz
   Cānā bu dūd-ı sīne ʿalāmet degül midür

3. Kūteh biçildi ḳāmet-i ʿaşḳa ḳabā-yi ʿömr
   Ṭūl-i emel bu yolda ḳıyāmet degül midür

4. Ġayr ü sivā görünmez iken ʿayn-ı ʿārife
   Ġayret belāsı cehl ü ḥamāḳat degül midür

5. Şuġl-ile her maḥal saña keşf ola **Nevʿi**yā
   Rāḥat maḥalli künc-i ferāġat degül midür

---

81. 208[b], (ND, G. 56).

1. [Aşk yüzünden canımı verirsem, bu bana sādet değil midir? Başın varolmasına sebep aşk arzusu değil midir?]
   Ḫāk itmeyüp vücūdını ʿaşḳ ile bir kişi
   Uymaḳ hevā-yı ʿaḳla sefāhet degül midür [ND, G. 56 2.beyit.]
   [Bir kişi(nin) aşk ile vücudunu toprak etmeyip aklın hevesine uyması ahmaklık değil midir?]

2. ND, G. 56 3.beyit, [Ey sevgili! Sinemizden çıkan bu duman, ayva tüylerinin sevdası ile yanıp kül olan vücudumuzdan bir eser değil midir?]

3. ND, G. 56 4.beyit, ʿaşḳa: cisme D. / ḳıyāmet: iḳāmet M. [Aşk boyuna ömür elbisesi kısa biçildi; (o halde) bu yolda sonu gelmeyen arzular felaket değil midir?]

4. ND, G. 56 5.beyit, ü sivā: sūy M. [Arifin gözünde masiva görünmezken kıskançlık belası cahillik ve ahmaklık değil midir?]

5. ND, G. 56 6.beyit,[Ey Nevʿî! Gayret ile her yer sana açılsa (da), rahatlık yeri (dünya nimetlerinden) vazgeçme köşesi değil midir?]
   (Divanda 6. beyit (mahlas beyti) şöyle kaydedilmiştir.)
   Nevʿī ḳaçar mı küşte-i pā-mālüñ olmadan
   Ölmek senüñ yoluñda saʿādet degül midür (D.)
   [Senin yolunda ölmek mutluluksa, Nevʿî senin ayağının altında çiğnenmiş bir ceset olmaktan kaçar mı?]

82.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Bizden teġāfül eyleyüp atma nişāna tīr
Naḥcīr olınca ḥāżır atılmaz yabāna tīr

2. Cān-ı żaʿīfe bir naẓar itmez o ḳaşı yā
Revzenler açdı gerçi ten-i nā-tüvāna tīr

3. Ẓāhir olurdı zaḫm-ı müjeñ dilde dostum
Ḫançer dile gelüp aġız açsa beyāna tīr

4. Ṭoġrulıġ ile ḳaşuña dil baġladuḳ senüñ
Rāmuz efendi aña nitekim kemāna tīr

5. **Nev**ʿ**ī**'ye tīrüñ atmaġa olma bahāne-cū
Besdür bahāne kim atasın bī-bahāne tīr

---

82. 208[b], (ND, G. 58).

1. atma nişāna: atla yabāna M. [(Ey sevgili!) Bizi bilmezlikten gelip başka bir hedefe ok atma; av hayvanının bulunduğu yerde başka bir şeye ok atılmaz.]
2. [Ok her ne kadar güçsüz bedene pencereler açmış olsa da, o yay kaşlı zayıf bedenimize aldırmaz.]
3. Ḫançer dile gelüp aġız açsa beyāna tīr: Ḫançer çeküp de aġzını açsa yabāna tīr M. [Dostum hançer dile gelip ok konuşmaya başlasaydı; gönülde kirpiğinin yaraları görünürdü.]
4. ṭoġrulıġ: doġrulıġunla M. // kemāna: kemān M. [Ey efendim! Okun yaya bağlanması gibi, biz de doğrulukla kaşına gönül bağladık; sana boyun eğdik.]
5. [Nevʿî'ye ok atmamak için söylediğin bahaneler yeter; artık ona bahanesiz ok atmalısın.]

83.

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. Zeneḫdānuñ muʿallaḳ āba beñzer
   Dehānuñ ġonca-i sīrāba beñzer
2. Ġam-ı zülfüñle cān geh var gehī yoḳ
   Ḳarañu gicede şeb-tāba beñzer
3. Ṣoyup mestāne ḳuçmaḳ ol miyānı
   Mücerred bir ḫayāl-i ḫ̆āba beñzer
4. Olaldan ṣu gibi hercāyī dildār
   Dil-i ser-geşteler dolāba beñzer
5. Didiler ḳanda ṣorsam **Nevʿi**yā yoḳ
   Leb-i dilber ḳatı nā-yāba beñzer

---

83. 208[b], (ND, G. 60).

1. zeneḫdānuñ: zeneḫdānuñda M. / āba: āya M. [Çenen su kuyusuna, ağzın da taze goncaya benzer.]
2. [Saçının karanlığıyla bazen var olup bazen yok olan can, karanlık gecede ateş böceğine benzer.]
3. [O beli sarhoşcasına soyup sarılmak uykudaki hayale benzer.]
4. [Vefasız sevgili su gibi her tarafa aktığından beri şaşkın gönüller dolaplara benzer.]
5. [Ey Nev'î! Sevgilinin dudağını nereye sorsam yok, o hiç bulunmayan (bir mücevhere) benzer.]

84.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteş + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ḳaşuñ ḫayāli ki dil ṣafḥasında peydādur
   Berāt-ı manṣıb-ı ʿaşḳa nişān-ı ṭuġrādur
2. Nihāl-i ḳāmet-i dilberden ey dil-i mecnūn
   Hevā-yı mīve-i vaṣl itme ḫām sevdādur
3. Hevā-yı cennet ile ḫalvete girer ṣūfī
   ʿİẕār-ı dilbere baḳmaz ʿaceb temāşādur
4. Bu çīn-i ṭurra vü zülf-i dü-tā ile saña
   Cihānda kim ola iy bī-bedel ki hemtādur
5. Egerçi **Nevʿī**'ye būs-ı lebüñ degül mümkin
   Hemān efendi mücerred ġaraż temennādur

---

84. 209[a], (ND, G. 90).

1. [Kaşının hayali gönül sayfasında aşikardır; (ve yine) aşıklık beratına çekilmiş bir tuğra nişanıdır.]
2. [Ey divane gönül! Fidan gibi uzun boylu sevgiliden vuslat meyvesini arzulamak, ancak yeterince olgunlaşmamış bir hevestir.]
3. [Dilberin dudağına bakmak öyle güzel bir seydir ki, sufi cennet arzusu ile tenhaya çekilmeyi tercih eder.]
4. ki: aña M. [Ey eşsiz sevgili! Bu kıvrımlı zülüfler ve büklüm büklüm saçlar ile dünyada kim senin benzerin olabilir.]
5. būs: pūs M. [Ey efendi! Eğer Nev'î'ye dudağının öpücüğü imkansızsa, tek dileği sadece selam vermektir.]

85.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün
Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ḳıldı ruḫuñda zülf-i siyāhın gülāb ter
   Düşse ʿaceb mi reşk ile gökden seḥāb ter
2. Eşküm ṣadā-yı rişte-i cāna virür sükūn
   Ḳılmaz terāne çün ola tār-ı rebāb ter
3. Olmasun ara yirde keder sāḳiyā ṣaḳın
   Cām-ı zücāc meşreb-i nāzük şarāb ter
4. Olur ḫarāb ḫāne-i merdüm şarābdan
   Yetmez mi ʿibret olduġı çeşm-i ḥabāb ter
5. Ālūde eyledüñ beni diyü şarāb-ile
   Sāḳīye **Nevʿ**iyā düşer ol laʿl-i nāb ter

---

85. 209[a], (ND, G. 67).

1. gökden: gökde D. [Gülsuyu yanağındaki siyah saçını ıslattığında, kıskançlıktan gökten bulutlar yağmur yağdırsa şaşılır mı?]
2. ṣadā-yı: ṣadāsı M. / sükūn: sukūt M. [Sazın teli yaş olduğunda nağme çıkmadığı gibi, gözyaşım(da) can ipinin sesini dindirir.]
3. zücāc: züccāciye M. / meşreb-i: ḳatı M. [Ey saki! Sakın ara yerde keder olmasın. Zira cam kadeh nazik tabiatlıdır; içindeki şarap da tazedir.]
4. [Yiğitin (aşığın) gönül evinin şaraptan dolayı perişan olması, göz göz olmuş taze hava kabarcığına ibret olarak yetmez mi?]
5. [Ey Nevʿî! Beni şarap ile günahkar ettin diye; o taze saf lal gibi kırmızı dudak, sakinin payına isabet eder.]

86.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Bād-ı ṣubḥ-ile diñüz oynamasun ġonca-i ter
   Yürek oynamasına uġramasun bülbüller
2. Her biri baġlamalu āteşī dīvāne diyü
   Şemʿ pervāneleri dūd ile zencīre çeker
3. Rūzgāruñ işi taḥrīk-i ġubār-ı ġamdur
   Eksük olmazsa n'ola āyīne-i dilde keder
4. İderin vaṣf-ı ḫaṭuñ nāl göñül nāle ṣarīr
   Bu ten-i zerd ü nizārumla olup ḫame-i zer
5. **Nevʿi**yā ḳāmet-i dildāra el irmek olmaz
   Bir elem kāküli sevdāsı gibi ʿömre sürer

---

86. 209[a], (ND, G. 72).

1. [Taze goncaya söyleyin, sabah rüzgarı ile oynaşırken (bir o tarafa bir bu tarafa sallanıp) bülbüllerin yüreğini hoplatmasın (heyecanlandırmasın).]
2. [Sevgili aşıklarının her birine bağlanması gereken ateşli divane diyerek, zincir gibi zülfüyle kendine bağlar.]
3. [Rüzgarın işi üzüntü tozunu hareket ettirmek olduğu için, gönül aynasında keder eksilmezse buna şaşılmaz.]
4. [(Ey sevgili!) İnleyen gönül kamışıyla altın kaleme dönmüş zayıf ve sararmış vücudumun gıcırtısıyla, senin ayva tüylerinin vasfını yazarım.]
5. bir: bu M. [Ey Nevʿî! Sevgilinin elem veren kakülünün sevdası gibi, onun boyuna da ulaşmak hemen olmaz; bir ömür sürer.]

87.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Meclis-i ḥüsne ḫaṭ-ı laʿli ʿaceb revnaḳdur
Mey-i nāb ile içi ṭopṭolu bir zevraḳdur

2. Ḫūblar eylediler şīve kitābın ezber
Fenn-i ḥüsn içre velī bāb-ı vefā muġlāḳdur

3. Kimsenüñ üstine düşmez getür ey bād bize
Kīmyāya o mehüñ izi tozı elyaḳdur

4. Ḳadrümüz ṭāḳ-ı felekden ne ḳadar yüksek ise
Gönlümüz aña göre biñ ṭabaḳa alçaḳdur

5. Rişte-i zülfüñi parmaġa dolar **Nevʿī**-i zār
Ġarażı biz bilürüz ince beli ṣarmaḳdur

---

87. 209[a], (ND, G. 103).

1. [Güzellik meclisinde dudağının üzerindeki ayva tüyleri o kadar göz alıcıdır ki, içi saf şarap ile dolu bir kayığa benzer.]
2. [Güzeller naz kitabını ezberlediler fakat güzellik ilminin içindeki vefa bahsi anlaşılmaz.]
3. elyaḳdur: aylıḳdur M. [Ey rüzgar! O ay gibi sevgilinin izi ve tozu kıymetli bir iksir olmaya layık olduğundan onu yapmak bize düşer (o iksiri) bize getir.]
4. felekden: felekde M. [Değerimiz gökkubbeden ne kadar yüksekse gönlümüz ona göre bin kat (daha) alçaktır.]
5. Ġarażı biz bilürüz ince beli ṣarmaḳdur: Ġarażı ben bilürüm ince bilüñ ṣarmaḳdur M. [Zayıf Nevʿî'nin sevgilinin saçının telini parmağına dolayarak (onun) ince belini sarmak istediğini biliriz.]

88.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḳurṣ-ı dāġ-ı tenüme şerḥalar açar dilber
   Benüm ol ḳan içici ḳanuma ekmek doġrar
2. Faḳr-ile ḳaşınacaḳ dırnaġumuz yoḳ elde
   N'ola ṣundurmasa dāmāna hilāl-ebrūlar
3. Ġam-ı ʿaşḳuñ sefer eylersem olur dilde füzūn
   Arturur mālını çün eyleye tüccār sefer
4. Şimdilik baña çıḳar nesnesi yoḳ ʿārıżuñuñ
   Ḫaṭ-ı sebzüñde ẓuhūr itse bulunur niçe ḫār
5. **Nevʿi**yā ʿaşḳ hevāsı ile mānend-i çınār
   Elüm ol servi ḳaçan kim göre dir dir ditrer

---

88. 209[a], (ND, G. 108).

1. doġrar: ṭoġrar D. [O kan içici sevgili, benim kanıma ekmek doğramak için vücudumdaki yaraları dilim dilim parçalar.]
2. dırnaġumuz: ṭırnaġumuz D. [Fakirlikten elde kaşınacak bir tırnağımız bile yokken hilal kaşlı güzeller, eteklerinden tutturup kendilerine yalvartmasalar ne olur?]
3. [Tüccarın malını artırmak için yolculuk yaptığı gibi, (ben de) yolculuğa çıksam gönülde aşkının kederi artar.]
4. [Yeşil ayva tüylerin göründüğünde içinde dikenler de olduğundan, yanağının şimdilik bana faydası yoktur.]
5. ʿaşḳ: ʿaşḳı M. [Ey Nevʿî! Ne vakit o servi boylu sevgiliyi görsem elim, aşk sevdası ile çınar (ağacı) gibi tir tir titrer.]

89.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Şevḳ-i laʿlüñle niġārā meclisüm rindānedür
Ḫᵛāb-gāhum künc-i ʿuzlet meskenüm meyḫānedür

2. Terk-i ser ḳılmaḳ yolında cāna minnet ey göñül
Yār-i ʿālī-şān içün bir cān nedür pervānedür

3. Lüʾlü-yi lālā müşābih olımaz dendānına
Ol dür-i baḥr-i melāḥat ḥüsn ile yek-dānedür

4. Ḳanda beñzer leblerüñ vaṣfın iderdüm līk āh
Niçe yıllardur ki dil mıṣrı begüm vīrānedür

5. Mest-i lā-yaʿḳıl görelden **Nevʿī** bendeñ rūyıñı
Şiʿr-i Baḳī'ye naẓīre dir ʿaceb ferzānedür

---

89. 209ᵇ, (ND, G. 163).

1. [Ey sevgili! Meclisim kırmızı dudağının hevesiyle rindanedir. Yatağım yalnızlık köşesi, evim meyhanedir.]

2. pervā nedür: pervānedür D.
1.çeviri: [Ey gönül! Sevgilinin yolunda canından geçmek bu cana minnettir. O çok kıymetli sevgili için can korkusu nedir?]
2. çeviri: [Ey gönül! Sevgilinin yolunda canından geçmek bu cana minnettir. O çok kıymetli sevgili için can, ona kendini adamış pervanedir.]

3. [O güzellik denizinin incisi gibi olan sevgilinin güzellikte eşi benzeri olmadığından, parlak inci onun dişine benzetilemez.]

4. [Ey sevgili! Senin şekere benzeyen dudaklarını tarif ederdim; fakat vahlar olsun ki, nice yıllardır gönül ülkesi (sensizlikten) viranedir.]

5. [Kölen Nevʿî, (senin) yüzünü gördüğünden beri kendinden geçmiş bir sarhoştur; (bu sebeple) Baki'nin şiirlerine nazire söyler, bu ne akılsızlıktır.]

90.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Gedā-yı bī-nevāyuz gerçi dūd-ı āhumuz vardur
Şeh-i iḳlīm-i derdüz ḫayme vü ḫar-gāhumuz vardur

2. İñende ḫor baḳma ṣūfiya ehl-i ḫarābāta
Bizüm de dīde-i bīnā dil-i āgāhumuz vardur

3. Ṭabīʿat ẓulmetin çeşm-i baṣīretden götürmişdür
Sipihr-i sīnede ʿaşḳ-ile rūşen māhumuz vardur

4. Niçe demdür sirişk-i dīde aḳmış yollar itmişdür
Bizüm de varmaġa kūy-ı fenāya rāhumuz vardur

5. Zebān-ı tīġi vü tīġ-i zebānı naṣṣ-ı ḳāṭıʿdur
Bugün mülk-i suḫanda **Nevʿi**yā bir şāhumuz vardur

---

90. 209ᵇ, (ND, G. 110).

1. vü: ø M. [Her ne kadar nasipsiz (bir) köle olsak da ahımızın dumanı vardır. Dert ülkesinin şahı olduğumuzdan çadır ve otağımız vardır.]
2. [Ey sufi! Rint meşrepli kimseleri çok da küçük görme, bizim de gören gözümüz ve sırları anlayan uyanık gönlümüz vardır.]
3. [Yürek semasında aşk ile parlayan ay gibi sevgilimiz, varlığın karanlığını gören gözden kaldırdı.]
4. 1. çeviri: [Gözyaşı seli nice zamandır aka aka bizim fena semtine gitmemiz için yollar açmıştır.]
2. çeviri: [Gözyaşı seli nice zamandır aka aka selden yollar yaptıysa da, biz de elbet fena semtine gitmek için bir yol buluruz.]
5. [Ey Nev'î! Söz ülkesinde, kılıcının dili ve dilinin kılıcı tartışılmaz olan bir şahımız vardır.]

91.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ruḫuñla ʿārıżuñ görse göñül būs u kinār özler
Bahār olsa kişi cām u kenār-ı cūy-bār özler

2. Marīż-i ʿillet-iʿaşḳuñ ṭabībüm özgedür ḥāli
Ġıdā ḳısmında derd ıssı muṣāḥib āh u zār özler

3. Diyār-ı ġurbete gelmiş göñül kesb-i kemāl içün
N'ola maḥzūn olursa n'eylesün dār u diyār özler

4. Derūn-ı sīnede dil murġınuñ bülbül-ṣıfat zārı
Ḳafesden ḳurtulup gül-geşt-i ṣaḥn-ı merġ-zār özler

5. Görünür **Nev**ʿ**i**yā ḳanuma teşne çeşm-i maḫmūrı
Meger kim ḫastadur kāfir şarāb-ı ḫoş-güvār özler

---

91. 209ᵇ, (ND, G. 85).

1. [Kişinin bahar olunca içki kadehini ve akarsu kenarını istemesi gibi gönül (de), yüzünü ve yanağını görünce öpmeyi ve kucaklamayı ister.]
2. [Ey doktorum! Senin aşkından illetli hastalığımın hali başkadır; dert sahibi bilgili kimse gıda yerine ağlayıp inlemeyi ister.]
3. [Gönül olgunlaşmak için yabancı memlekete gelmiş; hüzünlenirse ne yapsın, (çünkü) evini memleketini özler.]
4. gül-geşt: gül-deşt D. [Yürekte gönül kuşunun bülbül gibi inleyişi, kafesten kurtulup çimenlik gezintisini özlemesindendir.]
5. [Ey Nevʿî! Kafirin hastayken lezzetli şarabı arzulaması gibi, sevgilinin uykulu gözleri de kanıma çok susamış görünür.]

92.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Lāʿlüñ öpünce vaṣluñ içün dil cevāb açar
   Zīrā şarāb-ı nāb efendi ḥicāb açar
2. Ol iki ḫasta çeşmüñe defʿ-i gezend içün
   Efsūn oḳur müjeñ ḫaṭ u ḫālüñ kitāb açar
3. Virür ḥayāt mürdeye būs u kinār-ı yār
   Seyr-i kenār u ṣoḥbet-i aḥbāb ḫˇāb açar
4. Çün ehl-i ḫānḳāha seḥer feṭḥ-i bāb olur
   Meyḫāneler ḳapusını mest ü ḫarāb açar
5. **Nevʿī** maḥabbet ehlini āgāh-ı ʿaşḳ ider
   Mestānuñ uyḫusını ḫumār-ı şarāb açar

---

92. 209b, (ND, G. 114).

1. [Ey efendi! Nasıl ki saf şarap içildiğinde kişinin hicabını indirirse (açarsa), gönül de senin dudağını öpünce sana kavuşmak için ondan (dudağından) cevap alırım.]
2. [Ey sevgili! Senin o iki hasta gözünün musibetini gidermek için kirpiğin büyü yapar, ayva tüyü ve benin fal bakar.]
3. [Sahil gezintisi ve dost sohbetinin uykuyu açtığı gibi, sevgilinin öpüşü ve kucaklaması (da) ölüyü canlandırır.]
4. [Tarikat ehline sabahleyin dergahın kapıları açıldığı gibi, meyhanalerin kapısı da sarhoşlara açılır.]
5. [Ey Nev'î! Şarabın sersemliği sarhoşların uykusunu açar ve sohbet ehlinin aşkını ortaya çıkarır.]

93.

Mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün

Hezec + – – – / + – – – / + – –

1. İder ezber perī-ṣūret güzeller
Ġıdā-yı rūḥdur tāze ġazeller

2. Unutdı ṭıfl-ı dil māżīleri hep
Varurdı mekteb-i ʿaşḳa ezeller

3. Başında olmasa sevdā-yı ḫūbī
Ṭaḳınmazdı nigārum ḳara teller

4. ʿAdem mülki niçe bālādadur gör
Sehī-ḳadlerde şāhid ince beller

5. Ururſañ seng-i cevr-ile raḳībi
İde **Nevʿī** anı ḍarb-ı meṯeller

---

93. 209b, (ND, G. 119).

1. [Taze gazeller ruhun gıdası olduğundan peri yüzlü güzeller (onu) ezber ederler.]
2. [Gönül çocuğu önceden aşk mektebine giderdi, şimdi o geçmişini unuttu.]
3. [Sevgilimin başında güzellik hevesi olmasaydı, başına kara teler takınmazdı.]
4. gör: dil M. [Yokluk diyarı çok yüksektedir; fidan boyluların ince bellerini tanık olarak gör.]
5. [Ey sevgili! Sen rakibi cefa taşı ile vurursan, Nevʿî bu hareketini atasözü yapıp dilden dile duyursun.]

94.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Zamān-ı ḫaṭṭı gelse yār luṭfın bī-kerān eyler
Metāʿın her kişi aḫşama ḳarşu rāygān eyler

2. Tırāş olduḳda ḫaṭ ṣīt-i ṣarīrin ṣanma bī-hūde
Firāḳ-ı ḥüsn içün her bir ser-i mū bir figān eyler

3. Gelüp ḫaṭṭı kitāb-ı ḥüsnin açdı ol ḳamer-ṭalʿat
Bu yüzden ʿāşıḳ-ı ṣādıḳlarını imtiḥān eyler

4. Sebaḳ-ḫˇān oldı dil ṭıfl kitāb-ı ḫaṭṭ-ı laʿlinden
İdüp miḥnet şebin iḥyā oḳur anı revān eyler

5. Ne cām-ı mey diler **Nevʿī** ne būs-ı laʿl-i cānānı
Maḥabbetde kişi demler gelür kim terk-i cān eyler

---

94. 210[a], (ND, G. 123).

1. [Akşama doğru (pazarda) malların ucuzlaması gibi, sevgili de ayva tüyleri geldiğinde lutfunu çokça dağıtır.]
2. ṣīt-i ṣarīrin: ṣīt-i ḥarīrin M. [Ayva tüyü tıraş olurken çıkan sesi boşa sanmayın; güzelden ayrılık sebebiyle her bir saçın ucu feryat etmektedir.]
3. [O ay yüzlü sevgili, ayva tüyleri çıkıp da güzellik kitabını açınca; sadık aşıklarını imtihana başladı.]
4. [Gönül çocuğu lal dudağının etrafındaki ayva tüylerinin kitabını hızla okuyan bir talebe olup, sıkıntı gecesini ihya etti.]
5. [Ey Nevʿî! Muhabbette öyle anlar olur ki, kişi ne içki kadehini ne de sevgilinin dudağını öpmeyi arzular; hatta canından bile geçer.]

95.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ne rāh-ı ʿaşḳa nihāyet ne baḥr-i şevḳe kenār
   Ne tende tāb ile ḳuvvet ne cānda ṣabr u ḳarār
2. Ne rūz-ı firḳate āḫir ne şām-ı hicre seḥer
   Ne gözde ḥ̆āb u ne ḫod başda devlet-i bīdār
3. Ne fikr ü hūşı var ayıḳ ne ʿaḳlı yoḳ mestem
   Ne ṣıḥḥat üzre yürür ṣaġ u ne yatur bīmār
4. Yoġ ol niġār ile bir vech ile münāsebetüm
   Ne baña dost u ne düşmen ne yār u ne aġyār
5. Firāḳ **Nevʿī**'yi şol resme telḫ-kām itdi
   Cihānda leẕẕet-i ʿaşḳa idem gibi inkār

---

95. 210[a], (ND, G. 135).

1. [Aşk yolunun sonu, arzu denizinin sahili, tende güç ile kuvvet, canda sabır ve sebat yoktur.]
2. ḫod: ø M. / başda: başumda M. [Ne ayrılık gününün sonu ne ayrılık gecesinin seheri ne gözde uyku ne de başta iyi talih vardır.]
3. Ne ṣıḥḥat üzre yürür ṣaġ u ne yatur bīmār: Ne ṣıḥḥat üzre yatur ṣaġ u ne ḫod yürür bīmār M. [Ne akıl fikir sahibi uyanık kimseyim, ne de akılsız sarhoşum; ne sağlıklı bir kimseyim ne de hasta yatarım.]
4. [O sevgili ile bir vesileyle yakınlığım olmadı; bana ne dost ne düşman ne sevgili ve ne de yabancıdır.]
   Ne göz ucıyla selām ü ne ḫışm ile düşnām
   Ne ḫaṭṭ-ı būs u kinār u ne ṣoḥbet-i dīdār[ND, G. 135 5.beyit.]
   [Ne göz ucuyla selam ve ne öfke ile sövme ne öpüp kucaklanan ayva tüyü ne de sevgilinin sohbeti var.]
5. ND, G. 135 6.beyit, inkār: iḳrār M. [Ayrılık Nev'î'yi o kadar kederlendirdi ki, dünyada aşkın lezzetini de inkar eder hale geldi.]

96.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Düşürmişdüm ḫaṭuñ vaṣfında bir ḫoş maʿnī-i nādir
Bulup anı tırāş itmiş işitdüm ṣoñra bir şāʿir

2. Elif-ḳad dil-rubālarda ʿalemdür naḫl-i mevzūnuñ
Güzellik ʿāleminde birsin ey serv-i dil-ārā bir

3. ʿAdāvet dostluk ḳılmaz tefāvüt hīç yanuñda
Ne meẕhebsin ne milletsin be hey ẓālim be hey kāfir

4. Saña ḳarşu güzeller şīvede nā-çār olurlar hep
Ṣaçuñ fitne müjeñ ḫūnī ḳaşuñ cādū gözüñ sāḥir

5. Göñül ṭūmār-veş vaṣfında dāmen-der-miyān **Nevʿī**
Velī ẕikr-i dehānında suḫan kūteh ḳalem ḳāṣır

---

96. 210[a], (ND, G. 125).

1. [Senin ayva tüyünü överken az bulunan hoş bir mana elde etmiştim, (fakat) sonra bir şairin senin ayva tüyünü bulup tıraş ettiğini duydum. Bulduğum mana yok olmuş.]
2. dil-rubālarda: dil-rubāda M. // dil-ārā: dilāver M. [Ey servi boylu güzel sevgili! Senin fidan gibi düzgün boyun uzun boylu sevgililerin arasında sancak olduğundan, güzellik aleminde (senin) eşin benzerin yoktur.]
3. [Behey zalim be hey kafir sevgili! Senin huzurunda dostluk ve düşmanlık birbirinden farksızdır; hangi mezhepten hangi millettensin?]
4. [Saçın kışkırtıcı, kirpiğin kanlı bir zalim, kaşın büyücü (ve) gözün sihirbaz olduğu için senin yanında güzeller nazda hep yetersiz kalırlar.]
5. [Ey Nevʿî! Gönül tomar edilmiş bir kağıt gibi senin hallerini anlatmada işe hazır, fakat zikrettiği söz kısa ve kalem (ise) kusurludur.]

97.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Baña ʿayn-ı saʿādet göz ucıyla bir selāmuñdur
   Bütün dünyāca ʿizzet yarım aġız bir kelāmuñdur
2. Dem-i ʿİsī ki dirler mürdeyi iḥyā ider cānā
   Senüñ ʿaşḳ ehline gönderdügüñ şīrīn peyāmuñdur
3. Ayaġuñ başduġı yollarda yaşum kevkeb-i raḫşān
   İki gözüm yumulmaz rūz u şeb ḳaṣruñda cāmuñdur
4. Ele alup anı bir kez nevāziş itseñ olmaz mı
   Kebūter gibi göñlüm niçe demdür ṣayd-ı dāmuñdur
5. Ṣorarsañ kim durur **Nevʿī** diyüp keyfiyyet-i ḥālin
   Ḳapuñda ḫiẕmete bel bağlamış bir kem ġulāmuñdur

---

97. 210[a], (ND, G. 137).

1. ʿayn: ʿayş M. [Benim için mutluluk kaynağı, göz ucuyla bir selam vermendir. Yarım ağızla söylediğin bir söz ise, bütün dünya için bir şereftir.]
2. peyāmuñdur: zebānuñdur M. [Ey sevgili! Onların ölüleri canlandırır dedikleri Hz. İsa nefesi (aslında), senin aşk ehline gönderdiğin tatlı haberindir.]
3. [Gözyaşım, ayağını basdığın yerlerde parlak yıldız (ve) gece gündüz kapanmayan iki gözüm (ise), senin köşkünde içki kadehi olmuştur.]
4. [Gönlüm güvercin gibi çok uzun zamandır tuzağa düşmüş avındır; onu bir kez (olsun) eline alıp okşasan olmaz mı?
5. [Nevʿî'nin hali nedir diye sorarsan; (o) kapında hizmete hazır, aciz bir kölendir.]

98.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Şu bülbül kim çemende ḫār-ı miḥnet āşiyānıdur
Benüm gibi belā-keş bir ġarībüñ ḳuşça cānıdur

2. Güzeller sünbül-āsā ḥalḳa ḥalḳa oldı ṣoḥbetde
Güzellendi çemenler geşt-i gülzāruñ zamānıdur

3. Bahāruñ sū-be-sū her cūybārın şöyle bildüm kim
Bu demde kām alan yārāna ʿömr-i cāvidānīdür

4. Riyāżet ehlidür ġonca idinmiş ḫārdan pister
Mey içmez devr-i gülde ṣūfī-yi Sünbül Sinānīdür

5. Yolında ġarḳ-ı ḫūn olmış yatur biñ küşte pā-māli
Anuñçün başmaġı **Nevʿī** o mestüñ erġuvānīdür

---

98. 210[a], (ND, G. 138).

1. [Benim gibi bela çeken kuş kadar canlı bir garip bülbülün yuvası, çimende sıkıntı dikenleridir.]
2. [Güzeller sohbet meclisinde sümbül gibi halka halka olmuş oturmaktalar. Bahçeler onlarla yeşerip güzelleştiğinden, (şimdi) gül bahçesinde gezinmenin tam zamandır.]
3. demde: demden M. [Akarsuların her tarafta aktığı bu bahar vaktinde, sevgiliye erişenin sonsuz hayata ulaştığını anladım.]
4. Sinānīdür: metānīdür M. [Dikeni yatak döşek edinerek nefsini terbiye eden gonca, gül vaktinde şarap içmeyen Sünbül Sinan gibi bir sufidir.]
5. [Ey Nev'î! O sevgilinin yolunda binlerce aşık ezilmiş, çiğnenmiş, kana batmış halde yattığından, onun ayakkabısı erguvani bir renk almıştır.]

99.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteṣ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ḳaşuñla dil müje-i cān-sitāna meyl eyler
   Şu ṭıfla döndi ki ṭ̄ir ü kemāna meyl eyler
2. Ṣafā-yı manṣıb-ı dünyāya ola mı ḳāniʿ
   Şu kim mekānı ḳoyup lā-mekāna meyl eyler
3. Ḳarārı yoḳ nice şehbāzdur ʿaceb gönlüm
   Ne bir şikāra ne bir āşiyāna meyl eyler
4. Gözüñ cefāda ʿadū semtine olur nāẓır
   Kaşuñ hele bu ten-i nā-tüvāna meyl eyler
5. Naẓar ḳılur lebi vaṣfında şiʿr-i **Nevʿī**'ye
   Şu kim şarāb ile āb-ı revāna meyl eyler

---

99. 210[b], (ND, G. 140).

1. [Gönül senin kaşınla can alıcı kirpiğine yönelerek, ok ve yayla oynamak isteyen bir çocuğa döndü.]
2. [Mekanı terk edip mekansızlığı isteyen kişi, dünyanın makam mevkisinin zevkiyle yetinir mi?]
3. [Gönül, yerinde durmayan tuhaf bir doğan kuşu gibi, ne bir ava ne de bir yuvaya yönelir.]
4. [Gözün cefa etmek için düşman mahallesine bakar; kaşın da bu zayıf vücudu ister.]
5. Not: Müstensih bu beyiti mecmuada cetvele yazıp alttaki satırdan devam etmemiş ve bir sonraki şiire geçmiştir. [Nevʿî'nin şiirinde senin dudağının vasfedildiği mısraları okuyan kişi sanki elinde şarapla su kenarına yönelen birisine benzer.]

100.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḳāmetin çeng itdi ġamdan ʿāşıḳ-ı bī-çāreler
   Devr uṣūlin ṭutdılar cevr itmede meh-pāreler

2. Sāyesinden beñzer almışdur libās-ı müsteʿār
   Gice gördüm geymiş ol māh-ı şeb-ārā ḳaralar

3. Taḳyeci bir nev-civānuñ baş açıḳ abdālıyam
   Ḳorḳarın bir gün benüm cismüm libāsın pāreler

4. Ḫaṭṭ-ı laʿl-i yārda ser-geşte diller **Nevʿi**yā
   Ṣan şeb-i iḥyāda cemʿ olmış döner āvāreler

---

100. 210ᵇ, (ND, G. 141). Not: Cetvelde yazan son beyitin ardından tekrar bir mahlas beyiti daha geliyor. Bu mahlas beyiti bir önceki şiire aittir.

1. ṭutdılar: duydılar M. [Ay parçası gibi güzeller boyları üzüntüden eğrilmiş zavallı aşıklara eziyet etmeyi adet haline getirdiler.]

2. sāyesinden: sāyesinde D. [Geceyi süsleyen o ay gibi parlak sevgiliyi, gece siyah renkli giyinmiş görünce ayın gölgesinden ödünç elbise almış gibi zannettim.]
   İl ḳuçup ol seng-dil māh-ı siyeh-pūşum benüm
   Bu revā mı ben başam bağruma seng-i ḫāralar[ND, G. 141 3.beyit.]
   [O taş gönüllü siyah giyinen ay gibi sevgilim, yabancıyla kucaklaşsa bağrıma taş basarım bana yazık değil mi?]

3. ND, G. 141 4.beyit, ṭakyeci: cān ile M. // cismüm libāsın: cism-i libāsın M. [Takkeci bir taze güzelin başı açık dervişiyim. Bir gün benim beden elbisemi de parçalamasından korkarım.]

4. ND, G. 141 5.beyit, [Ey Nevʿî! Sevgilinin dudağının etrafında başı dönmüş halde dönen gönüller, sanki diriliş gecesinde toplanıp dönen avarelere benzerler.]

101.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḫāk içinde rūḥ-ı pāki var ider perverdigār
   Laʿl-i nābuñdan ġubār-ı ḫaṭṭuñ itmiş āşikār
2. Mihr-i rūyuñ tāb-nāk olmış bulup ḥadd-i kemāl
   Ḫaṭ degüldür ẓāhir oldı baḥr-i ḥüsnüñde buḫār
3. Mevc urup baḥr-i ruḫuñ yir yir girihler baġladı
   Zevraḳ-ı ḥüsni ṣaḳın girdāba ṣaldı rūzgār
4. Ḫaṭ degül cānā zücāc-ı ḫāṭır-ı ʿāşıḳ gibi
   Rūzgār ile ruḫuñ mirʾātı bulmış inkisār
5. Yā meger deryā-yı ḥüsn içre melāḥat zevraḳı
   Rūzgār olmış muḫālif **Nevʿ**iyā bulmış kenār

---

101. 210ᵇ, (ND, G. 148).

1. [Topraktan temiz canı yaratan Allah, (sevgilinin) saf dudağından ayva tüyünün tozunu meydana getirmiştir.]
2. [Güneş yüzün, olgunluk derecesine ulaşarak parlar; ışıl ışıl olur. (Senin) güzellik denizinde görünen, ayva tüyü değil buğudur.]
3. [Yüzünün denizi dalgalanıp yer yer düğümlendi; denizde girdaplar oluştu; sen güzellik kayığını koru.]
4. [Ey sevgili! Aşığın kırık gönül şişesine benzeyen yüzündeki çizgiler, hat değildir. Senin yüz aynanın zamanla kırılmasıyla oluşan çizgilerdir.]
5. zevraḳ: zevḳ M. [Ey Nevʿî, güzellik denizinde muhalif bir rüzgar çıkınca meğer güzellik kayığı kendine (sakin) bir sahil kenarı bulmuş.]

102.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Hicr āḫir oldı mevsim-i ʿīd-i viṣāldür
Ṣavm-ı viṣāli şerʿ buyurmış vebāldür

2. Oldı bedende ḳan gibi sārī hevā-yı mey
Faṣl-ı bahār irişdi dem-i iʿtidāldür

3. Kāżī bu demde diñleye mi müddeʿī sözin
Gül bezm-i meyde şāhid-i ṣāḥib-cemāldür

4. Ḳaddüm hilāl-i rūze vü ḳaşı hilāl-i ʿīd
ʿĪd-i cemāle sünbül-i şeb-rengi dāldür

5. Nevmīd ḳılma **Nevʿī**'yi vaṣluñ muḥāl idüp
Bir vaḳt ola esirgeyesin iḥtimāldür

---

102. 210ᵇ, (ND, G. 149).

1. şerʿ: şerʿī D. [Ayrılık bitti, kavuşma bayramının mevsimidir. Şeriat bayrama kavuşma orucunu yasaklamıştır; tutmak günahtır.]
2. [Bahar mevsimi geldiğinden, şarap tutkusu bedende kan gibi bulaşıcı olduğu için ölçülü davranma zamanıdır.]
3. diñleye mi: söyleye mi M. [Gül, şarap meclisinde güzellik sahibi kimsenin şahidiyken; kadı bu zamanda davacının sözünü dinler mi?]
4. rūze: zerre M. [Boyum ramazan hilali gibi (iki büklüm) ve (onun) kaşı bayram hilali gibidir; güzellik bayramına gece renkli sümbül dal olmuştur.]
5. [Ey sevgili! Elbet bir gün (aşığına) acıyıp merhamet edeceksin; (o halde) sana kavuşmanın imkansız olduğunu söyleyip Nevʿî'yi ümitsizliğe düşürme.]

103.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Gül devri geldi nergis ile lāle vaḳtidür
   Mey nūş idüñ ṣelāṣe-i ġassāle vaḳtidür
2. Defʿ itmege ġubār-ı ġamı ḫār-ı ġuṣṣayı
   Bād-ı ṣabā vü āteş-i seyyāle vaḳtidür
3. ʿĀşıḳ civān u yār civān faṣl nevcivān
   Ṣanmañ bu vaḳti zāhid-i ṣad-sāle vaḳtidür
4. Aḥvāl-i dehre ḫande-zenān geldi gitdi gül
   Bülbül çemende girye ile nāle vaḳtidür
5. **Nevʿī** gedā-yı cām-ı mey olsa ʿaceb mi şāh
   Zerrīn ḳadeḥler içre seḥer jāle vaḳtidür

---

103. 210b, (ND, G. 153).

1. [Gül mevsimi gelince nergis ile lalenin de vakti geldiğinden, temizleyen üç şarabı içmenin vakti (de) gelmiş olur.]
2. bād-ı ṣabā: bād-ı nesīm M. / seyyāle: ġassāle M. [Gam tozunu yok etmek için sabah rüzgarının, hüzün dikenini yok etmek için(se) tesirli ateşin zamanıdır.]
3. [Aşık genç, sevgili genç bu gençlik çağını asırlık zahidin vakti zannetmeyin.]
4. [Gül, bu dünyanın hallerine gülerek geldi; gülerek gitti. Şimdi bülbülün çimenlikte ağlayıp inleme vaktidir.]
5. [Ey Nev'î! Hükümdar şarap kadehinin kölesi olsa şaşılacak ne var? Zerrin kadeh güneşi içinde, şafak vaktinde jalelerin çiğ tanelerinin vaktidir.]

104.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Yaş döküldi dīdeden dil pür-ġam-ı cānānedür
Ḥāṣılı ḫarcına yitmez bir ʿaceb vīrānedür

2. Raḫnedür sedd-i vefā seng-i ʿadūdan dostum
Aña şāhid ḥarf-i sīn üstindeki dendānedür

3. Cism-i zerd ile ṭutalum ʿāşıḳ olmış şīr-i ner
N'eylesün āhū-ṣıfāt meylüñ senüñ yabānedür

4. Rūy zerd ü sīne çāk ü dil ḫırāş u ten figār
Başa çıḳmış ʿaşḳuñ ile bir benüm bir şānedür

5. **Nevʿī**'yi maẓhar ḳılaldan luṭf u ḳahruñ ṣūreti
Sözleri şāhānedür evżāʿı dervīşānedür

---

104. 210ᵇ, (ND, G. 155).

1. [Bu gönül sevgilinin üzüntüsüyle öyle yıkık bir harabedir ki, gözümden döktüğüm yaşlar onun (tamir) harcına yetmez.]
2. Raḫnedür sedd-i vefā seng-i ʿadūdan dostum: Raḫnedür seng-i vefā sedd-i ʿadūdan dostumM. şāhid: şāhā M. [Dostum sin harfinin üzerindeki dişler vefa duvarının, düşmanın taşıyla yarıldığının şahididir.]
3. [Farzedelim ki, güçlü olan aşık eğer sararmış cismi ile ahu gibi sevgiliye meyletse, sevgili onun ilgisini ne yapsın; onun gönlü başkalarındadır.]
4. [Solgun yüz, yarık sine, parçalanmış gönül, yaralı beden (ile) senin aşkının üstesinden gelen bir benim bir de taraktır.]
5. dervīşānedür: virdīşānedür M. [Ey sevgili! İyi ve kötü hallerini Nevʿî'ye gösterdiğinden beri, (onun) sözleri mükemmel ve hali bir derviş gibidir.]

105.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Saña el virmiş iken devlet-i ḥüsn ü leṭāfetler
Elüñden būse alınmaz nedür cānā bu ḫıssetler

2. Elüñden geldüge iḥsānı sulṭānum dirīġ itme
İderlerse gedālar dest-būsa saʿy ü himmetler

3. Tekellüfsüz elüñ öpmekdür ancaḳ ʿāşıḳa maḳṣūd
Eger būs-ı leb-i lāʿlüñ olursa cāna minnetler

4. Alup dil naḳdini destine baña öpmege virmez
Çeker el ḳorḳarın luṭf it diyüp olunsa ġılẓetler

5. Bu şiʿri **Nevʿ**i**y**ā dildār destine ṣunup di kim
El öpmekdür ġaraż ḫarc olmadan bunca ẓarāfetler

---

105. 211[a], (ND, G. 159).

1. [Ey sevgili! Bu hoşluklar ve güzellikler sende çokça bulunurken niçin elini öptürmezsin, cimri davranırsın?]
2. [Ey sultanım! Köleler elini öpmek için çabalarsa, elinden geldikçe iyiliğini esirgeme.]
3. [Aşığın tek amacı senin elini mütevazı bir şekilde öpmektir; eğer senin kırmızı dudağını öpecek olursa bu onun için büyük bir lutuftur.]
4. [Sevgili, aşığın gönül sermayesini eline alır; fakat onun elini öpmesine izin vermez; hemen elini çeker. Ben lutfet dedikçe onun kaba davranmasından korkarım.]
5. [Ey Nevʿî! Bu şiiri sevgilinin eline uzatırken amacının, onun bu güzelliği kaybolmadan önce elini öpmek olduğunu söyle.]

106.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Öpüşür ġayr-ile dildār aġız bir eyler
   Yaʿnī ʿāşıḳların öldürmege tedbīr eyler
2. Ṣafḥa-i ḫāṭır-ı pür-ġam yazılur meclisde
   Muṭrib-i bezm ḳaçan tār ile taḥrīr eyler
3. Sūziş-i sīnemi teskīn idemez peykānuñ
   Bu ḳadar āteşe bir ḳaṭre ne teʾṯīr eyler
4. Tevsen-i himmete bir ʿaşḳ eri olınca süvār
   Sebze-zār-ı felegün şīrini naḫcīr eyler
5. **Nevʿi**yā gülşen-i şevḳe ṣalınur āvāze
   Cām ile bülbüle şol dem ki aġız bir eyler

---

106. 211[a], (ND, G. 77).

1. [Sevgili rakiple ağız birliği yapıp öpüşürken, aşıklarını öldürmeye hazırlanır.]
2. tār ile: nāyla M. [Meclisin çalgıcısı ne vakit tel ile çalsa, meclisde gam dolu gönül sayfası yazılmaya başlar.]
3. bir ḳaṭre: ḳaṭre niçe M. [Senin kirpik okunun temrenleri yüreğimin acısını dindiremez. Bu kadar ateşi bir damla nasıl söndürsün?]
4. [Bir aşk kahramanı dik başlı gayret atına binince, felek bahçesinin aslanını avlar.]
5. ṣalınur: ṣalınan M. [Ey Nevʿî! Ses arzu bahçesine yayılır; o vakit kadehin ve bülbülün sesine eşlik eder (onlarla ağız birliği yapar.)]

107.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Kār-ı ʿaşḳı bunca ʿāḳiller ki hep müşkil bilür
Gūşe-i meyḫānede her mest-i lā-yaʿḳıl bilür

2. Bulsa hep ʿaşḳ-ile ḳaddin lām iderdi illerüñ
ʿĀlemi ol serv-ḳāmet kendüye māʾil bilür

3. Açmaġa rāz-ı dili bir ʿārif-i āgāh yoḳ
Bir ʿaceb yad illere düşdüḳ bulunmaz dil bilür

4. Pīr-i ʿaşḳa eyledüm bāb-ı ḥaḳīḳatden suʾāl
Didi ne sāʾil bilür ol sırrı ne ḳāʾil bilür

5. **Nevʿ**iyā bir cins-i ʿālīdür maḥabbet neşʾesi
Ṣanma anuñ ḥāletin her zümre-i sāfil bilür

---

107. 211[a], (ND, G. 136).

1. her: ser M. [Aşk işinin zor olduğunu bunca akıllının yanında meyhane köşesindeki sarhoşlar (bile) bilir.]
2. [O servi boylu sevgili, alemi kendisine aşık zanneder; (bu sebeple) yabancıları nerde görse aşkıyla bellerini büker.]
3. āġāh: billāh M. [Öyle bir gurbete düşdük ki gönlümüzün sırlarını anlayacak basiret sahibi bir hak dostu yok. Dilimizden anlayan birisi bulunmaz.]
4. eyledüm: eyledüñ M. [Aşkın üstadına hakikat ile ilgili soru sordum. "O sırrı ne soran ne de cevap veren bilir." dedi.]
5. her: bu M. [Ey Nevʿî! Muhabbet neşesi yüce bir soydur; onun halini her sefil topluluğun bildiğini sanma.]

108.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ol serv-ḳaddi destine dirhem ḳoyan eger
   Gülşende gül nihālini gūyā ki jāleler
2. Olmaz müfīd ḳuvvet-i bāzū-yi zūrkār
   Şimdi cihān güzellerine zer viren yeñer
3. Gelse ḫaṭuñ derūn-i dile sīne çāk olur
   Ḫāne duḫān olınca kişi revzenin açar
4. Bāzār-ı şehr-i ʿaşḳ ʿaceb kār-gāh olur
   Kim anda cān u dil ṣatılur tīr-i ġam geçer
5. Zülfi ġamında cān virebilmek ḳolay mıdur
   Şeb tār olınca müşkil olur **Nevʿ**iyā sefer

---

108. 211[a], (ND, G. 78).

1. [Gülbahçesinde gül fidanının üstündeki çiğ taneleri sanki o servi boylu sevgilinin eline gümüş sikke koymuş gibidir.]
2. zūrkār: rūzgār M. [Şimdi kol kuvveti sağlam olan değil, dünya güzellerine altın veren yener.]
3. [Ayva tüyünün fikri gönlün derinliğine düşse yürek parça parça olur. Ev dumanla dolunca kişi pencereleri açar.]
4. [Aşk şehrinin pazarı can ve gönlün satılıp üzüntü okunun geçtiği tuhaf bir yerdir.]
5. kolay mıdır: kolapdur M. [Ey Nevʿî! Sevgilinin zülfünün karanlığında can vermeyi kolay mı sanırsın? Bilirsin ki gece karanlık olunca yola çıkmak zordur.]

109.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Tirüñ ki olupdur dil-i sūzān ile hem-ser
   Pervāne durur şemʿ-i dıraḫşān ile hem-ser
2. Mıḳrāż-ı belā şemʿ gibi başumı kesdi
   Ġamzeñ olalı ḫançer-i bürrān ile hem-ser
3. Serdār-ı belā oldı ṣalup ʿāleme āşūb
   Şāne olalı zülf-i perīşān ile hem-ser
4. Rifʿatle irer her birinüñ göklere başı
   Ger ola o tersā-beçe yārān ile hem-ser
5. **Nevʿī** çemen-i dehrde bir naḫl-i dil-ārā
   Bulunmadı ol serv-i ḫırāmān ile hem-ser

---

109. 211[a], (ND, G. 83).

1. [Bakış oklarının benim yanan yüreğimle arkadaş olması gibi, pervane (de) parlak mum ile arkadaştır.]
2. [Yanbakışın keskin hançer ile arkadaş olduğundan beri, makası mum gibi başımı kesti.]
3. perīşān ile: perīşānla M. [Tarak dağılmış şaç ile arkadaş olduğundan beri, alemi karıştırıp belanın komutanı oldu.]
4. irer=2 M. / birinüñ: birisinüñ M. / göklere: göğe M. // yārān ile: yārānla M. [Eğer o hıristiyan güzeli dostlarla arkadaş olsa, her birinin başı göklere değer.]
5. serv-i ḫırāmān: serv ü ḫırāmān M. [Ey Nevʿî! Dünya çimenliğinde salınarak yürüyen o servi boyluya eş bir fidan boylu bulunmadı.]

110.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteṣ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Cigerde durmaz aḳar ḥūn-ı zaḫm-ı tīr-i nigār
   Örümcek aġı başar üstine bu cism-i nizār
2. Niyāz u giryeyi günden güne füzūn itdi
   Çemende yüz bulalı güllerüñ yanında hezār
3. Hevā-yı ʿaşḳ ile ḫāk oldı diyü ʿizzet idüp
   Öñümde ḳāʾim ola ḥaşr olınca seng-i mezār
4. Marīż olanlara dirler sefer mübārekdür
   ʿAdem diyārına gitdügi bu ten-i bīmār
5. Nücūmı kebkebi ṭopraġa ṣaldı ey **Nevʿī**
   Hilāl-i çarḫı ẓarāfetde başdı müze-i yār

---

110. 211b, (ND, G. 92).

1. durmaz: ṭurmaz D. [Ciğerde sevgilinin okunun açtığı yaradan durmadan kan akar; bu zayıf bedenin üstünü örümcek ağı basar.]
2. itdi: eyler M. [Bülbül çimenlikte güllerin yanında gördüğü ilgiden cesaretlenerek, gözyaşı ile yalvarmayı günden güne artırdı.]
3. öñümde: olmada M. [Mezar taşı aşk arzusuyla öldü diyerek, kıyamet gününe kadar önümde saygıyla ayakta durur.]
4. [Bu hasta bedenin yokluk ülkesine gitmesi hasta olanlara yolculuk hayırlıdır dedikleri içindir.]
5. kebkebi: gün gibi M. [Ey Nevʿî! Sevgilinin çizmesi zarafetde feleğin hilalini geçtiği için, (felek) bütün yıldızları ve gezegenleri toprağa attı.]

111.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Lebüñ cāmına beñzer yoḳ dehānuñ gibi nādirdür
Bunuñ keyfiyyeti taʿbīr olunmaz ẕevḳe daʾirdür

2. Ḳoyup sırr-ı dehānuñ bilmek ister cevher-i ferdi
Şu kim ḥikmetde ḳāṣır oldı ʿaḳlı ehl-i ẓāhirdür

3. Ġaraż gün ruḫlaruñ cān içre taṣvīr itmedür ʿömrüm
Kişi deyr-i cihānda bir iki günlük misāfirdür

4. Olur şāʿir ögüp göge çıkarsa ḳāmetüñ ammā
Dehānuñla miyānuñ vaṣfına geldükçe ḳāṣırdur

5. Żamīrüñden geçer ẓāhir budur bir ʿāşıḳ öldürmek
Ne emrüñ var-ise ḳıl **Nevʿī**-i bī-çāre ḥāżırdur

---

111. 211ᵇ, (ND, G. 99).

1. [Senin ağzın gibi az bulunan dudak kadehinin eşi benzeri yoktur. Bunun vaziyeti zevk ile ilgilidir anlatılmaz.]
2. ND, G. 99 3.beyit, [Senin ağzının sırrını bırakıp eşsiz cevheri bilmek isteyen kişi, aklı hikmette aciz kalan zahiddir.]
3. ND, G. 99 2.beyit, gün: gül M./ ʿömrüm: yoḳsa M. [Kişinin bir iki günlük misafir olduğu bu dünyada, amacım yaşadıkça senin güneş gibi yanaklarını tarif etmektir.]
4. miyānuñ: lebüñüñ: M. / geldükçe: geldükde M. [Kişi senin boyunu övüp göğe çıkarsa şair olur, ama ağzınla belini övmeye sıra gelince aciz kalır.]
5. geçer: geçen M. [Anlaşılan kalbinden geçen bir aşığı öldürmektir. Zavallı Nevʿî ne emrin varsa yerine getirmeye hazırdır.]

112.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Belā dildendür ol cānān elinden dādumuz yoḳdur
   Göñüldendür şikāyet kimseden feryādumuz yoḳdur
2. Niçün ʿaşḳ ehlini yād itmez ol laʿl-i Mesīḥ-āsā
   Bilür ḫod ʿālem-i ervāḥa nisbet yādumuz yoḳdur
3. Ḫarābāt ehline rūz-i ḥisābı añma ey vāʿiẓ
   Bizüm hergiz bu varlıḳ defterinde adumuz yoḳdur
4. Ṭoḫup ḳumrı-ṣıfat biz anadan ṭavḳ-ı maḥabbetle
   Esīr-i ḳayd-ı derd ü miḥnetüz āzādumuz yoḳdur
5. Muḳarrer şāʿir-i şīrīn-zebānuz **Nevʿ**iyā ancaḳ
   Bu devr içinde bir şöhret virür Ferhād'umuz yoḳdur

---

112. 211[b], (ND, G. 126).

1. cānān: dildār M. [Musibet gönüldendir; sevgiliden feryadımız yoktur. Şikayetimiz gönüldendir; kimseden ahımız yoktur.]
2. niçün ʿaşḳ ehlini: ṣafā ehlin niçün M. [O İsa dudaklı hayat veren sevgili, aşıkları niçin yabancı saymaz. Çünkü kendi bilir ki ruhlar alemine dair bir yabancılığımız yoktur.]
3. vāʿiẓ: zāhid M. [Ey vaiz! Meyhane ehline hesap gününden bahsetme; bizim bu varlık defterinde asla adımız yoktur.]
4. Ṭoḫup ḳumrı-ṣıfat biz anadan ṭavḳ-ı maḥabbetle: Doğup biz anadan ḳumrı-ṣıfat ṭavḳ-ı maḥabbetle M. [Biz anadan kumru gibi muhabbet gerdanlığı ile doğmuşuz, sıkıntı ve dert bağının esiri olduğumuzdan kurtuluşumuz yoktur.]
5. zebānuz: kelāmuz M. // bir şöhret virür: anuñçün bizim M. [Ey Nevʿî! Şüphesiz tatlı dilli bir şairiz fakat, bu devirde herkesçe meşhur bir Ferhad'ımız yoktur.]

113.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Bizüz ol ehl-i ḫarābāt olan günāhīler
Ki görse ḥāletümüz reşk ider ilāhīler

2. Felekde ḫargeh-i ḫurşīde ḳılmaz idi naẓar
İrişse pāyemüze mīr-i bārgāhīler

3. Sirişk-i dīde ile ʿaşḳa yüz yuduk ne ʿaceb
Duḫān-ı āh ile olduḳsa rū-siyāhīler

4. O māha ṭālib olur aḳçalarla pullarla
Nücūm-ı evc-i semā ḳaʿr-ı māda māhīler

5. Şerāreler ʿalevi sürḫ-ser zebāne-i āh
Memālik-i dil-i **Nevī**'yi aldı şāhīler

---

113. 211[b], (ND, G. 89).

1. [Biz, zahidlerin halimizi görüp kıskandığı harabat ehli rindleriz.]
2. ḫargeh: ḫasergeh M. // pāyemüze: pāyemüz M. / mīr: müyessir M. [(Derecemiz o kadar yüksektir ki) saray emirleri ayağımıza yetişseler felekte güneşin otağına (dönüp de) bakmazlar.]
3. [Biz ahımızın dumanıyla kara yüzlü olduysak da gözyaşı ile o aşkın karalığını yıkadık, bunda şaşılacak ne var?]
4. [Gökyüzünün zirvesindeki yıldızlar (ve) suyun dibindeki balıklar gümüş sikke ve paralarla o ay gibi güzeli ister(ler).]
5. Memālik-i dil-i **Nevī**'yi aldı şāhīler: Yaḳar ṣaḳın seni Nevʿī ocaġa şāhīler M. [Kıvılcımlarla alev saçan kırmızı başlı ah zebanesi olan güzeller Nevʿî'nin gönül ülkesini aldılar.]

114.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. O şeh ber-dār-ı ʿaşḳ olmaġa lāyıḳ olduġum bilmez
Benüm Manṣūr-veş fennümde fāʾiḳ olduġum bilmez

2. Bilür kendüye māʾil olduġum dilber benüm ammā
Ne yüzden sevdügüm ne ḥüsne ʿāşıḳ olduġum bilmez

3. Nice ṣunsun baña ehl-i selāmet ʿāfiyet cāmın
Maḥabbet bādesinden kimse ayıḳ olduġum bilmez

4. Beni Mecnūn-ı şeydā ḳılduġuñ hep ṭuydı ʿāḳiller
Yoluñda ʿaşḳ-ile kim ḳaldı Vāmıḳ olduġum bilmez

5. Yüzüm nergis gibi zerd itmek ister **Nevʿ**iyā ol meh
Ġamından lāle-veş ḳana boyanuḳ olduġum bilmez

---

114. 211ᵇ, (ND, G. 188).

1. [O şah, benim Mansur gibi ilmimde daha üstün olduğumu bilmediğinden, aşk ağacına asılmaya layık olduğumu (da) bilmez.]
2. [Sevgili kendisine gönlümü kaptırdığımı bilir fakat, neden sevdiğimi ve hangi güzelliğe aşık olduğumu bilmez.]
3. selāmet: maḥabbet M. [Esenlik ehli bana sağlık kadehini nasıl sunsun? Kimse muhabbet şarabından aklımın başında olduğunu bilmez.]
4. [Akıllı kimselerin hepsi beni çılgın Mecnun'a döndürdüğünü duydular; (senin) yolunda aşk ile Vamık olduğumu bilmeyen kimse kalmadı.]
5. [Ey Nevʿî! O ay gibi güzel sevgili, yüzümü nergis gibi sarartmak ister. Üzüntüsüyle lale gibi kana boyandığımı bilmez.]

115.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Zāhid-i ḫuşk olanı sāġar-ı ṣahbā ṭutmaz
Şūre yirlerde dikilse gül-i raʿnā ṭutmaz

2. Nice ḳan yutmayayın tīrüñ ucından cānā
Sīne ġırbāle dönüpdür mey-i ḥamrā ṭutmaz

3. Gelüñüz ḳollayalum sāġarı serd oldı havā
Bāde-i nab içeni şaḥne-i sermā ṭutmaz

4. Şiʿrimüz nuṭḳ-ı Mesīḥā iken almaz eline
Āh elinden sözümüz ol yed-i beyżā ṭutmaz

5. Lāleler serv ayaġın bāġda ṭutsa n'ola kim
Nevʿiyā baġ ile bend olmasa ḥınnā ṭutmaz

---

115. 212[a], (ND, G. 173).

1. ḫuşk olanı: ḫuşk-ı dilā M. [Nasıl renkli gül (fidanı) dikilse (de) verimsiz toprakta yetişmezse, ruhsuz zahidi de kırmızı şarap kadehi sarhoş etmez.]
2. sīne: yine M. [Ey can! Senin (bakış) okun sebebiyle nasıl kan yutmayayım? Benim bu göğsüm aynı kırmızı şarabı (üstünde) tutmayan bir eleğe dönmüştür.]
3. [(Dostlar) hava soğudu gelin kadehi elimize alalım, (zira) saf şarap içene kış bekçisi (hastalığı) dokunmaz.]
4. iken: gibi M. [Şiirimiz İsa'nın sözüne benzediği halde eline almaz; o beyaz elli sevgilinin elinden ah olsun ki sözümüzü tutmaz.]
5. [Ey Nevʿî! Laleler bahçede servinin ayağının etrafını çevirse ne var? (Zira) kına da iple bağlanmasa tutmaz.]

116.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Tenümden çekdi tīġin yār zaḫm-ı ḫūn-feşān gitmez
Çekilse ṣuyı vādīnüñ nişānı bir zamān gitmez

2. Bilürler birbirin dāġ-ı ġamından rūz-ı maḥşerde
Senüñ ʿāşıḳlaruñ dār-ı cihāndan bī-nişān gitmez

3. Dehānuñda metāʿ-ı laʿl-i nābuñ ārzūsına
ʿAdem mülkine dem yoḳ kim hezārān kārbān gitmez

4. Metā-ı derdüñe cānlar virüp bāzār-ı ʿaşḳuñda
Egerçi ṣatılur ʿāşıḳlar ammā rāyġān gitmez

5. Lebüñ fikrin ḳomaz **Nevʿī** nitekim tendedür cānı
Dilinden ʿömri olduḳça ḳadd-i dil-sitān gitmez

---

116. 212[a], (ND, G. 174).

1. çekilse: kesilse M. [Vadinin suyu çekilince bir süre izi kaldığı gibi sevgili, bedenimden okunu (bakışlarını) çektiğinde de kanayan yaralarım tükenmez.]
2. Bilürler birbirin dāġ-ı ġamından ruz-ı maḥşerde: Bilürler birbirin ṭutmaz dāġ-ı ġamınla ruz-ı maḥşerde M. // dār-ı cihāndan: vardır nişāndan M. [Senin aşıkların dünyadan nişansız gitmedikleri için birbirlerini mahşer gününde gam yaralarından tanırlar.]
3. 3. beytin 2. mısraı ile 4. beytin 2. mısraı mecmuada yer değiştirdi. Divandaki şekli esas alındı. ārzūsına: ārzūsında M. // kim: ki M. [Ey sevgili! Ağzının üstündeki kırmızı dudağının servetini elde etmek arzusuyla, binlerce kervancının yokluk ülkesine doğru bir an bile gitmediği bir vakit yoktur.]
4. [Aşıklar keder sermayesi için can verip aşkının pazarında satılsalar da, canlarını verdikleri için bedava gitmemiş olurlar.]
5. [Nevʿî yaşadıkça (onun) gönlünden sevgilinin dudağının fikri ve boyunun hayali gitmez.]

117.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ḳaşuñ hilālidür dilimüzde ḫayālümüz
   Zülf ü ruḫuñ ġamıyla geçer māh u sālümüz
2. Çıḳmaz beyāża defter-i āmālümüz daḫi
   Bir sīm-ten ġamıyla aġardı ṣaḳalumuz
3. Kem pīşemüz ḫayāl-i miyān u dehān-ı yār
   Evṣāf-ı zülf ü ḳāmet-i dilber kemālümüz
4. Olduḳ egerçi żaʿf ile ġāyetde bī-mecāl
   Kūy-ı nigāra varmaġa yoḳdur mecālümüz
5. Şol deñlü itdi **Nevʿī**'yi ḳaşuñ ġamı nizār
   Gözlerde ḳaldı żaʿf ile ancaḳ ḫayālümüz

---

117. 212[a], (ND, G. 172).

1. dilimüzde: gözümüzde D. [Gönlümüzdeki hayalimiz senin hilal kaşındır; aylarımız ve yıllarımız (senin) saçının ve yanağının derdiyle geçer.]
2. bir: her D. [Sakalımız bir beyaz tenli sevgilinin üzüntüsüyle ağarsa da amel defterlerimiz temize çıkmaz.]
3. dilber: diller D. [Sevgilinin ağzının ve belinin hayali eksikliğimiz, saçının ve boyunun vasıfları olgunluğumuzdur.]
4. nigāra: civāna D. / varmaġa: varmamaġa D. / yoḳdur: yoḳ D [Zayıflık yüzünden o kadar güçsüz kaldık ki, sevgilinin mahallesine gitmeye dermanımız kalmadı.]
5. [Senin kaşının üzüntüsü Nevʿî'yi o kadar zayıflattı ki, (bu) zayıflık ile hayalimiz sadece gözlerde kaldı.]

118.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Yoḳ pīrümüz ṭarīḳ-i maḥabbetde gerçi kim
   Zībā civānları severüz iḫtiyārsuz

2. Baḳma cemāl-i ḫūba ḫaṭ-ı müşk-bārsuz
   Çıḳmaz kitāb-ı mihr ü maḥabbet kenārsuz

3. ʿAşḳuñ uṣūli nāle vü āh-ı şebānedür
   Nerd-i maḥabbet oynayımaz kimse zārsuz

4. Āsān olur mı göñline girmek güzellerüñ
   Elbette kāfir illeri olmaz ḥiṣārsuz

5. **Nevʿī** ḳanı zamānede bir ehl-i iʿtibār
   Olsa ʿaceb mi sözlerümüz iʿtibārsuz

---

118. 212[a], (ND, G. 192).

1. ND, G. 192 2.beyit, [Aşk yolunda üstadımız olmasa da güzel gençleri irademiz dışında severiz.]
2. ND, G. 192 1.beyit, [Muhabbet ve sevgi kitabı ciltlenmeden tamamlanmayacağı gibi, sen de misk kokulu ayva tüyü çıkmadan sevgilinin güzel yüzüne bakma.]
3. [Aşkın usulü geceleyin çıkan ah ve iniltidir; nitekim kimse aşk oyununu zarsız oynayamaz.]
4. [Güzellerin gönlüne girmeyi kolay mı sanırsın? Elbette kafir memleketi korunaksız olmaz.]
5. [Bu zamanda sözlerimizin değerinden anlayan itibarlı insanlar kalmadığından, sözlerimiz değersiz olsa buna şaşılır mı?]

119.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Üstini sīnedeki şerḥalaruñ dağlaruz
   Yaʿnī kim mihr ü maḥabbet ḳılıcın zağlaruz
2. Dāma ṣordum ki nedür dāne döküp ağladuġuñ
   Didi ṣayd olmaz o şehbāz diyü ağlaruz
3. Bağda cūları bād ile girih-gīr görüp
   Didüm oldum yine dīvāne didi bağlaruz
4. Rūzġāruñ ġamı deryā-yı dile virdi sükūn
   Ḳad-i dil-cūsını ammā göricek çağlaruz
5. **Nevʿi**yā gördügümüz serv-ḳade māʾil olup
   Aḳaruz ayağına ṣanasın ırmağlaruz

---

119. 212[a], (ND, G. 185).

1. [Yürekteki yaraların üstünü dağlayarak sevgi ve muhabbet kılıcını bileyleriz.]
2. ağladuġuñ: gözledügüñ D. [Tuzağa "Yem döküp neden ağlarsın." diye sordum. "O doğan gibi sevgili tuzağımıza düşmez diye ağlarız." dedi.]
3. [Bahçede akarsuları rüzgar ile düğümlenmiş görüp "Yine deliye döndüm." deyince "Bağlarız." dedi.]
4. çağlaruz: ağlaruz M. [Rüzgarın üzüntüsü gönül denizini sakinleştirdi; fakat (yine de) sevgilinin gönlü cezbeden boyunu görünce (hemen) coşarız.]
5. ṣanasın: nite ki M. [Ey Nevʿî! Gördüğümüz (her) servi boylu sevgiliye gönlümüzü kaptırırız. Sanırsın ki onun ayağına akan ırmaklarız.]

120.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. ʿİşret-geh-i ʿuşşāḳda ʿayyāşlaruz biz
   Ayaḳ çeken āzādelere başlaruz biz
2. Biribirümüz rāh-ı maḥabbetde güm itdüḳ
   Mecnūn ile Ferhād ile yoldaşlaruz biz
3. Taʿlīm ü taʿallüm yoġ iken mekteb-i ġamda
   Bir noḳṭada Ḳays ile sebaḳ-dāşlaruz biz
4. Ḫam eylemeyüp naḫl-i ḳadin serkeş olanuñ
   Beẕl itmek içün mīvelerin ṭaşlaruz biz
5. **Nevʿī** gibi rind-i cihān ṣāḥib-i ʿirfān
   Evbāşlaruz nām ile ḳallāşlaruz biz

---

120. 212[b], (ND, G. 193).

1. [Biz aşıklar meyhanesinde içki içen avarelerin başı olan içkiye düşkün kimseleriz.]
2. [Biz sevda yolunda birbirimizi kaybedip Ferhat ve Mecnun'la yol arkadaşı olduk.]
3. [Biz eğitim ve öğretimin olmadığı gam okulunda bir bakıma Kays ile ders arkadaşıyız.]
4. ḫam: ḫatm M. // biz: ø M. [Dik başlı olup da boyunu eğmeyen (aşıkların), meyvesini dökmek için (onları) taşlarız.]
5. [Biz Nev'î gibi irfan sahibi dünya rintleri, serseri ve şöhretli hilekarlarız.]

121.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḳayd-ı hestīden berī kevn ü mekāndan fāriġüz
ʿAşḳ-ı cānān ile meşġūlüz cihāndan fāriġüz

2. Pençe-i dest-i ḳażāda olmışuz bī-dest ü pāy
Biz Hümā-yı lā-mekānuz āşiyāndan fāriġüz

3. Cām-ı gerdūn-veş bu bezmüñ dürd ü ṣāfından tehī
Beng ü afyon u şarāb-ı erġuvāndan fāriġüz

4. Sāfil ü ʿālī dimez zişt ile zībā gözlemez
Dūzaḫ u cennet zemīn ü āsumāndan fāriġüz

5. **Nevʿi**yā ıṭlāḳ u taḳyīd ü taʿayyünden geçüp
Biz ʿulüvv-i şān ile nām u nişāndan fāriġüz

---

121. 212b, (ND, G. 189).

1. hestīden: māiyetden M. [Varlığın bağından uzağız, kainattan vazgeçmişiz; cananın aşkıyla meşgulüz, dünyadan vazgeçmişiz.]
2. [Kaderin hükmünün pençesinde elimiz ayağımız bağlanmış, yuvadan vazgeçmiş, mekansız bir Hüma kuşuyuz.]
3. [Feleğin kadehi gibi, bu dünyanın meşakketlerinden sıyrılmışız; esrarla afyondan ve erguvan renkli şaraptan vazgeçmişiz.]
4. gözlemez: görünmez M. // āṣumān: āṣmān D. [Alçak ve yüce demeden, çirkin ve güzel ayırt etmeden; cennet ve cehennem(den), yeryüzü ve gökyüzünden vazgeçmişiz.]
5. biz: bu M. [Ey Nevʿî! Biz cezadan kurtarıp affetme, kayıt altına alma, itibar kazanma gibi şeylere önem vermeden, yücelik kazanmak için şöhret ve madalyadan vazgeçtik.]

122.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Elinde gerçi kim ʿāşıḳlaruñ ṣabr u ḳarār olmaz
Biḥamdiʾllah güzellik ehl-i ḥüsne pāydār olmaz

2. Ne ḳadr-i ḥüsni fehm eyler ne derd-i ḥālet-i ʿaşḳı
Dirīġā sīm-tenler n'eyleyem ṣāḥib-ʿayār olmaz

3. ʿAcebdür her ḫazānuñ bir bahārı irişür āḫir
Güzellik bāġınuñ ammā ḫazānına bahār olmaz

4. Didüm ʿaḳl ile ṣabrum gitdi benden saña yār oldı
Didi dīvānesin sen ehl-i ʿaşḳa ʿaḳlı yār olmaz

5. Niçe bir **Nevʿī**'ye kūh-ı ġamuñda nā-murād olmaḳ
Yüri var olmaz ey şīrīn-dehen lāle-ʿiẕār olmaz

---

122. 212ᵇ, (ND, G. 179).

1. [Gerçi aşıkların elinde sabır ve sebat olmaz ama, şükürler olsun ki güzellik de güzellik ehline sonsuza kadar kalmaz.]
2. [Ne yazık ki beyaz tenliler kuyumcu olmadıklarından, güzelliğin kıymetini de aşk halinin derdini de anlamazlar.]
3. āḫir: ammā M. // ammā: hergiz M. [Her sonbaharın ardından bir ilkbahar gelir ama, güzellik bahçesinin sonbaharına bahar gelmemesi tuhaftır.]
4. ʿaşḳa: ʿaşḳuñ D. ["Benim aklım ve sabrım elimden gitti; benden sana yar oldu." dedim. (Sevgili) "Sen delisin aşık olanın aklı kendine yar olmaz." dedi.]
5. [Ey şirin dudaklı, lale yanaklı! Nevʿî'nin senin gam dağında muradına erişememesi daha ne kadar sürecek; git, bu hiçbir zaman olmayacak.]

123.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ʿĀşıḳuz dīvāneyüz baġ ile gülzār isterüz
   Bir güle dil bağlaruz illā ki bī-ḫār isterüz

2. Şām-ı hicri mihr-i ruḫsāriyle rūz-ı ʿīd ider
   ʿĀşıḳuñ ḳadrin bilür ʿālemde bir yār isterüz

3. Gül gibi her gördügi ḫār u ḫase yüz virmeyüp
   Māʾil-i ehl-i hevā bir serv-reftār isterüz

4. Ḳaṣd iderse gerd-i rāhın görmege çeşm-i raḳīb
   Sürmeyi gözden siler bir şūḫ-ı ʿayyār isterüz

5. Ḫaṭṭ-ı bāḳī bulmaġa gülzār-ı fānīden bugün
   Nevʿiyā sāġar ṣunar bir lāle-ruḫsār isterüz

---

123. 212[b], (ND, G. 183).

1. bağlaruz: bağlanmışuz M. / illā ki: ammā ki M. [Aşığız, deliyiz,bağ ile gülbahçesi isteriz; bir güle gönül verince ille de dikensiz olsun isteriz.]
2. [Alemde, (sevgilinin) güneş gibi parlayan yanağıyla, ayrılık gecesini bayram gününe çeviren aşığın kıymetini bilen bir yar isteriz.]
3. Mecmuada 3. beytin 2. mısraıyla 4. beytin 2. mısraı yer değiştirmiş olup divandaki şekli esas alınmıştır. [Gül gibi her gördüğü çerçöpe ilgi göstermeyip, (sadece) aşıklarına yüz veren servi yürüyüşlü bir sevgili isteriz.]
4. [Rakibin gözü, eğer seni görmek için yolunun toprağına sürünmeye niyet ederse; o sürmeyi gözden silecek hilekar bir sevgili isteriz.]
5. [Ey Nevʿî! Bugün ölümlü gül bahçesinden ölümsüz ayva tüyünü bulmak için, içki kadehi sunan lale gibi kırmızı yanaklı bir sevgili isteriz.]

124.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Kūh-ı ġam kesmeḳde biz Ferhād olan ʿāşıḳlaruz
ʿAşḳ bünyād itmede üstād olan ʿāşıḳlaruz

2. Cism-i çāki ġarḳ-ı ḫūn bulduḳ göz açduḳ lāle-vār
Biz bu dāġ-ı miḥnete muʿtād olan ʿāşıḳlaruz

3. Açmazuz biz gül gibi her ḫāra dest-i iḥtiyāc
Ġonca-āsā ḫırḳası pür-zād olan ʿāşıḳlaruz

4. Ne bahārından şüküfte ne ḫazānından ḥazīn
Bu çemende serv-veş āzād olan ʿāşıḳlaruz

5. Nāẓır-ı ḫāk-i meẕellet olmışuz nergis-miṣāl
Tāc u taḫtı **Nevʿi**yā ber-bād olan ʿāşıḳlaruz

---

124. 212[b], (ND, G. 184).

1. biz: bir M. [Biz gam dağını kesmede Ferhad (gibi) olan ve aşkı inşa etmede üstad olan aşıklarız.]
2. çāk: ḫāk M.
   1. çeviri: [Bu parçalanmış bedenin lale gibi göz göz baştan sona kana bulandığını gören, sıkıntı yarasına alışmış aşıklarız.]
   2. çeviri: [Biz sıkıntı yaralarına alışkın olan aşıklar olduğumuz için lale gibi açıldığımız vakit, bu parçalanmış cismimizi kana batmış halde bulduk.]
3. [Biz gonca gibi hırkası yiyecek dolu aşıklar olduğumuzdan, gül gibi her dikene yoksulluk elini açmayız.]
4. [Ne baharında mutlu ne de sonbaharında hüzünlüyüz; bu yeşillikte servi gibi hür olan aşıklarız.]
   Ẓāhir-i cismin ḳılup seng-i ḥavādiṣden şikest
   Kalbinüñ vīrānesi ābād olan ʿāşıḳlaruz [ND, G. 184 5.beyit.]
   [Kötü haber taşıyla bedeninin dışını mahvedip kalbinin harabesini tamir eden aşıklarız.]
5. ND, G. 184 6.beyit, [Ey Nevʿî! Biz nergis gibi (bu) alçak toprağa bakıp, bütün varlığı harap olan aşıklarız.]

125.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Aṣıldı dil ser-i gīsūña ʿāşıḳ-ı zāruz
   Efendi n'eyler iseñ eyle bir güneh-kāruz
2. Vefā naẓarlarını eksük itme düşdükçe
   Ġarīb ü ʿāşıḳ u üftādeyüz dil-efgāruz
3. Mecāl ḳalmadı ḳaṭʿī cevāba muntaẓıruz
   Zülāl-i tīġuñı ṣun kim ölümlü bīmāruz
4. Ne cānı var ki muḳābil ola bize aġyār
   Metāʿ-ı derdüñe bin cān ile ḫarīdāruz
5. Bitürmediyse dıraḫt-ı ümīd mīve-i baḫt
   Ne ġam bu yolda bize **Nevʿi**yā sebük-bāruz

---

125. 213[a], (ND, G. 178).

1. [Efendi! Gönlü, senin saçının ucuna asılmış inleyen aşıklarız; ne yaparsan yap (biz) bir günahkarız.]
2. naẓarlarını: naẓarların M. // dil-efgāruz: dil-figāruz M. [(Ey sevgili!) Garip, zavallı ve gönlü yaralı aşıklarına denk geldikçe vefa bakışlarını esirgeme.]
3. [(Ey sevgili!) Ölümcül hasta olduğumuzdan kılıcının tatlı suyunu vermede acele et; çünkü dermanımız kalmadı.]
4. [(Biz) senin derdinin varlığına canı gönülden müşteriyiz. Rakibin ne canı var ki bizim karşımızda dursun.]
5. sebük-bāruz: sebükāruz M. [(Ey Nevʿî!) Ümit ağacı, bu yolda şans meyvesini yeşertmediyse (bunda) üzülecek ne var; yükümüz hafifler.]

126.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Olmadı ʿaşḳa uyanlarda taẓallüm cāʾiz
Degül ey ṣūfī namāz içre tekellüm cāʾiz

2. Vācib olmadı ise āyet-i ʿaşḳ ile vefā
Ey cefā-cū hele fi'l-cümle teraḥḥum cāʾiz

3. Açılup gül gibi ʿāşıḳları güldürmez iseñ
N'ola bir nāz ile ey ġonca tebessüm cāʾiz

4. Ṭutar ol āb-ı ʿiẕāruñ yirini ḫaṭṭ-ı ġubār
Ṣu bulunmaduġı yirlerde teyemmüm cāʾiz

5. Olsa **Nevʿī** n'ola çeşmüm o şehüñ ḫāk-i rehi
Görmedi kendüye ḫod-bīnligi merdüm cāʾiz

---

126. 213[a], (ND, G. 180).

1. [(Ey sufi!) Namazın içinde konuşmak doğru olmadığı gibi aşka uyanların da şikayet etmesi uygun değildir.]
2. [Ey eziyet eden (sevgili)! Vefa, aşk ayeti ile vacip olmadıysa da yine de merhamet etmek doğru bir davranıştır.]
3. [Ey gonca! Gül gibi açılıp aşıkları güldürmesen de (en azından) bir naz ile tebessüm etsen ne olur? Bu caizdir.]
4. [Su bulunmayan yerlerde teyemmüme izin verildiği gibi (senin) su gibi berrak yanağının yerini de toz gibi ince tüylerin tutar.]
5. Olsa **Nevʿī** n'ola çeşmüm o şehüñ ḫāk-i rehi : Olsa n'ola yolunda gözümüz ḫāk-i nihād M. [Ey Nevʿî! Gözüm o sevgilinin yolunun toprağı olsa ne olur? İnsan bencilliği kendine uygun görmedi.]

127.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Erbāb-ı ġama rāh-ı belādan ḥaẕer olmaz
ʿAşḳa ḳadem uran kişide bīm-i ser olmaz

2. Ey māh-ı Züḥal-pāye ṣaḳın āhum oḳından
Kim ḍarbına bu günbed-i mīnā siper olmaz

3. Reftār ile bālālıġ ile bāġ-ı cihānda
Ṭoġrusı bu kim ḳāmet-i yāre irer olmaz

4. Her şeb ser-i kūyında yaḳar meşʿalemüz māh
Kimdür diyen üstine ġarībüñ döner olmaz

5. Sırr-ı ġam-ı ʿaşḳı degürür gūşına yārüñ
Nevʿī dür-i eşküm gibi bir bed-güher olmaz

---

127. 213[a], (ND, G. 166).

1. [Aşka adım atan kişide baş korkusu olmaz; zira üzüntü ehli (de) bela yolundan korkmaz.]
2. māh: yār M. [Ey Zühal mertebeli ay! Bu mavi renkli gökkubbe (ahımın) darbelerine kalkan olmadığından, ahımın okundan (kendini) koru.]
3. [Doğrusu kimse, dünya bahçesinde yürüyüş ve yücelikte sevgilinin boyuna erişemez.]
4. ġarībüñ: raḳībüñ M. [Ay yüzlü sevgili, her gece mahallenin başında meşalemizi yakar, (fakat) kimse bu garip kimdir diye dönüp bakmaz.]
5. [Ey Nevʿî! Gözyaşı incim gibi özü kötü bir inci yoktur. (Çünkü o) aşk kederinin sırrını sevgilinin kulağına ulaştırır.]

128.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – –/ + + – – / + + – – / + + –

1. Yār ʿuşşāḳını būseyle riʿāyet idemez
   Bir içim ṣu ile biñ teşne ḳanāʿat idemez
2. Ben gedā yār işigin terk idemezsem n'ola kim
   İrişen devlet-i dünyāya ferāġat idemez
3. Her boyuñ vaṣf idenüñ sözleri mevzūn olmaz
   Yaʿnī̄ her şāʿir olan kesb-i ẓarāfet idemez
4. Göricek gül ruḫuñı ṣu sepilür cānumuza
   Kişi ḫod āteş ile defʿ-i ḥarāret idemez
5. Ḳāmeti fikrine **Nevʿī** o şehüñ ġāyet yoḳ
   Bu ribāṭ içre ise kimse iḳāmet idemez

---

128. 213[a], (ND, G. 175).

1. [(Nasıl ki) susayan binlerce kimse bir içim su ile yetinmezse sevgili de aşıklarını (bir) öpücükle kendine bağlayamaz.]
2. ferāġat: ḳanāʿat M. [Dünyanın saadetine erişenin (bundan) vazgeçmemesi gibi benim gibi bir köle de sevgilinin eşiğini terk edemezse ne var?]
3. boyuñ: boyın D. [Her şair olan zarafet sahibi olmadığı için senin boyunu öven herkesin sözü de ahenkli olmaz.]
4. [Gerçi, ateşi ateş ile söndürmek mümkün değildir, ama senin gül gibi yanağını görünce yanağımıza su serpilir.]
5. [Ey Nevʿî! O sevgilinin boyunu düşünmenin sonu yok; zira, bu düşüncenin konağında kimse yerleşip oturamaz.]

129.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteṣ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Açıldı lāle vü gül bülbül oldı ḫūb-nefes
   Havālanursa ʿaceb mi göñülde dāġ-ı heves
2. Çemende āteş-i gül şuʿlelendi var-ise
   Hezāruñ āhı odına ṭoḳundı ḫ̆ār ile ḫas
3. Terāne eyle ḫaṭ u ḫāli vaṣfın ey muṭrib
   Ki ehl-i ʿaşḳa ṣafādur ṣadā-yı perr-i meges
4. Ne ḳara ḳullıġuñ olsa efendi baş üzere
   Ḳalem-miṣāl dilerseñ beni kitābete kes
5. Hevā-yı ʿaşḳ ile taḥrīk olunmasa **Nevʿī**
   Neye iderdi göñül nāleyi miṣāl-i ceres

---

129. 213[a], (ND, G. 196).

1. 1. çeviri: [Lale ve gül açıldığında bülbülün (ferahlayıp) güzel ses çıkarması gibi gönüldeki aşk yarasının da havalanmasına (iyileşmesine) şaşılır mı?]
   2. çeviri: [Lale ve gül açıldığında (bahar geldiğinde) nasıl bülbülün sesi güzelleşiyorsa, gönüldeki aşk yarasının artmasına şaşılır mı?]
2. [Çerçöp gül bahçesinde bülbüllerin ah ateşine karıştığı için gülün ateşi iyice alevlendi.]
3. [Ey çalgıcı! Sevgilinin ayva tüyü ve benini vasfeden bir beste yap, çünkü sinek kanadının sesi aşk ehline eğlencedir.]
4. ḳalem-miṣāl: ḳalem miṣāli M. [Ey Efendi! Ne hizmetin olursa başımın üstüne. Sen istersen kalem gibi beni yazı yazmak için kes.]
5. [Ey Nevʿî! Gönül aşk arzusuyla kışkırtılmasa niye çan gibi inilti koparırdı.]

130.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḳul olup saña ḳoyanlar işigüñ ṭaşına baş
Ġam-ı dünyāyı yimez ḳalmasa ṭaş üstüne ṭaş

2. Zaḫm-ı seng ü eşer-i nāḫun ile hicrüñde
Şöyledür çihre-i ʿāşıḳ ki ne göz belli ne ḳaş

3. Gözüm aġardı göñül ol leb-i cān-baḫşa ḥarīṣ
Yaşadukça kişide artar imiş ʿaḳl-ı maʿāş

4. Başma naḳş oldı yüzümde kef-i pālarla yoluñ
Yaraşur olsa ḳapuñda ayaġ altına farāş

5. Ṭaʿna ṭaşına nişān itdi beni ey **Nevʿī**
Ḫaṭı pīrūze bir āşūb-ı cihān tāze-tırāş

---

130. 213ᵇ, (ND, G. 203).

1. [Sana kul olup senin yoluna canını feda edenler taş taş üstüne kalmasa da dünyanın derdini çekmezler.]
2. seng ü: seng-vār M. [Senden ayrılınca aşığın yüzünde tırnak izi ve taş yarasıyla ne göz ne de kaş belli olur.]
3. [Ey gönül! İnsan nasıl yaşadıkça geçim derdi artıyorsa, gönlüm de yaşlandığı halde bitmeyen bir istekle can bahşeden dudağı arzuluyor.]
4. yüzümde: yolında D. / yoluñ: yüzüm: D. [Ey sevgili! Ayak izlerin yüzümde yol yaptı. (Yeter) basma gerçi (yüzüm) kapında ayak altında faraş olsa yeridir.]
5. bir āşūb-ı: yaraşup M. [Ey Nevʿî! Firuze renkli ayva tüyünü yeni tıraş etmiş, dünyayı birbirine katan güzel, beni kınama taşına hedef (tahtası) yaptı.]

131.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Kūhken çün ārzū-yı laʿl-i Şīrīn eylemiş
Bīsütūn'da ḳan ile her sengi laʿlīn eylemiş

2. Başı ucında zebān-ı ḥāl ile ʿaşḳ āyetin
Öldüginde tīşesi Ferhād'a telḳīn eylemiş

3. Dest-i ḳudret üstine urup ġubār-ı cismümi
Ḳanını dil zaḫmınuñ bir pāre teskīn eylemiş

4. Ẓulmet-ābād-ı ṭabīʿat ḫāʾil olmaz ferrine
Anlaruñ kim nūr-ı Ḥaḳ çeşmin Ḫudā-bīn eylemiş

5. Gözleri āhū-yı Çīn olmış disem yārüñ n'ola
Nevʿiyā ḫışm eyleyüp ebrūların çīn eylemiş

---

131. 213ᵇ, (ND, G. 200).

1. [Dağı delen Ferhat, Şirin'in kırmızı dudağını istediği için Bisütun dağında her taşı kanıyla lal taşı gibi kırmızıya boyamış.]
2. [Ferhad'ın baş ucundaki baltası, ölüm anında hal diliyle ona aşk ayetini öğretmiş.]
3. urup: örtüp M. [Kudret eli cismimin tozunu gönül yarasının üstüne vurup kanını bir parça dindirmiş.]
4. [Onların nuruna karanlık ülkesi engel olmaz; zira Allah'ın nuru onların gözüne hakikati gösterir.]
5. Çīn: ø M. // eyleyüp: eylemiş M. [Ey Nevʿî! Sevgili öfkelenip kaşlarını çatınca gözleri Çin ahusu gibi güzel olmuş desem ne var?]

132.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Yiridür ḥasret-i meyden ṭolarsa cism ü cān āteş
Kebāb-ı murġ ocaḳda bülbül oldı gülsitān āteş

2. Pür iken dāmeni her bir gedānuñ sīm-i berf ile
ʿAceb serkeş güzeldür kim olur nā-mihribān āteş

3. Hevā-yı ʿaşḳ ile sūzān olanlar fehm ider anı
Maḥabbet ehline söyler bilinmez bir lisān āteş

4. Metāʿ-ı ṣabrumı ḳılsa ḫaṭ u ḫālüñ n'ola yaġmā
Ruḫuñdan şehr-i dilde eksük olmaz bir zamān āteş

5. Kül eyler āteş-i firḳat hevāyī göñlümi **Nevʿī**
Muḳarrer rūzgār olsa ider küllī ziyān āteş

---

132. 213ᵇ, (ND, G. 199).

1. ü cān: duḥān M. [Aşığın bedeni veruhu şarap hasretinden ateşle dolarsa (bu ona) münasiptir. Nitekim, gül bahçesi ateş olunca bülbül ocakta kuş kebabı olur.]
2. [Her bir kölenin (aşığın) eteği beyaz karla doluyken, bu güzel ne acayip bir inatçıdır ki merhametsiz bir ateşe döner.]
3. sūzān olanlar: sūzān olur M. / ider: iderin M. // lisān: nişān M. [Ateşin aşıklarla hangi dili konuştuğu bilinmez. Onu (yalnızca) aşk arzusu ile yananlar anlar.]
4. bir: yer M. [Senin ayva tüyün ve benin sabrımın sermayesini yağmalasa ne var? Yanağın yüzünden ateş, gönül şehrimde bir an dahi eksik olmaz.]
5. [Ey Nevʿî! Ateşin rüzgar çıkınca her şeyi mahvetmesi gibi, ayrılık ateşi (de) nefsine düşkün gönlümü yakar; kül eder.]

133.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – –/ + + – – / + + – – / + + –

1. El yudum āb-ı revāndan döyemem aña dimiş
   Yunsa yunmışdur o māhuñ yüzi yunmasa gümiş
2. Şöyle nāzükdür o sīmīn-bedenün elleri kim
   Neye beñzer gör-a parmaḳları yanında ḳamış
3. Olımazsın ḳad-i bālāsına hem-ser yārüñ
   Saña ey serv-i sehī kim didi kim aña iriş
4. Cünd-i ḳahr ile gelen ol gözi Tātār ancaḳ
   Ġāfil olma gözüñ aç ḫaylī yamandur bu geliş
5. Gevher-i maʿrifeti ḥabbeye almaz kimse
   Nevʿiyā çāre nedür kār-ı cihān böyle imiş

---

133. 213ᵇ, (ND, G. 206).

1. döyemem: döymem M. [Akarsudan el çektim; ona dayanamam demiş. O ay gibi sevgilinin yüzü yıkansa yıkanmıştır, yıkanmasa da gümüştür.]
2. [O gümüş bedenli sevgilinin elleri öyle incedir ki, parmaklarının yanında/arasında kamış (kalem) neye/nâya benziyor gör.]
3. [Ey düzgün servi! Sevgilinin uzun boyuna benzeyemezsin; sana kim onun boyuna yetiş dedi.]
4. [Mahvedici askeri ile gelen, o Tatar gözlü sevgiliden başkası olamaz; (bu gelişten) habersiz olma, gözünü aç.]
5. [Ey Nev'î! İlim cevherini kimse önemsemez; dünyanın düzeni böyleymiş ne yapalım?]

134.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Pür itmiş sāġarı ṣahbā ile mestāne yandurmış
Çerāġ-ı şevḳini bezm ehlinüñ sāḳī uyandurmış

2. Elinden naḳd-i ārāmını almış yüzine gülmiş
Gice pervāneyi bir şemʿ-i bezm-ārā ṭolandurmış

3. Şeb-i ġamda ḫayāl-i ṣaydı ol kebk-i hümā-ḳadrüñ
Alup uyḫusını dil şāhbāzın ḳuşḳulandurmış

4. ʿAceb mi ġam şebinde baḥr-i gerdūn tīre-gūn olsa
Anı bu rūzgāra āh-ı şeb-gīrüm bulandurmış

5. Yazarken vaṣf-ı laʿl-i yārda eşʿār-ı rengīnüm
Devātuñ **Nevʿi**yā aġzını kātibler ṣulandurmış

---

134. 213ᵇ, (ND, G. 197).

1. [İçki dağıtıcısı kadehi şarap ile doldurup, içki meclisindeki sarhoşların arzu mumunu tutuşturup yakmış.]
2. [Meclisi süsleyen mum, geceleyin pervanenin yüzüne gülüp huzur sermayesini elinden alarak, (onu) etrafında dolandırmış.]
3. ḳadrüñ: ḳaddüñ M. [Hüzün gecesinde Hüma rütbeli kekliği avlama hayali, gönül şahbazının uykusunu alıp onu huzursuzlaştırdı.]
4. olsa: ola M. [Dünya denizi hüzün gecesinde bulansa şaşılır mı? Geceyi tutan ahım onu bu rüzgara bulandırmıştır.]
5. [Ey Nevʿî! Katipler sevgilinin lal gibi kırmızı dudağının vasfında hoş şiirlerimi yazarken hokkanın ağzını sulandırmış.]

135.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Urdu lebüñ ṣafāsına cām-ı şarāb raḳṣ
   Sūz-ı dilümden itse demidür kitāb raḳṣ
2. Ḳıldı naẓar cemāline ol serv-ḳāmetüñ
   Ursa n'ola ḳıyāmete dek āfitāb raḳṣ
3. Sāḳī̄ semāʿ-ı naġme-i nāy eyle vaḳtidür
   Meydān-ı sāġar içre ide her ḥabāb raḳṣ
4. Şol cūybāre kim irişe gözlerüm yaşı
   İde hevā-yı ʿaşḳ ile her āsiyāb raḳṣ
5. Girdāb ṣanma āb-ı revān üzre **Nevʿi**yā
   Eyler hevā-yı ʿārıż-ı yār ile āb raḳṣ

---

135. 214[a] BU ŞİİR DİVANDA YOK.

1. [Şarap kadehi senin dudağının zevkiyle dans eder. Kitab(ın sayfaları) gönlümün ateşinden açılıp kapansa yeridir.]
2. [Güneş, o servi boylunun güzel yüzüne dikkatlice baktığından kıyamete kadar dans etse ne var?]
3. [Ey saki! Ney sesi ile sema edip dönmenin vakti olunca kadeh meydanının içindeki her hava kabarcığı dans eder.]
4. [Gözyaşlarım şu akarsuya erişince her su değirmeni aşk arzusuyla dans eder.]
5. [Ey Nev'î! Akarsuyun üstündekini girdap sanma; su, sevgilinin yanağının arzusuyla dans eder.]

136.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Seyr-i bāġ idüp o şeh çün eyledi dīdār ʿarż
Ġonca vü gül itmesünler defter ü tūmār ʿarż

2. İtdügüñ ṭūl-i emelde yoḳ diyü resm-i şebāt
Bāġda eyler saña her cūy-ı ḫoş-reftār ʿarż

3. Aldanup naḳd-i dili aldurma destüñden ṣaḳın
ʿĀrıżın eylerse her bir şāhid-i bāzār ʿarż

4. Kātib-i sırr-ı femüñ dīvān-ı ḥüsnüñde şehā
Şehriyār-ı ʿaşḳa eyler günde biñ esrār ʿarż

5. Tīr-i āh-ı ʿandelīb-i zār eşer itmez güle
Bī-tekellüf **Nevʿi**yā ḥālin ider her ḫār ʿarż

---

136. 214[a], (ND, G. 208).

1. [O sevgili bahçede dolaşıp yüzünü gösterdiği zaman, gül ve goncanın yapraklarını tomar tomar açmasına gerek yoktur.]
2. [(Ey aşık!) Senin o uzun uzadıya beklentilerinde kalıcılığının izi bile yok diye, bahçede uzun salınışlı ırmak bunu arz eder.]
3. aldanup: alınup D. / ṣaḳın: senüñ M. [Güzeller yanağını gösterip de gönül sermayesini almak isterlerse, sakın aldanıp da elinden kaybetme.]
4. [Ey şah! Senin güzellik kitabında ağzının sırrını yazan katip, aşkın hükümdarına günde binlerce sır söyler.]
5. [Ey Nevʿî! Her diken halini güle rahatça ifade edebilirken, inleyen bülbülün ah oku güle tesir etmez.]

137.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Bende yazılsa ʿārıżuña vechi var ḫaṭ
   Buldı senüñ yüzüñ ṣuyına iʿtibār ḫaṭ
2. Gerdūn güneş ṣaḥīfesine zer nişān ider
   Vaṣf-ı ḫadüñde yazmaġa ey gül-ʿiẕār ḫaṭ
3. Mektūb-ı Çīn ü rukʿa-i mülk-i Ḫıṭā durur
   Virdi Ḫuten ḫaberlerin ey şehriyār ḫaṭ
4. Fülk-i melāḥatı ḳaraya atdı rūzgār
   Deryā-yı ʿārıżuñda dutaldan kenār ḫaṭ
5. Būstān-ı ḫaddine elüm irmezdi **Nevʿi**yā
   Açdı o bāġa girmege bir reh-güẕār ḫaṭ

---

137. 214[a], (ND, G. 209).

1. [Ayva tüyü senin şerefine değerli olduğundan, ayva tüylerinin senin yanağına köle olduğu yazılsa yeridir.]
2. [Ey gül yanaklı sevgili! Felek, güneşin sayfasına senin yanağının vasfını yazmak için altın sürer.]
3. mülk: milk D. [Ey hükümdar olan sevgili! Huten haberlerini veren ayva tüyü Çin ve Hıta ülkesinin mektubudur.]
4. dutaldan: ṭutaldan D. [Ayva tüyü yanağının kenarını kapladığından beri rüzgar/zaman güzellik gemisini karaya attı; (güzellik kayboldu.)]
5. [Ey Nevʿî! Sevgilinin yanağının bahçesine giremezdim; (fakat) ayva tüyü, bahçeye girmek için bir yol açtı.]

138.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ṣafā-yı cāmdan geçmez kişi serden geçer vāʿiẓ
Ġubār-ı zerḳ ile luṭf it bize virme keder vāʿiẓ

2. Geçüp uçmaḳ hevāsından perīler ṣayd ider diyü
Uçurma zāhid-i nādān içün yañlış ḫaber vāʿiẓ

3. Çıkup kürsīye terġīb eylemezdüñ ḥūr-i Firdevsi
Göreydüñ ol meh-i maḥfel-nişīni bir naẓar vāʿiẓ

4. Kemāl ü maʿrīfet ḳullābı çekmez ehl-i dünyāyı
Gerekdür anları ceẕb itmege zencīr-i zer vāʿiẓ

5. Nişān-ı ḥaşrı ṣor **Nevʿī**'ye kim bālā-yı dilberden
Başına günde biñ dürlü ḳıyāmetler ḳopar vāʿiẓ

---

138. 214[a], (ND, G. 210).

1. ġubār-ı: ʿinādu M. / zerḳ ile: zerḳle M. [Ey vaiz! Kişi başından vazgeçse bile şarap kadehinin zevkinden vazgeçemeyeceği için, bize mavi hırkanın tozu ile iyilik et; (ve daha fazla) keder verme.]
2. ṣayd ider diyü: ø M. [Ey Vaiz! Cahil zahid için cennet arzusundan vazgeçip peri gibi güzelleri avlamaya çıktığı yönünde yalan haberler çıkarma.]
3. ḥūr: bāġ M. [Ey vaiz! Mecliste oturan o ay gibi güzeli bir görseydin; kürsüye çıkıp (da) (cemaati) cenneteki huriler için heveslendirmezdin.]
4. kemāl ü maʿrīfet: kemāl maʿrīfet M. [Ey vaiz! Dünyaya gönül veren kimseleri ilim ve olgunluk çengeli çekmez.(cezbetmez.) Onların ilgisini çekmek için altın zincir gerekir.]
5. [Ey vaiz! Sevgilinin boyundan dolayı başına günde bin türlü kıyametler kopan Nevʿî'ye kıyamet alametini sor.]

139.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Şemsiyye bilüp sen gerek ezberle metāliʿ
Ḳılmaz hüner aṣṣı kişide olmasa ṭāliʿ

2. Taʿrīfini yārüñʿuḳalā ḳıldı taṣavvur
Aġyārını māniʿ degül efrādını cāmiʿ

3. Yoḳ gelmedi aġzından anuñ būs u kināre
Ammā n'idelüm varlıġ imiş vuṣlata māniʿ

4. Sīneñde ṭulūʿ itmeyicek nūr-ı ḥaḳīḳat
Şerḥ eyleye mi ḳalbüñi Tecrīd ü Tavāliʿ

5. ʿAşḳ-ı ezelī şuʿle-i şevḳ-i ebedīdür
Nevʿī dil-i ʿāşıḳda olan pertev-i lāmiʿ

---

139. 214[a], (ND, G. 212).

1. [Sen matlaları şemsiye bilip ezberle, kişide talih olmazsa hüner sahibi olmaz.]
2. [Akıl sahibi kimseler sevgilinin tarifini zihinde canlandırdılar. (Fakat) onda olan tüm özellikleri toplayıp olmayan tüm özellikleri dışarıda bırakacak etraflıca bir tarif yapamadılar.]
3. [Öpme ve kucaklama arzusu onun ağzından gelmedi; ama ne yapalım varlık vuslata engelmiş.]
4. [(Ey aşık!) Hakikat nuru gönlünde doğmayınca Tecrid ve Tavali kitapları (bile) kalbini şerh edebilir mi?]
5. ebedīdür: ebedīd M. // pertev-i lāmiʿ: pürla tevmi M. [Ey Nevʿî! Aşığın gönlünde olan parıltılı ışık, ezeli aşkın ve sonsuz arzunun alevidir.]

140.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Mest-i ʿaşḳuñ olmasa ey ruḫları gül-nār şemʿ
Germ olup meclisde yaḳmazdı gice destār şemʿ

2. Güft ü gūy-ı māsivādan ḳıldı çün ḳaṭʿ-ı lisān
Eyledi mişkāt-ı cismin maṭlaʿü'l-envār şemʿ

3. Gösterür zerrīn şükūfe mīve-i sīmīn ile
Bāġ-ı meclisde olup bir naḫl-i ber-ḫurdār şemʿ

4. Gice sūzān-ı maḥabbet gündüzin ber-dār-ı ʿaşḳ
Ṣanasın Manṣūr'dur yā Mālik-i Dīnār şemʿ

5. Bir dem ola ʿāşıḳ-ı zār u żaʿīfin **Nev**ʿ**i**yā
Bulmaya gündüz yaḳub ol ʿārıż-ı gül-nār şemʿ

---

140. 214ᵇ, (ND, G. 211).

1. yaḳmazdı: baḳmazdı M. [Ey nar çiçeği yanaklı sevgili! Mum, senin için aşk sarhoşu olmasa hararetlenip gece meclisde sarık yakmazdı.]
2. lisān: nişān M. [Mum, kendini Allah'tan uzaklaştıran her konuşmayı sonlandırarak oyulmuş bedenini nurların doğuş yeri yaptı.]
3. sīmīn ile: resmīn-ile M. [Mum, meclis bahçesinde muradına eren bir fidan gibi, beyaz meyvesi ile altın çiçek gösterir.]
4. [Mumu gece aşk ateşi ile yanan Malik Bin Dinar ve gündüz aşk yüzünden idam olan Mansur sanasın.]
5. [Ey Nevʿî! O nar çiçeği yanaklı sevgili, gündüz mum yakıp (da) bir an olsun zayıf ve güçsüz aşığı bulmasın.]

141.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Muẕāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Gelse ʿaceb mi lāle vü gülden baña ferāġ
   Her māh-çihre mihri ile sīne dāġ dāġ
2. Zencīr-i sīm olursa eger cūy-ı sebze-zār
   Ṭutmaz beni o zülf-i semensüz çemende bāġ
3. Gül gibi būy-ı luṭfuñı aġyāra ʿām idüp
   Virme efendi luṭf ile ḫār ü ḫase dimāġ
4. Ṣūfī semāʿ u ẕikr-ile rüʾyā degül müfīd
   Çün yoḳ ḥabāb u cām gibi sende göz ḳulaġ
5. Tīġ-i melāḥat oldı ruḫ-ı yār **Nevʿi**yā
   Zülf-i siyāhı ṭutdı o tīġ üzre resm-i zāġ

---

141. 214ᵇ, (ND, G. 214).

1. [Sine, her ay yüzlünün aşkı ile yaralarla dolduğundan, bana lale ve gülden serin rüzgar gelse şaşılır mı?]
2. olursa: olur M. /sebze-zār: sebze-dār M. [O yasemin saçlı (sevgili) olmadan, sebze bahçesinin ırmağı gümüş zincir olsa da beni çimenlikte tutamaz.]
3. ʿām: tām M. // luṭf ile: luṭfla M. [Ey sevgili! Gül gibi hoş kokununu yabancılara bağışlayıp iyilik olsun diye çalı çırpıya zevk verme.]
4. [Ey sufi! Sende kabarcık ve kadeh gibi göz ve kulak olmadığından, sema ve zikr ile hayalin faydası (da) yok.]
5. [Ey Nevʿî! Sevgilinin yanağı güzellik kılıcı oldu. O yanağının üstünde karga şeklinde siyah zülüf yer tuttu.]

142.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Yaraşdı sāʿid-i yāre sevād-ı noḳṭa-i dāġ
Şu ṭıfla döndi ki besler ḳolında beççe-i zāġ

2. Ḳolında dāġların ḥalḳa ḥalḳa zeyn itdi
Şikār-ı murġ-ı dil-i ehl-i ʿaşḳa ḳurdı duzaġ

3. O dāġ-ı sürḫ ile cānā o sāʿid-i billūr
Baṣīret ehline besdür cihānda çeşm ü çerāġ

4. Derūna nār-ı firāḳuñla urduġum dāġum
Ecel peyāmına rūz-ı ġamuñda ṭutdı ḳulaġ

5. Ne aṣṣı **Nevʿī** ya ölmiş ya ṣaġ imiş çün kim
Ḥayāt-ı laʿlüñe ḥasret şarāb-ı nāba yasaġ

---

142. 214[b], (ND, G. 213).

1. [Sevgilinin koluna siyah noktaya benzeyen yara yakıştı; sanki kolunda karga yavrusu besleyen çocuğa döndü.]

2. [(O sevgili,) kolundaki yaraları halka halka süsleyerek aşk ehlinin gönül kuşunu avlamak için tuzak kurdu.]

3. çeşm ü çerāġ: çeşm çerāġ M. [Ey can! Basiret ehline dünyada göz olarak billur kolu ve kandil olarak kırmızı yaraları yeter.]

4. dāġum: dāġ M. [Gönlüme ayrılık ateşinle dağladığım yaram, gam gününde ölüm haberine kulak verdi.]
   Kerāmet ehli iseñ sātirü'l-ʿuyūb ol kim
   Cihānda penbe-i dāġum gibi yüzüñ ola āġ [ND, G. 213 5.beyit.]
   [Keramet ehliysen kusurları ört ki yüzünün rengi, dünyada
   yaranın üstündeki pamuklar gibi beyaz olsun.]

5. ND, G. 213 6.beyit, ḥayāt: ʿiẕār M. [Saf şarap içmesi yasak olan Nevʿî senin hayat veren dudağına da hasret kalmışsa, onun ölmesinin ya da sağ olmasının bir faydası yoktur.]

143.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Naḳd-i vücūduñ eylese faḳr u fenā telef
   Sīmurġ-ı Ḳāf-ı himmet olup açma ġayra kef
2. Bu ḳāmet-i ḫamīdem ile dāġ-ı sīnemi
   Demsāz idince ʿaşḳuña çalışdı çeng ü def
3. Minnet Ḫüdā'ya geldi yitişdi bu ṭıfl-ı dil
   Mecnūn u Vāmıḳ olmadılar pīr-i nā-ḫalef
4. Ḫāṭır şikest iken olımaz naẓm dil-peẕīr
   Gevher mi ḥāṣıl idebilür bir ṣınuḳ ṣadef
5. Ḳaṣd eyle **Nevʿi**yā seg-i dildār-ile biliş
   İşitmedüñ mi *men ʿarefe'n-nefse ḳad ʿaref*

---

143. 214ᵇ, (ND, G. 216).

1. [Fakirlik ve yokluk, vücudunun sermayesini ziyan etse (de) himmet dağının Simurg'u olup başkasına avuç açma.]
2. [Çeng ve def bu iki büklüm boyumla yaralı sinemi saz arkadaşı edinip, aşkının şarkısına çalıştılar.]
3. Mecnūn u Vāmıḳ: Mecnūn Vāmıḳ M. / pīr-i: besir M. [Çok şükür bu gönül çocuğu yetişti, büyüdü (ve de) Mecnun ve Vamık gibi hayırsız evlat olmadılar.]
4. [Gönül kırılmışken şiir gönül alamaz. (Nitekim) kırık bir sedef cevher meydana getirebilir mi?]
5. [Ey Nevʿî! Nefsini bilenin Rabbini bileceğini duymadın mı? (O halde) sevgilinin köpeği ile dostluğa niyetlen.]

144.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ṣıġmaz kitāb-ı ʿaḳla suʾal ü cevāb-ı ʿaşḳ
   Mümkün degül beyāna ḥisāb u kitāb-ı ʿaşḳ
2. Bir naġmesi ider bu ṭoḳuz perdeden güẕer
   Uymaz uṣūl-i muṭribe sāḳī rebāb-ı ʿaşḳ
3. Bāġ-ı cihānda ḫande mi eyler şu kimse kim
   Açmaya gönli ġoncasını āfitāb-ı ʿaşḳ
4. ʿArż itme ehl-i ʿaşḳa ṣalāḥ-ile rūy-ı zerd
   Reng-i riyāyı ṣūfī götürmez şarāb-ı ʿaşḳ
5. İnṣāf idince **Nevʿī**-i ser-geşte n'eylesün
   Ecrām-ı çarḫı raḳṣa ḳoyar ıżṭırāb-ı ʿaşḳ

---

144. 214ᵇ, (ND, G. 219).

1. [Aşkın sorusu ve cevabı aklın kitabına sığmadığı gibi aşkın hesabını ve kitabını da açıklamak mümkün değildir.]
2. [Ey saki! Aşk rebabının bir nağmesi dokuz perdeden geçtiği için çalgıcının ritmine uymaz.]
3. [Aşk güneşinin gönül goncasını açmadığı şu kimse dünya bahçesinde güler mi?]
4. ʿarż itme ehl-i ʿaşḳa ṣalāḥ-ile rūy-ı zerd: ṣūfī ṣalāḥ ile ʿarż itme rūy-ı zerd D. [Ey sufi! Sararmış, solgun yüzünü rahatlıkla gösterme; aşk şarabı, riyanın rengini temizlemez.]
5. ıżṭırāb: ıżṭırab M. [(Sevgili,) merhamet ettiğinde (buna) şaşıran Nevʿî ne yapsın? O zaman aşk ıztırabı bütün yıldızları dans ettirir.]

145.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. İrişdi ṣabr pāyāna tamām oldı şikībālıḳ
   Ayaġum aldı zencīr-i cünūn el virdi şeydālıḳ
2. Yeter aġlat yeter bülbüllerüñ ey verd-i ter āḫir
   Ne bizde böyle şeydālıḳ ḳalur ne sende raʿnālıḳ
3. Gel ey ʿāşıḳlıġuñ bilsem diyen keyfiyyet-i ḥālin
   Melāmet-kārlıḳ bed-nāmlıḳʿālemde rüsvālıḳ
4. Şikāf-ı sīneden pertev ṣalup ḳaṣr-ı dil ü cāna
   Senüñ şevḳ-ı cemālüñ ḳıldı mihr-i ʿālem-ārālıḳ
5. Ṭoḳunur çarḫına bir gün duḫānı āhumuñ **Nevʿī**
   Ṣanavber ḳadd-i yāre ṣatmasun gülşende bālālıḳ

---

145. 215[a], (ND, G. 224).

1. [Sabrımın tükenmesiyle sabırlı halim sonlandı. Aklımın başından gitmesiyle (de) delilik zinciri ayağıma takıldı.]
2. [Ey taze gül! Bülbülleri bu kadar ağlattığın yeter. Sonunda bizde divanelik, sende de güzellik kalmaz; (hepsi biter.)]
3. [Ey aşıklık halini bilmek isteyen kişi! Gel (gör ki); o, alemde ayıplanma, adının kötüye çıkması ve rezillik(ten başka bir şey değildir.)]
4. şevḳ: mihr M. [Senin güzel yüzünün parıltısı, yürek yarığından can ve gönül kasrına ışık salıp, alemi süsleyen (bir) güneşlik yaptı.]
5. ṭoḳunur: oḳunur M. / duḫānı: ø M. // ṣatmasun: ṣanmasun / bālālıḳ: zībālıḳ M. [Ey Nevʿî! Ahımın dumanı bir gün gökyüzüne dokunur. Sanavber gül bahçesinde sevgilinin boyuna (karşı) yücelik iddiasında bulunmasın.]

146.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ṣanma Şīrīn'üñ dilā Ferhād'a ʿadl u dādı yoḳ
N'eylesün dād itmege Ferhād'uñ istiʿdādı yoḳ

2. Ḳanda bir Yusuf-cemāl olsa esīr-i māl ü cāh
Bāġda biñ serv var ammā ki bir āzādı yoḳ

3. ʿIyş-ı dünyā göz yumup açmışça gelmez āh kim
Ḳaṣr-ı ʿömrüñ bir ḥabāb-ı mey ḳadar bünyādı yoḳ

4. Ḥalḳa-i mīm-i ʿadem ṣandum kemer bendin görüp
Aġzını ṣordum gülüp nāz-ile didi adı yoḳ

5. Niʿmet-i dünyāya meftūn olmaduḳ yoḳdur velī
Nevʿiyā çoḳ böyle ḥayrān olmanuñ hīç dadı yoḳ

---

146. 215[a], (ND, G. 220).

1. [Ey gönül! Şirin'in Ferhad'a (karşı) adaleti yok sanma Ferhad'ın şikayet etmeye gücü yok (zavallı) ne yapsın?]
2. [Nerede bir Yusuf yüzlü mal ve mevkinin esiri olsa, bahçede azadı olmayan bin serviye benzer.]
3. ḳadar: gibi M. [Ömür sarayının, bir şarabın hava kabarcığı kadar temeli olmadığından; dünya eğlencesi (de) göz yumup açmış kadar gözümüzde büyümez.]
4. [Kemer bağını görünce yokluk miminin halkası sandım; ağzını sorunca nazla gülüp "Adı yok." dedi.]
5. [Ey Nevʿî! Dünya nimetine hayran olmayan (kimse) yoktur ama çok fazla hayran olmanın (da) hiç tadı yoktur.]

147.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteṣ + – + – / + + + – – / + – + – / + + –

1. Ḥużūra gelse o māh elde sīm-i vāfir yoḳ
Eger ki ġaybet iderse ḥużūr-ı ḫāṭır yoḳ

2. Yol azdı Ḳays-ile Ferhad deşt ü kūha düşüp
Ṭarīḳ-i ʿaşḳı bilür bunda bir misāfir yoḳ

3. Dehān-ı teng ile fi'l-cümle ġonca idi şebīh
Ṣayılmasaydı eger kim ʿadedde nādir yoḳ

4. Cemālüñ āyīnesinde göründi ṭūṭī-i ḫaṭ
Muḳābilinde daḫı güft ü gūya ḳādir yoḳ

5. Şarāb-ı naẓmı içre ẓarf-ı ḥarf ile **Neʿvī**
Ḥarīf olur aña devr içre şimdi şāʿir yoḳ

---

147. 215[a], (ND, G. 232).

1. eger ki: egerçe M. [O ay yüzlü güzel, huzura gelse elde fazla gümüş yok; eğer meydanda görünmezse (de) gönülde huzur yok.]
2. deşt: veşt M. [Kays ile Ferhad çöle ve dağa düşüp doğru yoldan çıktı; burda aşk yolunu bilen bir yolcu yok.]
3. ʿadedde: ʿadūde M. [Sonuçta o dar ağzıyla goncaya benzediğinden sayıca az olan şeyi saymaya ne gerek var.]
4. muḳābilinde: muḳābilüñde M. [Yüzünün aynasında papağan renkli ayva tüyü göründüğünden beri dedikodu yapmaya gücü yetmez.]
5. ḥarf ile: ø M. [Şiir şarabının içinde söz mektubu ile bu devirde Nev'î'ye meslektaş olacak şair yok.]

148.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Sīnemi çāk eyleyüp dāġ-ı dil-i şeydāya baḳ
Nā-resīde ṭıfl iken başındaki sevdāya baḳ

2. Vāḳıf ol keyfiyyet-i ḥāline ser-gerdānlaruñ
Ḫalḳa-i bezm içre sāḳī zevraḳ-ı ṣahbāya baḳ

3. ʿĀlem-i bālā temāşāsın ḳo zāhid gel berü
Mekteb-i faḳr içre ders-i ʿalleme'l-esmāya baḳ

4. Ḫaṭṭ-ı laʿl-i yārda şol ḥāl-i fettānı gözet
Daḫı ṭıfl-ı şīr iken destinde müşkīn yaya baḳ

5. **Nevʿi**yā ser-menzil-i maḳṣūda isterseñ vuṣūl
Serv-veş aʿlā gözetme ṣu gibi ednāya baḳ

---

148. 215[a], (ND, G. 221).

1. [Sinemi parçalayan deliye dönmüş gönlün ateşine bak; daha olgunlaşmamış bir çocukken başındaki sevdaya bak.]
2. [Ey saki! Perişan kimselerin halini anlamak için meclis halkasındaki şarap kayığına bak.]
3. [Ey zahid! Gökyüzünü seyretmeyi bırak, buraya gel. Fakirlik okulunda isimleri öğreten derse bak.]
4. ḫaṭṭ: ḫadd M. / gözet: görüp M. [Sevgilinin çevresindeki ayva tüyünde şu fitne halini gör; daha süt çocuğuyken elindeki siyah yayı gör.]
5. gözetme: görinme M. / ednāya: ednāba M. [Ey Nevʿî! Arzulamak istediğin şeye ulaşmak istersen, servi gibi yukarıya bakma; su gibi aşağıya bak.]

149.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Ḳaşuña ser-fikende bende olsa māh-ı nev lāyıḳ
Olur şehrī güzel her ay idinse bir iki ʿāşıḳ

2. Nice ʿarż ideyin mihr-ile māha sīnemüñ dāġın
Elinden gerdişüñ anlar daḫı benden beter yanıḳ

3. Bu devrüñ inkisārın çekmemiş yoḳ kimse ʿālemde
Ṭaġılmış bezm-i encüm sāġarı māh-ı nevüñ fātıḳ

4. Gice ḫālüñle zülfüñ fitneden baḥṣ itdiler ḫaylī
O fenni bilmede ammā ki çıḳdı kākülüñ fāʾiḳ

5. Metāʿ-ı dil uġurlanmışdı gīsūlardan uç virdi
ʿAcebdür ḳanda olsa yüz ḳaralıġın çeker ṣarıḳ

6. Yüzin gülşende gül gördükçe çāk itmiş girībānın
Dimişler **Nevʿi**yā ġonca-dehenler bu ḳatı açıḳ

---

149. 215[a], (ND, G. 218).

1. güzel: gözi M. [Hilal senin kaşın için başını eğen bir köle olsa bu ona yaraşır. (O) şehirli güzel her ay bir iki aşık edinse olur.]
2. nice: niçe M. /dāġın: dāġı M. // yanıḳ: lāyıḳ M. [Sinemdeki yarayı Güneş ile Ay'a nasıl anlatayım? Feleğin yüzünden onlar bile benden yanık.]
3. çekmemiş: güzelmiş M. [Alemde bu devrin bedduasını çekmeyen kimse yok; (öyle ki) hilalin kadehi kırmasıyla yıldız kümesi (bile) dağılmış.]
4. fāʾiḳ: fāyiḳ M. [Gece senin beninle zülfünün kargaşasından çokca bahsettiler, ama senin kakülün o ilmi bilmede üstün çıktı.]
5. uç: uc M. [Yüz karanlığının sebebi olan sarığın aşağısından sarkan saçlar sebebiyle gönül malı çalındı.]
6. [Ey Nevʿî! Gül, gülbahçesinde (sevgilinin) yüzünü görünce "Bu gonca ağızlı güzeller çok açık." deyip yakasını yırtıp (yapraklarını açmış.)]

150.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Göñül şarāb özenür seyr-i lāle-zār olıcaḳ
   Bedende cūşa gelür ḳan dem-i bahār olıcaḳ
2. Ġamuñ girihlerini jāle dişler-ile çözer
   Seḥerde ġonca-ṣıfat cām-ı ḫoş-güvār olıcaḳ
3. Añar zamān-ı ṣabāvet ṣafāların pīrān
   Çemende şāh-ı güle ġoncalar süvār olıcaḳ
4. Bahār vaḳti ile cemʿ oluñ ki revnaḳı yoḳ
   Gülüñ varaḳları gülşende tārumār olıcaḳ
5. Zamāne gülşeninüñ güllerin baña ṣatmaḳ
   Ki füls-i aḥmere degmez yanında ḫār olıcaḳ
6. Ḫoş idi ʿālemi seyr eylemek bu dem **Nevʿī**
   Yanuñda āyīne-veş yār-i gül-ʿiẕār olıcaḳ

---

150. 215ᵇ, (ND, G. 226).

1. [Bahar mevsiminde kanın bedende coşmasıyla gönül lale bahçesinde gezinirken şaraba heveslenir.]
2. [Jale seherde gonca gibi lezzetli bir şaraba dönüşünce sıkıntının düğümlerini dişler ile çözer.]
3. [Goncalar çimenlikte gülün şahına binince yaşlılar çocukluk zamanının eğlencelerini hatırlarlar.]
4. bahār: bahāra D. [Bahar vakti gelince toplanın; yoksa, göz alıcı parlaklığını kaybeden gülün yaprakları gülbahçesinde perişan olacak.]
5. ṣatmaḳ: ṣatmañ D. [Zamanın gülbahçesinin güllerinin yanında dikenleri olursa, (onları) bakır paraya bile satmaya değmez.]
6. [Ey Nevʿî! Bu zamanda yanında ayna gibi parlayan gül yanaklı bir sevgili olunca alemi gezmek hoştur.]

151.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Cām-ı ġam nūş itmede bir yār-ı maḥrem bulmaduḳ
Biz bu devrüñ sāġar-ı mihrinde ʿālem bulmaduḳ

2. Çoḳ perī̄-ṣūret melek-sīret temāşā eyledük
İçlerinde lī̄k ādam gibi ādem bulmaduḳ

3. Ḳalb-i meyyālüm gibi pergār-ı ʿālem münḳalib
Noḳṭa-veş ṣābit-ḳadem bir yār-ı hemdem bulmaduḳ

4. Muttaṣıl eksilmede bezm-i sürūruñ neşʾesi
Lī̄k cām-ı miḥnetüñ keyfiyyetin kem bulmaduḳ

5. Tāb-ı ḫūrşīd-i cefā āfāḳı ṭutmış **Nevʿ**iyā
Sāyesine varacaḳ bir naḫl-i ḫurrem bulmaduḳ

---

151. 215ᵇ, (ND, G. 223).

1. devrüñ: devrān M. [Biz gam şarabını (birlikte) içmek için, samimi bir dost (ve) bu zamanın güneş gibi güzel sakisinde zevk ve safa bulamadık.]
2. [Çok peri yüzlü melek görünüşlü (insan) seyrettik; fakat içlerinde adam gibi insan bulamadık.]
3. [Eğri kalbim gibi alemin pergeli başka bir şekle dönüşmüş; nokta gibi sözünden dönmeyen samimi bir dost bulamadık.]
4. [Mutluluk meclisinin neşesi devamlı azalırken; sıkıntı şarabı azalmaz.]
5. ṭutmış: ṭutmaḳ M. [Ey Nevʿî! Cefa güneşinin parlaklığı her tarafı sarmışken gölgesine sığınılacak gönül açıcı bir fidan bulamadık.]

152.

Müfteʿilün mefāʿilün müfteʿilün mefāʿilün

Recez – + + – /+ – +– / – ++ – /+ – +–

1. Ḫāne-i tende ṭıfl-ı dil eglenemez ḳarārı yoḳ
Kūyuñe ʿāşıḳ oynına ʿazm ider iḫtiyārı yoḳ

2. Yār-ile aradan götür nisbet-i ḳurb u buʿdı gel
Eyle ṭaleb şu vaṣlı kim hicr-ile intiẓārı yoḳ

3. Deşt-i cünūnda yilmesün itmege ol ġazāli ṣayd
ʿAşḳ kemānını şu kim çekmege iḳtidārı yoḳ

4. Āḫir olınca ḥüsn-i yār vuṣlatı el virür velī
Faṣl-ı ḫazānda görinen düşlerüñ iʿtibārı yoḳ

5. Kimse mi ḳaldı **Nevʿ**i**y**ā ʿaşḳı ile ḥabāb-veş
Kelle-i ber-hevā ile dīde-i ābdārı yoḳ

---

152. 215[b], (ND, G. 225).

1. oynına: eri olan M. [Beden evinde huzuru olmadığı için eğlenmeyen gönül çocuğu, senin mahallende aşıklık oynunu oynamak ister ama (ona da) gücü yetmez.]
2. [Sevgili ile yakınlık ve uzaklık bağını aradan kaldır, gel. Ayrılık ile beklemek zor olduğundan şu kavuşmayı iste.]
3. [O kimsenin aşk kemanını çekmeye gücü olmadığından delilik çölünde o ceylanı avlamak için (boş yere) aceleyle koşmasın.]
4. vuṣlatı: vuṣlata M. / velī: deli M. [Sevgilinin güzelliği sona erince vuslatı (da) gerçekleşir ama sonbaharda görünen düşlerin önemi yoktur.]
5. [(Aşığın) havaya uçmuş kellesi ile (sevgilinin) keskin hançer gibi göz(leri) olmadığından; (sevgilinin) aşkı ile hava kabarcığına dönen kimse (de) kalmadı.]

153.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Muẕāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Tāc ü ridāya mürşid-i ʿaşḳuñ rıżāsı yoḳ
ʿAşḳ ehlinüñ ḥicāb-ı riyādan ṣafāsı yoḳ

2. Geysüñ gerekse câme-i aṭlaṣ gerek pelās
Ey hˇāce saña ʿaşḳ erinüñ iltibāsı yoḳ

3. Germābe-i maḥabbetümüzdür ḳıbāb-ı çarḫ
ʿUryānlaruz ki tāc u ḳabā iḳtiżāsı yoḳ

4. ʿĀlem ġarīḳ-i ḥayret ü dil ġarḳa-i şühūd
Bu baḥr-i keşretüñ bize bir āşināsı yoḳ

5. Ṣanmañ lisān-ı ḳāle gelür leẕẕet-i fenā
Bir maʿnī-i ġarībdür anuñ edāsı yoḳ

6. **Nevʿī** diler ki nefy ile iṣbātdan geçüp
Bir āleme irişe ki ġayr u sivāsı yoḳ

---

153. 215ᵇ, (ND, G. 231).

1. [Aşk mürşidinin hırka ve taca rızası olmadığı gibi aşk ehlinin (de bu) riya örtüsünde huzuru yok.]
2. geysüñ: geysün D. [Ey hoca! Gerek ipekten gerekse (de) kalın yünden elbise giysen de; aşk yiğidinin senden şüphesi yoktur.]
3. [Gökyüzünün kubbeleri muhabbetimizin hamamı olduğundan hırka ve taca ihtiyacı olmayan çıplaklarız.]
4. [Alem hayret makamına dalmış, gönül ise mana alemini seyretmeye dalmış. Bu çokluk denizinin bize bir yakınlığı yok.]
5. [Yokluk lezzetinin dile geldiğini sanmayın; onun garip bir manası vardır ve telaffuzu yoktur.]
6. [Nevʿî inkar ile delilden geçip, Allah'tan başka hiçbir şeyin olmadığı bir aleme ulaşmak ister.]

154.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Açılmış penbeden güller ser-ā-ser cismi dāġ ancaḳ
   Biḥamdi'llah ġamuñla ʿāşıḳa dāġ üstü bāġ ancaḳ
2. Ḳaşın çīn eylemiş dilber ġażabdan būse luṭf itmez
   Meger māh-ı ṣıyām olmış mey-i nāba yasaġ ancaḳ
3. Sarāy-ı ẕevḳ u şādīye ʿurūc itdüm içüp bir cām
   Hemān bu ḳaṣr-ı şevḳuñ nerdübānı bir ayaġ ancaḳ
4. Ne gülden baḫş olur sūziş ne bülbülden ḳopar nāliş
   Bu bāġuñ naġme-sāzı şimdi hep zāġ ü kelāġ ancaḳ
5. Ten-i **Nevʿī** dıraḫt-ı sebze-zār-ı derd u miḥnetdür
   Elifler naʿller üstinde dal-ile budaġ ancaḳ

---

154. 215[b], (ND, G. 227).

1. [Baştan başa yarayla dolu vücutta açılmış pembe güller, şükürler olsun ki senin için gamlanan aşığa yaranın üstündeki bahçe gibidir.]
2. [Sevgili öfkeden kaşlarını çatmış, öpücük vermez. Meğer Ramazan ayı gelmiş, nihayet şarap yasaklanmış.]
3. 1.çeviri: [Bir kadeh içip hızlıca zevk ve mutluluk sarayına yükseldim. Bu sevinç sarayının merdiveni yalnızca bir basamaklıdır.]
   2.çeviri: [Bir kadeh içip hızlıca zevk ve mutluluk sarayına yükseldim. Bu sevinç sarayının merdiveni yalnızca bir kadehliktir.]
4. [Gülden ıztırap gelmediği gibi bülbülden de inilti kopmaz. Şimdi bu bahçenin şarkı söyleyenleri hep karga ve kuzgundur.]
5. [Nev'î'nin vücudu dert ve sıkıntı bahçesinin ağacıdır. Vücudundaki elif ve nal (şeklindeki dövmeleri o ağacın) dalı budağıdır.]

155.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Gönül ister yine ʿaşḳ ile bī-ṣabr u sükūn olmaḳ
Ḳoyup üslūb-ı ʿaḳlı tābiʿ-i ṭavr-ı cünūn olmaḳ

2. Bu bāġuñ āb u ḫāki reng ü būyı çünki hep birdür
Nedendür zerd olup ʿāşıḳ güzeller lāle-gūn olmaḳ

3. Mürekkebden ḳalemden āyīne ṣūret-peẕīr olmaz
Müfīd olmaz cünūn ehline merd-i ẕū-fünūn olmaḳ

4. Ḫam olsam ʿaşḳ elinden ġam degüldür nitekim ḫātem
Velī müşkil belādur zīr-dest-i dehr-i dūn olmaḳ

5. Ezelden pīşem olmış eskiden endīşem ey **Nevʿī**
Gönülde tāze dāġ ile gözümüñ yaşı ḫūn olmaḳ

---

155. 216[a], (ND, G. 230).

1. [Gönül yine aşk heyecanıyla sabırsız ve kıpır kıpır olmak ister. Aklın yolunu terk edip deli olmak ister.]
2. [Bu bahçenin su ve toprağı, rengi ve kokusu hep aynı olduğundan neden aşık sararıp, güzeller lale gibi kırmızı renkli olurlar.]
3. [Ayna mürekkep ile kalem aracılığıyla şekillenmediği gibi deli kısmına (da) ilim sahibi olmanın faydası yoktur.]
4. [Aşk elinden olgunlaşmasam sıkıntı değil, fakat nitekim alçak dünyanın elinin altındaki yüzük olmak zor beladır.]
5. [Ey Nev'î! Gönüldeki taze yarayla gözümün yaşının kanlanması, eskiden kaygım ve yaratıldığımdan beri mesleğim olmuş.]

156.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün
Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Yüzüñ döndürme bizden ey felek senden recāmuz yoḳ
Keder bulduḳ senüñ ʿıyşüñde nūşuñdan ṣafāmuz yoḳ

2. Göñül bu baḥr-i keşretden geçüp ʿazm-i kenār it kim
Bu yirlerde bizüm yād idecek bir āşināmuz yoḳ

3. Yidük esrār-ı ʿaşḳı ḫ̆ān-ı vaṣluñ mübtelāsıyuz
Anuñ-çün niʿmet-i dünyāya hergiz iştihāmuz yoḳ

4. Elümden cām düşmez ayaġum meyḫāneden çıḳmaz
Bizüm bu ṣanʿat-ı zühd ü riyāda dest ü pāmuz yoḳ

5. Elüñ öpüp ḳolın boynuña ṣalmaḳ şāh destūruñ
Ḳatı çoḳdur bu deñlü şīveye cānā rıżāmuz yoḳ

6. Cihān pür-āteş-i sūzān olursa ġam degül **Nevʿī**
İçinde āteş-i efrūz olmaġa bir būriyāmuz yoḳ

---

156. 216[a], (ND, G. 229).

1. nūşuñdan: nūşuñda M. [Ey felek! Senden ümidimiz yok (ama yine de) bizden yüz çevirme. Senin eğlence meclisinde neşemiz yok; keder bulduk.]
2. [Ey gönül! Bu varlık denizinden vazgeçip sahile yönel, çünkü buralarda bizim hatırlanacak tanıdık bir kimsemiz yok.]
3. mübtelāsıyuz: imtilāsıyuz D. [Vuslat sofrasının aşk sırlarını yedik, (onun) mübtelası olduğumuz için dünya nimetini asla arzulamayız.]
4. ṣanʿat: ṣıfat M. [Elimden kadeh düşmez; ayağım meyhaneden çıkmaz. Bizim bu takva ve riya hünerinde el ve ayağımız yoktur.]
5. destūruñ: destūrı M. [Ey şah! Senin emrin elini öpüp kolumuzu boynuna salmaktır. Bu kadar nazlanmak bize çoktur; buna da rızamız yoktur.]
6. [Ey Nev'î! Dünya yakıcı ateşle dolarsa üzülme; içinde ateşi alevlendiren bir hasırımız yoktur.]

157.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Ḳana döndürdi emüp laʿl-i lebin cānānuñ
Ṣora ṣora ḳızılı çıḳdı mey-i ḥamrānuñ

2. Zāhidā cām-ı meyüñ ḳaṭresini nūş itseñ
Elüñe almaz idüñ sübḥasını mercānuñ

3. Muttaṣıl ṣūfī dilinden ḳomaz illāyı meger
O da meftūnıdur ol dilber-i müsteṯnānuñ

4. Elde sīm olmayıcaḳ vuṣlata imkān olmaz
Eyleseñ ḫūblara minnetini dünyānuñ

5. **Nevʿi**yā geñ yaḳadan sīneye vüsʿat yoġ ise
Gül gibi dāmenin elden ḳoma istiġnānuñ

---

157. 216[a], (ND, G. 272).

1. [(Aşık) sevgilinin lal gibi kırmızı dudağını emip kan rengine döndürdü; (sanki) eme eme kırmızı şarabın kızıllığı (dudağına) çıktı.]
2. zāhidā: zahidā M. [Ey zahid! Şarap kadehinin (bir) damlasını içsen; mercan tesbihini eline almazdın.]
3. [Dilinden sürekli zikri bırakmayan sufi (bile), meğer o eşi benzeri olmayan sevgilinin tutkunudur.]
4. [Güzellere dünya kadar yalvarsan da elde gümüş olmayınca (onlara) kavuşmanın imkansız olmaz.]
5. geñ: gin M. / yoġ ise: yoġsa M. [Ey Nevʿî! Sineye geniş yakadan ferahlık gelmiyorsa; gül gibi gönül tokluğu eteğini elden bırakma.]

158.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Başı irişdi göge rifʿat-ile her dūnuñ
Ḥaḳ budur kim ḳatı alçaḳlığı var gerdūnuñ

2. Ola mı bu ten-i ḫākiye gele tīr-i nigār
Atduġı yire düşer mi o kemān-ebrūnuñ

3. Yüzüme pāy-ı següñ naḳşı n'ola virse şeref
Sikke-dār olsa olur ḳadri füzūn altunuñ

4. Gözlerüñ bu dil-i dīvāneye meyl itmedi hīç
Var iken ülfeti āhūlar-ile Mecnūn'uñ

5. **Nevʿi**yā laʿl-i lebinden utanup derledi ḳan
Degül āvāreler üstinde mey-i gül-gūnuñ

---

158. 216[a], (ND, G. 233).

1. [Her alçağın başının göğe erdiği (bu) dünyanın alçaklığının çok olduğu doğrudur.]
2. [Bu topraktan yaratılan tene sevgilinin oku gelir mi? O keman kaşlının attığı hiç yere düşer mi?]
3. virse: dirse M. // sikke-dār: sikke-vār M. [Yüzüme senin köpeğinin ayağının izi şeref verse ne var? Altının üzeri para gibi nakışlı olsa kıymeti artar.]
4. [Mecnun ahularla dostken senin gözlerin bu deli gönle hiç ilgi göstermedi.]
5. derledi: dildārı M. [Ey Nevʿî! Perişan aşıkların üstündeki senin gül renkli şarabın değildir. (Onlar sevgilinin) kırmızı dudağından utanıp kan terlemektedirler.]

159.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Göreli rūyuñı ṣūretleri bütḫānelerüñ
   Oldılar cümle senüñ yazılu dīvānelerüñ
2. Şöyle mest itdi senüñ cām-ı lebüñ anları kim
   Yürüdükçe dolaşur ayaġı peymānelerüñ
3. Girih-i zülfüñ açup eyleme āşüfte bizi
   Çözicek müşkil olur bendini dīvānelerüñ
4. Lebüñāzürde olup ābile peydā itmiş
   Sāḳiyā gözleri degmiş gibi mestānelerüñ
5. ʿÖmri her birisinüñ geçdi belā-keşlik ile
   Nevʿiyā zülfi girince eline şānelerüñ

---

159. 216ᵇ, (ND, G. 242).

1. [Tapınakların resimleri senin yüzünü görünce hepsi senin yazılmış aşıkların oldular.]
2. itdi: idi D. / anları: illeri M. // dolaşur: ṭolaşur D. [Senin dudağının kadehi onları öyle sarhoş etti ki yürüdükçe (elindeki) kadehlerin ayağı (sarhoşlar) gibi birbirine dolaşır.]
3. [Ey sevgili! Saçının kıvrımlarını açıp bizi perişan etme; zira, delilerin bağını çözünce (işler) zorlaşır.]
   (3. beyit şöyle kaydedilmiştir.)
   Ṣāʾim-i hicr olanuñ nice açılsun gönli
   İşlemez bābı meh-i rūzede meyḫānelerüñ (D.)
   [Ayrılık orucu tutanın gönlü nasıl açılsın; ramazanda meyhanelerin kapısı açılmaz.]
4. Lebüñ āzürde olup ābile peydā itmiş: Sāḳiyā cām-ı lebüñ āhla bīdār itmiş M. // sāḳiyā: hīç degül M. [Ey saki! Sarhoşların gözleri değmiş gibi dudağın incinip üstünde su kabarcığı ortaya çıkmış.]
5. belā-keşlik ile: belā-keşlikle M. [Ey Nevʿî! Tarakların eline onun zülfü girince her birinin ömri sıkıntıyla geçti.]

160.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Cārūb-ı der-i ḫāne-i ḫammār olabilsek
   Ṭuysaḳ ḳapuyı vāḳıf-ı esrār olabilsek
2. Bir ḳatlu ḳapu açılup elbette gelür zār
   Biz nerd-i maḥabbetde hemān zār olabilsek
3. Ṣūfī ruḫ-ı zerd-ile viṣāle yitişilmez
   Bir ḥālet idüp mālik-i dīnār olabilsek
4. Derd olsa devā bulmaġa saʿy itmek olurdı
   Tīmār olunurduḳ hele bīmār olabilsek
5. **Nevʿī** bile ṣalınmaġa gülzār-ı cihānda
   Bir serv-i ḫırāmāna hevā-dār olabilsek

---

160. 216ᵇ, (ND, G. 258).

1. ṭuysaḳ: duyaḳ M. [Şarap satan kimsenin evinin kapısında süpürge olabilsek, kapıyı dinleyip sırları öğrenebilsek.]
   Hep cümle cihān maẓhar-ı envār-ı tecellī
   Cān gözin açup ʿāşıḳ-ı dīdār olabilsek [ND, G. 258 2.beyit.]
   [Basiret gözünü açıp sevgiliye aşık olabilsek bütün cihanın, nurların tecelli ettiği yer (olduğunu anlarız.)]
2. ND, G. 258 3.beyit, [Ey Nevʿî! Biz muhabbet tavlasında aynı zar gibi olabilirsek bir gün kapalı kapılar açılıp elbette bizim de şansımız döner.]
3. ND, G. 258 4.beyit, yitişilmez: irişilmez. M. [Ey sufi! Bir plan yapıp para sahibi olmak lazım, (yoksa) bu sarı yüzle (yare) kavuşulmaz, bir iş yapıp para sahibi olabilsek.]
4. ND, G. 258 5.beyit, bulmaġa: itmege M. [Dert olsa devasını bulmak için gayret ederdik; özellikle de hasta olabilsek tedavi edilirdik.]
5. ND, G. 258 6.beyit, [Nevʿî ile cihanın gül bahçesinde salınmak için bir servi boyluya sevgili olabilsek.]

161.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Zülfüñ altında ḫaṭuñ gördi raḳīb-i şūmuñ
   Gözinüñ nūrı gice ġālib olurmış būmuñ
2. Bezm-i rūyuñda lebüñden içilür göz göre cām
   Ne açuḳ-meşreb olur ḫalḳı diyār-ı Rūm'uñ
3. Zeyn iden meşhed-i Ferhād'ı degüldür lāle
   Ḳomamış yirde Ḫüdā ḳanını ol maẓlūmuñ
4. Yoḳ marīż-i ġama mey gibi cevāb-ı şāfī
   Meded ey pīr-i muġān mesʾele ḫod maʿlūmuñ
5. Ṭıfl-ı eşkin ġam-ile yirlere çaldı **Nevʿī**
   Ḳana ġarḳ itdi yazuḳ cismini bir maʿṣūmuñ

---

161. 216ᵇ, (ND, G. 254).

1. [Senin o uğursuz rakibin, saçının altında ayva tüyünü gördü. (Nitekim) baykuşun gözündeki ışık gece baskın olur/artar.]
2. [Yanağının meclisinde göz göre göre dudağından şarap içilir, gör. Rum diyarının halkı ne rahat davranır.]
3. [Ferhad'ın gömülü olduğu yeri süsleyen lale değildir; Allah o mazlumun kanını yerde bırakmamış.]
4. mey: ø M. // meded: ṣorma M. [Ey yaşlı meyhaneci! Keder hastalığının şarap gibi şifalı cevabı yok. Gerçi mesele senin de malumundur yardım et.]
5. [Nevʿî, çocuğa benzeyen gözyaşlarını üzüntüyle yere attı ve yazık ki bir masumun bedenini kana boğdu.]

162.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Esīriyüz bir elif-ḳad ḳaşı kemān olanuñ
   Zamānede ḳulıyuz çihresinde ān olanuñ
2. Görince ġamzesini Yūsuf'uñ ciger delinür
   Dili cerāḥat olur dilberi sinān olanuñ
3. Eline ḳonsa yaraşur hemīşe bir şehbāz
   Ḳolında dāġları şekl-i āşiyān olanuñ
4. Seni ḳuçan nice dil-dādeñ olmasun cānā
   Dilinde şefḳat olur sīnesinde cān olanuñ
5. Ne ḳīl-ü-ḳāl ide **Nevʿī** ki bellüdür ḥāli
   Göñülde fikr-i ġam-ı ʿaşḳ-ı mū-miyān olanuñ

---

162. 216ᵇ, (ND, G. 255).

1. [Bir elif boylu, kaşı keman olanın esiriyiz. Bu zamanda yüzünde güzellik olanın kuluyuz.]
2. [Yusuf'un yan bakışını görünce nasıl ciğer delinirse sevgilisi ok olanın da gönlü yarayla dolar.]
3. [Kolundaki yaraları yuva şeklinde olanın eline, bir doğan kuşu konsa daima yakışır.]
4. [Ey can! Yüreğinde can olanın dilinde şefkat olacağı için sana sarılan (da) nasıl aşık olmasın?]
5. göñülde: dilinde D. / fikr-i : fikri M. [Gönülde karınca gibi ince belli (sevgili)nin aşk derdi olanın hali ortadadır. Nevʿî, nasıl dedikodu etsin?]

163.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

1. Ḳad ḳıyāmetdür ʿalāmetdür ġaṭuñ
   Müddeʿā-yı ḥüsne ḥüccetdür ġaṭuñ
2. Lenger olmış aña caʿd-ı sünbülüñ
   Zevraḳ-ı baḫr-i leṭāfetdür ġaṭuñ
3. Ḳāmetüñ ṭūbā-yı firdevs-i cemāl
   Var-ise ṭāvūs-ı cennetdür ġaṭuñ
4. Yā nihāl-i serve ḳonmış fi'l-meṣel
   Ṭūṭī-yi Mıṣr-ı melāḥatdur ġaṭuñ
5. **Nevʿī**-yi meftūna şāh-ı ʿaşḳdan
   Nāme-i mihr ü maḥabbetdür ġaṭuñ

---

163. 216ᵇ, (ND, G. 245).

1. [Boy afetdir; ayva tüyün işarettir. Ayva tüyün güzellik iddiasına delildir.]
2. leṭāfetdür: leṭāfetde M. [Senin ayva tüyün güzellik denizinin kayığıdır; (bu) büyüleyici sünbül gibi saçın da ona zincir olmuştur.]
3. Ḳāmetüñ ṭūbā-yı firdevs-i cemāl: Ḳāmetüñ firdevs-i ḥamlubā-yı cemāl M. [Boyun güzellik cennetinin tubası, öyle görünüyor ki ayva tüyün de parlak, renkli bir tavus kuşudur.]
4. mıṣr: müfessir M. [Ayva tüyün sanki servi ağacının üzerine konmuş güzellik ülkesinin papağanıdır.]
5. [Senin ayva tüyün, aşk padişahından (ona) hayran olmuş Nev'î'ye sevgi ve aşkın mektubudur.]

164.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ṣayd-ı kemend-i zülfüñ olup bī-nevālaruñ
   Cānlar virür belālaruña mübtelālaruñ
2. Bünyād-ı ʿālemüñ ṭaşı ṭaş üzre ḳonmadın
   Ṭaş yaṣdanurdı rāh-ı ġamuñda gedālaruñ
3. Bālīn-i faḳrı mesned-i ḫurşīde virmeye
   Başı irişse göklere ehl-i fenālaruñ
4. Cān ḳılca ḳaldı cevr ü cafādan çekilmedüñ
   ʿUşşāḳ çekdiler ḳırılınca cefālaruñ
5. Bezm-i belāda **Nev**ʿ**ī**'ye şeftālūlar ṣunar
   Seng-i cefālaruñla gelen merḥabālaruñ

---

164. 217[a], (ND, G. 259).

1. zülfüñ: zülf M. [Senin nasipsiz (aşıkların) saçının telinde avlanıp aşıklığın sıkıntılarından dolayı can verirler.]
2. Bünyād-ı ʿālemüñ ṭaşı ṭaş üzre ḳonmadın: Ṭaş üzre ḳomamışdı zamānede M. [Alemin temelinin taş üstünde taşı konmadan, senin kölelerin gam yolunda taşa yaslanırlardı.]
3. [Yokluk ehlinin bahtı açılırsa, fakirlik yastığını güneşin makamına vermesin.]
4. [(Aşıkların canı) kıl gibi incelse de sen eziyet etmekten vazgeçmedin. Aşıklar canları çıkıncaya kadar senin eziyetine katlandılar.]
5. ṣunar: virür M. [(Senin) cefa taşlarınla gelen merhabaların bela meclisinde bize öpücükler sunar.]

165.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec + – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Yine aḳ sāde geymişsin yine var māh-peykerlik
Güzellenmişsin ey āfet nedür bu tāzelik terlik

2. Saña meftūn u maġbūn olmaduḳ bir dil mi ḳor cānā
Bu zībālıḳ bu ġarrālıḳ bu raʿnālıḳ bu dilberlik

3. Tırāş itmek ne lāzım sīneye gel al göñül naḳdin
Benüm çoḳ sevdügüm zergerlik it lāzım mı berberlik

4. Beni öldürmegi şemşīr-i ġamzeñle revā gördüñ
Efendi saña gelmişdür mürüvvet bende-perverlik

5. Taʿalluḳ resmini gel ṣafḥa-i dilden tırāş eyle
Ḫalāṣ ol ḳayd-ı nefsüñden budur **Nevʿī** ḳalenderlik

---

165. 217[a], (ND, G. 262).

1. yine: begüm M. [Ey afet! Yine ak ve sade giyinmişsin; yine yüzünde ay gibi bir parlaklık var. Ne kadar güzelleşmişsin, nedir bu gençlik ve tazelik.]
2. ḳor: var M. [Ey sevgili! Sendeki bu süslülük, bu parlaklık, bu hoşluk, bu güzellik; sana aldanıp da aşık olmayan gönül bırakır mı?]
3. zergerlik: berberlik M. / berberlik: zergerlik M. [Ey benim en sevdiğim! Berberlik (edip) (sineyi) tıraş etmeye ne gerek var. (Sen) gel, gönül nakdini al (ve) kuyumculuk yap.]
4. öldürmegi: öldürmege M. [Kullarını koruma devleti verilmişken, kılıç gibi bakışınla beni öldürmeyi layık mı gördün?]
5. [Ey Nevʿî! Gönül sayfasından dünyaya bağlılık adetini bırak. Nefsin bağından kurtul; kalenderlik budur.]

166.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Sīneñi ṣad-pāre-i şemşīr-i hicrān eyleseñ
   Sen de ʿaşḳuñ ḥāletin bir pāre iẕʿān eyleseñ
2. Ḫāk-i pāyüñ her naẓarsuzlar gözinden dūr idüp
   Tūtiyā-yı dīde-i erbāb-ı ʿirfān eyleseñ
3. Defter-i ʿuşşāḳdan her nā-tırāşı ḳazıyup
   Ḫūblar içre bugün bu resme ʿunvān eyleseñ
4. Ṣu gibi alçaḳlara cānā tenezzül itmeseñ
   Bāġ-ı rifʿatde boyuñ serv-i ḫırāmān eyleseñ
5. Gevher-i naẓmın gören taḥsīn ider sen de n'ola
   Sözlerin gūş eyleseñ **Nevʿī**'nüñ iḥsān eyleseñ

---

166. 217a, (ND, G. 248).

1. sīneñi: sīne-i M. / pāre-i: pāreñi M. [Sen de aşkın haliyle hallenip sineni ayrılık kılıcı ile paramparça eylesen.]
2. [Sen ayağının toprağını basiretsizlerin gözünden uzaklaştırıp irfan ehilinin gözüne sürme yapsan.]
3. [Aşıklar defterinden her nefis sahibinin adını silip güzeller içinde bugün bu adetinle meşhur olsan.]
4. [Ey can! Yücelik bahçesinde boyunu salınan bir servi ağacı gibi eyleyip; su gibi, alçaklara tenezzül etmesen.]
5. [(Nevʿî'nin) şiir cevherini gören beğenir. Sen de Nevʿî'nin sözlerine lütfedip bir kulak verip lütuflarda bulunsan ne var?]

167.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Fāş idermiş dilde esrārın diyü mestānenüñ
   Şaḥne mühr urdı dehānına ḫum-ı meyḫānenüñ
2. İçmedin cām-ı leb-i Leylā'yı Ḳays olmışdı mest
   Var idi bir ḥāleti nefsinde ol dīvānenüñ
3. Ḫˇācenüñ tesbīḥ destinde meger eyler şümār
   Ḳıymetin mercān ile laʿl ü dür-i şeh-dānenüñ
4. Hāy u hūy-ı ṣavmaʿa ṭutdı ḳulaġuñ ṣūfiyā
   Ḥāletin fehm eylemezsin naʿra-i mestānenüñ
5. Ḫūb-rūlar aña baş üstinde yir itdükleri
   Var-ise **Nevʿī** eli açıḳlıġıdur şānenüñ

---

167. 217[a], (ND, G. 241).

1. mühr: fahr M. [(Şarap) gönülde sarhoşların sırlarını açığa çıkardığından, bekçi meyhanenin küpünün ağzını mühürledi.]
2. içmedin: içmedi M. [Kays Leyla'nın dudağının şarabını (daha) içmeden sarhoş olduğundan o delinin özünde bir tuhaflık vardı.]
3. mercān ile: mercānla M. [Hoca elindeki mercan tesbih ile, meğer iri parlak inci ve lal taşının kıymetini sayarmış.]
4. [Ey sufi! (Sen) mescitte (ibadet edenlerin) zikrini tuttuğun için sarhoşların haykırışının halini anlayamazsın.]
5. [Ey Nevʿî! Zannımca tarağın elinin açıklığından dolayı güzel yüzlüler ona baş üstünde yer verdiler.]

168.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ṭaḳıldı zülf-i semen-sālarına ḫūbānuñ
   Göñüllenürse n'ola ġoncası gülistānuñ
2. Çemende ġoncalaruñ jāle göñline girdi
   Meger ki virdi peyāmın dehān-ı cānānuñ
3. Ṭutuşdı mı bu gice şehr-i gülşen ey bülbül
   Nedür mināre-i şāḫ üzre bāng ü efġānuñ
4. Ḥarīm-i gülşen içinde bu şūr u ġavġālar
   Yirini āteş ider ʿandelīb-i nālānuñ
5. Şarāb-ı jāle ile ġonca mest iken **Nevʿī**
   Nedür çemende aġır başlu olması anuñ

---

168. 217[a], (ND, G. 234).

1. ġoncası: jālesi M. [Gülbahçesinin goncası güzellerin yasemin kokulu zülüflerine takıldığı için kırılırsa bunda şaşılacak ne var?]
2. [Jale çimenlikte goncaların gönlüne girerek, sanki sevgilinin ağzından haber verdi.]
3. [Ey bülbül! Dalın üstündeki feryat ve figanın sebebi nedir? (Yoksa) bu gece gülbahçesinin çiçekleri yandı mı?]
4. [Gülbahçesinin içinde bu gürültü ve kavgalar inleyen bülbülün yerini ateşler.]
5. [Gonca, jale şarabı ile sarhoşken onun çimenlikte bu kadar ağır başlıymış gibi görünmesi nedendir?]

169.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ṣanma ḳaṣdum būs-i laʿlüñle viṣālüñdür senüñ
İki ʿālemden ġaraż cānā cemālüñdür senüñ

2. Evc-i ḥüsn içre hümā-peyker güzeller gerçi çoḳ
Līk gözüm ṭutduġı murġ-ı ḫayālüñdür senüñ

3. Eyleyen bāġuñ içine lāleyi dāġ-ı belā
Ey gül-i ter ḥasret-i ruḫsār-ı ālüñdür senüñ

4. Çarḫ anı taʿẓīm idüp tāc eylemişdür başına
Māh-ı nev kūyuñda bir ṣınmış sifālüñdür senüñ

5. Eyleyen **Nevʿī** gibi māh-ı nevi ġamdan ḫayāl
Firḳat-i mihr-i ruḫuñ reşk-i hilālüñdür senüñ

---

169. 217b, (ND, G. 243).

1. būs: pūs M. [Ey can! Amacımın senin kırmızı dudağına kavuşmak olduğunu sanma; iki alemden maksat senin güzel yüzündür.]
2. [Güzellik burcunda gerçi hüma yüzlü güzeller çoktur. Fakat gözümün tuttuğu senin hayal kuşundur.]
3. bāġuñ içine: içini bāġuñ M. [Ey taze gül! Laleyi bahçenin içinde bela yaralarıyla kuşatan senin kırmızı yanağının hasretidir.]
4. [Hilal senin mahallende kırık bir çanaktır. Gökyüzü ona değer verip başına taç eylemiştir.]
5. [Nevʿî gibi hilali karanlıkta hayal eyleyen, yanağının güneşinin ayrılığı (ve) senin hilal kaşlarının kıskançlığıdır.]

170.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ḫaṭuñla söyleşemez bezm-i gülşen içre senüñ
   Şarāb-ı jāle dilin aġır eyledi çemenüñ
2. Ṭaġıldı yāsemenüñ cemʿi güller açıldı
   Çemende ġonca-ṣıfat çāk olınca p̄irehenüñ
3. ʿAceb degül depesin delse ḍarb-ı t̄işe ile
   Ki B̄isütūn-ı belā oldı başı Kūhkenüñ
4. Yoluñda oldı kefensüz ḳalınca varı niṯār
   Hevā-yı zülfüñ ile ḥālin añma yāsemenüñ
5. Muraṣṣaʿ eyledi şemş̄ir-i naẓmuñ ey **Nevʿī**
   Dilüñde laʿl-i lebi vaṣfı ol dür-i ʿAden'üñ

---

170. 217ᵇ, (ND, G. 235).

1. [Jale şarabı, çimenliğin dilini ağırlaştırdığından gülbahçesinin içinde senin ayva tüyünle sohbet edemez.]
2. [Senin gömleğin çimenlikte gonca gibi parçalanınca yasemin saçların dağıldı ve bütün güller açıldı.]
3. [Ferhad'ın başı belanın Bisütun dağı olduğundan; başını balta darbesi ile delse şaşılmaz.]
4. [(Ey sevgili! Senin zülfünün aşkı ile kefensiz kalıncaya kadar,varını (yoğunu) saçan yaseminin halini dile getirme.]
5. [Ey Nev'î! Şiirin kılıcı o cennet incisinin gönlünde dudağının vasfını süsledi.]

171.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Görince kākülüñi oldı nāfe miskīnüñ
Yanuñda ṣūreti yoḳ söyleye büt-i Çīn'üñ

2. Niçün ḥarām ola laʿlüñ şarābı ey tersā
Mesīḥ ümmetisin yoḳ mıdur senüñ dīnüñ

3. Hilāl-i ʿīd ola ey şehsüvār-ı gerdūn-seyr
Sipihre ger düşe ʿaks-i rikāb-ı sīmīnüñ

4. Şu deñlü aḳdı yaşum āsitān-ı dilbere kim
Felekde yıldızı yoḳ şimdi ʿıḳd-i pervīnüñ

5. Ne ḥāṣıl aġlamadan sīm ü zer gerek **Nevʿī**
Nigār bir pula ṣaymaz sirişk-i rengīnüñ

---

171. 217ᵇ, (ND, G. 236).

1. [Nafe senin saçını gördüğü zaman yanında bir zavallı oldu; Çin putunun da yanında ağzını açıp konuşacak yüzü yok.]
2. ḥarām: ḥarram M. // Mesīḥi: Mesīḥ D. [Ey hıristiyan! Kırmızı dudağının şarabı niçin haram olsun. (Sen) Mesih ümmeti değil misin; senin dinin yok mu?]
3. şehsüvār-ı: māh-ı M. [Ey dünyayı gezen at binicisi! Gümüş üzenginin aksi gökyüzüne düşerse bayram hilali olur.]
4. [Gözyaşlarım sevgilinin kapısına çok fazla aktığından şimdi gökyüzünde ülker takım yıldızının talihi tersine döndü.]
5. [Ey Nevʿî! Sevgili (aşığın) parlak gözyaşlarına bir değer vermediğinden, ağlamak bir işe yaramaz; (onlara) altın ve gümüş gerekir.]

172.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gördiler geldi ṣu sepdi āteşine cānumuñ
Yaralar göz dikdiler peykānına cānānumuñ

2. Sāye ṣaldı üstine perr-i hümā-yı ṭīr-i yār
Ḳondı devlet başına dāġ-ı dil-i sūzānumuñ

3. Yār cevrinden kişi aġlar mı diyü ter düşer
Mācerāsı var gözümle arada müjgānumuñ

4. Zaḫm-ı sīnemden dişine ḳan bulaşmışdur meger
Ḳaṣd ider peykānı cāna ġonca-i ḫandānumuñ

5. Ḫūblıḳ sevdāsıdur başında olmış āşikār
Nevʿiyā kākülleri ol dilber-i fettānumuñ

---

172. 217b, (ND, G. 244).

1. [Yaralar, (sevgilinin temrenlerinin) gelip canımın ateşine su serptiğini görünce, onlara göz diktiler.]
2. [Sevgilinin Hüma kuşunun kanadına benzeyen kirpikleri, yanan gönül yaramın başına talih kuşunun konması gibi, (onun) üstünü gölgeledi.]
3. [Gözümle kirpiğim arasında, "Kişi sevgilinin eziyetinden ağlar mı?" diye yaş döken heyecanlı bir serüven var.]
4. [Gülen goncamın dişine yüreğimin yarasından kan bulaşmıştır. Meğer onun peykanı canıma zarar vermeye niyetlenmiş.]
5. [Ey Nevʿî! O nazlı sevgilimin başında görünen kakülleri, bu güzellik karşısında sevdalanmanın sebebidir.]

173.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Başda tīşesi yir itse n'ola Kūhken'üñ
Dil-i şīrīni yapup yıḳdı esāsın bedenüñ

2. Öpdürürsin anı sen ġaflet ile aġyāra
Bize bir būse içün ditremesün sīm tenüñ

3. Nergis-āsā göreyin bir göze muḥtāc olsun
Bir görenler ol elif-ḳad-ile servin çemenüñ

4. Ne ḳadar ṣalsa çemende ḳılıcın bād-ı ṣabā
İdemez ḫançerüñe sūseni teşbīh senüñ

5. ʿĀrıżuñ od bıraġup şehr-i dil-i ʿuşşāḳa
Ḫaylī ḫūbānı şikest eyledi ṭop-ı ẕeḳānuñ

6. Pençe-i mihr ṣanur ebr-i felekden peydā
Görse **Nevʿī** yed-i beyżā-ile gök pīrehenüñ

---

173. 217[b], (ND, G. 247).

1. [Tatlı, şirin gönlü yapıp (ardından) beden temelini yıktı(ğı) için Kuhken'in başında baltası bulunsa ne olur.]
2. [Bize bir öpücük için gümüş bedenini kımıldatmazsın. (Fakat) dalgınlık ile yabancılara onu öptürürsün.]
3. [O (sevgilinin) elif gibi boyunu çimenliğin servisi ile eşit görenlerin, nergis gibi, bir göze muhtaç olduklarını bilelim.]
4. [Sabah rüzgarı çimenlikte kılıcını ne kadar sallasa da, susam çiçeğini senin hançerine benzetemez.]
5. [Çene çukurun, aşıkların gönül şehrine yanağından ateş bırakarak çok güzellerin güzelliğini bitirdi.]
6. [Ey Nevʿî! Gök beyaz el ile senin gömleğini görse, feleğin bulutundan açığa çıkmış güneş pençesi (ışıkları) zanneder.]

174.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Sāḳiyā bezm-i şarāb-ı nābı bünyād eyleseñ
   Tevbeler bünyādını bir demde ber-bād eyleseñ
2. Murġ-ı dil ey ṭıfl-ı nevres oldı destüñden zebūn
   Luṭf idüp anı ya öldürseñ ya āzād eyleseñ
3. Yadlarla ʿādet oldı hem-nişīn olmaḳ saña
   Rāżīyuz bārī efendi adumuz yād eyleseñ
4. Geh cefā gāhī vefā itmekden ise dostum
   Ḳurtarup ḫavf u recādan derde muʿtād eyleseñ
5. Dergeh-i pīr-i muġāna varmasa şād olmaz ol
   Ey ṭarīḳat ṣāḥibi **Nevʿī**'yi irşād eyleseñ

---

174. 218[a], (ND, G. 252).

1. [Ey saki! Saf şarap meclisini inşa edip, tevbeler binasını bir anda harap etsen.]
2. [Ey yeni yetme güzel! Gönül çocuğu senin üzüntünle zayıfladı. İyilik edip onu ya öldür ya da hür bırak.]
3. [Ey efendi! Sende yabancılarla arkadaş olmak alışkanlık oldu. Hiç olmazsa adımızı hatırlasan (ona da) razıyız.]
4. eyleseñ: ø M. [Ey dostum! Bazen cefa ile bazen de vefalı davranmaktansa, (bizi) korku ve ümitten kurtarıp derde alıştırsan.]
5. [Ey tarikat ehli! Nevʿî o kamil mürşidin huzuruna varmazsa mutlu olmaz. Onu manen aydınlatsan.]

175.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Bilüñdeki şu siyeh fūṭa seçdi endāmuñ
   Çalındı ṣan meḥeke sīm-i nuḳre-i ḫāmuñ
2. İrişdi ʿālem-i vaḥdet ṣafāsına ṣūfī
   Ṣoyup nigārı ḳoyan ḫalvetine ḥammāmuñ
3. Ayaġuñ öpmege ṣarḳan siyāh fūṭa mıdur
   Yaḫūd sürer mi yüzin zülf-i ʿanberīn-fāmuñ
4. Görince sen mehi ḥammām içinde ḥayretden
   Dikildi ḳaldı yire gözleri bugün cāmuñ
5. Ḳoya libās-ı teni cāmekān-ı dünyāda
   Senüñ eger göre **Nevʿī** bürehne endāmuñ

---

175. 218[a], (ND, G. 256).

1. [Belindeki siyah peştemal endamını ortaya çıkardı. Sanki mihek taşına vurularak hakiki gümüşün değeri anlaşıldı.]
2. [Sevgiliyi soyup hamamın sıcak bölgesine koyan sufi, vahdet aleminin zevkine erişti.]
3. [(Belden aşağı) ayağına kadar sarkan siyah bir peştemal midir? Ya da yüzüne sürdüğün anber renkli saçın mıdır?]
4. [Senin gibi bir ay yüzlüyü hamamda görünce kadehin gözleri şaşkınlıktan yere dikildi kaldı.]
5. [Nevʿî eğer senin bu çıplak bedenini görürse ten elbisesini dünya vitrininde bıraksın.]

176.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Süregör vaḳt-i bahār irdi ṣafāsın çemenüñ
   Andan öñdin ki çemenler bitüre ḫāk-i tenüñ
2. Ṣatuban pīreheni sāġara ṣarf eyle yürü
   Ölicek il daḫı mı ṣarmaya dirsin kefenüñ
3. Oñmaduḳ naḫl-i ḫazān-dīde imiş bencileyin
   Bitmese mīve-i maḳṣūdı n'ola nārvenüñ
4. Ḫāne-i derd ü ġama kāfiri bünyād urdı
   Kūhken yıḳsa ne ġam ṭarḥ-ı bināsın bedenüñ
5. Nice gözyaşı ile neşv ü nemā bulmışdur
   Baḳma **Nevʿī** ḳad-i bālāsına her sīm-tenüñ

---

176. 218[a], (ND, G. 253).

1. [Bahar vakti geldi, bedenin üstünde otlar bitmeden çimenlerin safa(sını sürmeye) bak.]
2. yürü: gör M. [Ey arif! Gömleğini satarak (dünyayı) terket ve yürü. Ölünce eller kefeni bile sarmaz mı dersin?]
3. [Benim gibi iyileşmeyen, sonbahar görmüş (bir) ağaç imiş; Karaağacın istediği meyveler yetişmezse ne olur?]
4. [Ferhad beden binasının temelini yıksa ne olur ki, o kafir sevgiliyi (çoktan) gam ve dert hanesine temel olarak attı.]
5. [Her gümüş tenlinin uzun boylu olmasına bakma. (Onlar) pek çok (aşığın) gözyaşı ile beslenmiştir.]

177.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Yoḳ naʿt-i beḳāda saña bir kimse müşārik
   Vechüñdür olan bāḳī vü bāḳī ḳamu hālik
2. Yoḳ ḳurb ile buʿduñda senüñ vehm-i tefāvüt
   Bir mertebedür ẕātuñ içün ẕāke vü ẕālik
3. Bilmem ne ʿaceb Yūsuf çihresiñ ey dost
   K'itdüñ niçe şāhı vü gedā müflisi mālik
4. Ferhād düşer kūha vü yabana gider Ḳays
   Bir mūṣil olur yol bulamaz ḳurbuña sālik
5. **Nevʿī** reh-i ʿaşḳuñda senüñ ölmege geldi
   Üftāde vü dil-ḫasta vü zār u mütehālik

---

177. 218[a], (ND, G. 260).

1. [Ölümsüzlüğün methedilmesinde kimse sana ortak olamaz. Baki olan yüzün dışında her şey helak olacaktır.]
2. [Senin uzaklık ve yakınlığında bir farklılık ihtimali yok. Şu ve o (onlar) senin zatın için birer mertebedir.]
3. Not: 'çihresin' kelimesi 'n' harfi ile yazılmış; fakat anlam gereği "ñ" ile yazılması gerektiğini düşünüyoruz. [Ey dost! Bilmem nasıl Yusuf gibi bir yüze sahipsin ki nice şahı iflas ettirdin ve nice fakiri mal sahibi yaptın.]
   (Divanda 3. beyit şöyle kaydedilmiştir.)
   Ey Yūsuf-ı gül-çihre cemālüñle tecellī
   Kim olmadı bir kimse temāşāsına mālik (D.)
   [Ey gül yüzlü Yusuf! Seni seyretmeye malik olup da yüzünün güzelliğiyle kalbinde ilahi tecelliler açığa çıkmayan kimse kalmadı.]
4. [Tarikat ehli, sana yakınlık kuramayan Ferhat'ın dağa düştüğünü, Kays'ın çöle gittiğini haber veren bir ulaktır.]
5. [Gönlü hasta, perişan, zayıf ve telaşlı Nevʿî, senin aşk yolunda ölmeye geldi.]

178.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Nāẓır-ı rūy-ı raḳīb ol çeşm-i mey-ḫoruñ senüñ
   Beñzer anda ekşi ṣūret gördi maḫmūruñ senüñ
2. Ḫātem-i laʿlüñdeki mūr-ı ḫaṭuñla kāʾināt
   Ey Süleymān-ı zamānum ʿabd-i meʾmūruñ senüñ
3. Boynuña aṣılmaġa çünki rıżā göstermedüñ
   Yoḳ mı pāyüñ öpmege ey şāh destūruñ senüñ
4. Dün seni gördüm arar nāleyle yollarda raḳīb
   Ey ġazālüm olmasun itler de mehcūruñ senüñ
5. Ḳadr-ile eflākden geçse yiridür **Nevʿi**yā
   Luṭf-ı ṭabʿuñdan gelen her beyt-i maʿmūruñ senüñ

---

178. 218[a], (ND, G. 239).

1. mey-ḫoruñ: maḫmūruñ M. // ekşi: eşki M. [Senin o şarap içmiş (baygın) gözün rakibin yüzüne bakınca, orada kötü suret görmüş (bir) kişiye benzer.]
2. [Ey zamanın Süleyman'ı kâinat lal taşlı yüzüğündeki karınca yazısıyla senin hizmetinde (bir) kulundur.]
3. [Ey şah! (Kullarının) boynuna asılmalarını istemezsin (acaba) ayağını öpmelerine de iznin yok mudur?]
4. itler: anlar M. [Ey ahu gözlü sevgilim! Dün rakibi yollarda iniltiyle seni ararken gördüm. Köpekler de senden ayrı düşmüş olmasın.]
5. [Ey Nevʿî! Senin yaratılışındaki iyilik sebebiyle temiz kalpli her aşığın Beyt-i Mağmur'un değerine erişip göklere çıksa yeridir.]

179.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ol levendāne reviş ol ṭarz-ı maḳbūlüñ senüñ
   Ḫalḳ-ı dünyāyı ser-ā-ser eyledi ḳuluñ senüñ
2. Şehsüvārum bir selāmuñ görmedi üftādeler
   Pāyimāl olanları çignetmedür yoluñ senüñ
3. Kim ṣorar ʿaşḳ ehlinüñ laʿl-i lebinden ḳanını
   Bir degüldür küşte ʿālem cümle maḳtūlüñ senüñ
4. Ḳaç başı var ʿāşıḳuñ kim ola destüñden ḫalāṣ
   Çekmege ḳullāb iken her caʿd-i merġūlüñ senüñ
5. Fāriġ oldum dirdi **Nevʿī** bī-vefālar sevmeden
   Şimdi olmış biñ dil ü cān ile meşġūlüñ senüñ

---

179. 218ᵇ, (ND, G. 264).

1. [Senin o cesurca yürüyüşün (ve) o beğenilen tarzın (karşısında) yeryüzündeki insanlar baştanbaşa senin kulun oldu.]
2. [Ey usta at binicisi! Senin yolun ayaklar altındaki perişan kimseleri harap etmek olduğundan, aşıklar senin bir yakınlığını (hiç) görmediler.]
3. [Kim senin kırmızı dudağını aşk ehlinin kanından sorumlu tutar. Ceset sadece bir tane değildir; bütün dünya senin (yolunda) katledilmiş (aşığındır.)
4. [Senin büyüleyici kıvrım kıvrım (olmuş) saçının her teli, aşıkların başını çekmek için çengel olmuşken; aşığın kaç başı var ki senin elinden kurtulabilsin.]
5. [Nev'î "Vefasızları sevmekten vazgeçtim." derdi. (Oysaki) şimdi seninle samimiyetle yürekten ilgilenir.]

180.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + –

1. Tende tābuñ cānda oduñ var senüñ
   Dilde sevdā-yı şühūduñ var senüñ
2. Sünbülüñden ayaġumda silsile
   Başda dūd-ı kebūduñ var senüñ
3. ʿAks-i rūy-ı yārsın āyīnede
   Ṣanma ey ʿāşıḳ vücūduñ var senüñ
4. Ṣūfī-i muṭlaḳ geçersin sübḥada
   Yüz girihle biñ ḳuyūduñ var senüñ
5. **Nevʿ**iyā demsāz-ı ʿaşḳ olduñ gibi
   Ḫaylī sūz ile sürūduñ var senüñ

---

180. 218[b], (ND, G. 267).

1. [Tende senin canlılığın ve canda ateşin var. Gönülde senin bakınca hemen anlaşılan sevdan var.]
2. [Ayağımda senin sümbül saçından (bir) zincir, başta (ise) senin (aşk ateşinin) gri dumanın var.]
3. [Ey aşık! Vücudun var zannetme; sen aynada sevgilinin yüzünün yansımasısın.]
4. [Ey sufi! Zikir halkasında gerçek hakiki sufi geçinirsin. (Zira) senin yüz düğümle bin bağlılığın var.]
5. [Ey Nev'î! Aşkın sırdaşı olduğun gibi senin (bu) ıztıraptan dolayı çokça şarkın (da) var.]

181.

Mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün mefāʿīlün

Hezec+ – – – / + – – – / + – – – / + – – –

1. Sözümüz ṭutmayup aʿdā sözin gūş itdügüñ bildük
   Bizi yād itmeyüp hergiz ferāmūş itdigüñ bildük
2. Oñuldı yaramuz dilde ferāġat geldi bir pāre
   Senüñ varup ʿadūlar göñlüni ḫoş itdügüñ bildük
3. Şarāb-ı ʿaşḳ-ile idüp bizi medhūş u lā-yaʿḳıl
   Varup vuṣlat meyin aġyār ile nūş itdügüñ bildük
4. Ḥicāzī̄ perdelerden ḳopdı ʿuşşāḳ içre nālişler
   Ḫaṭuñla Kaʿbe-i ḥüsnüñ siyāh-pūş itdügüñ bildük
5. Şikāyet gibi ḳaṣduñ rūzġār-ı bī̄-ḳarāruñdan
   Nedendür **Nevʿi**yā deryā-ṣıfat cūş itdügüñ bildük

---

181. 218ᵇ, (ND, G. 268).

1. [(Senin), bizim sözümüze değer vermeyip düşmanların sözüne kıymet verdiğini anladık. Bizi asla hatırlamayıp unuttuğunu (da) anladık.]
2. pāre: yāre M. [Gönülde yaramız iyileşince bir parça huzur gelmişti (fakat), senin gidip düşmanların gönlüne zevk verdiğini öğrenince (o da bitti.)]
3. idüp bizi medhūş: bī̄-hoş olup ḥayrān M. [(Sevgilinin) aşk şarabı ile bizi şaşkın ve sarhoş hale getirip, kavuşma şarabını gidip ellerle içtiğini öğrendik.]
4. ḥicāzī̄: cihāzī̄ M. // siyāh-pūş: siyeh-pūş M. [Senin güzellik kabenin ayva tüyünle karardığını öğrenince, aşıkların yüreğinden hicaz makamında feryatlar yükseldi.]
5. ḳaṣduñ: Nevʿi M. [Ey Nevʿî! Belirsizliklerle geçen ömründen şikayetin var gibidir. Deniz gibi neden coştuğunu anladık.]

182.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ṭutalum ḳadr-ile mihr-i tāb-nāk olsañ gerek
Ol demi añmaz mısın kim zīr-i ḫāk olsañ gerek

2. Şimdi ger pīrāhenüñ gül-berg-i terdür ʿāḳıbet
Mest olup cām-ı ecelden sīne-çāk olsañ gerek

3. Eylemez zāʿil ṭabīʿat levsini āb-ı vużū
Ṣanma zāhid sen ṭahāret birle pāk olsañ gerek

4. Aṣılup Manṣūr-veş ḫāk olsañ ey dil ġam degül
Kim maḥabbet bāġı engürına tāk olsañ gerek

5. **Nevʿī**-i dil-ḫastaya cān-baḫş olan Mevlā ḥaḳı
Ḥasret-i laʿlinden ey dil sen helāk olsañ gerek

---

182. 218ᵇ, (ND, G. 269).

1. [(Ey sevgili!) Farzedelim ki sen yücelikle parlayan bir güneş olsan, toprak altında kalacağın o zamanları da unutmaman gerek.]
2. [Gerçi şimdi taze gül yaprağı desenli gömlek giyersin; ama elbet bir gün ecel şerbetinden sarhoş olup, yakası yırtık olacağını da unutma.].]
3. zāʿil: zāyil M. [Abdest suyu kişiliğnin kirini temizlemez. (Ey) zahid! Sen taharetlenerek temizleneceğini zannetme.]
4. [Ey gönül! Muhabbet bağının üzümüne asma olman gerektiği için, Mansur gibi asılıp toprak olsan üzülme.]
5. [Ey gönül! Hasta gönüllü Nevʿî'ye can bahşeden Mevla hakkı (için), onun kırmızı dudağının helak olman lazım.]

183.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Ḫūblardan nuṭḳ-ı şekker-bār umarsın ey göñül
Ṣūret-i dīvārdan güftār umarsın ey gönül

2. Ṭūr-ı ʿaşḳa ḳılmaduñ nūr-ı hidāyetle ʿurūc
Şām-ı ġamda cilve-i dīdār umarsın ey göñül

3. Dīdeden mestūr olur bir ḥāli yoḳdur ʿāşıḳuñ
Ḫāne-i ḫammārdan esrār umarsın ey göñül

4. Çārsū-yı derd ü ġam eksüklüler bāzārıdur
Bunda sen bir aṣṣılu bāzār umarsın ey göñül

5. Görmedük **Nevʿī** gibi bir ẕerrece būy-ı vefā
Sen bu bāġuñ güllerinden bār umarsın ey göñül

---

183. 218ᵇ, (ND, G. 278).

1. [Ey gönül! Güzellerden tatlı (bir) söz beklemen, duvardaki resimlerden konuşmasını beklemen gibidir.]
2. [Ey gönül! Hidayetle aşkın tur dağına yükselmeden karanlık gecede güzel yüzlü sevgilinin görünmesini istersin.]
3. [Ey gönül! Sarhoşun evinden sırlar umarsın, (ama) aşığın gözden gizli saklı bir hali yoktur.]
4. eksüklüler: eksüklü M. [Ey gönül! Dert ve gam çarşısı (olan bu dünya) eksikliler pazarı olduğundan, sen burada (nasıl) karlı bir alışveriş umarsın?]
5. [Ey gönül! Biz Nevʿî gibi bu bağın güllerinden zerre kadar vefa belirtisi görmediğimizden, sen (onlardan nasıl) çiçek umarsın?]

184.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Nev-bahār oldı güneş ḳıldı ḥamel burcın maḥal
Berre-i biryān-ile cām-ı mey iç gülzāra gel

2. Gösterüp zanbaḳ yed-i beyżāyı nergis açdı göz
Oldı gülşen zīb-i ezhār-ile bir zībā güzel

3. Zevraḳ-ı ṣahbāyı sāḳī durmayup çekdürmede
Gül reʾis olmış ṭonanmadur çiçekler fiʿl-meṣel

4. Hāy-u-hūy-ı ṣavmaʿa ṭabl-ı riyādur ṣūfiyā
Şimdi hep ḥāl ehline eṭrāf-ı gülşendür maḥal

5. ʿAşḳdur maʾü'l-ḥayāt-ı meşreb-i erbāb-ı dil
ʿAşḳdur bu āb u ḫāküñ mezraʿından mā-ḥaṣal

6. **Nevʿi**yā şimden girü her murġ-ı nāçīz ötmesün
Ṭūṭī-i ṭabʿum terennüm ḳıldı bir ġarrā ġazel

---

184. 219[a], (ND, G. 294).

1. oldı: irişdi M. [(Ey sevgili!) İlkbahar gelince güneş koç burcunu yer edindi; kuzu kebabı ile şarap kadehi içmek için gülbahçesine gel.]
2. biryān: püryān M. [Zambak beyaz el gösterip nergis gözüne açtı; çiçeklerin süsü ile gülbahçesi süslü bir güzele dönüştü.]
3. durmayup: ṭurmayup M. [Sanki gül reis olmuş, çiçekler (ise) donanma olmuştur ve saki durmadan şarap kayığını çektirmededir.]
4. [Ey sufi! Mescitteki zikirler gösteriş davuludur. Şimdi hep gönül ehlinin mekanı, gülbahçesinin etrafıdır.]
5. maʾü'l-ḥayāt: āb-ı ḥayāt M. // mezraʿından: mezraʿında M. [Gönül ehli kimselerin hayat suyunun aşk (olması gibi), bu toprak ve suyun tarlasından elde edilen ürün de aşktır.]
6. ġarrā: raʿnā M. [Ey Nevʿî! Şairliğimin papağanı parlak bir gazel söylediğinden, şimdiden sonra her değersiz kuş ötmesin.]

185.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Gördüm ol meh-rū bugün zeyn eylemiş destāra gül
   Yaraşur serdār olursa leşker-i ezhāra gül

2. Cānı yoḳ öykünmege sensüz ḥarīm-i kūyuña
   Her ne deñlü virse ṣūret gūşe-i gülzāra gül

3. Defʿ-i ġam ḳılmaġ içün bir ḥoḳḳa-i laʿlīn ile
   Ṣundı yāḳūt-ı müferriḥ ʿandelīb-i zāra gül

4. Şemʿ-i lāle rūyuña öykündügin kūhsārda
   Gūş idüp bād-ı seḥerden oldı āteş-pāre gül

5. Eşk-i pür-ḫūnum gibi gözden çıḳardı ehl-i derd
   Nevʿiyā öykündügiyçün ʿārıż-ı dildāra gül

---

185. 219[a], (ND, G. 279).

1. [Bugün o ay yüzlünün başlığını gül ile süslediğini gördüm. (Bu haliyle) gül, çiçekler ordusuna kumandan olsa yakışır.]
2. [Gül, gülbahçesinin köşesine her ne kadar şekil verse de; sen olmadan mahallene benzemeye gücü yetmez.]
3. defʿ-i ġam: defʿini M. [Gül, ağlayan bülbüle hüznünü gidersin diye lal renkli bir hokkayla ferahlatıcı yakut (renkli şarap) sundu.]
4. [Gül, sabah rüzgarından dağdaki lale mumunun senin yanağına benzemeye çalıştığını işitince ateş parçası oldu.]
5. [Ey Nevʿî! Gül, sevgilinin yanağına benzemeye çalıştığı için, dert ehli (onu) kanlı gözyaşım gibi gözden çıkardı.]

186.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Berg-i sebzinden yine ḳılmış zümürrüd şāne gül
   Ol bahāneyle ṭaḳılmış sünbül-i cānāna gül
2. Ġoncalar virdi dil-i pür-ḫūn-ı ʿāşıḳdan nişān
   Āteşīn dāġ ile döndi sīne-i sūzāna gül
3. Ġonca-veş dil-teng olup tūl-i emelden aṣṣı yoḳ
   Gül gibi gel ʿarż-ı dīdār it açıl şāhāne gül
4. ʿÖmri kūtāh olduġı bu kim bu ʿişret-gāhda
   Baḫş ider ʿömr-i firāvān zümre-i mestāna gül
5. Şiʿrümüñ ṭūmārı **Nevʿī** gūşe-i destārda
   Ṣan ṣoḳulmış ġonca-i zanbaḳla birkaç dāne gül

---

186. 219[a], (ND, G. 281).

1. [Gül, yeşil yaprağından yine zümrüt tarak yapınca o bahaneyle sevgilinin sümbül gibi saçına takılmış.]
2. [Goncalar aşığın kanla dolu gönlünden haber verince gül, ateş gibi kırmızı yaralarıyla yanan bir sineye döndü.]
3. [Gonca gibi gönlü daralan kimseye arzuların beklentiden fayda yok. Gül gibi gel yüzünü göster ve şahlara yakışır bir şekilde gül.]
4. [Bu meyhanedekilerin ömrü kısa olduğu için gül, sarhoş topluluğa uzun ömür bağışlar.]
   Nār-ı firḳatden kül olmış vaṣl umar biñ var hezār
   Gülşen içre yüz virelden bülbül-i nālāna gül [ND, G. 281 5.beyit.]
   [Gül, gülbahçesinde ağlayan bülbüle yüz verdiğinden beri, ayrılık ateşinden kül olmuş; kavuşmayı arzulayan bin tane bülbül var.]
5. ND, G. 281 6.beyit, şiʿrümüñ: şūmuñ M. // dāne: u M. [Ey Nevʿî! Sarığımın köşesindeki şiirlerimin tamamı, sanki ona birlikte takılmış zambak goncasıyla birkaç tane güldür.]

187.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteṣ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. ʿAceb mi gülşen içinde ḳızarsa çihre-i gül
   Çemende hep anı söylerdi muttaṣıl bülbül

2. Elimde ṭūṭī-i cāmı görünce şīşede mey
   Verā-yı āyīnede dir ḫiṭāb idüp ḳulḳul

3. Urūd ötdürür eylerse nehyini vāʿiẓ
   Nevā-yı ney olıcaḳ dinlenür mi bāng-ı duḫūl

4. Yolında biz ḳırılınca cefāsını çekelüm
   Taḥammül eyleyimezseñ sen ey raḳīb üzül

5. Nuḳūş-ı nīk ü bedi cāmda ṣurāḥī-veş
   Görüp ne ḥāl ise geh aġla **Nevʿi**yā geh gül

---

187. 219[a], (ND, G. 288).

1. [Gülün yüzü gülbahçesinin içinde kızarsa şaşılır mı? Bülbül devamlı çimenlikte hep ondan bahseder.]

2. [Elimdeki kadeh papağanı şişede şarabı görünce, aynanın arkasına bakıp kulkul diye seslenir.]
   (Divanda 2. beyit şöyle kaydedilmiştir.)
   Meger çemende senüñ müşk-i çīn-i zülfüñ arar
   Ṭaġıldı gülşen içine ṣabā ile sünbül (D.)
   [Sünbül sabah rüzgarı ile gül bahçesinin içine dağıldı; meğer çimenlikte senin saçının kıvrımının kokusunu arar.]

3. [Neyin sesi varken mehter sesini kimse dinlemez. Vaiz ne kadar yasaklasa da (o kişi) kemençesini ötdürür.]
   (Divanda 3. beyit şöyle kaydedilmiştir.)
   Ne derd-i ʿaşḳa beḳā var ne ḥüsn-i yāre ṣebāt
   Bu sebze-zār-ı fenāda ne gül ḳalur ne çü mül (D.)
   [Aşk derdinin devamlılığına ve sevgilinin güzelliğine sabrın olmadığı yokluk bahçesinde, ne gül ne de şarap kalır.]

4. [Ey rakip! Biz (o sevgilinin) yolunda kırılıncaya kadar cefasını çekelim; (eğer) sen tahammül eyleyemezsen derdine yan.]]

5. geh aġla: gāh aġla M. [Ey Nevʿî! Sürahi gibi kadehte iyi ve kötü şekiller görüp hal ne ise bazen ağla bazen (de) gül.]

188.

Mefʿūlü fāʿilātü mefāʿīlü fāʿilün

Mużāriʿ – – + / – + – + / + – – + / – + –

1. Ey ehl-i ʿaşḳa lāf ile daʿvāsı çoḳ güzel
   İḳrārı bī-nihāye vü ferdāsı çoḳ güzel
2. Ey her sözine lā diyici mübtelāsınuñ
   Yanınca keṯḫüdāsı vü lālāsı çoḳ güzel
3. Var ṣaġ ol ḥaḳīḳati yoḳ luṭf u raḥmı az
   ʿUşşāḳa rīş-ḫandı müdārāsı çoḳ güzel
4. Kūyında zār olur dil-i **Nevʿī** gibi hezār
   Efġān idici bülbül-i gūyāsı çoḳ güzel

---

188. 219[a], (ND, G. 290).

1. lāf ile: nāz-ile M. // nihāye: nihāyet M. [Ey aşk ehline laf ile davası çok (olan) güzel, yeminleri sonsuz ve yarınları da çok (olan) güzel!]
2. [Ey aşığının her sözüne hayır diyici, yanında kahya ve lalası çok (olan) güzel!]
3. [Ey iyilik ve merhameti az olup hakikati olmayan, aşıklara bıyık altından gülüşü ve alayı çok (olan) güzel! Sen var sağ ol.]
   Şehrüñ ḳamu güzellerine şehriyār olup
   Ḫūbān içinde ʿāşıḳ-ı şeydāsı çoḳ güzel [ND, G. 290 4.beyit.]
   [(Ey) şehrin bütün güzellerine hükümdar olup, güzeller içinde çılgın aşığı çok (olan) güzel!]
4. ND, G. 281 5.beyit, hezār: müdām M. [Nev'î'nin gönlü gibi mahallesinde ağlayan, inleyen, öten bülbülü çok (olan) güzel.]

189.

Feʿūlün feʿūlün feʿūlün feʿūl

Mütekārib + – – / + – – / + – – / + –

1. Güzel göz güzel el güzellik maḥal
Naẓīrüñ bulunmaz güzelsin güzel

2. Benüm serv-i nāzum efendüm meded
Cefā ile nāzı dırāz itme gel

3. Şeh-i kāmrānsın göñüller ḳuluñ
Güzellikde saña bulunmaz bedel

4. Kime kim elüñ öpmek oldı naṣīb
Saʿādetle devlet aña virdi el

5. Seni māʾil itmiş gibi ol ġazāl
Neden düşdi **Nevʿī** bu gūne ġazel

---

189. 219ᵇ, (ND, G. 285).

1. göz: el M. / el: göz M. [Güzel göz, güzel el (ile) güzelliğe layık (olan sen), benzeri bulunmaz bir güzelsin.]
2. [Benim nazlı servim efendim yardım et. Eziyeti ve nazlanmayı uzatma gel.]
3. göñüller: güzeller M. [(Sen) bahtiyar bir hükümdarsın, gönüller (ise) kulun. Güzellikte senin yerini tutan kimse bulunmaz.]
4. [Kime senin elini öpmek kısmet olduysa o, mutlulukla bahtına erdi.]
5. māʾil: māyil M. // gūne: nevʿe M. [Ey Nevʿî! O ceylan gibi güzel sevgili seni (kendine) aşık etmiş gibi, gazelin neden bu kadar güzel (olduğu) anlaşıldı.]

190.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. ʿĀrıż-ı gül-gūnuña sünbüllerüñden sāye ṣal
Gökde ġayret āteşin mihr-i cihān-ārāya ṣal

2. Leşker-i ḫaṭ ẓāhir olmış ḥüsn-i Şīrīn üstine
Ḫüsrevā şebdīz-i zülf-i serkeşüñ ālāya ṣal

3. Bir ḳad-i bālāya dil vir ʿālem-i bālāyı gör
Ṣūfiyā gel şāhbāz-ı himmetüñ aʿlāya ṣal

4. Gün bugündür ʿişret it gün yüzlülerle ey göñül
Vaḳt-i şādī vü ṭarabdur ġuṣṣayı ferdāya ṣal

5. Rūzgār el virmeyüp itmezseñ ol servi kinār
Nevʿiyā dil zevraḳın deryā-yı istiġnāya ṣal

---

190. 219b, (ND, G. 295).

1. [Gül renkli yanağını sümbül saçlarınla gölgele. Gayret ateşini gökyüzünde cihanı süsleyen güneşe ver.]
2. [Ey Hüsrev! Şirin'in güzelliğinin üstünde ayva tüyü askerleri hücum etmiş. İnatçı saçın karayağız atını alaya sal.]
3. [Ey sufi! Uzun boylu sevgiliye gönül ver, yüce alemi gör. Gel himmet doğanını göklere sal.]
4. [Ey gönül! Gün bugündür, güneş yüzlülerle eğlen. Mutluluk ve sevinç vaktidir, sıkıntıyı yarına bırak.]
5. [Ey Nevʿî! Rüzgar izin vermediği için o serviyi kucaklayamazsan gönül kayığını kanaat denizine sal.]

191.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Tīr-veş yüksek uçup n'eylesin ey ġāfil
ʿĀḳıbet seng-i mezārı idecek ser-menzil

2. Kişt-zār-ı emele dāne dökersin daḫı sen
Biçmege dās-ı felek ḥāṣıl-ı ʿömrüñ māʾil

3. Nice ʿazm ide ser-i kūyuña bu cism-i żaʿīf
Başdan aşdı yem-i eşk-i revān pāder-gil

4. Ne ʿaceb müşkil olur mesʾele-i ʿaşḳ-ı nigār
Kişi fehm eyleyimez olmayıcaḳ lā-yaʿḳıl

5. Görse luṭf-ı suḫanuñ āyīne-i ṭabʿuñ ile
Nevʿiyā olur idi ṭūṭī-i gūyā ḳāʾil

---

191. 219b, (ND, G. 283).

1. idecek ser-menzil: ideceksin menzil M. [Ey gafil! (Kişi) ok gibi yüksekten uçup ne yapsın? Sonunda duracağı yer mezar taşı olacak.]
2. māʾil: māyil M. [Sen de (dünyanın) emel tarlasına tohum dökersin. (Fakat) feleğin orağı senin ömür mahsulünü biçmeye heveslidir.]
3. [Aşığın kanlı gözyaşı denizi başından aşmış ve ayakları çamura batmış halde, (aşığın) bu zayıf bedeniyle senin mahallene nasıl geldiğini gör.]
4. [Sevgilinin aşk meselesi ne tuhaf bir zorluktur. (Fakat) kişi sarhoş olmayınca anlayamaz.]
5. ṭabʿuñ ile: ṭabʿuñla // ḳāʾil: ḳāyil M. [Ey Nevʿî! Öten papağan senin şairlik aynanda sözünün zarafetini görseydi, boyun eğerdi.]

192.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Kāse-i çeşmüme ḳılsam n'ola rāhuñ menzil
   Niçe merdümleri ʿaşḳ eyledi āḫir sāʾil

2. ʿĀşıḳuñ keşret-i bārān-ı sirişki ne ʿaceb
   Bu cihān mezraʿasın eyler ise bī-ḥāṣıl

3. İllere būse virür laʿl-i lebüñ baña ʿitāb
   Āb-ı ḥayvānı ider baḫt-ı siyāhum ḳātil

4. Cām-ı ġamdan yükin ol ṭutmış idi fāʾide ne
   Ḳays-ı mestüñ eline girse mehār-ı maḥmil

5. **Nevʿi**yā şāmil-i külliyet-i ʿirfān olsañ
   Yine mā-fevḳ olacaḳdur saña cins-i sāfil

---

192. 219b, (ND, G. 282).

1. sāʾil: sāyil M. [Senin yolunu gözümün çanağına mesken kılsam ne var? Sonunda aşk çoğu insanı dilenci eyledi.]
2. [Aşığın gözyaşı yağmurunun çokluğu bu dünya tarlasını mahsülsüz bırakırsa şaşılır mı?]
3. [Senin kırmızı dudağın yabancılara öpücük verir, beni ise azarlar. Kara talihim hayat suyunu zehre dönüştürür.]
4. [Sarhoş Kays üzüntü kadehinden yükünü tutmuştu. (Onun) eline yem sepeti girse ne faydası var.]
5. [Ey Nevʿî! Sen hikmetin tamamına sahip olsan yine (de), alçak (bir) varlık senden daha yüksek rütbeli olacaktır.]

193.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. Ne bār-ı ḳahr ile ġam çek ne luṭfa mesrūr ol
   Ne vuṣlat eyle ṭaleb yārdan ne mehcūr ol
2. Ḳanāʿat eyle ṭamaʿ ḳılma şevket-i cāha
   Ne mīr-i mesned-i ʿizzet ne ʿabd-i meʾmūr ol
3. Geçinme kelleñe ser kāsesi ṣınar āḫir
   Cihān içinde gerek Cem gerekse Faġfūr ol
4. Niḳāb-ı ṣūret-i esrārı açma nādāna
   Libās-ı ʿiffet ile Kaʿbe gibi mestūr ol
5. Çü yoḳ beḳāsı bu fānī cihānuñ ey **Nevʿī**
   Ne derd-i hicr ile ġam çek ne vaṣla mesrūr ol

---

193. 219ᵇ, (ND, G. 284).

1. [Ne gazap yükü ile sıkıntı çek ne de iyilik karşısında mutlu ol. Ne sevgiliden kavuşmayı iste ne de ondan uzakta ol.]
2. şevket-i cāha:şevket ü cāha M. //mīr: müyesser M. / meʾmūr: māmūr M. [Ne itibar makamının yöneticisi ne de memurun kulu ol. Makam arzusuna aç gözlülük etme, kanaat eyle.]
3. [Dünya'da ister Cem isterse Fağfur ol. Kellene güvenme sonunda baş kasesi kırılır (insan ölür.)]
4. ʿiffet: ġaflet M. [Cahile sırların üstündeki örtüyü açma. İffet elbisesi ile kabe gibi örtülü ol.]
5. [Ey Nev'î! Bu fani dünya geçici olduğundan, ne ayrılık derdi ile üzül ve ne de kavuşunca mutlu ol.]

194.

Mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Mücteẕ + – + – / + + – – / + – + – / + + –

1. İdüp muḳābele n'eyler kitāb-ı mihri hilāl
   Senüñ cemālüñe baḳsun eger dilerse kemāl
2. Ḫüdā cemālüñi ḥıfẓ ide bed-naẓarlardan
   Gedālara ḳomamış gerçi anda cāy-i suʾāl
3. Efendi ḥāl-i dil-i pür-melāli ṣor gāhī
   Saña bu devlet-i ḥüsn itdi çünki istiḳbāl
4. Sürüñ şu mışḳale-i zevraḳ-ı mey-i nābı
   Ola ki ḳalmaya mirʾāt-ı dilde jeng-i melāl
5. Dil almada o şeh-i ġonca-leb ider **Nevʿī**
   Bize ʿitāb ü girişme raḳībe ġunc u delāl

---

194. 220[a], (ND, G. 286).

1. idüp: ider M. / n'eyler: alup M. [Hilal eğer olgunlaşmak isterse senin yüzüne baksın. O güneş kitabını okuyup da ne öğrenir.]
2. [Her ne kadar kölelerin senin güzel yüzünde dilenmelerine izin vermese de Allah senin güzel yüzünü kötü bakışlardan korusun.]
3. çünki: ø M. [Ey Efendi! Ara sıra (bu) hüzün dolu gönlün hatırını bir sor. Çünkü, seni bu güzellik saadeti karşıladı.]
4. [Gönül aynasında hüzün pasının kalmaması için saf şarap kayığının şu cila aletini sürün.]
5. [Ey Nevʿî! O gonca dudaklı şah, gönül almada bize nazlanır ve bizi azarlar, rakibe (de) naz ve edâ eder.]

195.

Mefʿūlü mefāʿīlü mefāʿīlü feʿūlün

Hezec – – + / + – – + / + – – + / + – –

1. Çāk eyle libās-ı teni rüsvā-yı cihān ol
Ṭut ṣıdḳ ile bir pīr etegin ʿārif-i cān ol

2. Ṭaġlarda ḳomış ʿaşḳ ile Ferhād nişāne
Sen ʿārif iseñʿaşḳ ile bī-nām u nişān ol

3. Gel ġonca-ṣıfat ḫande-zenān olma zenāna
Bülbül gibi derd ile dilā naʿra-zenān ol

4. Ey dil niçe bir ṣūret-i ẓāhirde tevaḳḳuf
Gel vāḳıf-ı gencīne-i esrār-ı nihān ol

5. Ālāyiş-i ṣanʿatda ḳoma ṭabʿuñı **Nevʿī**
Pāk eyle sözüñ gevherini āb-ı revān ol

---

195. 220[a], (ND, G. 287).

1. [Elbiseni yırt (ve) dünaynın kepazesi ol. Doğruluk ile bir pir eteğini tut, irfan sahibi ol.]
2. [Ferhat aşk ile dağlarda iz bırakmış, sen arifsen aşk ile şöhret ve ünvandan vazgeç.]
3. zenāna: zamāne M. [Ey gönül! Sen gonca gibi kadınlara tebessüm etme, bülbül gibi derdinle nara atan ol.]
4. [Ey gönül! Açıkça gördüğün suretlerle oyalanmak niye. Gel, gizli sırların hazinesini öğren.]
5. [Ey Nevʿî! Şairlik sanatını gösterişle kirletme; akarsu gibi olup sözün cevherini temizle.]

196.

Feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

Remel + + – – / + + – – / + + – – / + + –

1. Gice gündüz benem ol muʿtekif-i künc-i melāl
Mütelāşī vü perīşān u müşevveş-aḥvāl

2. Lāübālī-ṣıfat u Vamıḳ u Mecnūn-sīret
Bī-nevā-ṭābʿ u gedā-meşreb ü derviş-ḫıṣāl

3. Bir bölük ṭāʾife silkinde giriftāram kim
Bir gelür anlara ḫar-mühre ile ʿıḳd-ı leʾāl

4. Kimi[si] dartıla Dārāb-ṣıfat taḫt-ı nīşīn
Kimisi künc-i fenāda şeh-i bī-cāh u celāl

5. Mübtelā-yı elem-i firḳat ü dil-ḫasta-i ġam
Ḥarem-i ṣoḥbete nā-maḥrem ü maḥrūm-ı viṣāl

6. Sāz-ı muṭrib gibi cān beste-i evtār-ı emel
Beyt-i şāʿir gibi dil ḫānesi pür-vehm ü ḫayāl

7. Mīve-i ter yirine urdı baña çūb-ı cefā
Bāġ-ı ümmīdde her besledügüm tāze nihāl

8. Suḫan-ı ʿaşḳ ḥarām oldı mey-i nāb gibi
Şimdi her bengī ḫayāline dinür siḥr-i helāl

9. Bunca bār-ı eleme nice taḥammül ḳılsun
Nevʿ**ī**-i ḫasta-dil ü ʿāşıḳ-ı bī-ṣabr u mecāl

---

196. 220[a], (ND, G. 289).

1. [Gece gündüz tekkenin hüzün köşesinde telaşlı, perişan ve karmaşık haldeki (kişi) benim.]
2. [Laubali, Vamık ve Mecnun huylu, nasipsiz yaratılışlı, köle mizaçlı ve derviş tabiatlı.]
3. ND, G. 289 6.beyit, ḫar: ḫaser M. [Öyle bir topluluğun (arasına) tutulmuşum ki onlara mühre dizisiyle inci gerdanlık yanı görünür.]
4. Not: Bu beyit divanda yoktur. [Kimisi Darab gibi tahtına oturmuş büyüklenir. Kimisi de yokluk köşesinde mekansız ve mevkisiz şah gibidir.]
5. ND, G. 289 3.beyit, ṣoḥbete: ḥürmete M. / cān: dil M. [Ayrılık acısına tutulmuş ve gam hastası gönül, sohbet meclisini yabancı ve kavuşmadan mahrumdur.]
6. ND, G. 289 4.beyit, [Can, çalgıcının sazı gibi arzu tellerine bağlanmıştır; gönül evi şairin beyiti gibi şüphe ve hayallerle doludur.]
7. ND, G. 289 5.beyit, [Ümit bağında beslediğim her yeni fidan, bana taze meyve yerine cefa değneği vurdu.]
8. ND, G. 289 7.beyit, her: bir M. // helāl: celāl M. [Aşk sözü(nü söyleyerek) saf şarap (içmek) haram olduğundan şimdi her esrarkeşin hayaline helal büyü denir.]
9. ND, G. 289 8.beyit, [Yorgun gönüllü, sabırsız ve güçsüz bir aşık olan Nevʿî bunca üzüntünün ağırlığına nasıl dayansın.]

197.

Feʿilātün mefāʿilün feʿilün

Cedīd + + – – / + – +– / + + –

1. Gelüñüz biz de bir ṭarīḳ idelüm
ʿAşḳ ile cānumuz refīḳ idelüm

2. Firḳat ile sirişkümüz aḳıdup
Vuṣlata anı bir ṭarīḳ idelüm

3. Bizden itsün zamāne kesb-i ṣafā
Ṭabʿumuz mey gibi refīḳ idelüm

4. Degme bād ile itmesün ḥareket
Dilümüz lücce-i ʿamīḳ idelüm

5. Görmesün il vücūdumuz **Nevʿī**
Baḥr-i vecde teni ġarīḳ idelüm

---

197. 220[a], (ND, G. 300).

1. biz de: bir ṭavr M. [Geliniz biz de bir yol tutalım. Aşk ile canımızı yol arkadaşı edelim.]
2. [Ayrılık yüzünden gözyaşı akıtıp onu vuslata yol edelim.]
3. [Bu zamanın insanı bizden zevk alsın diye, şarap gibi şairliğimize ortak edelim.]
4. [Değme rüzgar ile hareket etmesin diye, gönlümüzü derin bir deniz yapalım.]
5. [Ey Nev'î! Yabancılar vücudumuzu görmesin diye, teni dalgalı denizde batıralım.]

198.

Fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

Remel – + – – / – + – – / – + – – / – + –

1. Saġar-āsā dem-be-dem ḫūn-pāşdur göñlüm gözüm
   Zümre-i erbāb-ı derde başdur göñlüm gözüm
2. Ḫānesinüñ ḫāk-i dīvārın mücellā eyleyüp
   Yār ʿaḳsin gösteren naḳḳāşdur göñlüm gözüm
3. Lā-mekān seyrān-gehi kūy-ı ʿadem ser-menzili
   Şeş cihāta ṣıġmayan evbāşdur göñlüm gözüm
4. Zevraḳ-ı cām u leb-i deryā vü seyr-i cūybār
   Cümlesin tertīb iden ʿayyāşdur göñlüm gözüm
5. **Nevʿi**yā kūy-ı ḫarābat içre dürd-āşām olup
   Sırr-ı ʿaşḳı fāş iden ḳallaşdur göñlüm gözüm

---

198. 220[a], (ND, G. 302).

1. [İçki kadehi gibi daima kan saçan gönlüm (ve) gözüm dert ehli topluluğunun reisidir.]
2. [Gözüm (ve) gönlüm evinin duvarının toprağını parlatıp, (o duvarın aynasında) sevgilinin hayalini gösteren bir nakkaştır.]
3. cihāta: cihāna M. [Gözüm (ve) gönlüm seyran ettiği yer mekansızlık (olan), durağı yokluk mahallesi (olan) ve yeri, altı yöne sığmayan bir serseridir.]
4. deryā vü: derbā-yı M. [Gönlüm (ve) gözüm kadehin kayığını denizin dudağını ve akarsuyun hareketinin hepsini düzenleyen bir ayyaştır.]
5. ḳallaşdur: ʿayyāşdur M. [Ey Nevʿî! Gönlüm (ve) gözüm meyhanenin bulunduğu mahallede şarabın tortusunu içip, aşkın sırrını duyuran bir hilebazdır.]

SONUÇ

Nuruosmaniye Kütüphanesi, 4957 numarada kayıtlı şiir mecmuasının 199[b]-220[a] varakları arasında yapmış olduğumuz çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır:

16 ve 17. yy'larda yazıldığı tahmin edilen bu Türkçe şiir mecmuasında, toplam 254 varak vardır ve içerisinde çeşitli nazım şekillerine ait seçme şiirler bulunur. Mecmuanın sondan eksik olması nedeniyle, müstensihi ve istinsah tarihiyle ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. İncelenen sayfalar arasında Bağdatlı Rûhî ve Nev'î'ye ait toplam 198 şiir bulunmaktadır. 11 şiir Bağdatlı Rûhî ve 187 şiir Nev'î'ye aittir. Biri rubai olmak üzere diğer şiirler gazellerden oluşmaktadır.

Mecmua fiziki olarak çok iyi bir durumdadır. Mürettep bir divan formundaki bu mecmua yazı sistemiyle genel olarak düzenli bir görüntüye sahiptir. Fakat aynı pozda yer alan 200[b] varağından 201[a] varağına geçişte, arada bazı varaklarının eksik olduğu düşünülmektedir. Yine de gayet iyi korunmuş bir yazma olduğu için varaklar arasındaki bu eksikliğin, çalışmaya engel olacak düzeyde bir tahribata sebep olduğu söylenemez. Ayrıca, mecmuanın sondan eksik olması nedeniyle, müstensihi ve istinsah tarihiyle ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. Fakat 17. yüzyılda derlendiği tahmin edilmektedir.

Mecmuanın derlenme sebebiyle ilgili metinde hiçbir açıklama yoktur. Ancak mecmuanın bütün sayfalarının düzgün bir şekilde, aynı yazı şekliyle ve nesih hatla yazılmış olması, bu mecmuanın önceden planlanarak belli bir amaç için derlendiği izlenimini oluşturmaktadır. Şiirlerin dönemin sevilen şiirlerinin bir yerde toplanması, herkesçe okunması eğitim aracı olarak kullanılması amacıyla yazılmış olabileceği fikrini uyandırmaktadır.

Mecmualar üzerine yapılan çalışmalar neticesinde divan tertip edememiş, bugün isimleri dahi unutulmuş birçok şaire ve şiirlerine ulaşılabilir. Divanı tertip edilmiş olsa da şairlerin divanlarına almadıkları ya da divanlarını oluşturduktan sonra yazdıkları şiirler, mecmualar sayesinde ortaya çıkabilir. Çalışılan bu mecmua da önemli şairlerin divanlarında bulunmayan bazı şiirleri ve eksik beyitleri ortaya çıkartarak divanlara eklenmesinin yolunu açmıştır.

Mecmuaya alınan şiirlerin büyük bir kısmı şairlerin divanlarında bulunmaktadır. Divanlarda bulunamayan şiirler de vardır, bunlar dipnotta belirtilmiştir. Mecmuanın çevriyazısını yaptığımız 199[b] ve 220[a] varakları arasında tespit ettiğimiz, divanlarda ya da kaynaklarda bulunamayan şiirler şöyledir:

- Mecmuada 199[b]-220[a] varaklar arasında 1 adet divanda olmayan gazel tespit edilip çeviriyazı alfabesi ile yazılıp, nesre çevirisi yapılmıştır. Bkz. 135. gazel
- Divanda Arap harfleri ile yazılı olan Nev‘î'ye ait Farsça gazelin Latin harflerine çeviriyazı alfabesi ile tenkitli hali yapılmış ve nesre çevirisi dipnota eklenmiştir. Bkz. 80. gazel
- Mecmuada yer alan fakat divanlarda bulunmayan beyitler tespit edilip esas metne eklenmiş ve fark dipnotta belirtilmiştir. Bkz. (G. 74/3), (G. 196/4)

Çalışmamızın dönemin şiir zevki hakkında bilgi vermesini, ayrıca üretildiği toplumda dönemin sosyal ve kültürel ortamı hakkında yapılan araştırmalara katkı sağlamasını temenni ederiz.

KAYNAKÇA

AK, Coşkun, *Bağdatlı Rûhî Divanı Karşılaştırmalı Metin*, C.II, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa 2001.

AK, Coşkun, "Rûhî-i Bağdâdi", *DİA*, C.35, İstanbul 2008, s.205-206.

AKSOY, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler*, C.1-2-3, TDK Yayınları, Ankara 1977.

AYÇİÇEĞİ, Bünyamin, "Nuruosmaniye Kütüphanesi Türkçe Şiir Mecmuaları: İnceleme-Dizin", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi,* S.16, İstanbul 2016, s.227-367.

AYDEMİR, Yaşar, "Metin Neşrinde Mecmuaların Rolü ve Karşılaşılan Problemler", *Turkish Studies/Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, Tunca Kortantamer Özel Sayısı Vol. 2/3, Summer 2007, s.122-137.

BAYRAM, Yavuz, "16.yüzyıldaki Bazı Divan Şairlerinin Şiiri Nitelemek Üzere Kullandıkları Sıfatlar", *Türkbilig*, C.8, 2004, s.36-53.

COŞKUN, Menderes, "Klasik Türk Şiirinin Poetikası Üzerine" *Bilig*, Kış, 2011, S.56, s.57-80.

ÇÖM, Erol, "Nev'î Divanında Günlük Hayat", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2002, S.11, s.201-222.

DİLÇİN, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, TDK Yayınları, Ankara 2013.

ECE, Selami, *Klasik Türk Edebiyatı Araştırma Yöntemleri I-II*, Eser Yayınları, Ankara 2015.

EYÜBOĞLU, Kemal Edip, *Onüçüncü Yüzyıldan Günümüze Kadar Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler*, Doğan Kardeş Matbaacılık, İstanbul 1975.

GİBB, E. J. Wilkinson, *Osmanlı Şiir Tarihi*, C.III-IV-V. Akçağ Yayınları, Ankara 1999.

İPEKTEN, Haluk, *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergah Yayınları, İstanbul 2011.

KILIÇ, Atabey, "Mecmua Tasnifine Dair", *Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı,* Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s.77-113.

KÖKSAL, Fatih, *Eski Türk Edebiyatında Tenkit ve Teori*, Kesit Yayınları, İstanbul 2012.

KURNAZ, Cemal-AYDEMİR, Yaşar, "Mecmualara Sorulması Gereken Sorular", *Turkish Studies*, Volume 8/1,2013, s.51-64.

KUT, Günay, "Mecmua", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler / isimler / Eserler / Terimler*, C.6, Dergah Yayınları, İstanbul 1986.

MERMER, Ahmet-KOÇ KESKİN, Neslihan, *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.

ONAN, Necmettin *Halil, İzahlı Divan Şiiri Antolojisi*, MEB Yayınları, İstanbul 1991.

ÖZTOPRAK, Nihat, "Rûhî'nin Şiir Anlayışı", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S.12, 2005, s.101-136.

ÖZTOPRAK, Nihat,"Rûhî'nin Şair Anlayışı", *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, S.28, 2006, s.91-122.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B, Ankara 1983.

SARAÇ, Yekta, *Klasik Türk Edebiyatı Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye-*, Gökkubbe Yayınları, İstanbul 2013.

SARAÇ, Yekta, *Klasik Türk Edebiyatı Bilgisi -Belagat-*, Gökkubbe Yayınları, İstanbul 2013.

SEFERCİOĞLU, M. Nejat, "Divan Şiirinin Gerçek Hayatla Bağlantısı", e-kaynak: http://www.geocities.com/msefercioglu/makaleler/divansiirindegercekhayat.htm [en son erişim tarihi: 21.05.2018]

SEFERCİOĞLU, M. Nejat, "Nev'î", *DİA*, C.33, İstanbul 2007, s.52-54.

SEFERCİOĞLU, M. Nejat, *Nev'î Divanı'nın Tahlili*, Akçağ Yayınları, Ankara 2001.

SEFERCİOĞLU, M. Nejat, "Nev'î'nin Hocası Karamânî Mehmed Efendi İçin Yazdığı "Bayram Hilâli" ile İlgili Kasîdesinin Tahlîli", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi* S.10, İstanbul 2013, s.339-358.

SEFERCİOĞLU, M. Nejat, "Nev'î'nin Bahar ve Kış İle İlgili İki Gazeli", e-kaynak: http://www.geocities.com/msefercioglu/makaleler/nevininikigazeli.htm [en son erişim tarihi: 21.05.2018]

ŞENTÜRK, Ahmet Atilla- KARTAL, Ahmet, *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergah Yayınları, İstanbul 2004.

ŞENTÜRK, Atilla: *Osmanlı Şiir Kılavuzu*, C.1-2, Osmanlı Eserleri Araştırmaları Merkezi (OSEDAM), İstanbul 2017.

TANYILDIZ, Ahmet, "Şiir Mecmûalarının Neşri Hakkında", *The Journal of International Social Research, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Vol. 5/21, Spring 2012.

TULUM Mertol-TANYERİ Mehmet Ali, *Nev'î Divanı Tenkitli Basım*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1977.

ULUDAĞ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yayınları, İstanbul 2016.

UZUN, Mustafa, "Mecmua", *DİA,* C.28, İstanbul 2003, s.265-268.

ÜNVER, İsmail, "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *Türkoloji Dergisi*, C.11, 1993, s.51-89.

YILMAZ, Mehmet, *Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük)*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1992.
ZAVATÇU, Gencay, *Klasik Türk Edebiyatı Sözlüğü*, Kesit Yayınları, İstanbul 2013.

EKLER

NURUOSMANİYE KÜTÜPHANESİ 4957 NUMARALI ŞİİR MECMUASI (VARAK: 199^{b}-220^{a}) TIPKIBASIMI

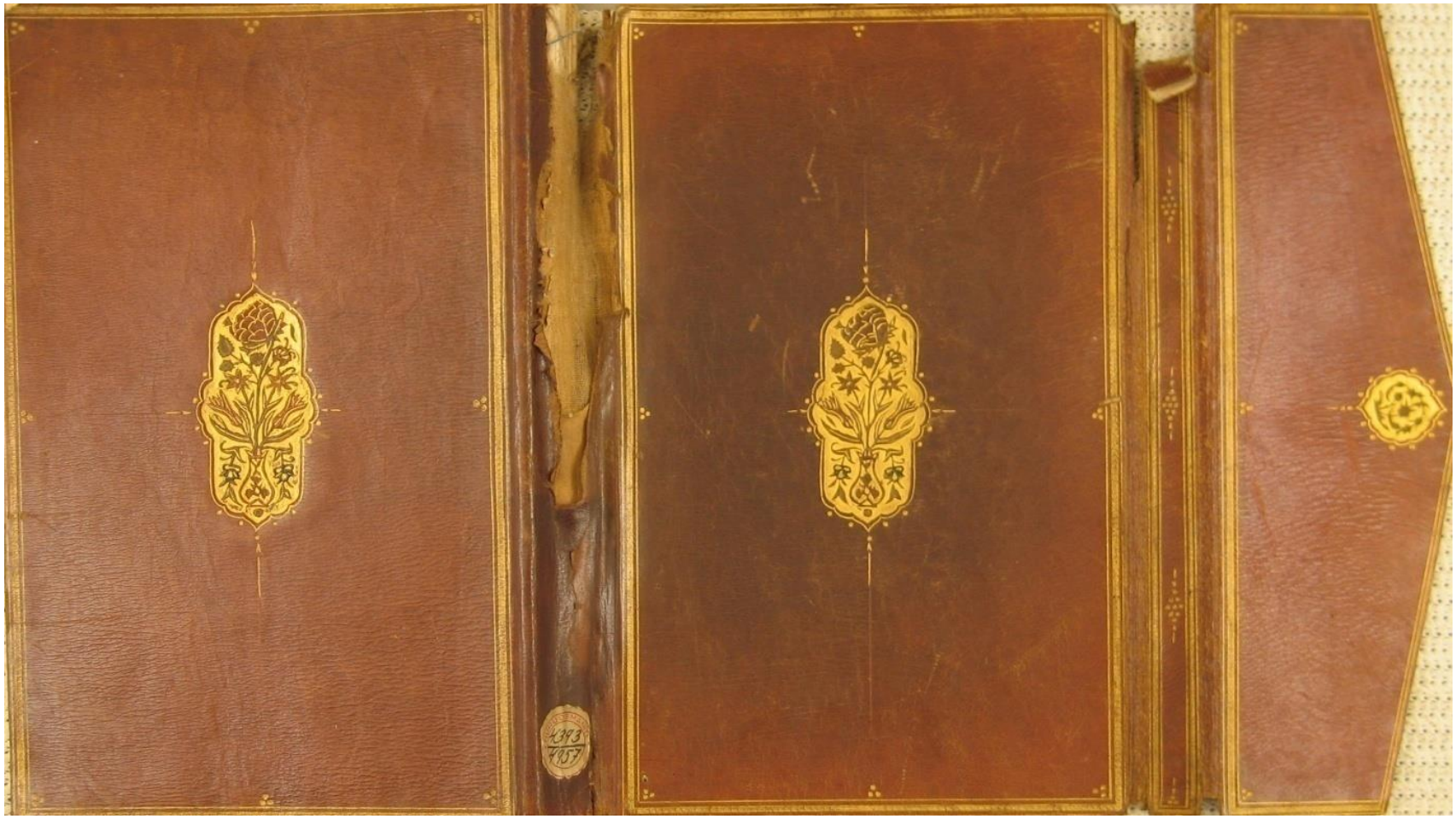

NUBIAN [illegible]
[illegible] N. O.
[illegible] 4393
[illegible] 4957
Title [illegible]

٤٩٠٧

٤٩٩٥

وقف بدر البدور الثانى فى بريع الخلافة والمقامات السلطانية
ابن السلطان السلطان ابو الارشاد عثمان خان
ابن السلطان مصطفى خان جعل الله برهة وتبصرة
للاولياء الانجاب والحسابة تحفة لمجمع المعارف
وذوى الالباب داعى الداعى
الحاج ابراهيم حنيف
المفتش بالمحكمة
عفا الله

فهرست ما فى هذا المجلد

قصايد متفرقة — قصايد نفعى — ديوان يحيى افندى — قصايد متفرقة
ديوان سدقى — قصايد نزهى — قصايد عارى وغيره

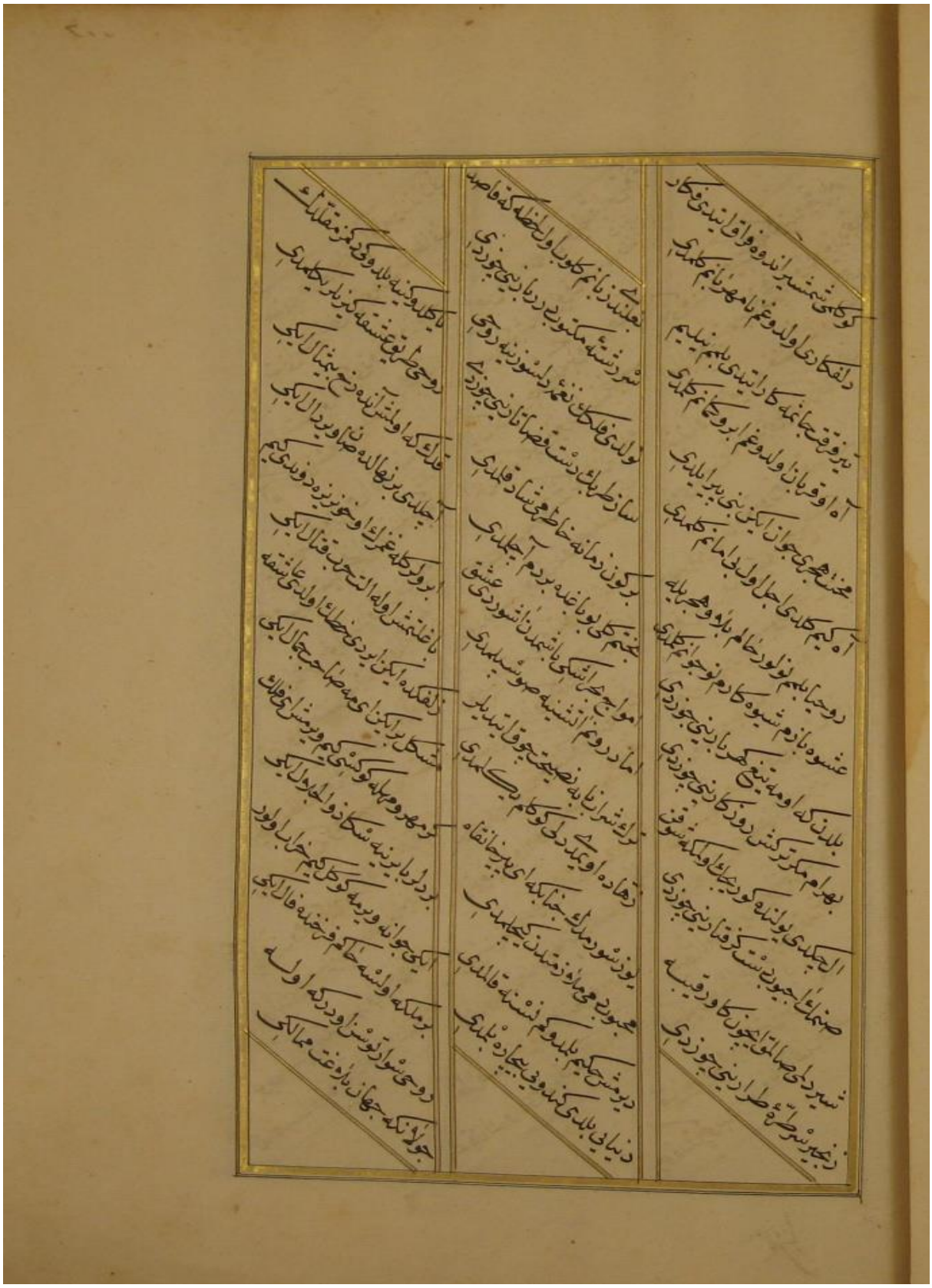

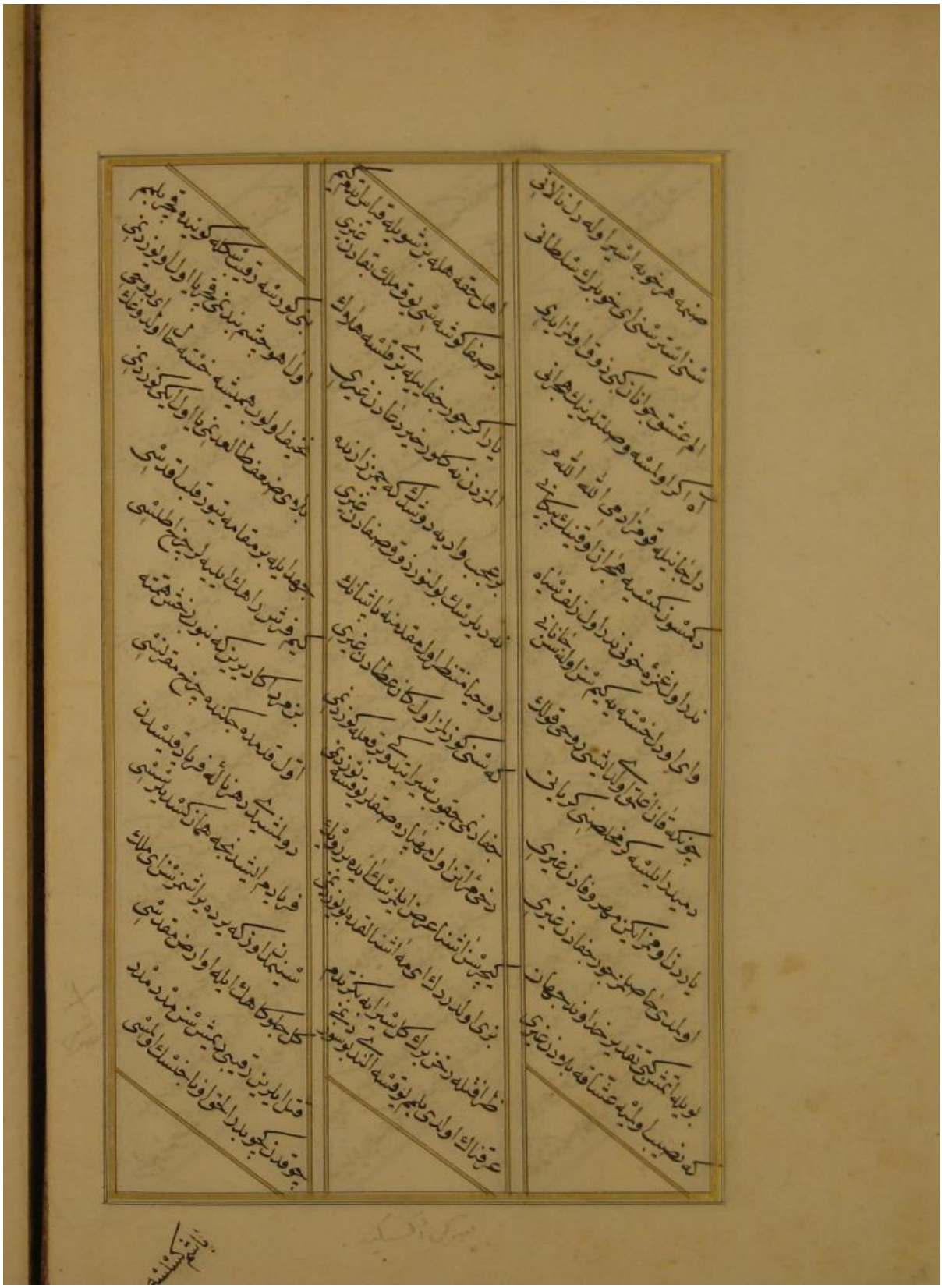

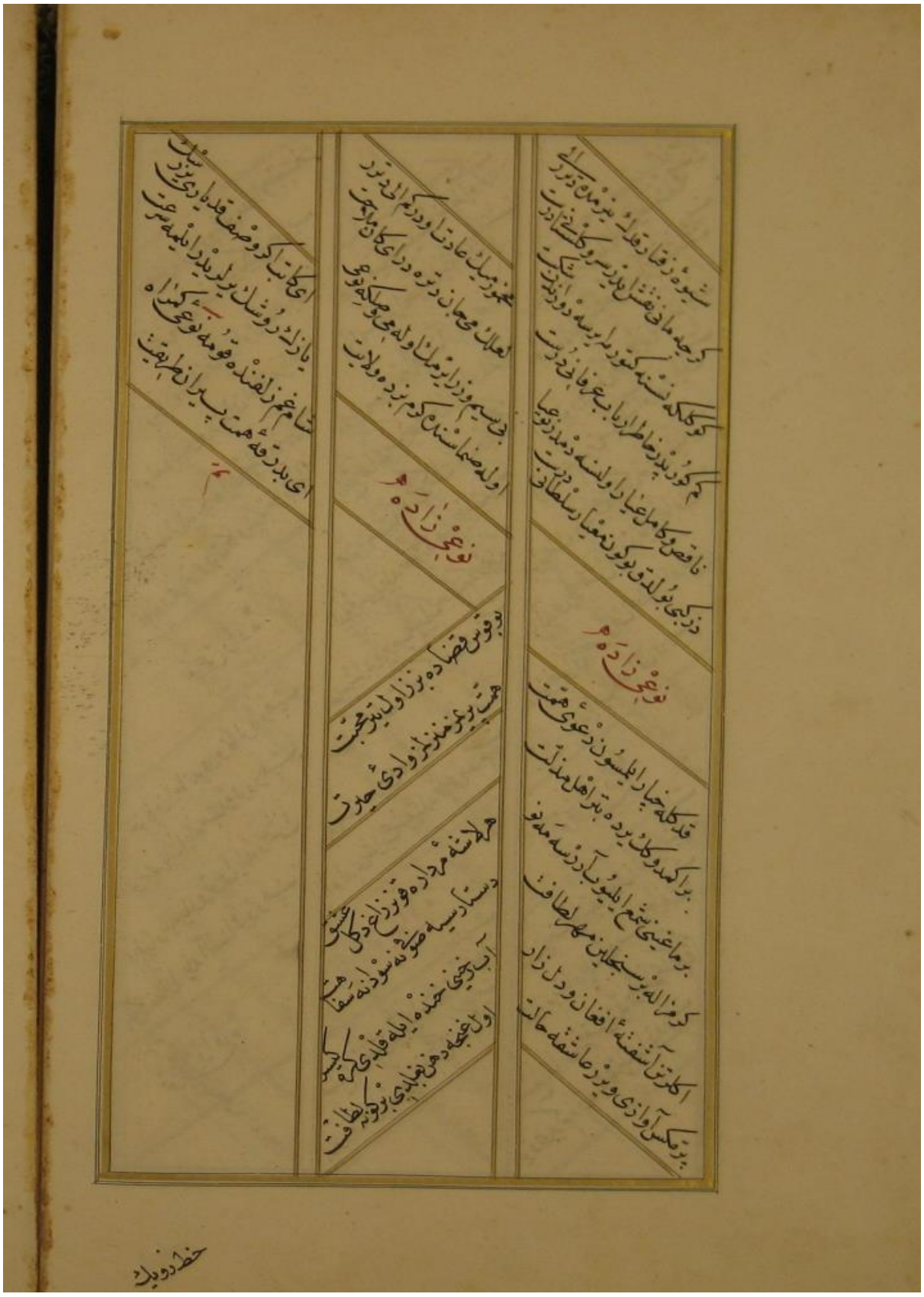

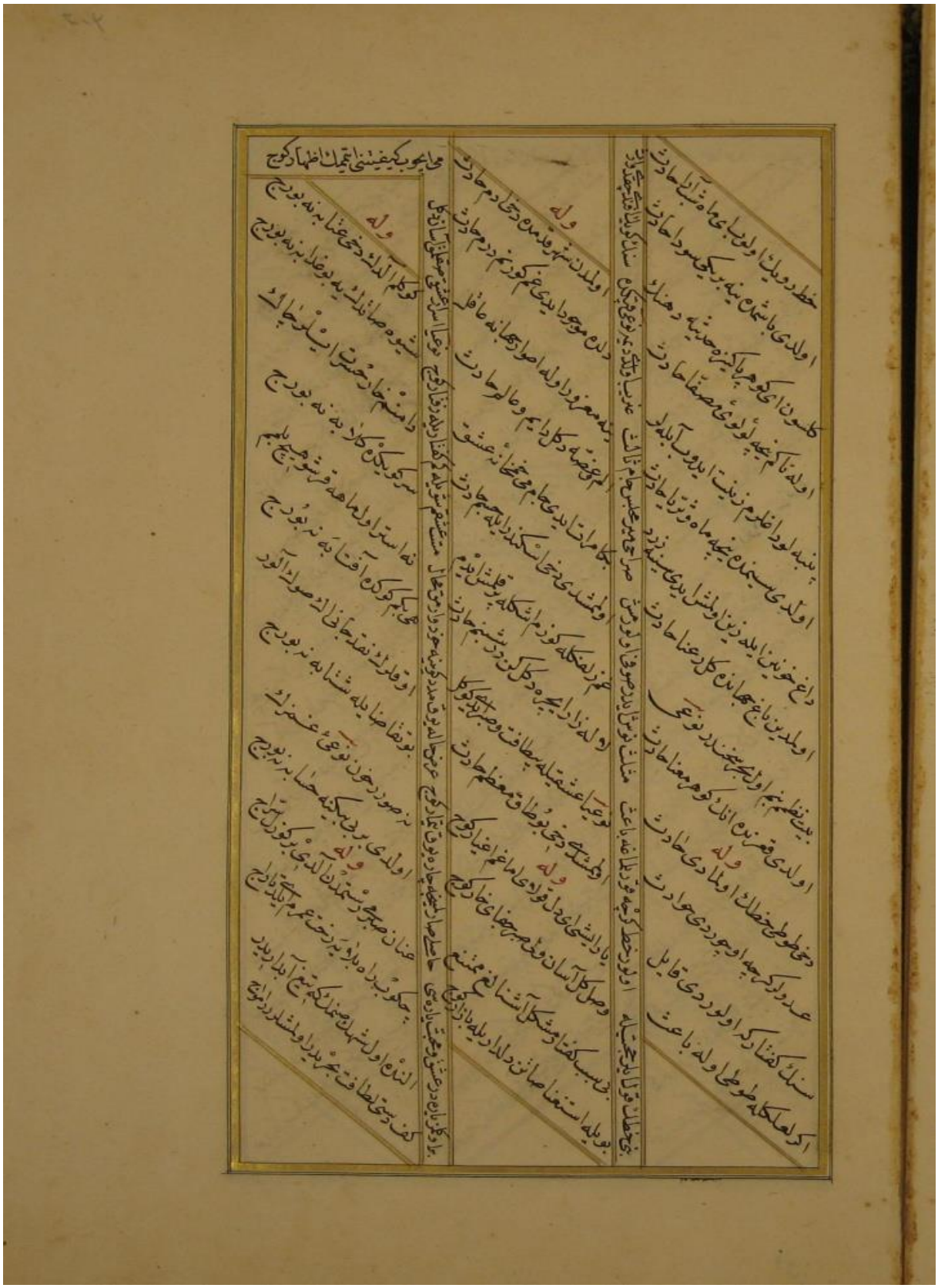

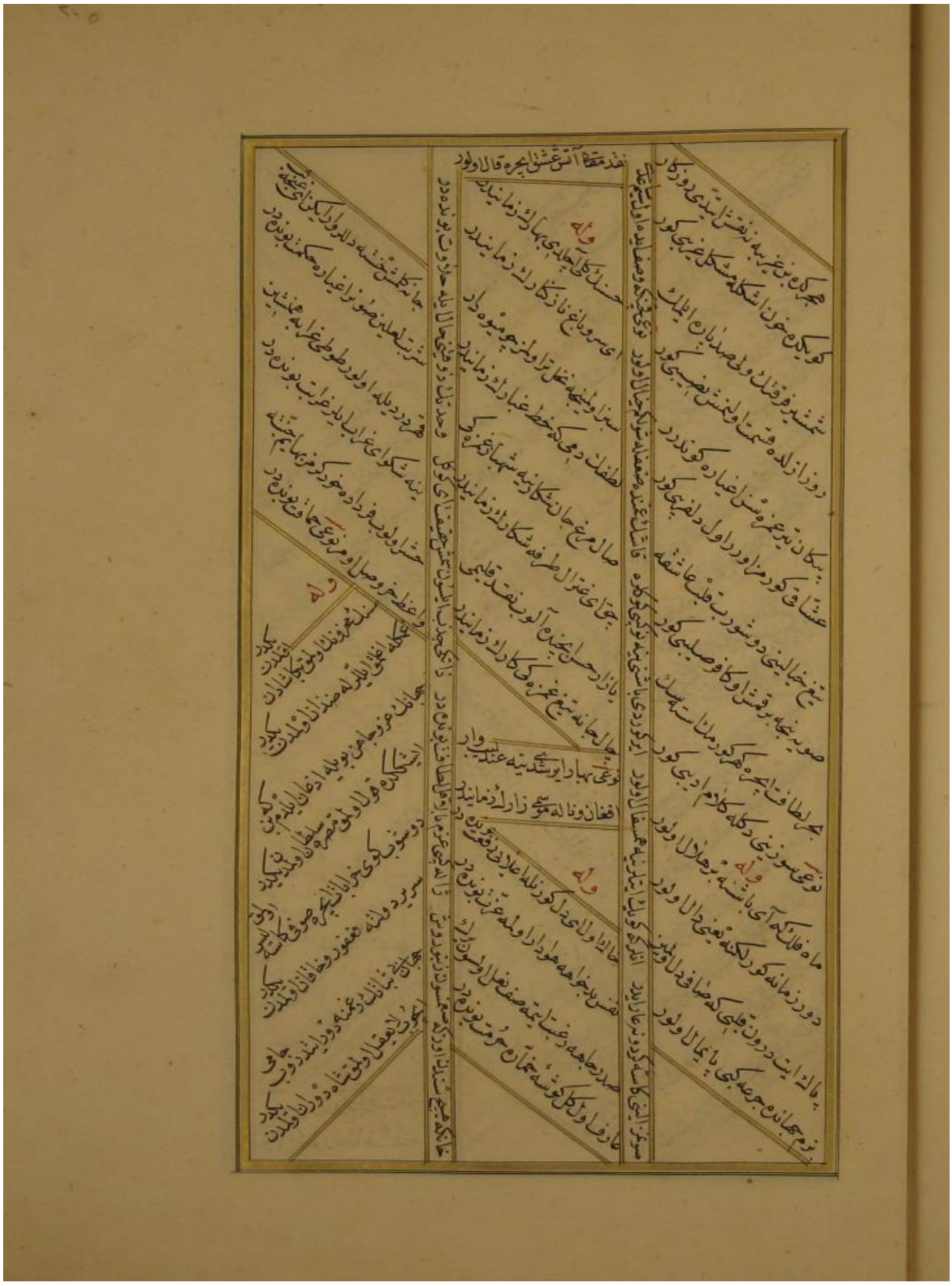

VARAK: 210[a]

VARAK: 211[b]

VARAK: 214[a]

VARAK: 215[b]

VARAK: 216[a]

VARAK: 217[a]

